

Begroting 2022

gemeente
Het Hogeland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	0
Inleiding	3
Leeswijzer	6
Samenvatting	8
Beleidsbegroting	14
Programmaplan	16
1. Veiligheid	18
2. Bereikbaarheid	22
3. Economie & Werkgelegenheid	32
4. Leefbaarheid & Voorzieningen	38
5. Sociaal Domein & Volksgezondheid	56
6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid	78
7. Burger & Bestuur	94
8. Bedrijfsvoering	98
Algemene Dekkingsmiddelen	106
Paragrafen	110
Lokale heffingen	112
Weerstandsvermogen & Risicomanagement	122
Onderhoud kapitaalgoederen	128
Financiering	138
Bedrijfsvoering	144
Verbonden partijen	154
Grondbeleid	176
Aardbevingen	178
Grote projecten	184
Financiële begroting	204
Overzicht Lasten en Baten	206
Incidentele Lasten en Baten	207
Toelichting Lasten en Baten	208
Geprognosticeerde balans	215
EMU-saldo	216
Investeringsprogramma	221
Reserves en Voorzieningen	224
Bijlagen	227
I Uitgangspunten begroting	228
II Sociale en fysieke structuur	229

III Algemene uitkering	230
IV Toelichting Beleidsindicatoren	233
V Afkortingenlijst	238

Inleiding

Het Hogeland is nu bijna drie jaar een feit. Terugblikkend op die periode stellen wij vast dat we er alleszins in geslaagd zijn een organisatie neer te zetten die voortvarend bezig is onze ambities te verwezenlijken. Dat dat binnen beperkte financiële mogelijkheden moet, vormt een uitdaging.

In de voorjaarsnota 2021 schetsten wij een somber financieel perspectief. Een perspectief dat verdere ingrepen noodzakelijk maakte. De maatregelen die de raad naar aanleiding van de Bouwstenennotitie van 2020 had getroffen, bleken onvoldoende om het tij te kunnen keren. Nog fundamenteelere keuzes leken onvermijdelijk.

Het beeld is inmiddels gekanteld. Want voor u ligt een begroting die – bescheiden weliswaar – aankoerst op een financieel redelijk gezonde toekomst. Het Hogeland krijgt weer wat lucht, zoals de zaken er nu bij staan.

Hoe kan dit worden verklaard? Een samenstel van factoren is daarvoor verantwoordelijk. Allereerst constateren wij dat de koers die is ingezet naar aanleiding van de bouwstenennotitie vrucht begint af te werpen. Hoewel een aantal maatregelen in de praktijk nog op effectiviteit moet worden beproefd, is duidelijk dat het voornemen om tot besparingen te komen, gerealiseerd wordt.

De september-circulaire verraste verder op een prettige manier. Tegen de verwachtingen in bleek daaruit dat Het Hogeland kan 'bijplussen'. De algemene uitkering valt – ook op de langere termijn – hoger uit dan verwacht. Daarnaast heeft het kabinet – en dat is te langens leste – erkend dat de gemeentelijke middelen voor de Jeugdzorg tekort schieten. Er komt meer geld voor dat beleidsterrein beschikbaar. We laten het bij de constatering dat de noodkreten die uit alle hoeken van het land opdoken eindelijk gehoor hebben gevonden. Wat ook hoog tijd werd...

Wij tekenen daarbij wel met nadruk aan dat – willen gemeenten ook in de toekomst armslag hebben om eigen beleid te voeren – er structureel meer geld naar die bestuurslaag moet. Die bestuurslaag is gebaat bij rust én duidelijkheid op het financiële front. Het belang dat 'Den Haag' in gemeenten zegt te stellen, moet niet alleen met de mond worden beleden. Daarbij past vooral – en ook op lange termijn – boter bij de vis; gewoon leveren.

De afgelopen anderhalf jaar heeft Corona negatieve gevolgen gehad voor het bedrijfsleven. Ook voor het bedrijfsleven in Het Hogeland. Desondanks heeft onze belangrijkste economische trekker, de Eemshaven, het goed gedaan en zijn ook de verwachtingen voor de toekomst positief. De ontwikkelingen daar vertalen zich ook financieel. De belastingopbrengsten uit de haven zijn hoger dan aanvankelijk verwacht.

Er zijn echter ook keerzijdes. Boven de markt hangt nog altijd de voorgenomen herziening van het gemeentefonds. Voor Het Hogeland lijkt die herziening ongunstig te gaan uitpakken. Het redelijk gunstige beeld dat wij nu voor ogen hebben, kan daardoor voor een belangrijk deel teniet worden gedaan. Wij wachten de initiatieven en voorstellen van het nieuwe kabinet af.

Om in algemene zin het hoofd te kunnen bieden aan tegenvallers stellen wij voor voor specifieke terreinen buffers op te bouwen. Daarmee willen we onder meer schommelingen in de belastingopbrengsten uit de Eemshaven opvangen. Verder willen wij een deel van de extra inkomsten voor de jeugdzorg afzonderen om tegenvallers te kunnen opvangen. Het wat ruimere financiële jasje biedt daarvoor de mogelijkheid. Óók om onverhoopt negatieve gevolgen van een herzien gemeentefonds op te kunnen vangen.

Per saldo voorzien wij voor de komende jaren begrotingsoverschotten. Daardoor kunnen de reserves meer op orde worden gebracht. Die reserves hebben de afgelopen jaren duchtig onder vuur gelegen.

Wij zijn verheugd te kunnen melden dat we de Hogelandsters in onze voorstellen een lastenverlaging kunnen bieden. Naast een bescheiden verhoging van de tarieven om de inflatie het hoofd te bieden, kunnen we de rioolrechten met 20 euro per aansluiting verlagen. Daarmee blijft Het Hogeland een alleszins 'betaalbare' gemeente in de provincie Groningen. Dat stemt ons tevreden.

Tegenover die relatief milde lastendruk stellen we een afgewogen pakket aan voorzieningen, een prettig woon- en leefklimaat en een gezonde lokale economie. Die economie hopen we met ingang van het komende jaar een extra impuls te kunnen geven. Het ondernemersfonds, waar al langer sprake van is, wordt dan operationeel.

De afgelopen bestuursperiode heeft voor een belangrijk deel in het tekenen gestaan van het op orde krijgen van de basis. Wij constateren dat de gevoerde aanpak, die soms tot scherpte keuzes heeft geleid, tot het gewenste resultaat heeft geleid. Dat neemt niet weg dat behoedzaamheid geboden is. En blijft.

Aandacht behoeven ook de onderhoudsbudgetten voor infrastructurele werken. Die zijn weliswaar enigszins op peil gebracht maar die behoeven toch blijvend aandacht.

Er rest ons als we dit schrijven nog een half jaar. Dan treedt de nieuwe gemeenteraad aan. In dat half jaar willen we ons blijven richten op het al ingezette beleid. Dat betekent: investeren in de centra van onze grotere winkerkernen. De inzet daar werpt vruchten af en zorgt er ook daadwerkelijk voor dat de centra van Uithuizen, Bedum en Winsum – en later ook Leens – vitaal en bestendig de toekomst in kunnen. Het zijn niet alleen de inwoners van die plaatsen die daar baat bij hebben. Die hoofdkernen zijn van essentieel belang voor de leefbaarheid en de vitaliteit van de omliggende dorpen die ze ook bedienen.

Vanzelfsprekend blijft onze aandacht gericht op de versterkingsoperatie én op Hogelandsters die verstrikt zijn geraakt of dreigen te raken in een web van organisaties en instanties. We maken meters. In Kantens en Zandweer wordt de versterking het komend jaar écht tastbaar. Andere projecten worden uit het stro gehaald. Het project versterking schoolgebouwen ligt op schema en de afronding daarvan komt zo langzaam aan in het verschiet. Het zijn lichtpuntjes die de aanzet moeten vormen voor een veilig, leefbaar, vitaal, dynamisch en toekomstbestendig Het Hogeland.

We blijven ons ook de komende zes maanden bekommeren om Hogelandsters die minder goed in de samenleving kunnen meekomen. Die staan we op alle mogelijke manieren bij om ze volwaardig in die samenleving mee te laten draaien. In dit verband zijn we verheugd dat de regeling voor gratis openbaar vervoer voor inwoners met een minimum inkomen een schot in de roos blijkt te zijn. Het doet ons ook goed dat we die regeling na de proefperiode in de lucht hebben kunnen houden.

In de voor u liggende begroting zult u tevergeefs naar 'nieuw beleid' zoeken. Daarvoor is bewust gekozen. Dat nieuwe beleid laten wij graag aan de nieuwe raad en het nieuwe college.

Want: na maart 2022 ontstaat er een nieuwe werkelijkheid; een nieuwe politieke werkelijkheid. Wij hebben het als onze opgave gezien om aan onze opvolgers een gemeente achter te laten die robuust en degelijk is. Een gemeente die tegen een stootje kan. Een gemeente die stáát.

Winsum, oktober 2021.

Het college van burgemeester en wethouders.

Leeswijzer

Deze gemeentebegroting 2022 is opgebouwd uit vier delen:

- Programmaplan;
- Paragrafen;
- Financiële begroting;
- Bijlagen.

Programmaplan

Het programmaplan vormt het inhoudelijke deel van de begroting. In dit deel staat wat we willen bereiken en welke activiteiten we daarvoor in 2022 willen gaan uitvoeren. In dit programmaplan is per deelprogramma een overzicht gegeven van de lasten en baten.

Beleidskader

In deze begroting hebben we de van toepassing zijnde beleidsdocumenten in de programma's vermeld. De beleidsdocumenten die vanaf 2021 worden geactualiseerd en/of vastgesteld worden in de programmabegroting opgenomen. Uitgangspunt hierbij is dat zolang er geen wijzigingen hebben plaatsgevonden de bestaande documenten van de vier voormalige gemeenten leidend zijn.

Beleidsindicatoren

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) hanteren gemeenten voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de programma's en de programmaverantwoording de verplichte beleidsindicatoren. Per programma zijn deze beleidsindicatoren opgenomen. Deze cijfers worden aangeleverd vanuit verschillende systemen en zijn minimaal één jaar oud. In aanvulling op de verplichte beleidsindicatoren hebben we de programma's uitgebreid met stuurgegevens bij verschillende beleidsonderdelen. Wij hopen hiermee meer inzicht te bieden in hoeverre wij onze doelen bereiken. Overigens zien wij de opzet in deze begroting als een eerste die de komende jaren verder uitgebouwd zal moeten worden.

Risico's

In het kader van de doorontwikkeling van het risicomanagement hebben we de programma's tevens uitgebreid met een onderdeel risico's. Op basis van diverse gesprekken hebben we geïnventariseerd welke risico's wij naast de financiële risico's uit de paragraaf Weerstandsvermogen & Risicomanagement in de diverse programma's onderkennen.

Reservemutaties

Onderaan ieder programma zijn reservemutaties opgenomen.

Deze reservemutaties zijn weliswaar niet zichtbaar op de taakvelden van een programma, maar hebben wel betrekking op het betreffende programma. Om een zo compleet mogelijk beeld van het programma weer te geven worden ze daarom apart zichtbaar gemaakt.

Paragrafen

Conform de wettelijke regelgeving moeten zeven paragrafen verplicht worden opgenomen in de begroting waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan (zoals lokale heffingen en bedrijfsvoering) gebundeld weer te geven. In deze begroting is naast de verplichte paragrafen ook een paragraaf Aardbevingen opgenomen, omdat de gevolgen van de gaswinning voor de gemeenschap van grote invloed zijn. Ook vindt u weer een paragraaf 'Grote projecten', zoals eerder ook met u is afgesproken. Tot slot is nog een paragraaf Corona opgenomen in deze begroting.

Financiële begroting

In de financiële begroting vindt u samenvattende overzichten met betrekking tot onze financiële huishouding. U vindt hier onder meer onze meerjarenbegroting, een overzicht van het in de begroting opgenomen investeringsplan voor de komende jaren en een overzicht van de reserves en voorzieningen

Bijlagen

In de bijlagen treft u een aantal verplichte bijlagen aan. Hierin is o.a. een specificatie van onze uitkering uit het Gemeentefonds opgenomen.

Samenvatting

Voor u ligt een begroting met een overschot in 2022 en met een sluitend meerjarig perspectief. Door onder andere de effecten van de septembercirculaire, met daarin een compensatie voor de tekorten als gevolg van de Jeugdzorg, is dit perspectief in positieve zin veranderd. De komende jaren blijft waakzaamheid geboden vanwege de forse taakstellingen in onze begroting en de aangekondigde herijking van het gemeentefonds.

Uitwerking kaderstelling

Deze begroting is een uitwerking van de kaderstelling uit de Voorjaarsnota 2021, die in juli met uw raad is besproken. In die kaderstelling konden wij nog geen sluitend perspectief presenteren. Wij hebben daarbij aangegeven richting de begroting 2022 voorstellen uit te werken om het tekort te dekken. Samen met verwerkte autonome ontwikkelingen heeft dit geleid tot een begroting met een financieel sluitend perspectief.

Wij presenteerden u in de kaderstelling diverse uitgangspunten voor de uitwerking in deze begroting. Deze zijn voor het grootste deel één op één overgenomen. Uitzondering daarop is het kader met betrekking tot de opschalingskorting in het gemeentefonds. Deze is inmiddels ook voor 2022 bevroren en is daarom wel in deze begroting verwerkt.

Ten slotte hebben we ook de meest recente ontwikkelingen in de begroting verwerkt. Daarbij kunt u denken aan de septembercirculaire (algemene uitkering) en bijstellingen als gevolg van volumeontwikkelingen en prijseffecten. Al deze factoren hebben invloed op het in de begroting gepresenteerde saldo en meerjarig perspectief.

Financieel perspectief

Wij leggen u een begroting voor die zich kenmerkt door een positief meerjarig saldo met zoals gezegd een aantal grote opgaven en onzekerheden. Wij geven u een korte samenvatting van de uitkomsten van deze begroting en het meerjarig perspectief. Dit zetten we uiteraard af tegen de kaderstelling uit de voorjaarsnota. Wij focussen ons hierbij zoals gebruikelijk op het structureel gepresenteerde saldo. Dit is namelijk waar primair op gestuurd moet worden en waar de toezichthouder op toetst.

Wij merken daarbij op dat het in de Voorjaarsnota gepresenteerde saldo verschillende nog te realiseren taakstellingen bevat. Denk hierbij aan efficiency- en inkoopvoordelen, personele taakstellingen, Jeugdzorg en de WMO. Voor het merendeel liggen er plannen voor de invulling, maar op sommige onderdelen kunnen we minder invloed uitoefenen of is er sprake van een onzekere verwachting.

In de kaderstelling bij de Voorjaarsnota was het volgende structurele financiële perspectief opgenomen voor de jaren 2022-2024:

Meerjarig perspectief Voorjaarsnota 2022				
bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Perspectief begroting 2021	1.709	1.794	2.303	NNB
Effect voorjaarsnota 2021	-2.975	-3.181	-3.334	-3.472
Verwacht perspectief kaderstelling	-1.266	-1.387	-1.031	-3.472

Voor de begroting 2022 wordt het meerjarenperspectief aangevuld met 2025. Met de recente cijfers voor dit jaar en het meerjarige beeld van de Algemene Uitkering, kunnen we ook voor 2025 een eerste beeld vormen.

Sinds de opstelling van Voorjaarsnota hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die het financiële beeld beïnvloeden. Doordat de ontwikkelingen per saldo een positief financieel effect hebben op ons perspectief, is het niet nodig gebleken aanvullende maatregelen in deze begroting te verwerken.

In de voorliggende begroting zien we op sommige plaatsen prijs- en volumeontwikkelingen, die maken dat diverse budgetten wat opgehoogd moeten worden. Ter dekking hebben we de stelpost voor prijscompensatie laten vallen. Ook de Algemene uitkering geeft voor de komende jaren een positiever

beeld dan we eerder verwachtten. Tot slot zien wij ook positieve ontwikkelingen in het areaal in de Eemshaven.

De ontwikkelingen die we ten opzichte van de voorjaarsnota in de begroting hebben verwerkt ziet u op hoofdlijnen in onderstaand overzicht:

Ontwikkelingen in begroting 2022				
<i>bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025
Personeelslasten	-400	-400	-400	-400
Jeugd	-665	-665	-665	-665
Veiligheidsregio	-137	-137	-137	-137
Kapitaallasten	274	-86	-391	-865
Vervallen stelpost prijscompensatie	519	519	519	519
BUIG/uitkeringen	327	327	327	327
ICT licenties	-160	-160	-160	-160
Algemene Uitkering (sept. circulaire)	3.358	1.797	1.830	3.731
Effect middelen Jeugd (sept circulaire)	1.022	60	629	1.299
Areaaluitbreiding Eemshaven	1.440	1.440	1.440	1.440
Stelpost 'Behoedzaamheid areaalontwikkeling WOZ NW'	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Afval 90% kostendekkendheid in 2022	-600			
Overige mutaties	-401	-303	-441	-441
Effect ontwikkelingen	3.577	1.392	1.551	3.648

De bovenstaande ontwikkelingen worden hieronder kort toegelicht.

Personeelslasten

Wij zien dat de personeelslasten hoger uitvallen dan de beschikbare ruimte in de kaderstelling. In de kaderstelling hebben we rekening gehouden met een stijging van de personele lasten met 1,5%. Dit conform de septembercirculaire van het afgelopen jaar. Gezien de verwachtingen in de lopende CAO onderhandelingen zijn we in de bijgestelde personeelsramingen uitgegaan van 2% stijging. Daarnaast hebben we nog 0,5% stijging opgenomen op de stelposten. Daarmee komen we op een extra ruimte van 2,5%. Dit is conform de gehanteerde loonindex in de septembercirculaire.

Dat betekent in de cijfers een uitzetting van ca. € 400.000. Dat kan echter worden gedekt uit het extra accres dat is opgenomen in de septembercirculaire.

Volume en prijseffect Jeugdzorg

Wij zien zowel een volume als een prijseffect op de Jeugdzorg, wanneer wij ons baseren op de realisatiecijfers van 2021. Het prijseffect is ca. € 300.000 en het volume effect bedraagt ca. € 365.000. Wij zullen dit effect ook terug zien in de realisatiecijfers over 2021. Dit zal daarom ook onderdeel worden van de najaarsnota. Het prijseffect wordt overigens gedekt uit de stelpost voor prijsmutaties.

Veiligheidsregio

Al in de voorjaarsnota kondigden wij een verhoging van de bijdrage aan de VRG aan. Aangezien het hier gaat om een prijseffect, wordt deze conform onze systematiek gedekt uit de gereserveerde stelpost voor prijseffecten.

Kapitaallasten

Wij zien een voordelig effect op de kapitaallasten voor 2022, als gevolg van afgesloten investeringskredieten en afgeschreven activa. In het meerjarig perspectief zien we weer wat oplopende kapitaallasten. Dit is voornamelijk het gevolg van opgevoerde investeringskredieten in de komende jaren op het terrein van ICT. Veel investeringen die tijdens het herindelingstraject zijn gedaan, komen de komende jaren weer als vervangingsinvestering terug.

Stelpost prijscompensatie

Bij de kaderstelling in de voorjaarsnota kondigden wij al aan dat de stelposten in de meerjarenbegroting voor 2022 niet voldoende zouden zijn om alle prijseffecten op te vangen. Inmiddels zijn de budgetten voor 2022 en daarna bijgesteld met verwachte ontwikkelingen. Het blijkt inderdaad dat de doorgevoerde prijsverhogingen ca. € 100.000 hoger zijn dan de beschikbare stelpost

voor prijsmutaties. De belangrijkste verhogingen in dit kader zien we bij de Jeugdzorg (€ 300.000) en in onze bijdrage aan de VRG (ca. € 120.000). Deze stelpost is daarom volledig vervallen.

BUIG/uitkeringen

Voor de uitvoering van de Participatiewet zien we een positief effect op de begroting. Wanneer we de verwachting van de ontwikkeling van de bijstandsuitkeringen afzetten tegen het beschikbare budget van het rijk (BUIG), dan schatten we met de huidige informatie in dat we met het rijksbudget uit kunnen komen. Wij stellen daarom voor om de geraamde eigen middelen voor de bijstandsuitkeringen in deze begroting te laten vervallen. Dit geeft een voordelig effect van ca. € 327.000.

Naast het bovengenoemde voordelige effect op participatie hebben wij inmiddels ook de voorlopige beschikking van het rijk voor de BUIG middelen 2022 gekregen. De voorlopige beschikking BUIG 2022 gaat uit van een rijksbijdrage van 17.980.748. Per saldo is hier sprake van een voordeel van 1.329.748. Dit voordeel is geen structureel voordeel aangezien de rijksbijdrage BUIG van jaar tot jaar significant kan schommelen. Wij stellen daarom voor deze middelen budgetneutraal in de begroting op te nemen en de middelen langs drie lijnen te reserveren in onze begroting. Deze lijnen zijn:

Voor deze begroting wordt voorgesteld deze middelen incidenteel (in 2022) te verwerken in 3 tranches:

1. Een buffer ramen op het product voor de bijstand (€ 585.000) in verband met de ongewisheid van de ontwikkeling in de bijstandsuitkeringen en de loonkostensubsidies. De gevolgen van de Coronapandemie zijn immers onzeker, zeker nu de compensatieregelingen voor ondernemers eindigen;
2. Door een deel (€ 350.000) van het verwachtte overschot op de BUIG in te zetten voor de taakstelling bijzondere bijstand, ontstaat de mogelijkheid om op weg naar de voorjaarsnota 2022 een gedegen onderzoek/analyse uit te laten voeren. In feite wordt hiermee tijd gekocht om te komen tot een voorstel hoe om te gaan met de bezuinigingstaakstelling op de bijzondere bijstand en minimabeleid vanaf 2023.
3. Gezien het schommelende verloop van de rijksbijdrage over de jaren stellen we voor het restant van het overschot voor 2022 toe te voegen aan de reserve SD. Mocht de definitieve beschikking lager uitvallen, dan kan dit gedekt worden uit de reserve SD en wordt de exploitatie hier niet direct mee belast. (ca. € 395.000)

ICT licenties

Het budget voor onze licentiekosten is verhoogd. Dit heeft voor een deel te maken met prijseffecten (ca. € 50.000) en voor een deel met het uitsmeren van de te betalen licentierechten. Met ingang van de begroting 2021 hebben we de licentiekosten begroot voor de jaren waarop ze betrekking hebben. Dit is conform de BBV voorschriften. Door deze kosten uit te smeren over de jaren waarop ze betrekking hebben, krijgen we beter zicht op de structurele lasten, maar geeft dat nu wel een negatief effect op de structurele begroting voor 2022 en daarna.

Voor 2022 staat een aantal hercontracteringen en aanbestedingen op de planning. Daarvan kennen we het uiteindelijke effect nog niet. Ook hebben we een inventarisatie gepland van alle software(licenties). Daarbij zal nut en noodzaak worden bekeken. Beide acties leiden tot een beter inzicht in de benodigde budgetten voor softwarelicenties. Wij stellen voor om op basis hiervan de budgetten verder bij te stellen bij de voorjaarsnota 2022.

Algemene Uitkering (exclusief extra middelen Jeugdzorg)

De septembercirculaire geeft een behoorlijk positief effect ten opzichte van de verwachting in de meicirculaire. Deze laatste was de basis voor de kaderstelling in de voorjaarsnota. Het voordelig effect gaat van ca. € 3,4 miljoen in 2022 naar ca. € 1,8 miljoen in de jaren daarna. Het effect voor 2025 geeft daarbij een wat vertekend beeld, aangezien we bij de meicirculaire nog niet beschikten over een doorrekening van de Algemene Uitkering voor dat jaar. Het gepresenteerde effect voor 2025 betreft dan ook een vergelijking met het niveau van 2024.

In het gepresenteerde effect hebben we de aanvullende middelen voor de jeugdzorg en de coronacompensatie buiten beschouwing gelaten. De coronacompensatie hebben wij budgetneutraal verwerkt, middels een geraamde toevoeging aan de bestemmingsreserve 'Corona'.

Het grote voordelige effect in 2022 wordt deels veroorzaakt doordat de opschalingskorting ook voor 2022 is bevroren. Dit geeft een incidenteel voordeel in 2022. Het nieuwe kabinet zal een besluit nemen over de korting in de jaren daarna.

Effect middelen Jeugd (Algemene Uitkering)

Er wordt al lange tijd gesproken over compensatie van het rijk voor de grote tekorten die bij gemeenten ontstaan als gevolg van de stijgende kosten in de Jeugdzorg. De septembercirculaire geeft meer duidelijkheid over de omvang van de aanvullende middelen die wij ontvangen. Deze wijken iets af van de bedragen die eerder indicatief zijn verstrekt. Op basis van de septembercirculaire komen we op de onderstaande lijn. Daarbij is 2022 definitief. De bedragen voor 2023 en daarna zijn gebaseerd op de richtlijn van het ministerie, die aangeeft dat 75% van de berekende compensatie voor de desbetreffende jaren mag worden meegenomen in ons meerjarenperspectief.

Extra middelen Jeugdzorg				
Bedragen x €1000,-	2022	2023	2024	2025
Extra middelen Jeugdzorg	4.125	3.423	3.219	2.962
Reeds geraamd	-	-970	-970	-970
Per saldo	4.125	2.453	2.249	1.992

Een deel van het tekort op de Jeugdzorg hebben wij in de huidige begroting opgevangen door forse taakstellingen op te nemen. Het overige deel hebben wij opgevangen met onze algemene middelen en drukt derhalve op onze begroting. Beide delen zijn van een vergelijkbare omvang.

Met deze wetenschap hebben wij de middelen langs beide sporen verdeeld. 50% van de te ontvangen extra middelen hebben we gebruikt om de taakstellingen in de Jeugdzorg te verlagen voor de jaren 2022-2024.

Voor een goede verdeling hebben wij ook een inschatting gemaakt van het tempo waarin de taakstellingen op Jeugd gerealiseerd kunnen worden. Wij zien dat het enige tijd duurt voordat maatregelen ook daadwerkelijk effect sorteren. Dit effect is daarbij ook lastig te voorspellen. Om dit risico te ondervangen stellen wij voor een deel van de extra middelen voor de jaren 2022-2024 te storten in de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Het restant van de middelen komt ten slotte ten gunste van ons begrotingssaldo.

Per saldo heeft dit de onderstaande effecten:

Inzet extra middelen Jeugd					
Bedragen x €1000,-		2022	2023	2024	2025
Verlaging taakstellingen	2.063	1.227	1.124	693	Op basis van 50% inzet extra middelen Jeugd
Dotatie Best. Reserve SD	1.040	1.167	495	-	o.b.v. realistische inschatting verloop effecten
T.g.v. begrotingssaldo	1.023	60	629	1.299	
Totaal extra middelen AU	4.125	2.453	2.249	1.992	

Areaaluitbreiding Eemshaven

In 2021 wordt een areaaluitbreiding in de Eemshaven gerealiseerd die leidt tot extra OZB inkomsten voor niet woningen van ca. € 1,8 miljoen. Daar staat tegenover dat ook de vereffening in de Algemene uitkering zal toenemen. Dit heeft per saldo een positief effect van ruim € 1,4 miljoen op ons begrotingssaldo. Wij zien echter ook de nodige risico's, zoals de problematiek rondom de kolencentrales en een hogere vereffening van de WOZ in het op handen zijnde herijkingsvoorstel voor de Algemene Uitkering. Voorzichtigheidshalve stellen wij daarom voor een stelpost 'Behoedzaamheid areaalontwikkeling WOZ niet woningen' in de begroting op te nemen. Daarmee kunnen genoemde risico's mogelijk worden opgevangen.

Wij stellen voor een stelpost van € 1 miljoen op te nemen. Dit op basis van de ingeschatte omvang van de OZB inkomsten voor de kolencentrales en de mogelijke effecten van de WOZ verevening in de herijkingsvoorstellen van het gemeentefonds.

Afval

Met ingang van 2021 zijn wij bij de afvalstoffenheffing over gegaan naar de Diftar methodiek, met als doel de afvalstromen beter te scheiden en het restafval te verminderen. Het lijkt er op dat wij slagen in deze opzet. Wij zien een enorm sterk dalende trend in het aantal kilo's ingezamelde restafval. Als gevolg van een vrij groot variabel tariefdeel, leidt dit in 2021 naar verwachting tot ca. € 600.000 minder inkomsten. Doordat het veelal een verschuiving van de afvalstromen betreft, dalen de inzamel- en verwerkingskosten naar de huidige inzichten niet of nauwelijks. Uiteraard werken deze effecten ook door naar 2022. Onze gebruikelijke lijn volgend, zou de forse daling in de opgehaalde kilo's moeten leiden tot een hoger tarief voor het variabele deel. Immers het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid.

Wij vinden bovenstaande ontwikkeling van het tarief echter niet wenselijk. Wij stellen daarom voor de kostendekkendheid van ons afvalstoffenheffingstarief te verlagen naar ca. 90%. Richting de voorjaarsnota 2022 willen we uitwerken hoe we voor de jaren 2023 en daarna kunnen komen tot een heffing die kostendekkend is, maar die niet leidt tot grote tariefstijgingen. In de meerjarenramingen gaan wij daarom nog steeds uit van 100% kostendekkendheid. Daar zit uiteraard een risico in, aangezien wij nu niet kunnen voorzien of de dalende trend in de aangeboden hoeveelheid restafval zich nog verder door zet. Dit risico hebben wij opgenomen in de berekening van ons benodigd weerstandsvermogen.

Het voorgaande leidt tot het volgende structurele beeld:

Verloop meerjarig perspectief				
bedragen x € 1.000				
	2022	2023	2024	2025
Verwacht perspectief kaderstelling	-1.266	-1.387	-1.031	NNB
Effect ontwikkelingen	3.577	1.392	1.551	3.648
Verwacht perspectief	2.311	5	520	940

In bovenstaand overzicht zien we een overschot van ruim € 2,3 miljoen in 2022, dat iets daalt naar een geraamd structureel overschot van ca. € 0,9 miljoen in 2025.

Wij zien tegenover dit positieve begrote meerjarige saldo echter ook dat er nog steeds verschillende forse taakstellingen in de begroting zijn opgenomen. Deze zijn deels functioneel ingevuld, maar moeten ook voor een deel verder worden ingevuld in de komende jaren. Denk hierbij aan de taakstelling op de personele lasten, efficiency, inkoop en de jeugdzorg.

Incidenteel begrotingssaldo

Naast het structurele begrotingssaldo benoemen we ook het incidentele deel van de begroting. Wij zien dat het incidentele overschot in 2022 per saldo ruim € 1,6 miljoen bedraagt. Dit heeft te maken met de frictie uitkering in het kader van de herindeling, die we nog tot en met 2022 ontvangen. Dit zal worden toegevoegd aan onze Algemene Reserve.

Beleidsbegroting

Programmaplan

1. Veiligheid

Omschrijving

Binnen het programma Veiligheid richt de aandacht zich op een van de kerntaken van de gemeente: regie voeren op lokale veiligheid met het oog op een veilige en leefbare omgeving. Deze aandacht voor openbare orde en veiligheid vraagt om inzet voor de brandweezorg, de crisisbeheersing, maar ook aandacht voor de naleving van regelingen, zoals de Algemene plaatselijke verordening. Het werk kenmerkt zich door samenwerking, zowel intern als extern. Zo werken we samen met andere gemeenten binnen de Veiligheidsregio Groningen op het gebied van brand- en rampenbestrijding. Politie en justitie zijn ook belangrijke samenwerkingspartners. Verder zorgt de gemeente voor preventieve maatregelen en wordt er opgetreden tegen overlast en overtreding van de regels.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Beleidskader

Bij de start van de gemeente is de geharmoniseerde Algemene plaatselijke verordening vastgesteld. Op 13 oktober 2021 is de APV geactualiseerd. Op 17 juni 2020 is het integraal Veiligheidsbeleid vastgesteld voor de periode tot 2023. Op basis van dit beleid heeft het college een Uitvoeringsprogramma Veiligheid vastgesteld.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Verwijzingen Halt	<i>Aantal jongeren per 10.000 inwoners</i>	111	90
Winkeldiefstallen	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	0,2	2,5
Geweldsmisdrijven	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	2,9	4,6
Diefstallen uit woning	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	1,4	2,1
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	5,2	6,8

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Crisisbeheersing

Crisisbeheersing is een taak die de Groninger gemeenten regionaal georganiseerd hebben bij de Veiligheidsregio Groningen. We werken samen en dat betekent dat vanuit de verschillende gemeenten daarvoor aangewezen medewerkers een rol hebben bij een crisissituatie. Dat vraagt tijd en inzet voor

opleiding, training en oefening. Zo kan een adequaat functionerend crisisteam worden ingezet binnen de eigen gemeente of elders in de provincie Groningen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Goed voorbereid zijn en blijven als het gaat bestrijding van incidenten, rampen en crisis.	<ul style="list-style-type: none"> De bemensing vanuit onze organisatie wordt goed georganiseerd met het accent op specialisme en professionaliteit. De eigen medewerkers met een rol in de crisisorganisatie volgen op regelmatige basis opleidingen, trainingen en oefeningen die door de Veiligheidsregio worden georganiseerd en gefaciliteerd.

Brandweezorg

De brandweertaak ligt volledig bij de Veiligheidsregio Groningen. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor personeel en materieel liggen bij de dit samenwerkingsverband.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Een goede brandweezorg in de gemeente Het Hogeland	<ul style="list-style-type: none"> Het uitvoeren van wettelijke taken op het terrein van brandweezorg is belegd bij de Veiligheidsregio Groningen. Controle bluswatervoorzieningen binnen de gemeente, in samenwerking met team Beheer en Onderhoud.
»	Een risico gestuurde brandweerorganisatie	<ul style="list-style-type: none"> Vergroten van het brandveiligheidsbesef van inwoners en instellingen/bedrijven in onze gemeente.

Openbare Orde en Veiligheid

Veiligheid is voor de lokale overheid een belangrijke taak. Inwoners en ondernemers hechten veel waarde aan een veilige, leefbare en prettige omgeving. Veiligheid gaat onder meer over het tegengaan van overlast en vernielingen, over openbare orde, drugsbeleid en jeugdbeleid. Dit vraagt zowel om preventie als repressie.

Binnen het veiligheidsdomein is een groot aantal partners actief, ieder met eigen kennis, expertise en bevoegdheden. Samenwerking met de vele ketenpartners is daarbij van cruciaal belang. De gemeente speelt in dit brede speelveld een regisserende rol om zo de verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid waar te maken.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	De uitvoering van het Integraal Veiligheidsbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> Het Uitvoeringsprogramma over de jaren 2020 en 2021 wordt geëvalueerd. Mede op basis daarvan wordt het Uitvoeringsprogramma 2022/23 vastgesteld.
»	Project ondermijning in de havens	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met het RIEC en gemeente Eemdelta wordt ingezet op de aanpak van ondermijning in de zeehavens. Er is behoefte

		aan meer zicht en een gestructureerde werkwijze. In de vorm van een project wordt hieraan gewerkt.
--	--	--

Voor de kengetallen verwijzen wij naar de verplichte beleidsindicatoren die we aan het begin van dit programma hebben opgenomen. Hoewel deze iets minder zijn toegesneden op de specifiek benoemde onderwerpen, zien wij dat over vrijwel de gehele lijn, van winkeldiefstallen tot het aantal vernielingen, positiever scoren dan het provinciale gemiddelde.

Risico's per programma

Risico's beleid

Het grootste deel van dit programma wordt gevormd door de bijdrage aan de Veiligheidsregio Groningen. De Veiligheidsregio voert binnen het veiligheidsdomein diverse taken uit voor de gemeente. Door deze werkwijze heeft de gemeente minder invloed op de uitgaven rondom veiligheid. Daarnaast hebben we als een van de vele deelnemers een beperkte invloed op de totale begroting van de Veiligheidsregio.

Risico's bedrijfsvoering

De omvang van de ambtelijke capaciteit op het terrein van OOV is beperkt. Dat maakt de uitvoering van het Programma Veiligheid kwetsbaar. Tegelijk levert de beperkte capaciteit ook risico's op om de basis op orde te hebben en te houden. Juist het taakveld Openbare orde en Veiligheid wordt gekenmerkt door onvoorspelbare, niet planbare en acute operationele en tactische inzetbehoefte.

Ontwikkelingen

In het Integraal Veiligheidsbeleid is het thema 'Ondermijning' aangewezen als een van de prioriteiten. Ondermijning gaat kort gezegd over de pogingen van de georganiseerde criminaliteit om voor illegale praktijken gebruik te maken van legale methoden en diensten, zoals vergunningen, distributie en huisvesting. Op deze manier wordt het lokale gezag ondermijnd, verslechtert de veiligheid en leefbaarheid en levert het schade op voor ondernemers. Op deze onderwerpen wordt al ingezet, bijvoorbeeld door het sluiten van drugspanden. Het is echter een breed en wijdvertakt fenomeen, dat in de komende tijd steeds meer aandacht vraagt. Belangrijk om op te merken is dat de aanpak van ondermijning een kwestie is van lange adem en van intensieve samenwerking met ketenpartners.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Veiligheidsregio Groningen (VRG)

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Veiligheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	4.500	5.091	5.347	5.354	5.354	5.353
Incidenteel						
Totaal lasten	4.500	5.091	5.347	5.354	5.354	5.353

Baten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	2	0	0	0	0	0
Incidenteel						
Totaal baten	2	0	0	0	0	0
Saldo programma *)	-4.498	-5.091	-5.347	-5.354	-5.354	-5.353

*) - = tekort, + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
geen mutaties						
Totaal mutaties						

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)			V/N
Saldo Programma Veiligheid begroting 2021		5.091	
<i>Mutaties</i>			
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	159		N
- Op basis van de begroting van de VRG is de raming van de bijdrage bijgesteld	55		N
- Overige mutaties < € 40.000	42		N
Saldo Programma Veiligheid begroting 2022		5.347	

2. Bereikbaarheid

Omschrijving

Binnen het programma Bereikbaarheid ligt de focus op de inrichting, het gebruik en het beheer van de openbare ruimte. We beschrijven hieronder wat we willen bereiken en wat we gaan doen aan de inrichting en het beheer van de wegen, de openbare verlichting, civiele constructies (zoals bruggen, beschoeiingen, kademuren, steigers, tunnels, duikers et cetera), havens en het openbaar vervoer. Alles gericht op een goede en veilige bereikbaarheid van onze gemeente.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Beleidskader

In 2020 zijn er een aantal beleidsplannen aan de raad voorgelegd. Het betreft voor dit programma de beleidsplannen wegen, civiele constructies en openbare verlichting. Areaalgegevens zijn een belangrijk gegeven bij de genoemde beleidsplannen. Elk jaar worden meer gegevens verzameld om beleid te actualiseren en beheer- en uitvoeringsplannen te maken. Zo worden de uitvoeringsplannen steeds nauwkeuriger en kunnen maatregelen gericht en meer integraal worden uitgevoerd.

We maken voor onze plannen ook gebruik van reeds aanwezige documenten:

- Ambitiedocument verkeer, vervoer en mobiliteit;
- Ambitiedocument infrastructuur;
- Visiedocument gemeente Het Hogeland;
- Bouwstenennotitie gemeente Het Hogeland;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen 2021 tot en met 2025;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies 2021 tot en met 2025;
- Beleidsplan Duurzaam & Doelmatig Verlicht 2021 tot en met 2025;
- Havenbeheersverordening Lauwersoog.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
n.v.t.			

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid

Het landelijke Strategische Plan Verkeersveiligheid 2030 gaat uit van een cultuuromslag door meer te sturen op risico's en bevat een proactieve aanpak van de verkeersveiligheid met behulp van verzamelde data. Verkeersveiligheid en het beperken van het aantal slachtoffers blijven een belangrijk maatschappelijk thema. Naast een veilige inrichting van de weg, blijft ook voorlichting en educatie van

groot belang in verkeersveilig gedrag. Verkeerswijzer Groningen biedt diverse lesprogramma's aan. In onze gemeente is sprake van een grote agrarische bedrijvigheid. Daarom besteden we extra aandacht aan verkeersveiligheid in combinatie met agrologistiek.

Om de kansen en knelpunten op het gebied van bereikbaarheid in beeld te brengen is eind 2021 de Mobiliteitsvisie vastgesteld. Bij deze visie vormt onder andere het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 de basis. De Mobiliteitsvisie gaat in op diverse thema's, waaronder bereikbaarheid, (duurzame) mobiliteit, verkeersveiligheid, fiets en het openbaar vervoer.

Een goede bereikbaarheid is van groot belang. De N46, N33, N361 en de N363 vormen, tezamen met de twee spoorlijnen, de ruggengraat van onze gemeente. Dit robuuste netwerk willen we behouden en waar mogelijk versterken.

Wat betreft de mobiliteit streven we ernaar het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets te stimuleren. Voor het stimuleren van het fietsgebruik zijn goede en veilige fietsroutes, maar ook fietsvoorzieningen bij winkels en ov-haltes van belang.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
» Goede bereikbaarheid van onze gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan de gestelde kaders in de Mobiliteitsvisie voor de thema's bereikbaarheid, verkeersveiligheid, fiets en openbaar vervoer. • Verbeteren van de bereikbaarheid van de Eemshaven vanuit Groningen en vice versa; • Verbeteren van de N361 als ruggengraat van de bereikbaarheid voor onder andere het Lauwersmeergebied.
» Agrologistiek netwerk voor de gehele gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden van een agologisch netwerk.
» Heldere en herkenbare inrichting van komgrenzen, 30 km/uur zones en kruisingsvlakken binnen de bebouwde kommen	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een beleidskader voor de inrichting van 30 km/uur zones. Na afronding daarvan (verdere) invulling geven aan de inrichting van de dorpen, waarbij we dit zoveel mogelijk combineren met regulier onderhoud en herinrichtingen.
» Een eenduidige inrichting van schoolzones	<ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren van de schoolzones.
» Voorlichting en educatie afstemmen op de behoefte vanuit de verkeersveiligheidsanalyses	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan en financieren van de Verkeerswijzer Groningen.
» Stimuleren van initiatieven vanuit de dorpen op het gebied van verkeersveiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Dorpsinitiatieven ondersteunen wanneer deze passen binnen de gestelde kaders van de Mobiliteitsvisie.
» Het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers beperken	<ul style="list-style-type: none"> • Analyseren van beschikbare data; • Ontwikkelen van voorlichtingen en educatie voor zowel jongere- als oudere verkeersdeelnemers; • Afnemen lesprogramma's ten behoeve van scholen via Verkeerswijzer Groningen; • Extra aandacht voor verkeersveiligheid in combinatie met agrologistiek.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Afname agro logistieke knelpunten	Niet bekend	-	-
Aantal getroffen maatregelen ter bevordering van de agrologistiek	Niet bekend	3	5
Uitbreiding 30 - en 60 km/uur zones	-	-	5
Invoering schoolzones	-	-	4
Herinrichting overgang bebouwde kommen	-	-	5
Aantal ongevallen waar slachtoffers ontstaan	<ul style="list-style-type: none"> • 145 blikshade • 47 letselschade • 2 dodelijke ongevallen 	-	Ambitie moet nog uitgesproken worden in de vast te stellen Mobiliteitsvisie
Aantal afgenomen educatieve projecten bij Verkeerswijzer Groningen	Vanwege COVID-19 zijn er weinig projecten uitgevoerd	Vanwege COVID-19 zijn er weinig projecten uitgevoerd	Ambitie moet nog uitgesproken worden in de vast te stellen Mobiliteitsvisie
Aanpak onveilige verkeerssituaties en -locaties	Niet bekend	Herinrichting Wehe-den-Hoorn en Leens	Ambitie moet nog uitgesproken worden in de vast te stellen Mobiliteitsvisie

Bovenstaande indicatoren kunnen nog verder aangepast en aangescherpt worden gedurende de komende periode. Dit is afhankelijk van de ambitie die uitgesproken wordt in de nog vast te stellen Mobiliteitsvisie. Het jaar 2021 wordt als vertrekpunt gehanteerd.

Fiets

De fiets neemt in de toekomst een steeds belangrijkere rol in, in de verbinding tussen de kernen in onze gemeente, maar ook met de omliggende gemeenten, zoals de stad Groningen. De populariteit van het fietsen neemt toe door E-bikes en speedpedelecs. De laatste jaren is flink geïnvesteerd in belangrijke fietspaden, zoals de zogenaamde Fietsroutes-Plus richting de stad Groningen. Het voornemen is om de komende jaren door te gaan met opwaardering van diverse routes. Tevens zal worden getracht het fietsen over grotere afstanden te stimuleren door de combinatie te zoeken met het openbaar vervoer door middel van zogenaamde Hubs.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Verdere optimalisering van het fietsnetwerk, zowel zelfstandig als aanvullend op het Ov-systeem	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van een integrale fietsstrategie waarvoor de Mobiliteitsvisie de kapstok is. In de op te stellen strategie worden fietsroutes geoptimaliseerd en maatregelen ter stimulering van de fiets opgenomen. Daarbij wordt aandacht besteed aan fietsvoorzieningen bij bushaltes en treinstations, maar ook bij winkels in de kernen.

»	Toename van het (elektrisch) fietsgebruik	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor comfortabele en veilige routes die vooral het fietsgebruik op de korte afstand stimuleren; • Plaatsen van laadpalen en creëren van extra stallingsruimte voor de fiets bij de treinstations en (grote) bushaltes. Dit wordt in samenwerking gedaan met diverse partners binnen het openbaar vervoer, met daarbij aandacht voor de integratie met het doelgroepenvervoer.
---	---	---

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Toename fietsenstallingen bij bushaltes en treinstations	-	-	40
Toename laadpalen voor elektrische fiets	-	-	2
Verbetering fietsverbindingen	-	5	2

Bovenstaande indicatoren kunnen nog verder aangepast en aangescherpt worden gedurende de komende periode. Dit is afhankelijk van de ambitie die uitgesproken wordt in de nog vast te stellen Mobiliteitsvisie. Het jaar 2021 wordt als vertrekpunt gehanteerd.

Openbaar vervoer

Het bereiken en behouden van een evenwichtige relatie tussen bereikbaarheid, economie en leefbaarheid is een grote uitdaging. Met betrekking tot het openbaar vervoer zet de trend van ketenmobiliteit zich verder door. Het regionale spoor en de grotere buslijnen zijn de dragers van het Ov-systeem. De kleinere dorpen worden bereikt door “Vervoer op Maat”, hubs en slimme ketens. Het verduurzamen van deze mobiliteit is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Spoorwegveiligheid verder verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> • Saneren van niet actief beveiligde spoorwegovergangen (zogeheten NABO's).
»	Openbaar vervoernetwerk in stand houden en verbeteren	<ul style="list-style-type: none"> • Samen met de ketenpartners afspraken maken voor het op peil houden, dan wel verbeteren, van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het openbaar vervoer, alsmede het stimuleren van de ketenmobiliteit.
»	Hubs verder ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek doen naar de mogelijkheid voor het beter ontwikkelen van de huidige hubs en kwaliteitseisen opstellen voor de hubs.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Aantal afgesloten NABO's	-	-	2
Aantal toegankelijk te maken bushaltes	-	-	2

Voor de actuele stand met betrekking tot de NABO's wordt verwezen naar:

[Actuele stand NABO's - website ProRail](#)

Beheer en Onderhoud

Een veilige en nette openbare ruimte is van groot belang voor de leefomgeving. Beleidskeuzes en beheerplannen vormen hiervoor de basis. Door uw raad is gekozen voor minimaal onderhoud. Dat betekent dat de kwaliteit van de leefomgeving langzaam achteruit gaat tot een minimaal verantwoord niveau. We geven eerst prioriteit aan veiligheid, dan aan functionaliteit, dan aan duurzaamheid en daarna aan toonbaarheid. Bij het wegenonderhoud zijn achterstanden. Bij de civiele constructies en wegen moeten veel onderdelen worden vervangen. In deze begroting zijn de middelen voor vervangingsinvesteringen op de investeringslijsten voor de komende jaren opgenomen. Voor de onderhoudsplannen is het nog niet gelukt structurele ruimte vrij te maken. Wel hebben we extra middelen gestort in de onderhoudsreserves. Dit geeft voor het eerste jaar enige lucht om de plannen uit te voeren.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Onderhoudsniveau C (minimaal verantwoord onderhoud) voor onze Wegen en Civiele Constructies	<ul style="list-style-type: none"> Inspecteren van het areaal; Beheren en analyseren van data; Implementeren van de vastgestelde beleidsplannen "Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen/ Civiele Constructies" en "Duurzaam en doelmatig verlicht"; Opstellen van (meerjaren)uitvoeringsplannen. We focussen extra op veiligheid bij voet-/fietspaden, verkeersbruggen in hoofdwegen en de speerpunten Doelmatig en Duurzaam; Opstellen van een plan van aanpak om voor 2025 tot komen tot het integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR).
	Onderhoudsniveau Duurzaam & Duister voor onze Openbare Verlichting	
»	Veilige doorgaande wegen (in de wintermaanden)	<ul style="list-style-type: none"> Bestrijden en voorkomen van gladheid door inzet van strooimiddelen.

Hoe gaan we dat meten?			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Wegen; 90% van de wegvak onderdelen heeft een gelijk of hoger kwaliteitsniveau* dan	-	C*	C*
Civiele Constructies; 90% van het areaal heeft een gelijk of hoger kwaliteitsniveau* dan	-	C*	C*
Vervangen aantal lichtmasten ouder dan 56 jaar	-	-	70
Vervangen aantal armaturen ouder dan 24 jaar	-	-	380

* Kwaliteitsbeoordeling op basis van richtlijnen Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW)

Recreatieve Havens

Binnen onze gemeente liggen veel recreatieve havens. Verschil in diepgang van de watergang, plantengroei en passeerbaarheid van bruggen maken dat de kwaliteit van bereikbaarheid verschillend kan worden ervaren.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Goede bereikbaarheid van het gebied voor de recreatievaart via toegankelijke (vaar)wegen	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhoud en vervangingen (civiele constructies; aanlegvoorzieningen/bruggen) uitvoeren; • Bedienen van beweegbare bruggen; • Stimuleren van vaarrecreatie door het uitvoeren van beleid en het bieden van voorzieningen; • Melden van plantengroei aan het waterschap.

Economische havens

Eemshaven

De Eemshaven zal in de toekomst worden uitgebreid met de Oostpolder. De voorbereidingswerkzaamheden op allerlei vlakken zullen in 2022 voortgaan. De haven is en blijft groeien, wat zorgt voor werkgelegenheid in en om de haven. Dit draagt bij aan duurzaam ontwikkelingsdoel 9 – industrie, innovatie en infrastructuur.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Vergroening van de industrie in de Eemshaven	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan Eemsdelta Green; • Ondersteunen van groene initiatieven.
»	Ondersteuning bieden aan bestaande en nieuw te vestigen bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering, verlenen van vergunningen en het bieden van een goede infrastructuur.
»	Acquisitie nieuwe bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemen aan Chemport Europe.
»	Ontwikkelen Oostpolder	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren voorbereidende werkzaamheden.

Lauwersoog

De haven van Lauwersoog krijgt meer bedrijvigheid, doordat NG Shipyards groeit. Door het havenbedrijf is een visie gemaakt voor 2030. Deze visie geeft een beeld voor de middellange termijn. Deze visie zal voor uw raad ter beschikking worden gesteld. In 2023 starten de werkzaamheden voor de dijkverbetering, in 2022 zullen we verder gaan met de laatste voorbereidingen.

Werelderfgoed centrum (WEC)

In 2022 zal men bezig zijn met de bouw van het WEC en het aanpassen van de parkeerterreinen. Het WEC is een grote impuls voor Lauwersoog en wijde omgeving.

Noordpolderzijl

In 2022 moet helder worden hoe de kleinste zeehaven beter kan worden ontsloten en hoe we het slibprobleem kunnen gaan oplossen. Eind 2021 heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij de nabije omgeving wordt bevestigd en geïnformeerd. Uw raad wordt hierover nader geïnformeerd.

Risico's per programma

Risico's beleid

Beheerplannen: Hoewel we in het kader van de beheerplannen extra middelen beschikbaar hebben gesteld, is het niet mogelijk gebleken alle benodigde middelen die in de plannen zijn opgenomen vrij te maken. Dat zou mogelijk gevolgen kunnen hebben voor het onderhoudsniveau van wegen, gemeentelijke gebouwen en civiele constructies. Lagere onderhoudsniveau kunnen zich vertalen in veiligheidsrisico's, die schadelijk kunnen zijn voor het imago van onze gemeente, met ook mogelijke gevolgen voor bijvoorbeeld toerisme en recreatie.

Naast het genoemde veiligheidsrisico zal een lager onderhoudsniveau ook gevolgen hebben op het sociale vlak. Verpaupering van de leefomgeving leidt dikwijls tot een neerwaartse spiraal van de sociale structuur, normen en waarden en sociale controle. Tevens kan het gevolgen hebben voor de toegankelijkheid voor mindervaliden.

Op verkeersveiligheidsvlak hebben we te maken met het landelijke strategisch plan verkeersveiligheid 2030. We hebben voor verkeersveiligheid echter weinig tot geen middelen beschikbaar. We kunnen dus waarschijnlijk niet voldoen aan de kaders van het landelijke strategische plan.

Ten slotte is het ook mogelijk dat door het lagere onderhoudsniveau kapitaalvernietiging ontstaat en activa eerder moet worden vervangen of de onderhoudskosten verder oplopen.

Het gebrek aan middelen heeft ook gevolgen voor de uitvoering van de 'Mobiliteitsvisie' en onze ambities in Lauwersoog. Deze zullen slechts beperkt waargemaakt kunnen worden:

Openbaar vervoer: Wij zien een achteruitgang van de openbaar vervoersvoorzieningen. Dit zal betekenen dat er meer ingezet moet worden op doelgroepen vervoer.

Risico's bedrijfsvoering

De personele capaciteit is op veel beleidsterreinen een probleem. Het is erg moeilijk om alles wat wordt gevraagd te leveren. Daarbij zien we ook dat het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel te vinden.

Ontwikkelingen

De problematiek binnen dit domein wordt steeds complexer en grootser. Dat vraagt een andere manier van samenwerken, waar we nog geen ervaring mee hebben. Denk daarbij aan andere gemeenten, waterschap en provincie.

Voor wat betreft de uitbreiding in de Eemshaven: Het risico ligt hier op het terrein van voldoende bedrijven die zich willen vestigen en het beschikbaar zijn van voldoende personeel.

Ten slotte: Alleen focussen op de eigen ambitie leidt tot suboptimale oplossingen. Een integrale gebiedsgerichte benadering is daarom noodzakelijk.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- GR Havenschap Delfzijl/ Eemshaven (Groningen Seaports)
- Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog B.V.

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Bereikbaarheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	8.112	10.644	9.642	9.463	9.425	9.343
Incidenteel						
Totaal lasten	8.112	10.644	9.642	9.463	9.425	9.343

Baten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	636	392	325	325	325	325
Incidenteel						
Totaal baten	636	392	325	325	325	325
Saldo programma *)	-7.476	-10.252	-9.317	-9.139	-9.100	-9.018

) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Onderhoud wegen	-120	1.300				
Onderhoud bruggen	57	270	55	55	55	55
Baggerplan	386	-278	-32	9	9	9
Openbare verlichting	-1					
Totaal mutaties	322	1.292	23	64	64	64

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)			V/N
Saldo Programma Bereikbaarheid begroting 2021	10.252		
<i>Mutaties</i>			
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	20		N
- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgden mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	91		N

- Vervallen incidentele ramingen 2021.	829	V
- Trekweg Winsum		
- Verkeersborden		
- Rondweg Bedum		
- Onderst. beleid en beheersplannen		
- 2e ontsluiting Lauwersoog		
- Fietsenstalling Schoolstraat		
- Onttrekking reserve baggeren		
- Mobiliteitsplan		
- Gladheidsbestrijding		
- Incidentele kosten WEC		
- De baggerkosten fluctueren jaarlijks. Mutatie wordt verrekend met de bestemmingsreserve	312	V
- Overige mutaties < € 40.000	95	N
Saldo Programma Bereikbaarheid begroting 2022	9.317	

3. Economie & Werkgelegenheid

Omschrijving

Dit programma richt zich op het stimuleren van economische ontwikkeling en de bevordering van werkgelegenheid. Het ondernemersklimaat moet goed zijn voor grote bedrijven, voor het MKB en voor ZZP'ers. We zetten in op het versterken van de lokale economie, met aandacht voor de agrarische sector en voor de activiteiten in de havens.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Beleidskader

Voor dit programma is op 27 mei 2020 is de detailhandelsvisie voor de gemeente het Hogeland vastgesteld. Ook is de marktverordening vastgesteld in 2020.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Funcitiemenging	%	41,9	50,3
Vestigingen (van bedrijven)	<i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar</i>	139,9	131,0

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Economische visie (-actieplan)

In ons collegeprogramma staat dat wij op basis van de economische bouwstenen –gemaakt rond de herindeling – willen komen tot een economische visie voor Het Hogeland.

Eind 2021 is daar een begin mee gemaakt. Afronding en vaststelling zal plaatsvinden na de komende verkiezingen door de nieuwe gemeenteraad.

De ondernemers (via het ondernemersplatform) krijgen daarbij de rol van co-creator, mede-eigenaar. Daarmee wordt het belang onderstreept van een door ondernemers gedragen visie.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Totstandkoming van een economisch richtinggevend kader en gezamenlijk perspectief richting het jaar 2030 hoe de economische kansen te verzilveren	<ul style="list-style-type: none">• Ontwikkelen van een economische visie of actieplan, gezamenlijk met de ondernemers.

Breedband Snel Internet Groningen

De aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied is eind 2021 afgerond. Eind 2021 c.q. begin 2022 wordt door Delta Fiber gestart met de aanleg van glasvezel in de dorpen van Het Hogeland. De aanleg start in het oosten van onze gemeente en zal vervolgens uitrollen naar het midden en westen en zal naar verwachting in 2022 worden afgerond. Daarmee is onze gemeente voorzien van snel internet. Een goede zaak voor inwoners en ondernemers in een tijdsperiode dat er steeds meer beroep gedaan wordt op digitale connectiviteit. De aanleg van glasvezel vraagt ook capaciteit voor het toezicht, vergunningen en projectbegeleiding. Dit vraagt extra ambtelijke inzet, waarbij inhuur noodzakelijk zal zijn. Dit kan worden bekostigd uit de extra opbrengsten van leges en degeneratie.

Deze ontwikkeling draagt bij aan duurzaam ontwikkelingsdoel 9 – industrie, innovatie en infrastructuur.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
» Digitale ontsluiting van Het Hogeland	• Aanleg van glasvezel in de dorpen

NPG-projecten

NPG-projecten die eerder al zijn gestart zullen ook doorlopen in 2022. Deze geven zowel qua leefbaarheid als economisch een goede impuls aan onze brede welvaart.

Bedrijventerreinen

Eind 2021 komt de nieuwe bedrijventerreinenvisie in de raad. Vanaf 2022 kunnen we dan uitvoering geven aan deze visie. Het gaat hier dan met name om de bedrijventerreinen in de Eemshaven, Uithuizen, Bedum en Winsum. In veel andere Hogelandster dorpen zijn er ook bedrijventerreinen, maar de vraag is daar kleiner.

Detailhandel

Ook in 2022 gaan we verder met de uitvoering van de centrumplannen in de dorpen Uithuizen, Winsum en Bedum en wellicht Leens. Dit laatste hangt samen met een financiering vanuit het Nationaal Programma Groningen. De meeste maatregelen staan in het teken van het creëren van sterke compacte (kern) winkelgebieden in ieder geval onze 4 belangrijkste kernen. Versterking van de openbare ruimte, compactheid van die winkelgebieden en het tegengaan van leegstand zijn daarin belangrijke begrippen.

Voorts wordt de realisatie van de Uitvoeringsagenda van de detailhandelsvisie verder opgepakt. Kernpunten hierin de versterking van de samenwerking en de professionele retailer. Daarnaast wordt het centrummanagement op een andere leest geschoeid: meer gestoeld op de samenwerking van gemeente, ondernemers en vastgoed.

Beide zaken dragen bij aan duurzaam ontwikkelingsdoel 9 – industrie, innovatie en infrastructuur.

Ondernemersfonds

Begin 2022 is de nieuwe Stichting Ondernemersfonds het Hogeland van start gaan. Het fonds is bestemd voor het financieren van collectieve voorzieningen die het economisch klimaat versterken. Het fonds wordt gevoed door een jaarlijkse gemeentelijke subsidie met geld uit de OZB-opbrengsten.

Recreatie en Toerisme

De verbinding tussen Recreatie & Toerisme met Cultuur en Erfgoed is erg belangrijk. Met name bij de vermarkting van Het Hogeland zijn cultuur en erfgoed van grote waarde. We zetten in op een structurele verbinding zowel binnen de gemeente als in het veld. Samen zijn we het verhaal van Het Hogeland. Daarnaast is de verwachting dat ook in 2022 het toerisme in onze omgeving zal blijven toenemen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan duurzaam ontwikkelingsdoel 8 – eerlijk werk en economische groei.

Vanuit het routebureau is een nieuw werkplan opgesteld voor de periode 2022-2025.

Toeristische organisatie

In 2021 is door uw raad de toeristische visie vastgesteld. Vanaf 2022 zal met een uitvoeringsprogramma invulling worden gegeven aan die visie.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Inspelen op kansen in toerisme en versterking van toerisme en recreatie in Het Hogeland.	<ul style="list-style-type: none">• Duidelijke positionering van Het Hogeland door samen met toeristische organisatie de visie 'Het kleine geluk' uit te werken.• Werken aan de actiepunten uit het uitvoeringsplan.• Voorbereiding realisatie Werelderfgoed Centrum Waddenzee.• Verder benutten van potentie van Werelderfgoed Waddenzee.• Verbeteren regiomarketing door samenwerking met Marketing Groningen en Visit Wadden (https://www.visitwadden.nl).• Uitvoering geven aan het werkplan van het routebureau.

Risico's per programma

Economie en Werkgelegenheid: Hier blijven de gevolgen van de Coronacrisis een onzekere factor.

Recreatie en toerisme: We hebben wel visie, maar helaas geen budget. Daarmee wordt het lastig de doelen in onze visie te verwezenlijken.

Digitale bereikbaarheid: Dit is in ons gebied matig en verbeteringen gaan langzaam. Willen we kansen benutten voor ons gebied, dan moeten we aantrekkelijk zijn en blijven voor huidige inwoners maar ook voor nieuwe inwoners via de digitale snelweg

Werkgelegenheid: Het is een grote uitdaging om personeel te matchen met bedrijven die personeel zoeken.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Enexis Holding N.V.
- CSV Amsterdam B.V.
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
- Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord-Nederland (VEGANN)

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Economie en Werkgelegenheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	4.020	2.107	1.430	1.430	1.430	1.430
Incidenteel						
Totaal lasten	4.020	2.107	1.430	1.430	1.430	1.430

Baten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	4.064	1.136	823	824	824	825
Incidenteel						
Totaal baten	4.064	1.136	823	824	824	825
Saldo programma *)	44	-970	-607	-607	-606	-605

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Versterking centrum Winsum	-33					
Ruimte voor dorpen/ondernemers	-97					
Totaal mutaties	-130					

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)			V/N
Saldo Programma Economie en werkgelegenheid begroting 2021			970
<i>Mutaties</i>			
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	29		V

- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgden mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	9	V
- Vervallen incidentele ramingen 2021.	220	V
- Toekomstige boerderijen		
- Project EBG		
- Ondernemers in de knel		
- Verkoop overhoekjes		
- Overige mutaties < € 40.000	105	V
Saldo Programma Economie en werkgelegenheid begroting 2022		607

4. Leefbaarheid & Voorzieningen

Omschrijving

Wij vinden het belangrijk dat iedere inwoner van gemeente Het Hogeland goed kan opgroeien, leven en wonen in de breedste zin van het woord. Bij dit programma zijn meerdere aspecten belangrijk.

Het gaat zowel om het voorzien in zowel goed onderwijs (van peuterspeelzaalwerk tot middelbare school) leerlingenvervoer, adequate onderwijshuisvesting en scholenspreiding, als om een aantrekkelijk accommodatie- en activiteiten aanbod op het gebied van sport, kunst en cultuur.

Daarnaast gaat het om passende huisvesting en een prettige leefomgeving met basisvoorzieningen in de buurt. Die leefomgeving heeft goed onderhoud en beheer nodig van het openbaar groen. De gemeente stimuleert en ondersteunt daarbij activiteiten voor de bescherming en de ontwikkeling van natuur en landschap.

Inwoners werken ook zelf aan het verbeteren van de leefbaarheid. Daarom investeren we in krachtige, betrokken buurten en dorpen, die de ruimte krijgen om invloed te kunnen uitoefenen op hun eigen leefomgeving.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresent., -productie en -participatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Beleidskader

Uw raad heeft inmiddels het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein (2020-2030) vastgesteld. Deze Koers wordt in 2021 samen met partners verder uitgewerkt in een Beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving met een aantal beleidsdoelen. Deze doelen gelden als kader voor een Programma Transformatie Sociaal Domein en Samenleving 2021 - 2024.

Op de taakvelden zijn de volgende verschillende beleidsdocumenten vastgesteld. Op de onderwerpen waar we nog geen beleid hebben vastgesteld, zijn de vigerende beleidsplannen van de voormalige BMW- gemeenten van kracht;

- Visie Inwonerkracht Het Hogeland;
- Cultuurvisie gemeente Het Hogeland 2020-2023 'Groots in kleinschaligheid';
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob);
- Woonvisie Het Hogeland;
- Groenbeleid gemeente het Hogeland 2021 - 2030;
- Programma Krimp en Leefbaarheid vm. De Marne;
- Prestatieafspraken volkshuisvesting Het Hogeland;
- Dorpshuizenbeleid Het Hogeland;
- Beleidsvisie Sport en Bewegen in Het Hogeland (2021 – 2030);
- Overeenkomsten Combinatie Functionaris/BuurSportCoaches/VerenigingsOndersteuners;

- Overeenkomst Lokaal Sport Akkoord gemeente Het Hogeland (2021);
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs;
- Verordening leerlingenvervoer;
- Verordening Financiële en Materiële Gelijikstelling;
- Subsidieregeling peuteropvang.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal Beleidsindicator		Eenheid	Het Hogeland	Provincie Groningen
Absoluut verzuim		<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	0,0	1,7
Relatief verzuim		<i>Aantal per 1.000 leerlingen</i>	18	25
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)		<i>% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs</i>	1,7	1,8
Niet-sporters		<i>%</i>	57,9	52,3

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Openbaar basisonderwijs

De gemeente heeft de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende openbare scholen binnen haar gemeentegrenzen. Binnen 10 kilometer over de weg gemeten vanaf de woonplaats moet voldoende openbaar onderwijs aanwezig zijn, als daar behoefte aan is (artikel 159, lid 4a WPO). Met de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs is de gemeente niet meer het bevoegd gezag over de scholen. Het stichten van nieuwe scholen en de beslissing tot opheffing van een openbare school blijft wel voorbehouden aan de besluitvorming van de gemeente.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Het bereikbaar houden van openbaar basisonderwijs voor leerlingen in de gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> • We geven uitvoering aan de Verordening Leerlingenvervoer • We zien erop toe dat wij voldoen aan het criterium voor voldoende openbaar onderwijs in de gemeente.

Onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet en speciaal onderwijs. De Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Het Hogeland 2019 vormt het beleidskader voor onder andere de nieuwbouw, verbouw en eerste inrichting.

In de gemeente Het Hogeland hebben we, mede door de versterkingsopgave, de situatie dat er al meerdere scholen toekomstbestendig zijn gemaakt. Daarnaast realiseren we ook nieuwe schoolgebouwen. Daar komen in 2022 nog een aantal scholen bij.

Hiermee dragen we bij aan hoogwaardige en toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Het biedt tevens de mogelijkheid om te werken aan de (door)ontwikkeling van Integraal Kind Centra (IKC).

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Kwalitatief en kwantitatief goede huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs conform de Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Het Hogeland en het Scholenprogramma.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2022 worden 3 schoolgebouwen voor het primair onderwijs opgeleverd. En de versteviging en deels vervangende nieuwbouw van één schoolgebouw voor het voortgezet onderwijs gaat van start. • Er zijn vier onderwijshuisvestingsaanvragen ingediend. Besluitvorming hierover vindt eind 2021 plaats. Bij toekenning vindt de uitvoering van dit besluit plaats in 2022. • Het Integraal Huisvestingsplan waarmee in 2021 is gestart wordt opgeleverd.

Onderwijsbeleid en leerling zaken

Onderwijs is cruciaal voor de ontwikkeling van onze jeugd. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de ouders. Wij streven naar ondersteuning waar dat nodig is en willen zorgen voor goede voorzieningen. Wij willen achterstanden bij kinderen vroegtijdig signaleren en waar mogelijk voorkomen door passende vormen van voorschoolse educatie aan te bieden.

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken ten aanzien van het onderwijs. Het betreft het verzorgen van vervoer van leerlingen naar het speciaal onderwijs, uitvoeren van de leerplichtwet, zorgen voor hoogwaardig, dekkend en gespreid voorschools aanbod en het bieden van passend onderwijs.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Een impuls geven aan digitale vaardigheden van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> • De deelname aan het ICT-project van Kansrijke Groningers wordt voortgezet tot en met medio 22. Binnen dit project krijgen leerlingen les in o.a. programmeren, mediawijsheid, internetveiligheid en robotica. Hiermee krijgen zij een impuls op het gebied van digitale vaardigheden, waarvan zij ook in hun werkzame leven kunnen profiteren.
»	We willen leesbevordering voor kinderen stimuleren. Leesbevordering op jonge leeftijd heeft een positief effect op taalontwikkeling en leesvaardigheden.	<ul style="list-style-type: none"> • We bieden leerlingen vroegtijdig een leesaanbod aan doormiddel van de volgende programma's: <ul style="list-style-type: none"> ○ 'De Bibliotheek op School'. Dit is een programma dat zich richt op het stimuleren van lezen en het vergroten van leesplezier. ○ 'Boekstart in de Kinderopvang'. Dit richt zich zowel op het voorlezen op de kinderopvang als thuis door de ouders.
»	Een passend voorschools aanbod voor ieder kind vanaf 2 jaar.	<ul style="list-style-type: none"> • We houden de peuteropvang financieel toegankelijk voor alle peuters doormiddel van subsidie. • We zetten in op het vergroten van het bereik van de peuteropvang.

		<ul style="list-style-type: none"> Voor kinderen vanaf 2,5 jaar met een taalachterstand is er een aanvullend aanbod in de vorm van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).
»	Zoveel mogelijk kinderen met een risico op taal- of ontwikkelingsachterstand (doelgroepkinderen VVE) bereiken met een VVE-programma. Het streven is naar meer dan 90%.	<ul style="list-style-type: none"> We voeren onderwijsachterstanden beleid conform het Kwaliteitskader VVE. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over de doelgroep definitie en de wijze waarop de GGD-kinderen indiceert en toeleidt naar een VVE-locatie. We maken het toeleiding proces en bereikcijfers van de VVE inzichtelijk doormiddel van de 'VVE Monitor' en voeren hierover overleg met de VVE-aanbieders en GGD. Hierdoor verwachten wij gericht maatregelen te kunnen inzetten om het bereik van de VVE te vergroten. We onderzoeken mogelijkheden om een volwaardig VVE aanbod in kleine kernen te kunnen (blijven) aanbieden.
»	De onderwijsvertragingen die kinderen als gevolg van de coronapandemie hebben opgelopen inhalen (Nationaal Programma Onderwijs).	<ul style="list-style-type: none"> In Q3 van 2021 is de planvorming voor de besteding van de NPO-middelen in samenwerking met het onderwijs en de kinderopvang gestart. Het plan wordt in de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023 uitgevoerd. Het plan richt zich op de speerpunten taal en sociaal- emotionele ontwikkeling. We sluiten hierbij zo veel mogelijk aan bij bestaand initiatieven.

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vervoer van leerlingen die niet zelfstandig, door bijvoorbeeld een structurele handicap of gedragsproblemen naar school kunnen reizen. Hiervoor is de Verordening leerlingenvervoer vastgesteld. Op grond hiervan kunnen ook kinderen die op basis van godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging naar een school willen die verder dan 6 kilometer is gelegen aanspraak maken op een vergoeding van het eigen vervoer. Op basis van de verordening beslist de gemeente of de leerling recht heeft op leerlingenvervoer.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Er is leerlingenvervoer voor leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen reizen en voor leerlingen die verder dan 6 kilometer van hun school wonen.	<ul style="list-style-type: none"> We organiseren leerlingenvervoer voor leerlingen die hiervoor in aanmerking komen. We onderzoeken in hoeverre het instellen en eventueel uitbreiden van opstapplaatsen haalbaar is.
»	We willen de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen in het voortgezet speciaal onderwijs vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> We stimuleren het reizen met eigen- en openbaar vervoer, al dan niet onder begeleiding.

Passend Onderwijs

Op basis van de Wet Passend Onderwijs moeten alle leerlingen een plek krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en hun mogelijkheden. Deze vorm van onderwijs moet ervoor zorgen dat elk kind het beste uit zichzelf haalt. Scholen bieden daarom extra hulp aan leerlingen die dit nodig hebben, zoals kinderen met leer- of gedragsproblemen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Uit de Wet Passend Onderwijs volgt dat elk kind op zijn/haar niveau onderwijs krijgt, zowel cognitief als emotioneel.	<ul style="list-style-type: none">• We voeren de Wet Passend Onderwijs uit door overleg te voeren met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs over de samenwerking van het onderwijs en door gemeenten gefinancierde jeugdhulp.• We werken volgens de vastgestelde ondersteuningsroutes VO en PO die bijdragen aan het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters en thuiszitters.
»	Een goede verbinding tussen de Wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet.	<ul style="list-style-type: none">• We financieren schoolmaatschappelijk werk (SMW) op het voortgezet onderwijs en School als Wijk (SAW) op het MBO in de provincie.

Sportbeleid en activering

U heeft de sport- en beweegvisie vastgesteld. Deze visie vormt de basis voor het sport- en beweegbeleid voor de komende jaren. Dit moet leiden tot concrete uitvoeringsplannen. Ook wordt de inrichting van een Lokaal Sportplatform verder uitgewerkt. We blijven onze aandacht vestigen op sport- en bewegingsdeelname. Wij ondersteunen hiervoor onze sportclubs en maken daarbij gebruik van het Bewegteam Het Hogeland. We vinden het belangrijk dat sport en bewegen aangeboden wordt op en in kwalitatief verantwoord te gebruiken sportaccommodaties.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Het is onze ambitie om zoveel mogelijk inwoners een leven lang plezier te laten beleven aan sport en bewegen.	<ul style="list-style-type: none">• Het blijvend inzetten van de combinatiefunctionaris, buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners.• Uitvoering geven aan de uitgangspunten van het Lokaal Sport Akkoord.• Blijvend aandacht schenken aan het verwerven van externe financiële middelen die beschikbaar komen in het kader van de stimulering en ontwikkelen van de sport- en beweegdeelname.• Combinaties en coalities maken van flankerende beleidsterreinen binnen de gemeente Het Hogeland.• Samenwerken met partners intensiveren.• Gebruik te maken van de diensten van ondersteuningsorganisaties.• De inzet is om binnen de gemeente een functionele, goede en duurzame

		<p>(toekomstbestendige) sportinfrastructuur te hebben.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van een verdere afstemming en afspraken in het gebruik en de tarieven van sportaccommodaties. • Het bewegen in de openbare ruimte wordt gestimuleerd waarbij er meer aandacht wordt geschonken aan een beweegvriendelijke omgeving. • Werken aan het een regelmatig overleg met sportaanbieders uitmondend in een Lokaal Sport Overleg gemeente Het Hogeland. • We zoeken de samenwerking met het onderwijs en de georganiseerde sport. • Inzet van interventies en vaardigheidstesten. • Onze ambitie is om meer inwoners aan de beweegnorm te laten voldoen. Een belangrijke voorwaarde hierbij is een integrale benadering met het gemeentelijk gezondheids- en preventiebeleid.
--	--	---

Sportaccommodaties

Het aantal sportaccommodaties na de herindeling groot en kent een divers karakter. We willen dat onze sportaccommodaties veilig kunnen worden gebruikt. We gaan de harmonisatie in beleid (doelen/middelen/tijd/afspraken) verder vorm en inhoud geven, met als streven een vergelijkbaar gebruik door de bewegende – en sportende inwoner.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	De basisvoorzieningen voor sport en bewegen in de dorpen in stand houden en waar nodig en mogelijk verbeteren of vernieuwen	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van gezamenlijk en efficiënt gebruik van bestaande sportaccommodaties. • Het daartoe stimuleren van de samenwerking tussen de verenigingen in de gemeente Het Hogeland met het doel te komen tot een duurzaam beheer en gebruik van de voorzieningen. • Het verder toewerken naar meer éénduidige afspraken in beheer, exploitatie en het in gebruik geven van de voorzieningen (o. a. huurtarieven). • Het realiseren van een nieuwe accommodatie en een kunstgrasveld op het sportcomplex in Bedum. • In overleg met gebruikers van de buiten-sportaccommodaties afstemmen wat de mogelijkheden zijn tot zelfwerkzaamheid. • Gelet op de beperkte financiële middelen een terughoudende opstelling innemen bij nieuwe initiatieven waarbij er van de gemeente een substantiële financiële bijdrage wordt gevraagd.

Cultuur

We staan voor een levendig en cultureel bruisend Hogeland waaraan iedereen in de gelegenheid is om actief en/of passief deel te nemen aan het culturele leven en waar de verbindende en verrijkende waarde van cultuur bijdraagt aan het welzijn van de inwoners en de aantrekkelijkheid van de gemeente voor bedrijven en bezoekers. Dit is de missie van de Cultuurvisie 2020-2023. In deze visie zijn vier speerpunten uitgewerkt met bijbehorende actiepunten. De hoofdpunten worden hieronder benoemd.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Overall cultuur van en voor iedereen	<ul style="list-style-type: none"> Ondersteunen, stimuleren en kenbaar maken van initiatieven en projecten van het Jeugdcultuurfonds, het Taalhuis, maatjesprojecten, de Bibliotheek op School en de inzet van de twee netwerken Cultuureducatie. De culturele partijen aanmoedigen vraaggericht te gaan werken en aan te sluiten bij de behoeften van hun doelgroepen. Ondersteunen van laagdrempelige culturele initiatieven.
»	Vernieuwing en innovatie in de cultuursector om de cultuursector te laten aansluiten bij en/of bij te laten dragen aan ontwikkelingen in de samenleving.	<ul style="list-style-type: none"> Jaarlijks uitreiken van de Culturele Stimuleringsprijs gemeente Het Hogeland. Ruimte bieden aan instellingen om vanuit een sterke basis, te vernieuwen, met ruimte voor experiment. Aanjagen van nieuwe initiatieven in de sector. We bevorderen o.a. de samenwerking met andere sectoren en organiseren cultuurcafés/bijeenkomsten. Vernieuwende initiatieven en projecten omarmen we en ondersteunen we financieel.
»	Cultureel ondernemerschap, culturele profilering en citymarketing	<ul style="list-style-type: none"> Versterken van samenwerkingen en netwerken van partijen zoals de provincie, de VGG, Platform CultuurHogeland (in oprichting), cultuurcafés, ondernemersverenigingen. Zoeken naar zinvolle vormen van ontmoeting tussen de sector en andere partijen ten behoeve van cross-overs en cultureel ondernemerschap. Inzetten van cultuurcoaches (cultuurcombinatiefunctionarissen). Benoemen, versterken en promoten van het culturele profiel en verhaal van Het Hogeland samen met erfgoed en recreatie en toerisme.

Muziek- en cultuuronderwijs

Muziek- en cultuuronderwijs kan een belangrijke bijdrage leveren aan de vorming en ontwikkeling van het individu en onze samenleving. Per 1 januari 2021 zijn Muziekschool Hunsingo, muziekschool Noordakkoord en Theaterschool Wonderboom gefuseerd in 'Kunst- en Cultuurcentrum Het Hogeland'.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Een evenredige verspreiding van het aanbod in de gemeente en het verhogen van de kwaliteit van het aanbod.	<ul style="list-style-type: none"> • Kunst- en Cultuurcentrum Het Hogeland waar nodig ondersteunen.
»	Vernieuwing en versterking in muziek- en cultuuronderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> • De aanbieder van muziek- en cultuuronderwijs aanmoedigen om vraaggericht te werken. Voor de scholen zoveel mogelijk maatwerk leveren. • De samenwerking zowel binnen als buiten het culturele veld opzoeken. • Inzetten van een cultuurcoach om het onderwijs en de muziek- en cultuuronderwijs sector meer met elkaar te laten verbinden en vernieuwende educatieve projecten aan te jagen. • Zorgen we voor versterking en thematische verdieping van het cultuureducatie-aanbod. Een voorbeeld is een educatiepakket over Lauwersoog Werelderfgoedcentrum. • Zoeken we naar ingangen om cultuur meer en beter in te bedden in de buitenschoolse opvang en de school.

De bibliotheek van de toekomst

De bibliotheek van de toekomst moet het knooppunt voor ontmoeting, kennis en cultuur worden. Een multifunctionele plek voor leesbevordering, een stimulerende leeromgeving en een dynamische ontmoetingsplek. Binnen het bibliotheekconcept van de 'maatschappelijke bibliotheek' fungeert de bibliotheek als netwerkpartner en platform voor sociaal-maatschappelijke en culturele organisaties en verenigingen. Bibliotheekdiensten richten zich hierbij ook op de doelgroepen binnen het sociaal domein, onderwijs en kinderopvang.

Met De bibliotheek op school (dBos) slaan onderwijs, bibliotheek en gemeente de handen ineen en komt er dagelijks aandacht voor taalontwikkeling, leesplezier en mediawijsheid op school en thuis. De bibliotheek helpt op basisscholen deze doelen te bereiken. Alle 34 basisscholen in de gemeente hebben dBos.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Wij hebben de ambitie om te bouwen aan bibliotheken van de toekomst in de vier grote kernen, te weten Uithuizen, Winsum, Bedum en Leens. We willen het concept van 'maatschappelijke bibliotheek' in Het Hogeland realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> • Door aan te haken bij de Centrumplannen Bedum, Uithuizen en Winsum onderzoeken we de mogelijkheden bibliotheken te verhuizen naar een centralere plek met lagere huisvestingskosten. • We onderzoeken de mogelijkheden om in dorpen buiten de vier kernen een andere vorm van dienstverlening te realiseren, zoals een mobiele dienstverlening. • Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van combinaties in financieringsstromen uit

		<p>verschillende domeinen, zoals onderwijs- en leefbaarheidsgelden.</p> <ul style="list-style-type: none"> De doorontwikkeling van de 'maatschappelijke bibliotheek' waarin wordt ingezet op het vergroten van de platform- en netwerkfunctie van de bibliotheek. Hierbij speelt ook passende en aansprekende huisvesting een rol.
--	--	---

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
uitrollen dBos, de Bibliotheek op school	21 scholen	34 scholen	34 scholen
uitrollen Platformfunctie Bibliotheek 4 kernen	0	40% groei	60% groei

Musea

Als gemeente Het Hogeland subsidiëren we 3 musea (Verhildersum, Menkemaborg en Openluchtmuseum Het Hoogeland). De overige musea ondersteunen we waar we kunnen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Organisatorisch en financieel gezonde musea.	<ul style="list-style-type: none"> Samen met de musea en de provincie onderzoeken we op welke wijze de exploitatie ervan geoptimaliseerd kan worden. We sturen op samenwerking tussen de musea. Zowel op gemeentelijk als op provinciaal niveau.

Archeologie

Onder meer de huidige Erfgoedwet verplicht gemeenten om het archeologisch bodemarchief te beschermen en de archeologie binnen de ruimtelijke ordening te borgen. In dit kader dient onderzoek plaats te vinden in hoeverre initiatieven kunnen leiden tot aantasting van het archeologisch bodemarchief. Bij aantasting van archeologische waarden stelt de gemeente – in haar rol als bevoegd gezag – voorschriften op om de archeologie te borgen. De beleidskaart archeologie speelt hierbij een belangrijke rol.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Verantwoorde borging van de archeologie.	<ul style="list-style-type: none"> Ruimtelijke initiatieven toetsen op gevolgen archeologie en begeleiden van borging van archeologische waarden. Actueel houden, harmoniseren en verbeteren beleidskaart. Harmoniseren en actualiseren van archeologie in het bestemmingsplan in de vorm van een nieuw facetbestemmingsplan. Adviseren en begeleiden bij initiatieven van inwoners en ondernemers.

Beleid erfgoed en monumenten

De instandhouding van rijksmonumenten zoals borgen, boerderij, molens, huizen en andere rijksmonumenten die van historische waarde zijn, is van groot belang. Ook gemeentelijke monumenten zijn van waarde en hebben nagenoeg dezelfde bescherming als rijksmonumenten. Wij zien het als onze taak om het behoud ervan te borgen in de vergunningverlening en de waardering van erfgoed in het algemeen uit te dragen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Instandhouding gemeentelijke monumenten en rijksmonumenten.	<ul style="list-style-type: none">• Het begeleiden van vergunningaanvragen samen met de monumentencommissie en (waar nodig) de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
»	Bescherming cultuurhistorische waarden landschap, gebouwen en unieke kenmerken van het landschap. Dan wel het borgen van de ruimtelijke kwaliteit.	<ul style="list-style-type: none">• Het leveren van maatwerk en zo nodig opstellen van beeldkwaliteitsregels.
»	Op basis van de erfgoedvisie 'Erfgoed op Hogelandster wijze' nader invulling geven aan de verbetering van erfgoed en ruimtelijke kwaliteit.	<ul style="list-style-type: none">• Het organiseren van inloopateliers, waar initiatiefnemers vrijblijvend plannen of ideeën kunnen voorleggen aan bijvoorbeeld adviseurs erfgoed en ruimtelijke kwaliteit.• Beginnen met de verkenning en inventarisatie voor de erfgoedkaart, met bijvoorbeeld sociale media, enquêtes of bijeenkomsten.
»	Bekendheid en bewustzijn erfgoed vergroten.	<ul style="list-style-type: none">• De Open Monumentendag op een eigentijdse manier inzetten als promotiemiddel voor erfgoed.• Het lokaal programmaplan gebruiken om verbindingen te leggen met cultuur en toerisme.

Media

Lokale Omroep Het Hogeland is het najaar 2020 van start gegaan. Ze hebben een licentie tot november 2024.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Goed functioneren van de lokale omroep	<ul style="list-style-type: none">• De gemeente zorgt voor de bekostiging van het functioneren van de lokale omroep onder de voorwaarde dat de gemeenteraad het Commissariaat voor de Media positief heeft geadviseerd over de aanwijzingsaanvraag.
»	Een lokale omroep die haar programma richt op de bevrediging van de maatschappelijke behoeften die in de gemeente leven en die bestemd is voor de inwoners van de gemeente.	<ul style="list-style-type: none">• Reguliere overleggen met het bestuur van de omroep. Toezien dat de inhoud van het programma van de lokale omroep voldoet aan de eisen van de Mediawet.

Openbaar groen

Groen is onderdeel van onze leefomgeving. Het is daarmee medebepalend voor de leefbaarheid van de openbare ruimte. Groen wordt onder andere daarom steeds meer gezien als factor die bijdraagt om negatieve effecten van klimaatverandering positief te kunnen beïnvloeden. Beleidsmatig is dit vertaald

door verbinding te leggen met klimaatadaptatie en duurzaamheid. Inrichting en beheer van openbaar groen heeft het behoud en vergroten van natuurwaarden en biodiversiteit als uitgangspunt.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Klimaatbestendige groene leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatadaptatie gebruiken als uitgangspunt bij ontwerpen, inrichten en beheren van groen;
»	Vergroten natuurwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Belang van natuurwaarde gebruiken als uitgangspunt bij ontwerpen, inrichten en beheren van groen.
»	Openbaar groen dat niet tot onveilige situaties leidt	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren regulier onderhoud; • Periodiek inspecteren bomen; • Opheffen achterstallig bomenonderhoud; • Meldingen adequaat afhandelen; • Opstellen beheerplannen.
»	Duurzaam beheer	<ul style="list-style-type: none"> • Minimaliseren milieubelasting door materieel; • Streven naar circulaire stromen: hergebruik vrijkomend materiaal; • Herplanten van bomen, indien mogelijk; • Voorzien in goede groeiomstandigheden bij aanleg groen.
»	Betrekken inwoners bij beheer openbaar groen	<ul style="list-style-type: none"> • Bieden van ruimte aan vrijwilligers; • Verbindingen leggen tussen vrijwilligersaanbod en bestaande initiatieven; • Adviseren en faciliteren aan vrijwilligers.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Meldingen over bomen	326	315	300
Meldingen over plantsoenen/ groen voorzieningen	597	580	565

Speelvoorzieningen

Uiterlijk de eerste helft van 2022 verwachten we dat uw raad nieuw beleid voor speelvoorzieningen heeft kunnen vaststellen. We stimuleren inwoners initiatief te nemen. In de praktijk blijkt dat inwoners vaak open staan voor het uitvoeren van eigen initiatieven, met name in combinatie met het dorpsbudget. Tegelijk wordt het beheerareaal hierdoor vergroot waarbij inwoners dit slechts gedeeltelijk kunnen overnemen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Aantrekkelijke speelvoorzieningen voor alle doelgroepen	<ul style="list-style-type: none"> • Betrekken van doelgroepen bij planvorming; • Ruimte bieden voor initiatieven van inwoners; • Adviseren, begeleiden en faciliteren van inwoners bij initiatieven en zelfwerkzaamheid.
»	Veilige en functionele speelplekken voor kinderen	<ul style="list-style-type: none"> • Periodiek inspecteren; • Adequaat verhelpen geconstateerde gebreken en onveilige situaties.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Meldingen over speelvoorzieningen	37	35	30

Begraafplaatsen

In 2020 is het begraafbeleid door uw raad vastgesteld. Uitvoeringsplannen zullen vooral gericht zijn op het behouden van voldoende capaciteit en het kunnen aanbieden van opties voor as bestemming.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
» Een waardige omgeving voor respectvol kunnen bijzetten van overledenen en herdenken	<ul style="list-style-type: none"> • Streven naar bovenkant ambitieniveau B; • (Zo nodig) Aanspreken van rechthebbende op verantwoordelijkheid bij grafonderhoud; • Stimuleren van onderhoud uitvoeren door vrijwilligers.
» Vergroten aanbod opties bijzetting	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwijzen strooivelden; • Inventariseren opties voor bijzetten urnen en gedenkpalen.
» Betrokken inwoners bij het beheer	<ul style="list-style-type: none"> • Bieden van ruimte aan vrijwilligers; • Verbindingen leggen tussen vrijwilligersaanbod en bestaande initiatieven; • Faciliteren en adviseren van vrijwilligers.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Meldingen over begraafplaatsen	41	37	34

Wonen en leefbaarheid

Onze gemeente heeft gebieden met zowel bevolkingsgroei als -afname. Door veranderingen in de bevolkingssamenstelling zien we nu al een trend met minder jongeren en meer ouderen. Tegelijkertijd komen er steeds meer kleine huishoudens van 1 of 2 personen. Die veranderingen vragen om verstandige keuzes in het aanbod van voorzieningen en in de benodigde samenhang tussen leefbaarheid, wonen, welzijn en zorg. We vinden het belangrijk om samen met inwoners te werken aan een integrale aanpak en ontwikkeling van dorpen en willen daarbij recht doen aan de eigenheid van dorpen.

Dit is een integraal thema dat ook terugkomt in andere programma's en in het gaswinningsdossier. Het versterken van leefbaarheid heeft immers zowel te maken met sociale vitaliteit en inwonersinitiatief als kwaliteit van woon- en leefomgeving, mogelijkheid om elkaar te ontmoeten, veiligheid en met spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen. De afstemming daarvan komt samen onder het thema Wonen en Leefbaarheid.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
» Initiatieven van inwoners krijgen de ruimte.	<ul style="list-style-type: none"> • Het faciliteren van inwonersinitiatieven (waaronder die van energiecoöperaties) ter behoud en verbetering van

		<p>leefbaarheid in dorpen en buitengebied door:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Inzet van dorpencoördinatoren; o Informatie-uitwisseling en inspiratiesessies; o Subsidieverstrekking en dorpsbudget
»	Leefbaarheid in dorpen wordt behouden en waar nodig versterkt.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling strategische dorpsplannen, waar specifiek een actuele opgave ligt. Dat doen we in samenhang met omgevingsvisie en Wijkplannen op het gebied van duurzaamheid. • In 2022 geven we prioriteit aan 6 dorpen • Samenbrengen van relevante partijen in die dorpen waar een woonkoers wordt opgesteld. • Eindevaluatie Dorpsbudget
»	Er is voor iedereen ruimte binnen de dorpen om elkaar te ontmoeten.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren dorpshuizenbeleid. • Uitvoeren jeugdsoezenbeleid.
»	Inzicht in ontwikkelingen op het terrein van demografie, wonen en leefbaarheid t.b.v. beleidsontwikkeling, -evaluatie en bijstelling.	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoren van ontwikkelingen op het terrein van demografie, wonen en leefbaarheid en waar nodig verdiepend en/of evaluerend onderzoek (laten) uitvoeren. Deze monitoring koppelen we zoveel mogelijk aan andere beleidsterreinen, zoals benodigd voor de omgevingsvisie en duurzaamheidsbeleid. • DNA-profielen van dorpen maken inclusief uitbreiding met informatie over sociaaleconomische status.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
aantal verstrekte subsidies Dorpsbudgetten			
strategische dorpsplannen ontwikkeld		2	6
dorpsprofielen aangevuld met sociaal economische status	-	-	15 dorpen

Wonen, zorg en welzijn

Door de veranderende bevolkingssamenstelling (meer ouderen, minder jongeren) is het belangrijk dat het zorg- en welzijnslandschap mee verandert. We vinden het belangrijk dat we goed zicht houden op kwaliteit en spreiding van het aanbod. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat we hierin een beperkte rol hebben. Soms dreigt een bepaald zorg- of welzijnsaanbod te verdwijnen doordat het economisch niet meer uit kan, maar er komen ook steeds nieuwe initiatieven van de bevolking of vanuit ideële organisaties die vernieuwing kunnen brengen.

Een andere ontwikkeling is dat mensen minder snel een indicatie krijgen voor 24 uren-zorg en -begeleiding en er daarnaast extra-muralisatie plaatsvindt. Inwoners die voorheen in een GGZ-instelling verbleven (beschermd wonen) of in een traditioneel verzorgingshuis woonden, komen (weer) in de dorpen wonen. Al deze ontwikkelingen hebben ook invloed op de volkshuisvesting: wat vraagt het van woningcorporaties en de gemeente om diverse doelgroepen goede huisvesting aan te bieden in de wijken en wat is er nodig aan begeleiding en ondersteuning?

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Een passende spreiding van woon-, zorg- en welzijnsaanbod, ingebed in de lokale structuren.	<ul style="list-style-type: none"> • Actueel houden van een overzichtskaart woon-zorginitiatieven. • We zetten in op het voortzetten van afspraken met woningcorporaties over vestiging van ex-Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang-cliënten naar diverse dorpen en wijken. • In 2021 is een pilot woonleerwerk-traject (pilot kamertraining) gestart. De resultaten daarvan worden eind 2021/begin 2022 bekend. De doelgroep zijn jongeren waarbij beschermd wonen 18+ of verblijf middels (verlengde) jeugdhulp 18- een te zware vorm van hulpverlening is, maar waarbij ambulante ondersteuning nog te licht is. De resultaten van de pilot dienen als input voor de inkoop van ondersteuning voor 16-27-jarigen. • Aanwijzen van woon-zorgzones
»	Bevorderen van de kansrijkheid van inwonersinitiatieven gericht op woon- en zorgconcepten.	<ul style="list-style-type: none"> • Facilitering van inwonersinitiatief met betrekking tot collectieve woonvormen. • Behandelen casuïstiek met betrekking tot nieuwe en bestaande initiatieven in het opgaveteam Woonzorginitiatieven.
»	Inwoners kunnen langer veilig thuis wonen en zijn zich bewust van de maatregelen die ze zelf kunnen nemen.	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustwording promoten.
»	Een passende sociale huurvoorraad die mensen in staat stelt om langer in eigen huis te wonen.	<ul style="list-style-type: none"> • Prestatieafspraken maken met woningcorporaties en huurdersorganisaties.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
overzichtskaart Woonzorginitiatieven	-	kaart in concept gereed	kaart intern raadpleegbaar in Gis

aantal BW cliënten geplaatst door woningcorporaties	-	9	nog onbekend
aantal geplaatste statushouders	30	54	43

Subsidies

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Uitvoering van de diverse subsidieregelingen.	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidieaanvragers goed informeren over het proces, zodat documenten tijdig worden aangeleverd • Herinneringen sturen naar subsidieaanvragers
»	Verder uitbouwen van het subsidieloket. Het doel hiervan is dat alle subsidieaanvragen op één punt binnenkomen, worden behandeld en procedures worden bewaakt. Dit bevordert de uniformiteit, kwaliteit, efficiëntie, effectiviteit en klantvriendelijkheid.	<ul style="list-style-type: none"> • Bekendheid hieraan geven binnen de organisatie

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Uitvoering subsidieregelingen: Interne controle	Voldoende	Voldoende	Goed

Risico's per programma

Demografische ontwikkelingen: De demografische samenstelling van onze gemeente verandert. In sommige delen van de gemeente is sprake van krimp en in andere delen is sprake van groei. Over het algemeen hebben we te maken met vergrijzing en ontgroening. Deze veranderingen hebben ook invloed op de vraag en het aanbod van de voorzieningen binnen de gemeente en hebben daarmee direct invloed op de leefbaarheid. Het speelveld is continu in beweging.

Deze demografische ontwikkelingen hebben direct effect op thema's als passende huisvesting, onderwijs, zorg, sport en kunst & cultuur. De gemeente is mede afhankelijk van derden en burgerinitiatieven die (mede) verantwoordelijk zijn voor deze voorzieningen. De gemeente houdt de ontwikkeling in de gaten waarbij het zich inzet om de leefbaarheid van Het Hogeland op voldoende niveau te houden. Samenwerking met partners uit de samenleving is daarbij noodzakelijk.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Stichting de Beemden

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Leefbaarheid en Voorzieningen (x € 1.000)

Lasten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	16.650	17.464	15.609	15.388	15.248	15.198
Incidenteel			60	45		
Totaal lasten	16.650	17.464	15.609	15.388	15.248	15.198

Baten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	1.432	3.758	1.350	1.358	1.367	1.376
Incidenteel						
Totaal baten	1.432	3.758	1.350	1.358	1.367	1.376
Saldo programma *)	-15.218	-13.707	-14.258	-14.030	-13.881	-13.822

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Scholenprogramma	-1.059	288	288	288	288	288
Onderwijshuisvesting	30	-2.804	30	30	30	30
Krimp en Leefbaarheid	-100	232	-40			
Ruimte voor dorpen/ ondernemers	888	-280	-340	-265	-265	-265
Gymlokaal Wehe den Hoorn	-70					
Fricatiekosten bibliotheek	-32	-2.604				
Leefbaarheid	-2.900					
Klimaatbeleid		-40				
Totaal mutaties	-3.243	-5.208	-62	53	53	53

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)		V/N
Saldo Programma Leefbaarheid en voorzieningen begroting 2021	13.707	
<i>Mutaties</i>		
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	973	N
- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgende mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	97	N
- In de afgelopen jaren zijn voor de trekkershutten op Noordpolderzijl bedragen ontvangen voor verhuur, maar niet geraamd. Gelet op het structurele karakter hiervan is het realistisch hiervoor een raming op te nemen van € 25.000.	25	V
- Het budget voor leerlingenvervoer laat een nadeel zien van €40.000. Deze wordt zowel door prijsstijging als door een toename van het aantal leerlingen veroorzaakt.	40	N
- Vervallen incidentele ramingen 2021.	468	V
- Opbrengst werken derden groen Ability		
- Budgetoverheveling Toegangssysteem		
- Budgetoverheveling Herplant bomen		
- Kerkenvisie		
- Zonnepark Winsum west		
- 0-meting buitensportaccommodaties		
- Tijdelijke compensatie culturele organisaties		
- Vervanging schutting		
- Asbest/noodverlichting		
- Overige mutaties < € 40.000	65	V
Saldo Programma Leefbaarheid en voorzieningen begroting 2022	14.258	

5. Sociaal Domein & Volksgezondheid

Omschrijving

Wij willen ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen in de samenleving. We stimuleren de zelfredzaamheid van de inwoners en zorgen voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben. Daarbij voeren we activiteiten uit die zijn gericht op alle vormen van jeugdhulp, van bescherming tot reclassering en van opvoedingsondersteuning tot geestelijke gezondheidszorg. Ook begeleiden we werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Voor inwoners die dit niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning. Verder richten we ons op ziektepreventie, gezondheidsbevordering en bescherming van onze inwoners.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid

Beleidskader

Uw raad heeft inmiddels het Koersdocument Transformatie Sociaal Domein (2020-2030) vastgesteld. Belangrijke noemers hierbinnen zijn 'maatwerk', 'nuchter' en 'solide'. Deze Koers wordt in 2021 samen met partners verder uitgewerkt in een Beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving met daarin beleidsdoelen. Deze doelen zijn een kader voor het Programma Transformatie Sociaal Domein en Samenleving 2021 - 2024.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>		<i>Eenheid</i>		Het Hogeland	Provincie Groningen
Banen		<i>Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar</i>		456,4	628,1
Jongeren met een delict voor de rechter		<i>% 12 t/m 21 jarigen</i>		1	1
Kinderen in uitkeringsgezin		<i>% kinderen tot 18 jaar</i>		6	9
Netto arbeidsparticipatie		<i>% van de werkzame beroepsbevolking</i>		65,8	64,9

	<i>t.o.v. de beroepsbevolking</i>		
Werkloze jongeren	<i>% 16 t/m 22 jarigen</i>	2	2
Personen met een bijstandsuitkering	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	36,6	55,5
Lopende re-integratievoorzieningen	<i>Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar</i>	29	28
Jongeren met jeugdhulp	<i>% van alle jongeren tot 18 jaar</i>	12,3	12,0
Jongeren met jeugdbescherming	<i>% van alle jongeren tot 18 jaar</i>	0,9	1,4
Jongeren met jeugdreclassering	<i>% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar</i>	0,4	0,4
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	<i>Aantal per 1.000 inwoners</i>	81	79
Aantal afspraakbanen (intern)		19	
Aantal afspraakbanen (extern)		73	

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Basisondersteuning

We verstaan onder Basisondersteuning alle vormen van dienstverlening die voorliggend zijn aan een individuele voorziening. Van het verstrekken van informatie en advies, het bieden van (licht) pedagogische hulp tot aan het begeleiden naar hulpverlening, begeleiding en dagbesteding. Om gebruik te kunnen maken van basisondersteuning is geen voorafgaand individueel onderzoek nodig. Iedereen kan (soms tegen een vergoeding) gebruik maken van deze voorzieningen.

Mensenwerk Hogeland (onderdeel van de Tintengroep) is een maatschappelijke ondernemer die een deel van de basisondersteuning uitvoert. Samen met onze inwoners werkt Mensenwerk Hogeland aan versterking van zelfredzaamheid. Dit doen zij vanuit onze opdracht op de terreinen jeugd- en jongerenwerk, welzijns- en maatschappelijk werk en cliëntondersteuning.

De insteek is om zo veel mogelijk laagdrempelige, toegankelijke basisvoorzieningen beschikbaar te hebben voor onze inwoners. Door vroegtijdig te signaleren en laagdrempelige ondersteuning te bieden proberen we erger te voorkomen. Een uitdaging in ons gebied is beschikbaarheid van voorzieningen. Dit vraagt om samenwerking tussen vele partijen en het zoeken naar passende, creatieve oplossingen voor ons gebied.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	We willen dichtbij en vrij toegankelijke ondersteuning en begeleiding bieden voor onze inwoners.	<ul style="list-style-type: none"> • We starten in 2022 de aanbestedingsprocedure voor de inkoop van maatschappelijk werk/ welzijnswerk, het jongerenwerk en de onafhankelijke cliëntondersteuning m.i.v. 1-1-2024 • We breiden het aanbod in de basisondersteuning voor jeugdhulp uit om duurdere geïndiceerde zorg te voorkomen • We gaan in gesprek met aanbieders om de ondersteuning dichtbij, in onze eigen gemeente aan te bieden. • Ontwikkelen van laagdrempelige algemene voorzieningen, zoals de Thuis kamers. • Gebiedsgericht werken volgens het principe 'zichtbaar, laagdrempelig, dichtbij' • Inzet wijkverpleegkundigen • we gaan ondersteuning aanbieden binnen het primair onderwijs in onze gemeente.
»	We willen de samenwerking met de Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) en huisartsen verder versterken en uitbreiden.	<ul style="list-style-type: none"> • We organiseren jaarlijks een bijeenkomst voor huisartsen en de Ondersteuner Jeugd en Gezin. • In 2022 monitoren we de inzet van de OJG met de webtool OJG.
»	Ouders en kinderen meer ondersteunen in problematisch opvoedsituaties door een laagdrempelige voorziening van te realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> • Starten met Steunouder Nederland in het 4e kwartaal. • In samenwerking met Mensenwerk een Steunoudercoördinator in dienst nemen voor 8 uur in de week voor de periode van 2 jaar. • Uitbreiden doelgroep Homestart Humanitas voor gezinnen met kinderen tot 18 jaar.
»	Jongeren en ouders binnen schoolomgeving VO voorlichten en betrekken bij gezondheid thema's	<ul style="list-style-type: none"> • Start van PIT team binnen de VO-scholen in Het Hogeland

Inkomensregelingen

Met inkomensregelingen worden hier bedoeld de uitvoering van de Participatiewet (uitkeringen voor levensonderhoud en bijzondere bijstand), de IOAW (oudere uitkeringsgerechtigden), de IOAZ (oudere zelfstandigen) en het Bbz (zelfstandigen). Daarnaast ook eventuele tijdelijke regelingen (zoals de Tozo en de TONK gedurende de coronapandemie in 2020 en 2021).

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	De inkomenssituatie adequaat in beeld krijgen (rechtmatigheid), uitkering(en) snel en tijdig betalen om inwoners zo optimaal te ontzorgen bij de te zetten stappen naar werk of participatie	<ul style="list-style-type: none"> • Iedere inwoner die een beroep doet op een inkomensregeling maatwerk leveren dat aansluit bij het gedachtegoed van de omgekeerde toets; doen wat de inwoner

		<p>nodig heeft en vervolgens zorgen dat wetgeving daar (zoveel mogelijk) bij aansluit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kritische screening aan de poort • Ondersteuning, coaching en verwijzing bij schuldenproblematiek • Onderzoeken mogelijkheden digitalisering aanvraagprocessen • Onderzoeken mogelijkheden PIP (Persoonlijke Internet Pagina) voor uitkeringsgerechtigden
--	--	--

Mantelzorg

Mantelzorgers hebben een steeds belangrijkere rol in de zorg en ondersteuning aan onze inwoners. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor de ondersteuning en waardering voor mantelzorgers. Dit doen we door zowel algemene voorzieningen, zoals het Steunpunt Mantelzorg Het Hogeland, als maatwerkvoorzieningen aan te bieden. Doel is dat mantelzorgers op hun eigen wijze en onverplicht zorg kunnen verlenen. Dat is een voorwaarde om overbelasting te voorkomen.

Mantelzorgondersteuning is onderdeel van de basisondersteuning die wordt uitgevoerd door Mensenwerk Hogeland.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	We willen (jonge) mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteunen bij hun zorgtaken.	<ul style="list-style-type: none"> • Het <i>vinden</i> (herkennen) van mantelzorgers door partners en het voorliggend veld en <i>verbinden</i> naar de juiste ondersteuning. • Het <i>versterken</i> en <i>verlichten</i> van mantelzorgers door: informatie en advies, contact met andere mantelzorgers, (o.a. dag van de Mantelzorg), respijtzorg, praktische hulp, onkostenvergoeding, en educatie. • Het waarderen van mantelzorgers.

Inzet Wijkverpleegkundigen

De wijkverpleegkundigen sluiten vanuit een onafhankelijke rol aan bij de sociale teams en versterken de signalerende functie. Door vroegtijdig te signaleren en daar waar nodig door te verwijzen naar de juiste ondersteuning, wordt erger voorkomen.

In 2022 willen we op basis van de bevindingen uit de pilot, structureel invulling geven aan de inzet van de wijkverpleegkundigen in het voorliggende veld.

Statushouders

In april 2020 hebben wij een (versoberde versie) Beleidsplan statushouders en vervolg 2020 aangenomen. Dit beleid is geen nieuw beleid maar een aangepaste versie van het Plan participatie en integratie statushouders dat hiervoor van kracht was. Dit beleid is bedoeld ter overbrugging tot aan de nieuwe Wet Inburgering. De nieuwe wet betreft een stelselwijziging en vervangt het huidige inburgeringssysteem. De ingangsdatum is uitgesteld naar 1 januari 2022 (de formele titel van de wet luidt Wet Inburgering 2021).

Het nieuwe inburgeringssysteem heeft als maatschappelijk doel dat alle inburgeringsplichtigen snel en volwaardig meedoen aan de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Gemeenten krijgen binnen het nieuwe stelsel de regierol over de uitvoering van de inburgering.

Het jaar 2021 was een overgangsjaar waarin wij uitvoering hebben gegeven aan de huidige wet en voorsorteerden op de nieuwe Wet Inburgering. In 2022 voeren we de nieuwe Wet Inburgering uit, waarbij we lokaal, regionaal en provinciaal samenwerken met gemeenten en ketenpartners. Op deze wijze kunnen wij de beoogde doelen nastreven.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Alle statushouders die na 1 januari 2022 worden gehuisvest in onze gemeente, integreren en participeren binnen de eigen mogelijkheden conform de vereisten van de Wet Inburgering 2021.	<ul style="list-style-type: none"> • Statushouders begeleiden bij inburgering, integratie en participatie. • Een passend inburgeringsaanbod aanbieden aan iedere inburgering plichtige. • Afnemen van de brede intake, opstellen van het Plan Inburgering en Participatie (PIP) en de voortgang en handhaving van het PIP uitvoeren bij iedere statushouder. • Het conform de wet financieel ontzorgen van iedere statushouder. • Maatschappelijke begeleiding aanbieden aan iedere statushouder. • Participatieverklaringstrajecten aanbieden aan iedere inburgering plichtige.
»	Alle statushouders die voor 1 januari 2022 reeds zijn gehuisvest integreren en participeren binnen de eigen mogelijkheden in onze gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> • Statushouders begeleiden bij integratie en participatie op basis van de behoefte van de statushouders. De begeleiding wordt uitgevoerd conform de oude wetgeving, maar sluit zoveel mogelijk aan bij de nieuwe werkwijze op basis van de Wet Inburgering 2021.
»	Alle statushouders die in het kader van de Taakstelling Huisvesting Statushouders aan de gemeente gekoppeld zijn, binnen de gestelde termijn huisvesten.	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend contact onderhouden met COA en met woningcorporaties over het beschikbaar stellen van woningen aan statushouders. • 4x per jaar overleg met woningcorporaties over huisvesting van statushouders.
»	Statushouders starten schuldenvrij wanneer zij in onze gemeente gehuisvest worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Verstrekken van 50% van de NIBUD-norm voor woninginrichting (om niet) aan de statushouder.

Vrijwilligerswerkbeleid

De gemeente heeft de wettelijke plicht om vrijwilligerswerkbeleid te formuleren en te laten uitvoeren. Het Wmo-, jeugd- en participatie-, sport-, gezondheids- en cultuurbeleid is zonder vrijwilligers en zonder ondersteuning en/of facilitering van vrijwilligers onmogelijk. Vanaf 2021 wordt de coördinatie van de Steunpunten Vrijwilligerswerk en de uitvoering van het vrijwilligersbeleid door Werk op Maat uitgevoerd.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Sterke vrijwilligersorganisaties in onze gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> • Periodieke gesprekken met de uitvoerende partij. Belangrijke speerpunten zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Vrijwilligersorganisaties ondersteunen bij het vinden van vrijwilligers; - Vraag en aanbod rond vrijwilligerswerk bij elkaar brengen.

Taalhuizen

Alle inwoners van de gemeente Het Hogeland die willen werken aan hun basisvaardigheden kunnen gebruik maken van de taalhuizen. Zij kunnen hier beter leren lezen, schrijven of rekenen en leren omgaan met telefoon, laptop of computer. De taalhuizen in Het Hogeland zijn te vinden in de bibliotheken in Winsum, Leens, Bedum en Uithuizen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
» Door de coronamaatregelen is het aantal vrijwilligers en deelnemers van de taalhuizen de afgelopen twee jaar flink afgenomen. Wij willen de taalhuizen terugbrengen op het oude niveau. De ambitie is om vanaf 2022 jaarlijks minimaal 150 deelnemers te bereiken en tussen de 50 en 80 vrijwilligers te werven.	<ul style="list-style-type: none"> • Wij organiseren activiteiten en voorlichtingsbijeenkomsten om nieuwe vrijwilligers en deelnemers te werven • We gaan meer gebruik maken van lokale communicatiekanalen en sociale media. • Een intensievere samenwerking met alle partners van de taalhuizen.
» We willen meer mensen bereiken in de gemeente met lage basisvaardigheden (laaggeletterdheid) met een Nederlandse achtergrond (NT1).	<ul style="list-style-type: none"> • Wij gaan medewerkers van maatschappelijke organisaties en werkgevers informeren over het signaleren en verwijzen van mensen met lage basisvaardigheden. • We zetten ervaringsdeskundigen in om inwoners en maatschappelijke organisaties te informeren over de hulp en ondersteuning bij lage basisvaardigheden. • We gaan meer gebruik maken van lokale communicatiekanalen en sociale media. • We proberen mensen te bereiken door andersoortige trainingen aan te bieden (bijvoorbeeld digitale vaardigheden), waardoor de drempel wordt verlaagd en mensen daarna via de taalhuizen kunnen werken aan hun basisvaardigheden.
» Professionele Taalhuizen.	<ul style="list-style-type: none"> • De taalhuizen worden de komende jaren gecertificeerd op basis van landelijke kwaliteitskaders (bestuurlijk voorstel VNG-Rijk is momenteel onderwerp van gesprek). • We doen mee met de regionale aanpak laaggeletterdheid en met het regionale bondgenootschap laaggeletterdheid om kennis en praktijk regionaal te delen en te kunnen borgen.

Sociale teams

De professionals in de Sociale Teams pakken hulpvragen van inwoners op en gaan in gesprek om samen met de inwoner, het gezinssysteem en het netwerk een duurzame oplossing te vinden voor het probleem. Het gaat om sociaal-maatschappelijke vraagstukken zoals opgroeien en opvoeden of langer zelfstandig thuis wonen en meedoen in de maatschappij.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
» De mogelijkheden van het eigen netwerk worden onderzocht. Waar nodig wordt basisondersteuning ingezet en waar	<ul style="list-style-type: none"> • Training/opleiding professionals in de Sociale Teams en partners in het veld om cultuuromslag te realiseren

	noodzakelijk wordt gebruik gemaakt van geïndiceerde hulp.	<ul style="list-style-type: none"> • Professionals in dienst hebben en houden die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. • Werkprocessen en digitale systemen dusdanig inrichten dat het de transformatiedoelen ondersteunt. • Deskundigheid inkopen om preventie aanbod te realiseren en de basisondersteuning in te richten. • Daar waar nodig verwijzen naar gespecialiseerde zorg.
»	Eigenaarschap/regie maximaal bij inwoner/gezinssysteem.	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens het onderzoek wordt niet óver maar mét de inwoner gesproken, waardoor de oplossing van de hulpvraag daadwerkelijk op basis van de persoonlijke omstandigheden van betreffende inwoner wordt gevonden.
	Regievoeren vanuit 1gezin/1plan/1 regisseur en inzetten wat nodig is voor de inwoner of het gezinssysteem, los van mogelijke juridische belemmeringen die voortkomen uit de afzonderlijke wetten binnen het Sociaal Domein (Jeugdwet, Wmo en Participatiewet).	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal overleg eenmaal per 4 weken. Hierin blijven de professionals elkaar informeren over actuele ontwikkelingen binnen hun eigen vakgebied. Sprekers worden uitgenodigd ter kennisgeving/scholing m.b.t. onderwerpen sociaal domein breed.

Hoe gaan we dat meten?

Effectindicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Trainingen en opleidingen om cultuuromslag te realiseren zijn georganiseerd		100%	100%
De casemanagers jeugd zijn SKJ (Stichting Kwaliteits register Jeugd) geregistreerd		100%	100%
Preventief aanbod is ingekocht en wordt ingezet		100%	100%
Het ondersteuningsplan is samen met de inwoner (en zijn/haar netwerk) opgesteld		100%	100%
Integraal overleg wordt 4 wekelijks georganiseerd		100%	100%

Minimabeleid

Voor het jaar 2022 wordt een nieuwe uitvoeringsplan Minimabeleid opgesteld. De uitkomsten van de raadsbehandeling van de Bouwstenennotitie worden hierin meegenomen. Het participatiefonds krijgt in 2022 een andere vorm. In 2022 voeren we het uitvoeringsplan uit, om inwoners met een laag inkomen zoveel mogelijk mee te laten doen in de samenleving.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Inwoners met een laag inkomen kunnen participeren.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het nieuw opgestelde Uitvoeringsplan 2022: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kind pakket aanbieden, waarbij kinderen met name in natura worden ondersteund. ○ In 2022 wordt uitvoering gegeven aan de nieuwe opzet van het Participatiefonds, waardoor inwoners de vrijheid hebben deel te nemen aan activiteiten die participatie bevorderen. ○ Subsidies verlenen aan maatschappelijke partners. ○ Mobiliteitsarmoede wordt aangepakt met gratis reizen met het ov (Meedoen Pas). • Onderzoeken op welke manier we kunnen aansluiten bij het Toukomst-project Kansen voor Kinderen uit gezinnen in armoede.
»	Het mijden van zorg voorkomen onder inwoners met een laag inkomen, chronisch zieken en/of gehandicapten.	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoeken of een deel van het eigen risico van de ziektekostenverzekering van inwoners met een laag inkomen kan worden vergoed. • Aanbieden van de collectieve ziektekostenverzekering voor minima. Tevens onderzoek doen naar de mogelijkheden om dit anders in te richten.

Leerwerk omgeving

Op 15 april 2020 heeft de raad ingestemd met het plan om in een periode van 7 jaar het Werkplein Ability te transformeren naar een leerwerkbedrijf. Dit plan was ook één van de fundamenteën en onderbouwing voor het indienen van een aanvraag bij het Nationaal Programma Groningen, Vakland het Hogeland. Samen met alle onderwijsaanbieders, ondernemers en overheid zetten we in het kader van leven lang ontwikkelen in op het ontwikkelen van onze inwoners. In de loop van 2020 zijn hiervoor de plannen ontwikkeld en is de besluitvorming afgerond. Op 24 juni 2021 is de definitieve beschikking ontvangen.

De transformatieperiode van 7 jaar voor het Leerwerkbedrijf betekent dat via een geleidelijke en natuurlijke weg de focus verschuift van werk naar inzet op ontwikkeling door werken en leren. Ondanks Corona ging het werk wel gewoon door maar de ontwikkeling van het Leerwerkbedrijf ging iets langzamer. Het scholingsprogramma zou in 2020 plaatsvinden maar start nu september 2021 en loopt door tot in 2022.

In de programmabegroting van 2021 gaven we aan dat in 2021 alles rondom leren en werk wordt geconcentreerd rondom de locatie Uithuizen. Ook dat is enigszins vertraagd door de coronamaatregelen. Een deel van de medewerkers werkte de afgelopen 1,5 jaar vooral vanuit huis. De oplevering van de verbouwing tot Werkplein op de locatie Uithuizen vindt in oktober 2021 plaats. Indien er verder geen beperkende maatregelen meer worden doorgevoerd, zal alle dienstverlening rondom leren en werk vanuit de locatie Uithuizen met ingang van 1 januari 2022 gaan plaatsvinden.

In 2022 willen we de grote groep medewerkers die afhankelijk is van een beschutte werkplek van goed en zinvol werk voorzien, willen we leegloop van uren beperken (voldoende werkaanbod), wordt de toegevoegde waarde zo groot mogelijk en willen we zoveel mogelijk medewerkers in een beschutte werkplek in aanmerking laten komen voor een mbo-schoolverklaring.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	<p>We bieden een veilige en passende werkplek voor degenen die zijn aangewezen op een beschutte werkplek.</p> <p>Over 2022 betreft het gemiddeld 255,14 fte en gemiddeld 21,7 fte Beschut Werk. De SW loopt af naar 228,33 fte in 2025 en BW loopt op naar 36,7 in 2025.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het organiseren van werk dat past bij de capaciteiten van de werknemer. • Werkplekaanpassingen. • Passende begeleiding. • Voldoen aan alle veiligheidseisen. • Medewerkers in staat stellen een opleiding te volgen. Naast vakopleidingen zoals VCA ook 10 MBO-schoolverklaringen
»	Wij bieden mensen werk, bieden hen kans zich te ontwikkelen en uit te stromen naar regulier betaald werk.	<ul style="list-style-type: none"> • De infrastructuur inzetten als een productiebedrijf én als omgeving voor leren. • Het organiseren van passende begeleiding voor werk en persoon. • Organiseren van passende opleidingen, versterken van competenties en vakbekwaamheden. • 15 werkzoekenden een diploma laten halen.
»	We ondersteunen de interne organisatie van de gemeente daar waar mogelijk. De sector Groen is een integraal onderdeel van onze organisatie en maakt deel uit van Beheer en Onderhoud.	<ul style="list-style-type: none"> • Het organiseren van werk ten behoeve van de interne organisatie zoals post, schoonmaak, catering, inrichting kantoren, etc. • Onderzoek naar andere werksoorten waarvoor werknemers kunnen worden ingezet.
»	De samenwerking met Werk op Maat wordt verder geïntensiveerd.	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijk Werkplein voor Leren, Werken, Dagbesteding en Vrijwilligerswerk locatie Uithuizen • Uitvoering Vrijwilligerswerk en Dagbesteding door WoM en vervolgtrajecten voor leren en werken door WPA.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effectindicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Ontwikkelmogelijkheden bieden werkzoekende			60
Werkzoekende een diploma/certificering laten halen			15
Uitstroom werkzoekenden			30

Inclusief werkgeverschap (en diversiteit)

In het collegeprogramma hebben we inclusief werkgeverschap en diversiteitsbeleid als doelstelling opgenomen. De gemeente is inclusief werkgever. We werken aan het uitbreiden van afspraakbanen binnen onze eigen organisatie.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Het realiseren van gemiddeld 22 fte afspraakbanen in 2022 (oplopend naar 35 in 2025). Wij willen in 2022 1 fte aan vacatures (formatieruimte) invullen door	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de organisatie ruimte bieden voor SW-werknemers, afspraakbanen, beschut werkers voor nader te bepalen inclusiedoelgroepen.

	mensen uit de doelgroep in het kader van inclusief werkgeverschap.	<ul style="list-style-type: none"> Bij vacatures en nieuwe taken gericht kijken naar invulling door personen uit de doelgroep en dit nadrukkelijk op te nemen in het wervings- en selectiebeleid.
»	Voldoen aan de kwaliteitsnormen, zowel in het werk (Kwaliteitseisen Arbeid en Milieu) als in de begeleiding (job coaching).	<ul style="list-style-type: none"> Begeleiding organiseren in het werk en voor de persoon. Investeren in competenties en vakbekwaamheid.

Hoe gaan we dat meten?

Effectindicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Realiseren afspraakbanen (fte)			22
Plaatsen doelgroep op vacatureruimte (fte)			1

Werkgeversdienstverlening

We zijn ons bewust van een veranderende economie en arbeidsmarkt als gevolg van Covid-19. Op welke manier dit invloed heeft op de arbeidsparticipatie, onze doelgroep(en), werkgevers en samenwerking binnen onze gemeente en de arbeidsmarktregio zullen we moeten afwachten. Alhoewel de economie aantrekt kan niet worden uitgesloten dat het aantal (landelijke en regionale) vacatures op termijn toch zal dalen en het aantal uitkeringen en werkzoekenden zal stijgen. Mede ook gezien het beëindigen van de tijdelijke steunregelingen i.v.m. corona (bijvoorbeeld de Tozo). We gaan proberen om binnen de grenzen van onze beperkte budgetten voor arbeidsparticipatie te doen wat absoluut nodig is, waarbij geldt; zelf doen wat zelf kan en uitbesteden wat we zelf niet kunnen doen.

Een groot deel van de huidige gemeentelijke doelgroep heeft nog steeds een aanzienlijke afstand tot de arbeidsmarkt en derhalve ook meer dan gemiddelde begeleiding nodig op de werkplek, als deze eenmaal gevonden is. Hieruit volgt dat ook de werkgever ondersteund en gefaciliteerd zal moeten worden bij het werven en behouden van kandidaten. Het stimuleren van sociaal ondernemerschap blijft nodig voor het plaatsen van kandidaten.

We proberen zoveel mogelijk een strategisch partnerschap op te bouwen met werkgevers binnen onze gemeente. Dat houdt in dat we willen meebewegen en meedenken met de werkgever, om zo vraag en aanbod nog beter op elkaar af te stemmen. Werkgevers kunnen met alle vragen over de arbeidsmarkt bij ons terecht. Er wordt voortdurend verder gebouwd aan de verbetering van dit strategisch partnerschap.

Om de krachten te bundelen zal ook de samenwerking met Werk in Zicht (het samenwerkingsverband van gemeenten, UWV en SW-bedrijven in Groningen en Noord-Drenthe) worden uitgebouwd. Vanuit deze samenwerking worden gezamenlijk binnen de arbeidsmarktregio projecten of activiteiten opgepakt.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Werkgevers faciliteren door het opbouwen van een strategisch partnerschap.	<ul style="list-style-type: none"> Werkgevers adviseren in het geschikt maken van functies voor de gemeentelijke doelgroep (via jobcarving en herverdeling van werkzaamheden). Inzet loonkostensubsidies en indien nodig werkplekaanpassingen. Werkgevers administratief ontlasten.

		<ul style="list-style-type: none"> • Inzetten jobcoaches voor bereiken duurzame uitstroom. • Regelmatige werkgeversbijeenkomsten en banenmarkten organiseren, zowel lokaal als regionaal. • Voorlichtingsbijeenkomsten voor werkgevers organiseren over mogelijkheden en instrumenten.
»	Samenwerking arbeidsmarktregio versterken.	<ul style="list-style-type: none"> • Eén aanspreekpunt uit de arbeidsmarktregio bij grotere werkgevers. • Gespecialiseerde medewerkers gezamenlijk inzetten. • Grotere projecten gezamenlijk uitvoeren (1000-banenplan, kansrijk beroep, ontwikkeling job coaching).
»	Sociaal ondernemen c.q. arbeidsparticipatie stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> • Organiseren van diverse activiteiten voor werkgevers. • Extra aandacht geven aan ondernemers die vooroplopen in het sociaal ondernemerschap. • Invulling geven aan SROI

Begeleiding werkzoekenden

De begeleiding van de huidige en toekomstige gemeentelijke doelgroep kan niet alleen bestaan uit het stimuleren van zelfredzaamheid. Er is op tal van terreinen ondersteuning nodig voor het halen van resultaat, zowel in het voortraject naar werk als na de plaatsing bij werkgevers. Een groot deel van de doelgroep heeft te maken met problemen op meerdere leefgebieden, waarbij steeds geldt dat het hebben van werk meerdere problemen kan oplossen.

Het is belangrijk om in het voortraject naar werk juist de competenties en vaardigheden van de werkzoekende te vinden en te versterken. En waar mogelijk te certificeren. Het aanbieden van vakgerichte opleidingen (bij voorkeur via het Leerwerkbedrijf in Uithuizen) en begeleiding op de werkvloer door jobcoaches blijft daarbij een belangrijke rol spelen. Daarbij gaan we gebruik maken van Vakland Het Hogeland. Verder gaan we gebruik maken van de ontwikkelingen binnen Vakland Het Hogeland.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Uitkeringsgerechtigde inwoners zo spoedig mogelijk toeleiden naar de arbeidsmarkt (loondienst of zelfstandig)	<ul style="list-style-type: none"> • Intensieve (eigen) dienstverlening/coaching • Inzetten van Leerwerkbedrijf en overige re-integratievoorzieningen waar nodig
»	Extra scholen en certificeren van werkzoekenden	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiden en voortzetten van opleidingen op locatie van niveau 1 en 2 (Bouw en Techniek en Zorg en Dienstverlening) • Examinering in andere talen • Praktijkleren en certificeren bij voorkeur op locatie Uithuizen • Inzetten op VCA

»	Op de doelgroep gerichte dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet van eigen jobcoaches • Werkcoaches waar mogelijk omscholen tot gecertificeerde jobcoaches. • Gerichte dienstverlening per doelgroep (ouderen, jongeren, statushouders) • Samenwerking met werkgevers, scholen, leerplicht en RMC intensiveren (instroom beperken).
---	--	---

Begeleiding participatie

Ons bijstandsbestand bestaat grofweg uit 3 categorieën uitkeringsgerechtigden die als volgt zijn aan te duiden:

1. Spoor 1 (work-first). Circa 5% van het bijstandsbestand.
2. Spoor 2 (skill-first). Circa 45% van het bijstandsbestand.
3. Spoor 3 (life-first). Circa 50% van het bijstandsbestand.

Begeleiding Participatie gaat over de 3e categorie, spoor 3 (life-first). Dat houdt in de deze groep uitkeringsgerechtigden de eerste focus heeft op het ordenen van hun leven en daar ondersteuning bij kan krijgen als dat nodig is. Pas als het leven op orde is kan een volgende stap gezet worden. Binnen deze groep kan nog een nader onderscheid worden gemaakt:

- Uitkeringsgerechtigden met een **intensieve** ondersteuningsbehoefte (hierin zit werkpotentieel). Hierbij is sprake van vooral sociaal-maatschappelijke ondersteuning
- Uitkeringsgerechtigden met **beperkte** ondersteuningsbehoefte (geen werkpotentieel). Hierbij is sprake van een gestabiliseerde sociaal-maatschappelijke situatie.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Nog beter in beeld krijgen welke uitkeringsgerechtigden zich bevinden in de groep met werkpotentieel om zo door te kunnen leiden naar (vrijwilligers) werk, Beschut Werk of een Afspraakbaan.	<ul style="list-style-type: none"> • Intensieve dienstverlening/coaching om via kleine stapjes de gestelde doelen te bereiken.
»	Sociaal-maatschappelijke ondersteuning bieden aan de doelgroep met een intensieve ondersteuningsbehoefte. Doel is het maken van stappen richting participatie en/of (vrijwilligers)werk.	<ul style="list-style-type: none"> • Regelmatige contacten om de (on)mogelijkheden van het individu goed in kaart te brengen. • Inzetten van Leerwerkbedrijf en overige re-integratievoorzieningen waar nodig. • Integrale samenwerking met de Sociale Teams en externe organisaties • Deelname aan OGGz-overleggen
»	Ondersteuning bieden aan de doelgroep met een beperkte ondersteuningsbehoefte. Doel is het verbeteren van de kwaliteit van leven en het levensgeluk.	<ul style="list-style-type: none"> • Periodieke heronderzoeken om mensen te spreken en aandacht te geven. Daarbij tevens wijzen op inkomensregelingen en Minimabeleid waar mogelijk aanspraak op gemaakt kan worden. • Integrale samenwerking met de Sociale Teams en externe organisaties • Deelname aan OGGz-overleggen

Huishoudelijke ondersteuning

De afgelopen jaren zien we een stijging in het gebruik van de Huishoudelijke Ondersteuning. Dit komt door een combinatie van demografische ontwikkelingen, het abonnementstarief en de beperking tot toelaten in de Wet langdurige zorg. Tegelijkertijd zien we uitstroom van personeel en beperkte instroom van nieuw personeel. De continuïteit van de dienstverlening komt hierdoor steeds meer onder druk te staan.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Continuïteit van de inzet van huishoudelijke ondersteuning	<ul style="list-style-type: none">• Nieuwe convenanten afsluiten voor de periode 2022-2024 (met optie tot 2x 1 jaar verlengen)
»	Kostenbeheersing van de huishoudelijke ondersteuning	<ul style="list-style-type: none">• Zoeken naar (innovatieve) oplossingen waarbij de uitvoering van de wettelijke taken wordt geborgd, maar de uitgaven zoveel mogelijk worden beperkt.

Hulpmiddelen en trapliften

Voor zowel hulpmiddelen als trapliften hebben we, naar tevredenheid, een langdurig contract afgesloten met de aanbieders. Deze contracten lopen nog tot 2024. We zien door een toename van complexere problematiek ook een toename van het aantal duurdere middelen. De oorzaken zijn vooral te vinden in de vergrijzing en het langer zelfstandig thuis wonen. We blijven met onze leveranciers in gesprek of onze langlopende afspraken ook in de nabije toekomst blijven voldoen. We hebben in 2021 hulpmiddelen overgedragen van de Wmo naar de Wlz. Mensen die onder het regime van de Wlz worden gebracht, kunnen hierdoor niet langer gebruik maken van middelen uit de Wmo. Het gaat hier om een aanpassing in wetgeving waardoor we op deze uitgaven enigszins kunnen besparen.

De VNG heeft twee convenanten opgesteld. Eén over het meeverhuizen van de hulpmiddelen wanneer de cliënt naar een andere gemeente verhuist en één over het toepassen van maatwerk bij een complex hulpmiddel.

De Covid-19 pandemie heeft nog steeds grote gevolgen voor de goederenketen van fabrikant tot leverancier en afnemer. We zien dat de levertijden licht oplopen en dat sommige onderdelen lastiger te leveren zijn. We volgen de ontwikkelingen op dit punt.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Metten effecten (wets)wijzigingen.	<ul style="list-style-type: none">• Periodiek overleg voeren met zowel de aanbieders als de branchevereniging en VWS ter monitoring van de ontwikkelingen en de mogelijke effecten op het financiële vlak. Aandachtpunten hierbij zijn mondiale schaarste van onderdelen en leveringsproblemen.• In stand houden van vaste prijsafspraken per categorie hulpmiddelen• Monitoren van de effecten van het overhevelen van hulpmiddelen Wmo naar Wlz• Monitoren van effecten van de VNG-convenanten.

Publiek vervoer

Binnen het perceel Noord-Groningen werken we met de organisatie Publiek Vervoer en de ministeries van I&W en VWS samen aan de doorontwikkeling van vervoer in ruraal gebied en meer specifiek de

integratie van vervoerstromen. Hiertoe volgen we de ontwikkelingen in MaaS (Mobility as a Service), applicaties en de trajecten rondom de ov-ambassadeurs. Als gevolg van COVID-19 is een aantal trajecten sterk vertraagd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van het vervoer vanuit Het Hogeland naar het ziekenhuis in Scheemda. Deze trajecten worden naar verwachting in 2022 pas daadwerkelijk geïmplementeerd.

In 2022 krijgt naar verwachting de MaaS-pilot in Groningen en Drenthe meer vorm en inhoud. Deze pilot richt zich specifiek op ruraal gebied met als extra aandachtspunt de vervoersbehoefte van mensen met een beperking.

Er is gekozen om de huidige vervoerscontracten te continueren en geen nieuwe aanbesteding uit te zetten. In verband met de onzekerheid rondom Covid-19 willen we stabiliteit en financiële zekerheid bieden. Er is een goede tussenevaluatie geweest en de uitkomst van het klanttevredenheidsonderzoek was positief. De vervoersovereenkomst is in 2022 verlengd tot 2024.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	De verbetering van vervoer door het "verslimmen" van vervoerstromen.	<ul style="list-style-type: none"> • Het plotten van data, waardoor beter inzicht wordt verkregen in vervoerstromen en het gebruik van toegankelijke haltes en hubs kan worden bevorderd. • Publiek Vervoer Groningen Drenthe neemt deel aan het North Sea Region project Stronger Combined. Een van de onderdelen in het project Stronger Combined is het analyseren van de toekomstige behoefte aan Wmo-vervoer (tot 2030).
»	Het bevorderen van de integratie van vervoerstromen.	<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten deelname aan regionale en landelijke trajecten met Publiek Vervoer, CROW, I&W, VWS en VNG. • Bevorderen inzet van ov-ambassadeurs en applicaties waardoor meer geïndiceerde reizigers de komende jaren gebruik kunnen maken van het reguliere openbaar vervoer. Het gaat hier om onder andere leerlingen en Wmo-reizigers. • Participatie in het landelijk MaaS traject in het kader van de pilot Groningen-Drenthe.

E-health

Wij hebben een stimulerende en actieve rol om e-toepassingen te bevorderen en zijn betrokken in diverse regionale en landelijke netwerken gericht op de ontwikkeling en implementatie van e-health in ruraal gebied. In 2021 zijn de eerste stappen gezet met de invoering van de digitale stamtafel. Daarnaast is in de aanbesteding voor Begeleiding en Ondersteuning e-health als onderdeel van trajecten opgenomen. Voor de verdere uitrol en brede toepassing van e-health wordt gekeken naar mogelijkheden voor samenwerking en cofinanciering.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Bevorderen van leefbaarheid en vermindering zorgdruk.	<ul style="list-style-type: none"> • In 2021 vindt een inventarisatie plaats naar bestaande projecten en initiatieven die bijdragen aan doelstellingen van de gemeente. Een onderdeel van de inventarisatie is inzicht krijgen in projecten

		<p>en initiatieven die kansrijk zijn voor een subsidie ter bekostiging binnen de programmaliijn 'Zorgen voor en met elkaar' in het Lokaal Programmaplan. Op basis hiervan wordt in 2021 een keuze gemaakt om samen met een partner/ partners een aanvraag te ontwikkelen voor een kansrijke pilot e-health.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijk van de uitkomst van de aanvraag bij het Nationaal Programma Groningen wordt samen met de betrokken partners in 2022 een pilot e-health voorbereid en gestart met de uitvoering.
--	--	---

Schuldhelpverlening

De professionele schuldhelpverlening is ondergebracht bij de **Volkskredietbank** (VKB) in Appingedam voor de inwoners van de voormalige gemeente Eemsmund en bij **Gemeentelijke Kredietbank** (GKB) in Groningen voor inwoners van de voormalige gemeenten Bedum, Winsum en De Marne. Beide banken voeren voor inwoners onder andere het budgetbeheer, schuldregeling en schuldsanering uit. Daarnaast worden leningen verstrekt aan inwoners.

De VKB betreft een GR met de gemeenten Oldambt, Veendam, Pekela en Eemsdelta. Bij de GKB wordt dienstverlening ingekocht op basis van een dienstverleningsovereenkomst. In het voorjaar van 2020 is onderzoek gedaan naar de toekomstige uitvoering van de professionele schuldhelpverlening. Besloten is om met beide kredietbanken verder te gaan. Hiermee is een goede schuldhelpverlening voor alle inwoners gewaarborgd.

Met ingang van 1 januari 2021 is de Wgs (Wet gemeentelijke schuldhelpverlening) aangepast en is de **vroegsignalering** een taak van gemeenten geworden. In 2021 zijn de gemeentelijke beleidsplannen hierop aangepast. Gewerkt wordt aan uitvoeringsplannen die zullen doorlopen in 2022. Door de coronamaatregelen hebben steeds minder mensen een beroep gedaan op de professionele schuldhelpverlening. De verwachting bestaat dat de financiële problemen wel bestaan en zullen leiden tot uitgestelde hulpvragen. In de begroting is rekening gehouden met een stijging van de kosten van de professionele schuldhelpverlening bij de kredietbanken. Vanuit het Rijk zijn hiervoor ook extra middelen beschikbaar gekomen.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Aanpak van schulden in een vroegtijdig stadium en professionele schuldhelpverlening voor inwoners van de gemeente met problematische schulden.	<ul style="list-style-type: none"> • Vroeg signalering van schulden op grond van het uitvoeringsplan Vroeg signalering. • Uitvoeren professionele schuldhelpverlening door middel van inzet VKB en GKB.

Plan van aanpak Jeugdhulp

In de afgelopen jaren zijn de tekorten in de jeugdzorg flink opgelopen. In 2019 is een plan van aanpak opgesteld waarin maatregelen staan beschreven die ertoe moeten leiden dat jeugdhulp efficiënter en goedkoper georganiseerd wordt, maar die ook de kwaliteit van zorg voor onze inwoners blijft garanderen om zo de transformatiedoelstellingen (de doelstellingen uit de Jeugdwet) te realiseren.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Jongeren die begeleiding nodig hebben naar zelfredzaamheid een mogelijkheid bieden zich te vestigen in onze gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> In 2021 is een pilot woonleerwerk-traject (voorheen was de naamgeving: pilot kamertraining) gestart. De resultaten daarvan worden eind 2021/begin 2022 bekend. De doelgroep zijn jongeren waarbij beschermd wonen 18+ of verblijf middels (verlengde) jeugdhulp 18- een te zware vorm van hulpverlening is, maar waarbij ambulante ondersteuning nog te licht is. De resultaten van de pilot dienen als input voor de inkoop van ondersteuning voor 16-27-jarigen.
»	We willen meer ondersteuning en begeleiding voor jongeren aanbieden in de basisondersteuning. Dit om duurdere geïndiceerde jeugdzorg te voorkomen.	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente wil zelf ondersteuning en begeleiding voor jongeren inkopen.

Transformatie Jeugdhulp regio Groningen

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	In het kader van de transformatie Agenda Ontwikkelijn 2 Scheiden Zonder Schade. We hebben de mogelijkheid van een gemeentelijk scheidingsloket onderzocht.	<ul style="list-style-type: none"> In 2022 onderzoeken en beoordelen of gemeente Het Hogeland en andere gemeenten in Groningen aansluit bij het landelijk te introduceren digitaal plein in zake scheidingsaanpak Zijn er scheidingsloketten in de provincie? Welke plannen liggen er? Wordt dit per gemeente geregeld. Onderzoeken of er behoefte is aan een meer collectief initiatief

Inkoop Jeugdhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen. De inkoop van een groot deel van de jeugdzorg hebben wij gemandateerd aan de RIGG. De RIGG sluit overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders die voldoen aan en akkoord gaan met de door de RIGG gestelde eisen en voorwaarden.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	We willen onze jeugd en kinderen ondersteuning dichtbij aanbieden en doorverwijzing naar dure geïndiceerde zorg zo veel mogelijk voorkomen om kosten te besparen.	<ul style="list-style-type: none"> We kopen individuele jeugdhulp en gezinsbegeleiding als gemeente zelf in.

Transformatie WMO

Verbeteren en uitbreiden van algemene voorzieningen in Het Hogeland.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Preventie en het verminderen van het gebruik van maatwerkvoorzieningen	<ul style="list-style-type: none">• Het huidige aanbod algemene voorzieningen goed in beeld hebben (middels sociale kaart)• Beter gebruik van de sociale kaart door de Sociale Teams• Hiaten in aanbod algemene voorzieningen in kaart brengen en kijken naar oplossingen hiervoor.• uitbreiden van het aanbod algemene voorzieningen.
»	Stimuleren van onderling contact	<ul style="list-style-type: none">• Continueren van de thuishamers op verschillende locaties, waaronder Uithuizermeeden, Winsum, Ulrum, Den Andel, Lauwersoog en Bedum.• het aantal thuishamers uitbreiden.
»	In 2022 willen we verder gaan met de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis	<ul style="list-style-type: none">• We starten een nieuwe inkoop voor de periode vanaf 1-1-2023.• We zetten in op het continueren van de afspraken met zorgaanbieders en woningcorporaties over het convenant uitstroom uit Beschermd Wonen & Opvang.• Samen met de centrumgemeente ontwikkelen we een dashboard om de cliëntpopulatie nog beter in beeld te krijgen om zodoende tot een goede spreiding van het zorglandschap te komen.• We zetten in op een doorontwikkeling van de inloopGGz.
»	Goede ondersteuning bieden aan onze inwoners in de vorm van individuele ondersteuning, dagbesteding en kortdurend verblijf	<ul style="list-style-type: none">• We ronden in 2021 de aanbesteding af en starten per 1-1-2022 met nieuwe contracten met zorgaanbieders• We blijven monitoren op de inzet en resultaat van de inzet van de producten zoals ingekocht. Dit doen we middels individuele gesprekken met cliënten en aanbieders maar ook middels de inzet van contractmanagement en toezichthouders

Spoed voor Jeugd

Als er vanwege de veiligheid van kinderen met spoed jeugdzorg moet worden ingezet, dan kan er gebruik worden gemaakt van de structuur 'Spoed voor Jeugd'. Hierin werken jeugdhulpverleners samen om bij een crisis de noodzakelijke zorg te bieden. Deze zorg kan bestaan uit ambulante zorg, opvang in een gezinshuis, pleeggezin of andere verblijfsvoorziening. 'Spoed voor Jeugd' is een verantwoordelijkheid van de Groninger gemeenten en is zowel in het vrijwillig als het gedwongen kader.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	We willen bij spoed of crisis adequate jeugdhulp inzetten.	<ul style="list-style-type: none"> • We blijven in samenwerking met de andere Groninger gemeenten de werkwijze 'Spoed voor Jeugd' continueren
»	We willen het aantal crisisplaatsingen verminderen.	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de structuur van Spoed voor Jeugd evalueren we crisisplaatsingen om crisissen te voorkomen.

Samenwerking met de raad voor de kindbescherming

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Integrale benadering van de kindbescherming problematiek	<ul style="list-style-type: none"> • We willen, in samenwerking met de Groninger gemeenten, een werkrelatie onderhouden met de Raad voor de Kinderbescherming. Afspraken over deze werkrelatie zijn vastgelegd in het samenwerkingsprotocol tussen de gemeenten en de Raad.

Volksgezondheid

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving, gezond opgroeien en gezond meedoen in de gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van het lokaal positief gezondheidsbeleid 'Gezond in het Hogeland' in samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties. • Uitvoering geven aan het Lokaal Preventieakkoord 2021-2028. Hiervoor wordt jaarlijks een uitvoeringsplan gemaakt op de thema's roken, alcohol en overgewicht. • Uitvoering geven aan de Gecombineerde Leefstijlinterventie.
»	Een optimale start van de eerste 1.000 dagen van een kind.	<ul style="list-style-type: none"> • Het project Kansrijke start uitvoeren. Dit is een samenwerking tussen de verloskundigen, kraamzorgorganisaties, jeugdgezondheidszorg, sociale teams, Mensenwerk Hogeland, VNN en andere betrokken organisaties.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
Preventieve huisbezoeken bij kwetsbare gezinnen door de jeugdgezondheidszorg		15	15
Het percentage jongeren onder de 18 jaar dat rookt wordt teruggebracht naar 0% in 2032 Doelstelling om tot 0% alcoholgebruik te komen onder de jongeren van 18 jaar in 2032			

Wij streven ernaar dat alle sportaccommodaties rookvrij zijn in 2024			
Aantal deelnemers die de gecombineerde leefstijl interventie voltooid			50

Project inclusieve agenda

Mensen kunnen om verschillende redenen worden uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving. Bijvoorbeeld door een beperking, hun leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Maar ook door armoede of laaggeletterdheid.

Het creëren van een inclusieve samenleving is een wettelijke taak. De raad heeft daarom in 2019 besloten het project 'Inclusieve Agenda' te starten. Hiermee wil de raad het bewustzijn over inclusie en diversiteit binnen de eigen gemeentelijke organisatie stimuleren met als doel om onze dienstverlening te verbeteren. Het project heeft een looptijd van twee jaar, tot eind 2022.

Over uitbreiding van het project naar extern, buiten de eigen organisatie, heeft de raad nog geen besluit genomen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	We willen bereiken dat onze organisatie, zich (nog meer) meer bewust wordt van de maatschappelijke relevantie en urgentie om aandacht te hebben voor diversiteit en toegankelijkheid in de breedste zin van het woord.	<ul style="list-style-type: none"> • We stimuleren en monitoren collega's om Inclusie nadrukkelijk op te nemen in nieuwe beleids- en visieontwikkelingen. • We stimuleren en monitoren collega's om verbeteringen of aanpassingen aan te brengen in de uitvoering van hun huidige werk. • We organiseren voorlichting en dialoogsessies. (Thematafels en symposia). De output hiervan wordt meegenomen in verbeteracties. • We betrekken en raadplegen (groepen) inwoners en/of maatschappelijke partijen bij het project, zoals Colourful het Hogeland en Meldpunt Discriminatie.
	» We willen bereiken dat die bewustwording zich vertaalt naar aanpassing en verbetering van onze dienstverlening, zodat zoveel mogelijk drempels voor alle inwoners, ongeacht afkomst, seksuele geaardheid of fysieke beperking worden weggenomen en zij zo gelijkwaardig mogelijk, zowel op sociaal als fysiek gebied, in onze gemeente mee kunnen doen.	

Risico's per programma

Risico's beleid

Indien de basisondersteuning of algemene voorzieningen niet toereikend zijn kan de gemeente een individuele maatwerkvoorziening verstrekken. Deze maatwerkvoorzieningen vanuit de participatiewet, WMO en Jeugdwet worden zogeheten open-einde-regelingen genoemd. De gemeente loopt bij deze open-einde-regelingen het risico dat de uitgaven, als gevolg van een toenemende vraag, hoger uitvallen dan waarin de begroting voorziet.

Als gevolg van onvoldoende beschikbaar personeel in de zorgsector maakt dat de continuïteit van de dienstverlening onder druk komt te staan. Ook de betaalbaarheid van de zorg is daarbij een risico. Door schaarste op de arbeidsmarkt zullen de tarieven mogelijk blijven stijgen.

Ontwikkelingen

Doordat ouderen steeds langer thuis wonen en de vergrijzing toeneemt, neemt de vraag naar hulp en ondersteuning toe. Deze ontwikkeling wordt ook in het Hogeland jaarlijks gesignaleerd. De kosten voor Hulpmiddelen, Hulp bij het Huishouden en Woningaanpassingen zullen daardoor jaarlijks blijven

toenemen waarbij we het risico lopen dat we onvoldoende in de algemene uitkering worden gecompenseerd.

Risico's bedrijfsvoering

Als gevolg van een toenemende vraag naar hulp en ondersteuning is een passende omvang van de organisatie nodig voor het verwerken van alle hulpvragen. Op deze manier kunnen we voorkomen dat wachtlijsten ontstaan en ondersteuningsvragen in de tussentijd in zwaarte toenemen.

Ten aanzien van de nieuwe taken die worden gedecentraliseerd (bijv. vroegsignalering schulden, inburgering, beschermd wonen) zien we dat we onvoldoende middelen krijgen voor het adequaat inrichten van de dienstverlening. Daarmee komt de uitvoering van deze taken mogelijk onder druk te staan.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
- GR Volkskredietbank voor Noord- Oost Groningen

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Sociaal domein en Volksgezondheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	84.990	83.982	85.689	83.945	83.894	83.408
Incidenteel			315	120		
Totaal lasten	84.990	83.982	86.004	84.065	83.894	83.408

Baten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	26.864	24.884	24.818	23.772	23.773	23.774
Incidenteel						
Totaal baten	26.864	24.884	24.818	23.772	23.773	23.774
Saldo programma *)	-58.125	-59.098	-61.186	-60.293	-60.121	-59.634

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sociaal Domein	-119	2.435	1.435			
Algemene Reserve	-53					

Totaal mutaties	-2	2.435	1.435	0	0	0
-----------------	----	-------	-------	---	---	---

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)		V/N
Saldo Programma Sociaal domein en volksgezondheid begroting 2021	59.098	
<i>Mutaties</i>		
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	663	N
- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgende mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	50	V
- Vervallen incidentele ramingen 2021	258	V
- Asbest/noodverlichting		
- Vrije kavel Jeugd		
- Pilot gezinsverzorgenden		
- Transformatie WMO		
- Renovatie dorps huis Zuidwolde		
- OGGZ		
- Wet Inburgering		
- Gids gelden		
- Coronamiddelen voor schuldhulpverlening		
- Schoolmaatschappelijk werk 2021		
- Meicirculaire TONK-middelen		
- Inc. middelen PVA Jeugd		
- Voor de WMO zijn de budgetten op basis van prijs en volumeontwikkeling aangepast conform de Voorjaarsnota	797	N
- Budget voor jeugd is op basis van prijs en volumeontwikkeling aangepast	665	N
- In de septembercircular 2021 hebben we extra middelen ontvangen in het kader van de Jeugdzorg. Dit geeft ruimte om de taakstellingen zoals ze zijn opgenomen in de begroting iets meer in de tijd te realiseren.	2.063	N
- Conform de Voorjaarsnota is de taakstelling op WMO verhoogd	200	V
- Bovenstaande geldt ook voor de taakstelling Jeugd, daarnaast verwachten wij door de invoering van het woonplaatsbeginsel het budget naar beneden bij te kunnen stellen	765	V
- De taakstelling op de BBZ is deels ingevuld door het verlagen van inhuur en advies budgetten. De taakstelling is met dit bedrag verlaagd	50	N
- Op basis van de realisatie kan het budget voor de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing worden verlaagd	50	V
- De voorlopige beschikking van de BUIG-uitkering laat een voordeel zien. Voorgesteld wordt deze deels toe te voegen aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.	395	V

- De licentiekosten zijn in deze begroting verschoven, dat geeft bij dit programma een voordeel	150	V
- De verwachting is dat we voor 2022 uitkomen met de rijksvergoeding die we krijgen voor de bijstand. Daarom is het gemeentelijke deel afgeraamd	327	V
- Overige mutaties < € 40.000	44	N
Saldo Programma Sociaal domein en volksgezondheid begroting 2022	61.186	

6. Ruimtelijke Ordening, Wonen & Duurzaamheid

Omschrijving

Wij willen de woon-, werk- en leefomgeving van onze inwoners op peil houden. Zo ondersteunen we nieuwe initiatieven en bestaande trajecten rond het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen. Ook willen we kwalitatief goede en kwantitatief voldoende woningen, die aansluiten bij de behoefte en groei van de gemeente. Daarbij bewaken we de bouwkundige, duurzame en esthetische kwaliteit van de te bouwen woningen.

Samen met anderen werken we aan een leefomgeving en een milieu waarin ook toekomstige generaties goed kunnen leven. Dat doen we door duurzaam te investeren in bodem, water, lucht en natuur, in duurzame energiebronnen en door minder energie te gebruiken. Daarnaast voeren we onze wettelijke milieutaken uit.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)
- 8.3 Wonen en bouwen

Beleidskader

Voor dit programma is eind 2020 de nieuwe woonvisie voor de gemeente Het Hogeland vastgesteld. In 2020 is het begraafbeleid en de daarbij behorende beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen ook vastgesteld. Daarnaast is het grondstoffenbeleid 2020-2023 vastgesteld. Er wordt nog gewerkt aan de omgevingsvisie het Hogeland. Op 20 januari 2021 is tevens het gemeentelijk water- en rioleringsplan Het Hogeland 2021-2025 vastgesteld door de raad. Waar het beleid nog niet geharmoniseerd is, werken we op het gebied van beleid nog door met de bestaande plannen uit de vier gemeenten. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende documenten:

- Beleids- en beheerplannen voor afval
- Milieubeleidsplannen
- Beleid- en beheerplannen voor de begraafplaatsen
- Regiovisie Groningen- Assen
- Vigerende bestemmingsplannen
- Grondexploitaties en grondbeleid

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
Omvang huishoudelijk afval	<i>Kg/ inwoner</i>	591	490
Hernieuwbare elektriciteit	%	82,5	26,4
Gemiddelde WOZ-waarde	<i>X € 1.000</i>	174	186
Nieuw gebouwde woningen	<i>Aantal per 1.000 woningen</i>	4,8	8,5
Demografische druk	%	64,5	51,7
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	<i>In euro's</i>	808	803
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	<i>In euro's</i>	866	884

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Riolering en Watersysteem

In de waterketen is voor het afvalwater- en het oppervlaktewatersysteem beleid geformuleerd in het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP). In het GWRP zijn doelstellingen geformuleerd voor de volksgezondheid en een klimaatbestendige leefomgeving. In het kader van de volksgezondheid is beleid geformuleerd ten behoeve van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het GWRP is door uw raad vastgesteld voor de duur van 5 jaar voor de planperiode 2021-2025.

Het doel is een mooie, veilige en klimaatbestendige leefomgeving. De financiële kaders zijn gebaseerd op de drie zorgplichten die raken aan maatschappelijke ontwikkelingen en klimaatverandering. Naast de reguliere water- en rioleringstaken zijn in het GWRP vijf kernthema's benoemd waarmee wij onze doelstelling willen bereiken:

- Kwetsbaarheid en samenwerking
- Klimaatadaptatie
- Ketensturing
- Waterkwaliteit
- Duurzaamheid.

Het tarief is berekend op € 210,00 per aansluiting. Voor hemelwaterlozingen wordt 1/3 van het tarief in rekening gebracht € 70,00. De gemeente Het Hogeland heeft 22.844 aansluitingen en daarnaast nog 610 aansluitingen van hemelwater.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Kwetsbaarheid verminderen en de samenwerking met partners in de waterketen vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> • Personele capaciteit op orde brengen; • Organiseren van samenwerkingen en aanpak in de interne werkprocessen integreren; • Uitbesteden van specialistische taken.
»	Een klimaatadaptatie leefomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken van stresstest en risicodialogen in een klimaatagenda/ klimaatadaptatiestrategie;

		<ul style="list-style-type: none"> • Inrichten van klimaatbestendige rioolstelsels, middels; afkoppeling en berging in het stelsel en oppervlaktewatersysteem; • Ontwerpen van een klimaatbestendige openbare ruimte.
»	Samenwerking met het waterschap versterken.	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken op systeemniveau in de afvalwaterketen (riolering en zuivering); • Uitvoeren van optimalisatie studies en opstellen basisrioleringsplannen per zuiveringskring; • Afstemmen met waterschapsgemalen voor optimale werking rioolstelsels; • Monitoren van rioolstelsels en toegankelijk maken regendata.
»	Streven naar een goede waterkwaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal beheren van watersysteem tussen het waterschap en de gemeente; • Uitvoeren van Ecoscans om de waterkwaliteit bij lozingen vanuit de riolering te monitoren; • Baggeren van het watersysteem om de doorstroombaarheid van het watersysteem te borgen.
»	Duurzaam functioneren van het rioleringssysteem en waterbeheer.	<ul style="list-style-type: none"> • Scheiden aan de bron (wat schoon is schoonhouden). • Gebruiken van duurzame materialen, gericht op een lange levensduur; • Besparen van energie; • Terugwinnen van warmte en grondstoffen.

Waterketen samenwerking Regio Groningen Noord Drenthe

Onze gemeente neemt deel aan de regionale waterketen samenwerking Groningen Noord Drenthe. Deze samenwerking is vastgelegd in het Waterketenakkoord met een looptijd tot 2025.

In de regionale samenwerking werken waterschappen, waterbedrijven en gemeenten in 5 clusters gezamenlijk aan regionale opgaven welke zijn vastgelegd in een uitvoeringsprogramma "Ons water centraal".

Wij vormen samen met de gemeente Westerkwartier en het waterschap Noorderzijlvest het cluster Groningen-West. Binnen het cluster worden vooral gezamenlijke projecten ontwikkeld en samenwerking gezocht om kaders voor beheertaken uit te werken.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Kwetsbaarheid verminderen en de samenwerking met partners in de waterketen vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken met het waterschap en andere gemeenten om kennis te delen en waar mogelijk elkaar capaciteiten te benutten; • Gezamenlijk watertaken en (regionale) projecten uitvoeren.
»	Succesvolle uitvoering van het project "Meten en Monitoren"	<ul style="list-style-type: none"> • Opbouwen datasysteem; • Samenhang zoeken met project "Ketensturing";

		<ul style="list-style-type: none"> • Analyseren van het functioneren van ons rioolstelsel.
»	Succesvolle uitvoering van het project "Gegevensbeheer"	<ul style="list-style-type: none"> • Bijhouden en op orde brengen van de datagegevens voor riolerings en watersystemen; • Het gegevens bestand opbouwen in de GWSW standaard.
»	Succesvolle uitvoering van het project "Waterketenkaart"	<ul style="list-style-type: none"> • Waterketenkaart (regionaal ontwikkelde kaart) ontwikkelen voor Het Hogeland; • Waterkaart van Het Hogeland actualiseren.
»	Cluster Groningen West	<ul style="list-style-type: none"> • Ketensturing opbouwen; • Basisrioleringsplan op zuiveringsniveau opstellen; • Optimalisatiestudie afvalwatersysteem uitvoeren.

Afvalinzameling in het Hogeland

Afvalvoorzieningen Diftar-proof maken

In 2020 is het grondstoffenbeleid voor de jaren 2020 – 2030 vastgesteld. Het grondstoffenbeleid draagt bij aan het bereiken van de VANG-doelstelling: het terugdringen van het aantal kilo's restafval naar 30 kg per inwoner in 2025. Diftar+ is een belangrijke prikkel om dit doel te bereiken. De inwoner betaalt afhankelijk van hoeveel afval de inwoner aanbiedt. Met het grondstoffenbeleid dragen we bij aan internationaal Duurzaam Ontwikkelingsdoel 12: 'verantwoorde consumptie en productie'.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Diftar+ op restafval voor alle inwoners die gebruik maken van verzamelcontainers. Zo betalen alle inwoners afvalstoffenheffing naar de hoeveelheid afval die ze aanbieden.	<ul style="list-style-type: none"> • Eind 2021/ begin 2022 doen we een voorstel om alle verzamelcontainers in te richten voor Diftar+. • Gedurende 2022 alle verzamelcontainers voorzien van een Diftar+ systeem.
»	Alle inwoners moeten groente-, fruit- en tuinafval gemakkelijk kunnen scheiden.	<ul style="list-style-type: none"> • Naast elke verzamelcontainer voor restafval een verzamelcontainer voor gft-afval plaatsen.

Klein Chemisch afval (KCA)

Eind 2020 is het implementatieplan Beheer en Onderhoud vastgesteld. Daarbij is ook besloten dat de gemeentewerven niet langer als plek kunnen dienen om huishoudelijk afval te brengen. Het is echter wel wenselijk dat onze inwoners bepaalde soorten afval scheiden. Klein chemisch afval hoort niet thuis in de grijze container. Inwoners kunnen dit natuurlijk naar de milieustraten in Usquert en Groningen brengen. Maar voor veel mensen is dit ver reizen voor een relatief kleine hoeveelheid afval. En dan verdwijnt klein chemisch afval al snel in de grijze container.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Alle inwoners moeten klein chemisch afval gemakkelijk kunnen scheiden.	<ul style="list-style-type: none"> • Eind 2021 doen we een voorstel om klein chemisch afval (en eventueel andere stromen) met regelmaat in dorpskernen op te halen.

<i>Hoe gaan we dat meten?</i>			
Effect indicator(en)	Behaald 2020	Beoogd 2021	Beoogd 2022
VANG doelstelling als richting 30kg restafval per inwoner in 2025.	234	180*	142

* realisatie 2021 tot op heden gemiddeld 137kg/inwoner

Duurzaamheid

Energietransitie

Veel van de taken op het gebied van duurzaamheid komen voort uit de *Klimaatwet*. Deze wet richt zich op het ontwikkelen van beleid om uitstoot van broeikasgassen terug te dringen.

De Klimaatwet stelt ook vast met hoeveel procent ons land de CO₂-uitstoot moet terugdringen:

- 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990,
- 95% minder CO₂-uitstoot in 2050 ten opzichte van 1990,
- En een volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie in 2050.

Klimaatakkoord

Hoe deze doelen worden bereikt, staat verwoord in het Klimaatakkoord. We doen dat in Nederland in ieder geval met behulp van duurzame energie. Deze omslag in energievoorziening noemen we de energietransitie. De Klimaatwet bepaalt ook dat:

- Wij als gemeente een visie hebben over duurzame mobiliteit en de infrastructuur die nodig is voor elektrische mobiliteit,
- We als gemeente een Energieloket hebben,
- Inwoners 50% eigendom hebben bij lokaal opgewekte duurzame energie,
- We als gemeenten per regio samenwerken aan een Regionale Energiestrategie (RES). Deze wordt per gemeente vertaald naar lokale doelen.

RES Groningen

Onze gemeente werkt samen in de RES-Groningen (RES 1.0). In 2021 is de RES 1.0 vastgesteld. Verwachten we de RES 2.0 op te stellen.

In de RES wordt de opwekking van duurzame elektriciteit per regio beschreven, zowel de hoeveelheid als de manier waarop dit tot stand komt.

Lokale energietransitie en doelen

We willen de energietransitie samen met onze inwoners vormgeven. Dat kan onder meer door ze zo goed mogelijk te informeren over welke maatregelen mogelijk zijn. Informatie wordt gegeven via het Energieloket, en ook door natuur- en milieueducatie.

Klimaatagenda

Tegelijk met alle inspanningen om te verduurzamen, moeten we ook voorbereid zijn op klimaatverandering. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (via Deltawet 2012) beschrijft dat gemeenten klimaatstresstesten uit moeten voeren. En op basis daarvan een Uitvoeringsagenda moeten opstellen (adaptatie en mitigatie).

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	<ul style="list-style-type: none"> • Lokale, kleinschalige energieopwekking • Via zon op dak (>55%) 	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren van lokale investeringsinitiatieven, zoals energie coöperaties.

	<ul style="list-style-type: none"> Via zonneweides en andere opwekmogelijkheden op land 	<ul style="list-style-type: none"> Hoe meer lokaal eigendom we realiseren, hoe meer draagvlak ontstaat (show don't tell).
»	<ul style="list-style-type: none"> Verlaging energieverbruik in de gemeente: <ul style="list-style-type: none"> Energieloket om onze inwoners zoveel mogelijk met kennis en via stimuleringsprojecten te ondersteunen. Inwoners al jong betrekken bij natuur, milieu en duurzaamheid 	<ul style="list-style-type: none"> Vergroten bewustwording, draagvlak en gedragsverandering over energieverbruik. Dat doen we op meerdere manieren: Uitvoeren taak Energieloket, projecten uitvoeren die hieruit voortkomen. Deelname aan projecten die door het loket worden georganiseerd. Deze projecten richten zich op onze inwoners zodat zij actief aan de energie- en warmtetransitie kunnen bijdragen. Natuur- en milieueducatie: zo betrekken wij onze inwoners van jongs af aan bij de energietransitie en het behoud van hun omgeving. Hierover zijn langlopende afspraken gemaakt, bv. met IVN en Groninger Landschap.
»	<p>Duurzaam vastgoed: onze eigen gebouwen verduurzamen (label C in 2023)</p> <p>Kennis van verduurzamen vastgoed</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inkopen van duurzame energie via het GGPG. Hierover zijn met andere gemeenten langlopende afspraken gemaakt. Meedoen aan ProGresco. Daardoor wordt gezamenlijk onderzoek en kennisvergroting mogelijk. Zo kan de verplichte verduurzaming van gemeentelijke gebouwen efficiënter plaatsvinden.
	Up-to-date beleid in het steeds veranderende veld waarbinnen de energietransitie plaatsvindt	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren van onderzoek om het beleid up-to-date te houden en als het nodig is, nieuw beleid te kunnen ontwikkelen.
»	<p>Klimaatadaptatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Regionale Adaptatie Strategie Uitvoeringsagenda voor Het Hogeland 	<ul style="list-style-type: none"> Klimaatadaptatie wordt zowel regionaal als gemeentelijk opgepakt: wij werken mee aan het opstellen van een Regionale Adaptatie Strategie, samen met andere afdelingen, gemeenten, provincie en waterschappen. Binnen de gemeente stellen wij een Uitvoeringsagenda op en voeren die uit. Veel van de kosten worden betaald uit de Impulsregeling Klimaatadaptatie, Daardoor is alleen budget nodig voor het organiseren van in- en externe bijeenkomsten om deze Uitvoeringsagenda te kunnen opstellen.

Warmtetransitie

Onderdeel van de energietransitie is de warmtetransitie. Het Klimaatakkoord verplicht gemeenten een Transitievisie Warmte te hebben. Deze moet eind 2021 klaar zijn. De visie beschrijft op hoofdlijnen hoe de gebouwde omgeving vóór 2050 stapsgewijs zonder aardgas verwarmd gaat worden.

Uit de Transitievisie Warmte komen Wijkuitvoeringsplannen voort. Die beschrijven voor de wijken die vóór 2030 van het aardgas afgaan, tot in detail hoe de transitie tot duurzaam verwarmen gerealiseerd wordt. Voor de wijken, waar dat vóór 2050 gebeurd, wordt de uitvoering op hoofdlijnen beschreven.

We benoemen de warmtetransitie afzonderlijk, omdat deze opgave letterlijk **in** de woningen van mensen plaatsvindt. En ook om aan te geven dat het een enorme opgave is om alle woningen vóór 2050 zonder gas te verwarmen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
» Uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte die in 2021 is opgesteld.	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan het Warmtetransitie Centrum Groningen (WTCG). Dit betekent sterk verminderde kosten bij het opstellen van Wijkuitvoeringsplannen. De gemeente heeft door deelname recht op 400 uur aan advies. • Opstellen van Wijkuitvoeringsplannen voor de dorpen/wijken die benoemd zijn in de Transitievisie Warmte en die uitvoeren. • Jaarlijks stellen wij twee extra Wijkuitvoeringsplannen op. Daardoor komen er jaarlijks twee wijkuitvoeringsplannen bij, naast de plannen die al in de transitievisie worden genoemd. Door veel eigen inzet en gebruik van het WTCG, kunnen jaarlijks twee projecten extra uitgevoerd worden. Door de wijken slim te kiezen kunnen deze wijkuitvoeringsplannen met kleine aanpassingen gekopieerd worden naar andere kernen. Vanzelfsprekend stellen we al deze plannen op samen met de bewoners van de wijken.

Ruimtelijke ordening

Het ruimtelijk beleid is neergelegd in verschillende visies en plannen. Nieuwe initiatieven worden getoetst aan bestaand beleid. Als ontwikkelingen in de samenleving dit vragen, vindt actualisering en bijstelling van het beleid plaats. De verschillende visies worden vervangen door een Omgevingsvisie.

Ruimtelijke visies

- Toekomstvisie Ruimte 2017 (Bedum, de Marne, Winsum en Eemsum)
- Structuurvisie Winsum 2013
- Structuurvisie De Marne 2014
- Structuurvisie Bedum 2006
- Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2013
- Structuurvisie Eemsum-Delfzijl 2017
- Visie Centrumontwikkeling Uithuizen 2016
- Kernkwaliteiten Cultuurhistorisch erfgoed Eemsum 2012
- Diverse identiteitsstudies voormalige gemeente Eemsum
- Woon- en leefbaarheidsplan (Eemsum-De Marne)
- Woonvisie Winsum 2014
- Leefbaarheidsplan Bedum 2015
- Welstandsnota's Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum

De wens is om nog in 2021 een Omgevingsvisie vast te stellen die de meeste van deze visies als overkoepelend document omvat.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
» Realiseren goed economisch klimaat door ruimtelijk faciliteren nieuwe bedrijfsvestigingen.	<ul style="list-style-type: none"> • Initiatieven in de Eemshaven dan wel elders onderzoeken op mogelijkheden voor vestiging (geluid, draagvlak, landschappelijke inpassing, externe veiligheid etc.). • Actualiseren bestemmingsplan Eemshaven. • Kwaliteitsimpuls centrumplannen omzetten in goede planologische regeling. • Onderzoeken ruimtelijke mogelijkheden nieuwe bedrijfsvestigingen.
» Realiseren duurzaam klimaat door ruimtelijk faciliteren ontwikkelingen op basis van Regionale Energietransitie (RES).	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek mogelijkheden repowering bestaande windturbines in de Eemshaven. • Meewerken aan een planologische regeling voor Windpark Eemshaven West. • In overleg met ministerie EZK-mogelijkheden onderzoeken voor aanlanding bij de Eemshaven van verbinding Wind op zee. • Opstellen ruimtelijke kaders grootschalige zonneparken en windparken.
» Ruimtelijk faciliteren versterkingsprogramma.	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisering bestemmingsplannen i.v.m. uitvoering versterkingsprogramma. • Tijdelijke huisvesting realiseren. • Opvang tijdelijke werknemers Eemshaven.

Bestemmingsplan Eemshaven

Het bestemmingsplan Eemshaven heeft in het voorjaar van 2019 als voorontwerp ter inzage gelegen. In de zomer van 2019 heeft het overleg met de mer-commissie plaatsgevonden over dit bestemmingsplan.

In principe zou daarna het plan daaropvolgend kunnen worden aangepast en als ontwerp ter inzage worden gelegd. Als gevolg van de uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 met betrekking tot het Programma Aanpak Stikstof (PAS), is deze procedure gestagneerd. Eerst moest een oplossing gevonden worden voor de stikstofproblematiek. Deze problematiek kan niet door de gemeente alleen kan worden opgelost, daarvoor zijn ook landelijke en provinciale maatregelen nodig. Binnen de Task Force stikstof, georganiseerd door GSP, waarbij o.a. de gemeenten Eemsdelta en Het Hogeland en de provincie Groningen aanschuiven wordt gezocht naar oplossingen om de bestemmingsplannen Eemshaven en Oosterhorn (Eemsdelta) verder in procedure te kunnen brengen.

Toch ligt het nog in de planning dat het bestemmingsplan als ontwerp nog voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (planning 1 juli 2022) ter inzage te leggen. Immers als er geen ontwerp voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage wordt gelegd, dan zal het bestemmingsplan moeten worden omgezet in een Omgevingsplan. Dit betekent dat er een enorme vertraging zal optreden in de procedure. Bovendien zal dit ook aanzienlijke kosten met zich meebrengen.

In de tussentijd zijn we wel blijven doorwerken aan de aanpassing van het bestemmingsplan aan de inspraak- en overlegreacties. Het bestemmingsplan is inmiddels op onderdelen geactualiseerd. Dat geldt ook voor de Passende Beoordeling die deel uitmaakt van het bestemmingsplan/MER.

Voor de aanpak van het vraagstuk m.b.t. de stikstofdepositie wordt uitgegaan van externe saldering. Hierbij worden bestaande rechten van bedrijven (vaak veehouderijen) om stikstofdepositie te veroorzaken, opgekocht en overgedragen aan de nieuwe bedrijven. Het reduceren van de stikstofemissie door gebruik van nieuwe technieken zorgt bovendien voor een lagere salderingsopgave. (NB: Met het opkopen van stikstofrechten kunnen grote voorinvesteringen gemoeid zijn zonder dat op dit moment 100% garantie is te geven dat deze aanpak standhoudt bij de rechter.).

Daarnaast speelt nog de problematiek rondom het 'nestgeluid', ook dit als gevolg van een uitspraak van de Raad van State. Nestgeluid komt van afgemeerde schepen en is het geluid dat afgemeerde schepen aan de kade produceren als er niet aan de schepen wordt gewerkt en geen laad- en losactiviteiten plaatsvinden. Dit blijkt doorgaans onvoldoende geregeld te zijn, zo blijkt uit de uitspraak van de Raad van State. Dit heeft tot gevolg dat naar verwachting het Geluidverdeelplan (GPV) dat deel zou uitmaken van het bestemmingsplan, aangepast moet worden.

Het GVP regelt dat de bestaande geluidruimte wordt 'verkaveld' (er wordt geluidruimte toegekend aan delen van het gebied) en worden regels gesteld die daarmee samenhangen. Omdat het bestemmingsplan Eemshaven en daarmee ook het GVP nog niet juridisch is vastgesteld, ligt er nog steeds geen juridisch kader met betrekking tot het geluid.

Op dit moment wordt "informeel" met het GVP gewerkt. Dat wil zeggen dat vergunningaanvragen langs de lat van het GVP worden gelegd en getoetst worden aan het toekomstige GVP. Het GVP bevat ook een 'reservepot' voor onvoorziene omstandigheden.

De reservepot binnen de GPV wordt deels echter ook benut voor de uitbreiding van de Oostpolder. Deze ontwikkeling kan alleen plaats vinden als die strategische reserve daadwerkelijk wordt gezekerd en daarmee de uitvoerbaarheid van de Oostpolder wordt veiliggesteld. Dit maakt dat, samen met de problematiek van het nestgeluid, gekozen wordt voor een aparte vaststelling van een facetbestemmingsplan voor het geluid. Een losse vaststelling geeft niet alleen zekerheid voor de Eemshaven, maar ook op de langere termijn voor de Oostpolder.

Streefdoelen:

In 2022 zal het bestemmingsplan Eemshaven voor 1 juli 2022 als ontwerp ter inzage worden gelegd; er wordt nu nog gewerkt aan een juridisch passende regeling voor stikstof.

In 2022 zal een facetbestemmingsplan geluid voor 1 juli 2022 als ontwerp ter inzage worden gelegd. Hiervoor wordt in 2021 begonnen met het opstellen van dit facetbestemmingsplan.

Welstandsnota

De huidige welstandsnota's van de voormalige gemeenten verschillen in opzet van elkaar en bevatten bovendien regelingen die met name voor de stedelijke gebieden sterk afwijken. Zo bevinden zich uitsluitend in de voormalige gemeente De Marne verschillende welstandsvrije gebieden. Inmiddels is er een notitie gemaakt waarin de bouwstenen worden weergegeven voor een nieuw welstandsbeleid. Deze criteria worden uitgewerkt en zullen in 2022 tot een nieuw welstandsbeleid leiden.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Actuele regelingen in het kader van welstand.	<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren welstandsbeleid

Grondexploitaties

De grondexploitatie is een begroting die per plan of project wordt opgesteld om de kosten en opbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan in beeld te brengen, waarbij het saldo sluitend moet zijn. Als het saldo niet sluitend is moet een voorziening t.l.v. de gemeentelijke begroting worden opgenomen. De grondexploitaties worden jaarlijks herzien. Alle financiële consequenties worden dan een op een verwerkt in de jaarrekening.

De grondexploitatie is een goed instrument dat ingezet kan worden om te sturen op risico's, kwaliteit, planning en resultaten van grotere ontwikkelingsplannen. Overigens wordt niet bij elk plan of project een grondexploitatie opgesteld; als er geen of weinig opbrengsten zijn wordt dit over het algemeen niet gedaan.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p>»</p> <ul style="list-style-type: none"> Realiseren van ruimtelijke ontwikkelingsplannen op het gebied van woningbouw, bedrijventerreinen, centrumplannen Hierbij sturen op: <ul style="list-style-type: none"> - financieel overzicht, - risicobeheersing - kostenverhaal 	<ul style="list-style-type: none"> Inhoudelijk sturing geven aan de ontwikkeling en realisatie van ruimtelijke plannen. O.a. projectleiding, advisering. Jaarlijks de grondexploitaties herzien voorafgaand aan de jaarrekening. De verbinding tussen de gegevens van de grondexploitaties en het financieel systeem optimaliseren. <ul style="list-style-type: none"> Bijhouden van relevante wet- en regelgeving Monitoren van de Grondprijzennotitie Optimaliseren/ monitoren van het uitgiftebeleid voor vrije kavels Optimaliseren/ monitoren van het uitgiftebeleid voor projectmatig bouw Uitgifte bouw kavels een gedegen basis neerleggen omtrent informatieverstrekking bouw kavels en vervolgens marketing/ website.

Beheer overige gronden

De in 2021 opgestelde grondprijzennotitie voor onze gemeente zorgt voor de harmonisatie van grondprijzen en de manier waarop de grondprijzen tot stand dienen te komen. Regelmatig worden de grondprijzen gemonitord. Uitgangspunt op het beheren en beschikbaar stellen van grond voor (maatschappelijke) ontwikkelingen is dienstverlenend wanneer het kan, zakelijk wanneer het moet maar in alle gevallen juridisch correct transparant, marktconform en formeel vastgelegd.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p>»</p> <p>Optimalisatie en efficiënt gebruik van grond door de inzet van instrumenten (koop, huur, erfpacht, ingebruikname etc.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Verder werken om contractmanagement inrichten en uitvoeren Harmoniseren van de uitgangspunten van contracten, zoals, algemene verkoopvoorwaarden, prijzen, monitoren van de Grondprijzennotitie

Wonen en bouwen

Wij hebben een divers woningmarkt gebied, waarbij er nabij de stad nog sprake is van bevolkingstoename en waar richting het wad zich soms bevolkingsafname voordoet. Voor de hele gemeente geldt echter dat er een grote transformatieopgave is om de woningvoorraad aan te laten sluiten bij de demografische ontwikkelingen. Dit betekent dat zowel de voorraad als de woonomgeving geschikt moeten zijn voor ouderen, maar dat de dorpen ook leefbaar moeten blijven voor andere bevolkingsgroepen. Deze opgaven zijn veelal te omvangrijk om alleen op te kunnen pakken, vandaar dat samenwerkingen in regionaal verband van belang zijn.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Passend beleid op het gebied van wonen, in relatie tot demografie, leefbaarheid, zorg en welzijn.	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren woonvisie Zie ook Programma 4; Wonen en leefbaarheid en wonen, zorg, welzijn.
»	Een geschikte, betaalbare huurwoningvoorraad op de juiste locatie met de juiste kwaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren en uitvoeren prestatieafspraken volkshuisvesting met woningcorporaties en huurdersorganisaties.
»	Passende, kwalitatief goede woningvoorraad in de koopsector	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren projectplan tegengaan leegstand en verpaupering • Uitvoeren projectplan actieplan bestaande voorraad • Uitvoeren projectplan in het kader van het Volkshuisvestingsfonds.
»	Vernieuwing van de woningvoorraad, zodat er meer doorstroming ontstaat en er variatie in woningbouw is.	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van locatieonderzoek stimuleren of ontwikkelen van woningbouwlocaties. • Binnen de regionale afspraken uitvoering geven aan de sloop- en nieuwbouwopgave in de huursector. Onder meer in Bedum, Winsum, Uithuizermeeden, Uithuizen, Roodeschool, Warffum, Zoutkamp en Leens. • Monitoring van migratiegegevens en sociale huurvoorraad. <ul style="list-style-type: none"> • Bij sloop/nieuwbouw projecten in het kader van de versterking; afstemming van de vraag op de demografische ontwikkelingen. • Faciliteren inwonersinitiatieven m.b.t. nieuwe woonconcepten. • opstellen beleid voor bijzondere woonvormen.
»	Regionale samenwerking t.b.v. kennisuitwisseling en afstemming woningbouw aantallen en kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname samenwerkingsverband Regio Groningen Assen • Kennisuitwisseling Eemsdelta
»	Integrale gebiedsontwikkeling passend bij de eigenheid van de dorpen	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen strategische plannen; zie programma 4 wonen en leefbaarheid

(Vervangend) bouwen

De sociale huurvoorraad is gedeeltelijk verouderd en wordt daarom in een aantal wijken aangepakt. Soms is dat door grondige renovatie, soms door sloop en vervangende nieuwbouw. Deze ontwikkeling speelt momenteel in de wijken Uithuizen Noord, Roodeschool, Zoutkamp, Warffum en in drie wijken in Bedum, te weten de Professorenbuurt, Borgenbuurt en de Zeeheldenbuurt. Bij deze renovatie/sloop en nieuwbouwprojecten leggen we waar mogelijk een verbinding met het gaswinningsdossier en maatschappelijk vastgoed in nabijgelegen gebied, maar ook met de komende warmtetransitie (van het aardgas af).

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Passende woonomgeving	<ul style="list-style-type: none"> Ruimtelijk faciliteren van diverse in- en uitbreidingsplannen van corporaties (ook in relatie tot toegankelijkheid, inclusie, het gaswinningsdossier en duurzaamheid).

VTH

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Het leveren van een essentiële bijdrage aan het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit (lucht, geluid, klimaat, geur, bodem, natuur, veiligheid).	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeren en monitoren risico- en prioriteit-gestuurd beleid voor Vergunningen, Meldingen en Toezicht en Handhaving (VTH) aan de hand van de Big Eight. Locatie-informatie op VTH -gebied actualiseren en (digitaal) raadpleegbaar maken. Uitvoeren geluidszonebeheer bij zone plichtige bedrijfsterreinen (o.a. Eemshaven, Bedum, Lauwersoog). Bijdrage leveren aan overdracht wettelijke bodemtaken van provincie naar gemeente in kader Omgevingswet (gemeente wordt bevoegd gezag). Implementatie Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging in de bouw.

Omgevingswet

De voorgenomen invoering van deze wetgeving staat vooralsnog op 1 juli 2022. Zekerheid hierover wordt in november 2021 verwacht. Dan wordt duidelijk of het landelijke digitale stelsel (DSO) zover gereed is dat er in de eerste helft van 2022 mee geoefend kan worden. Zo niet dan wordt de invoering van de wet waarschijnlijk verder uitgesteld.

Consequentie van de invoering van deze wet is onder meer dat het aantal en de aard van de producten waarover leges kunnen worden geheven sterk veranderen en verminderen. Voor andere producten waarover tot op heden geen leges worden geheven kan het in rekening brengen van een nota dan weer wel aan de orde zijn. Gegeven alle onzekerheid rondom de inwerkingtreding en de nog niet te geven prognose van aantallen en soorten producten kunnen wij op dit moment alleen een winstwaarschuwing afgeven en verwachten wij pas in het voorjaar van 2022 eventueel meer inzicht te kunnen geven in de (waarschijnlijk negatieve) gevolgen hiervan.

Om al deze variabelen snel en volledig te kunnen doorrekenen (zodra er wel meer duidelijkheid is) schaffen we in het najaar van 2021 het "Structureel effectenmodel Omgevingswet" aan. Dit model komt in beheer van Business control en wordt gevuld met de betrokken teams. Eenmaal gevuld met de juiste gegevens kunnen verschillende varianten snel worden doorgerekend.

Risico's per programma

Risico's beleid

Riolering en klimaatverandering: De afgelopen tien jaar zijn kennis en bewustzijn over klimaatverandering sterk toegenomen. Het inzicht in de ontwikkeling van temperatuur en neerslagpatronen is sterk toegenomen. Door middel van een risicodialoog en -analyse worden er

maatregelen ontwikkeld die het water- en rioleringsstelsel voldoende robuust moeten maken in de komende decennia. Daarvoor is samenwerking in de waterketen noodzakelijk. Dat betekent verder kijken dan alleen je eigen gemeentelijke organisatie. Het risico van kwetsbaarheid, kennisverlies en kosten kan daarmee positief worden beïnvloed.

Afval: De doelstellingen zijn niet te realiseren zonder grote investeringen. Ook moeten we kijken in hoeverre de doelstellingen realistisch zijn. Daarvoor moeten we het tijdspad van de realisatie laten zien. Ook bestaat het risico dat mensen afhaken of dat de hoeveelheid zwerfafval toeneemt. Burgers moeten we daarom blijven motiveren om bijvoorbeeld het afval goed te scheiden.

Duurzaamheid: Hoe zorg je ervoor dat de doelstellingen gerealiseerd kunnen worden zonder dat de nota bij de burger wordt neergelegd en het voor de gemeente betaalbaar blijft.

Omgevingswet: De invoering en uitvoering van de omgevingswet vraagt veel personele inzet, dat vaak moeilijk is te vinden. Daarbij hebben we gekozen voor het hoogste ambitieniveau, waarvoor het benodigde gekwalificeerde personeel moeilijk is te vinden. Ook hebben we waarschijnlijk te weinig middelen beschikbaar om dit waar te maken.

BP Eemshaven: Het stikstof debacle houdt het bestemmingsplan tegen. Dat is ook weer een risico voor de andere ontwikkelingen.

Ruimtelijke ontwikkelingen: Er ontstaat druk op de beschikbare ruimte. Niet alles is tezamen of in combinatie mogelijk.

Risico's bedrijfsvoering

De personele capaciteit is ook hier een probleem. Het is moeilijk voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Dat maakt het moeilijk om alles wat wordt gevraagd te leveren.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Omgevingsdienst Groningen (ODG)
- Vuilverwerkingsbedrijf Noord- Groningen (opheffing per 1-1-2022)
- Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)
- Groningen Milieu

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Ruimtelijke Ordening, Wonen en Duurzaamheid (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	33.486	19.536	18.177	17.521	17.255	17.199
Incidenteel			57	23		
Totaal lasten	33.486	19.536	18.234	17.544	17.255	17.199

Baten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	32.163	17.190	16.296	16.477	16.600	16.779
Incidenteel						
Totaal baten	32.163	17.190	16.296	16.477	16.600	16.779
Saldo programma *)	-1.323	-2.346	-1.938	-1.067	-655	-420

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Herstructurering		-40				
Onderhoud begraafplaatsen		-25	-25	-25	-25	-25
Woon-/leefbaarheidplannen Eemsdelta	-213					
Grondexploitatie	-1	-65	-25	-25	-25	-25
Totaal mutaties	-214	-65	-25	-25	-25	-25

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)		V/N
Saldo Programma RO, Wonen & Duurzaamheid begroting 2021	2.346	
<i>Mutaties</i>		
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	1.286	N
- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgende mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	325	V

- Vervallen incidentele ramingen 2021.	1.667	V
- Bijdrage derden inpassing rijksinfra		
- Inpassing Rijksinfra		
- Woonplan Bedum		
- Aardgasvrij Zuidwolde		
- Warmte-expertisecentrum Groningen		
- Initiatieven Groningen Energie		
- Duurzaamheid		
- Programma Aardbevingen		
- Oosterseweg Zuidwolde		
- Rondje om de Noord		
- Omgevingswet		
- Bodemsanering		
- NPG Proces opstellen programmaplan		
- Bestemmingsplan Eemshaven		
- Centrumplan Bedum		
- Op basis van de plannen voor riolering zijn de budgetten aangepast en de is de planning van de investeringen geactualiseerd. Dit leidt tot een daling van het tarief voor 2022.	319	V
Doordat er minder kg 's afval worden aangeleverd blijft de opbrengst afvalstoffenheffing achter bij de raming. Bij de invoering van Diftar is dit ook als risico meegegeven, de zogenaamde Diftar-paradox. Om de burger niet te confronteren met een stijging van het tarief, stellen we voor de 100% kostendekkenheid voor 2022 los te laten.	600	N
- In de Meicirculaire 2021 hebben wij middelen ontvangen voor taken in het kader van duurzaamheid. Deze zijn in de begroting 2022 opgenomen als last en laten daarom bij dit programma een nadeel zien.	108	N
- Actualisatie bijdrage ODG op basis van aangepaste DVO.	94	N
- Het budget voor advies en onderzoek voor de invoering van de omgevingswet, laat een voordeel zien van € 50.000. Dit is conform de lijn uit de begroting 2021.	50	V
- Overige mutaties < € 40.000	135	V
Saldo Programma RO, Wonen & Duurzaamheid begroting 2022	1.938	

7. Burger & Bestuur

Omschrijving

Dit programma betreft de relatie tussen de bestuursorganen van de gemeente Het Hogeland en de mensen die er wonen. We verlenen – steeds meer digitaal - diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen. De bestuurders en ambtenaren zoeken oplossingen, beantwoorden vragen, leveren producten en geven informatie. De bestuursorganen - de gemeenteraad, het college en de burgemeester – geven invulling aan het democratisch besluitvormingsproces. Er zijn voor het jaar 2021 geen extra activiteiten voorzien in dit programma bovenop de reguliere taken en derhalve ook geen grote verschuiving of toevoeging van middelen.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.01 Bestuur
- 0.02 Burgerzaken

Beleidskader

Voor dit programma zijn voor de gemeente Het Hogeland de volgende beleidsdocumenten vastgesteld:

- Het Hogeland Legesverordening tarieventabel 2021, 1e wijziging 2021
- Het Hogeland Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen
-

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Provincie Groningen
n.v.t.			

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Burgerzaken

Burgerzaken is volop in beweging. Een team dat van start is gegaan op vier locaties en nu werkzaam op twee locaties. In Uithuizen en Winsum zijn de balies iedere werkdag geopend voor de fysieke dienstverlening maar daarnaast hebben we de digitale dienstverlening uitgebreid. Zoals de mogelijkheid om een rijbewijs digitaal aan te vragen vanaf 1 augustus 2021.

De klantvragen voor burgerzaken worden steeds complexer en zijn divers. Dat vraagt om specifieke kennis over bijvoorbeeld verschillende nationaliteiten en het toepassen van Internationaal Privaatrecht. Maar ook over algemene kennis. Daarom is een terugkomend onderdeel de opleidingen en trainingen. Zodat het team op de hoogte blijft van de actualiteiten en wettelijke kaders. Daarnaast is een terugkomende opgave het organiseren van verkiezingen dat de laatste jaren ieder jaar plaats vindt. De diversiteit van de werkzaamheden vraagt om flexibiliteit van de medewerkers, snel te schakelen binnen het vakgebied en leveren een bijdrage aan de dienstverlening van de gemeente.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Professionalere dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Invoeren van een klantvolgsysteem • Beter zicht op de bezoekersaantallen en klantvragen aan de balies.
»	Verhogen inhoudelijke kwaliteit burgerzaken	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidskader uitwerken en implementeren. Aanpak adresfraude en toezicht houden op de kwaliteit van de BRP gaat in samenwerking met het Gegevenshuis. • Beleidsregels briefadres zijn bijna gereed en worden in Q4 afgerond. • Optimaliseren functioneel beheer iBurgerzaken/ verbeteren operationeel gebruik iBurgerzaken ter ondersteuning van onze processen en kwaliteit en compleetheid van de BRP. • Digitaliseren archief burgerzaken en burgerlijke stand (o.a. brondocumenten zoals Uittreksel en Akten) in samenwerking met Informatiebeheer. Project wordt opgestart in medio oktober 2021. • Digitaliseren verkiezingsprocessen o.b.v. iVerkiezingen (automatische selecties stemgerechtigden en automatische mutaties in het kiesbestand van de BRP)
»	Verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidskaders verder uitwerken en implementeren (dienstverlening op locatie en huisbezoeken) • Per 1 augustus ingevoerd de mogelijkheid om een rijbewijs digitaal aan te vragen. • Live brengen digitale aangifte van geboorte i.s.m. verloskundigenpraktijken. • Thuisbezorgen van reisdocumenten en rijbewijzen met een eigen bijdrage van €5,-.
»	Leveren van maatwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Invoeren van periodieke selecties voor verzorging- en verpleeghuizen over verloop reisdocumenten. • Periodiek momenten plannen voor het verlengen van reisdocumenten in verzorging- en verpleeghuizen. • Oog houden voor kwetsbare en ook minder digitaal vaardige inwoners.

Bestuur

Wij zijn een middelgrote gemeente met een uitgestrekt grondgebied. Een grondgebied met vele dorpen en kernen. Om te voorkomen dat inwoners, ondernemers en bezoekers afstand ervaren is het van belang om blijvend in te zetten op burgers nabijheid.

Op woensdag 16 maart 2022 staat de verkiezing voor de gemeenteraad gepland. De ambtelijke organisatie is van start gegaan met de organisatie van de verkiezing. Het is nog niet duidelijk of we dezelfde coronamaatregelen moeten handteren als tijdens de Tweede Kamerverkiezing afgelopen jaar. Wel houden we hier rekening mee in de voorbereiding en planning.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems-Dollard Regio
- Vereniging van Waddenzeegemeenten

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Burger en Bestuur (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	3.090	4.366	4.131	4.114	4.114	4.114
Incidenteel			113			
Totaal lasten	3.090	4.366	4.244	4.114	4.114	4.114

Baten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	476	693	703	712	721	731
Incidenteel						
Totaal baten	476	693	703	712	721	731
Saldo programma *)	-2.614	-3.673	-3.541	-3.402	-3.393	-3.383

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dekking VTH aardbevingen		200	200	200	200	200
Totaal mutaties	0	200	200	200	200	200

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)		V/N
Saldo Programma Burger & Bestuur begroting 2021	3.673	
<i>Mutaties</i>		
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	17	V
- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgden mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	2	V
- Vervallen incidentele ramingen 2021.	261	V
- BGW4 Verkiezingen tweede kamer 2021		
- Budgetoverheveling Doeluitkering raadsondersteuning Groningen		
- Voor de kosten van uitvoering sollicitatieplicht oud-wethouders wordt incidenteel budget opgenomen. Dit laat een nadeel van €55.000 zien.	55	N
- Overige mutaties < € 40.000	93	N
Saldo Programma Burger & Bestuur begroting 2022	3.541	

8. Bedrijfsvoering

Omschrijving

De bedrijfsvoering is de motor van de gemeentelijke organisatie en omvat alles wat we doen om ervoor te zorgen dat iedereen zijn werk zo goed mogelijk kan uitvoeren om daarmee de burger maximaal van dienst te kunnen zijn. Processen en projecten moeten worden georganiseerd, aangestuurd en beheerst.

De kosten voor de bedrijfsvoering voor het concern zijn zichtbaar binnen dit programma. Dit programma betreft dan ook alle kosten die gemaakt worden ter ondersteuning van de hele organisatie, inclusief de kosten van gemeentelijke gebouwen waarin de gemeentelijke organisatie is gehuisvest.

In de overige programma's weergegeven lasten en baten zijn direct aan de activiteiten binnen het betreffende programma toe te rekenen. Hierdoor is het makkelijker een beeld te vormen van de directe financiële gevolgen van een gemeentelijke activiteit.

De inhoud van dit programma heeft een duidelijke relatie met de paragraaf Bedrijfsvoering. Beide onderdelen kunnen in samenhang worden gelezen. Het programma gaat in op de extern gerichte doelstellingen. De paragraaf gaat in op de wijze waarop Het Hogeland dit heeft georganiseerd.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.4 Overhead

Beleidskader

Voor dit programma is een groot aantal beleidsdocumenten vastgesteld. Voor het totaaloverzicht verwijzen we naar het Normenkader gemeente Het Hogeland, dat is vastgesteld ten behoeve van de accountantscontrole.

Beleidsindicatoren

De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing op dit programma:

Kengetal <i>Beleidsindicator</i>	<i>Eenheid</i>	Het Hogeland	Prov. Gron.
Formatie	<i>Fte per 1.000 inwoners</i>	11,03	niet bekend
Bezetting	<i>Fte per 1.000 inwoners</i>	10,43	niet bekend
Apparaatskosten	<i>Kosten per inwoner</i>	€ 951,40	niet bekend
Externe inhuur	<i>Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen</i>	14,9%	niet bekend
Overhead	<i>% van de totale lasten</i>	14,1%	niet bekend

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Informatievoorziening en ICT Gemeente Het Hogeland

De lat ligt binnen de informatiesamenleving hoog. Dit komt door veel externe ontwikkelingen. Inwoners en organisaties stellen meer en hogere eisen aan onze (digitale) dienstverlening. In de techniek gaan de ontwikkelingen razendsnel en is de impact daarvan steeds groter en breder voelbaar. Onze ICT-leveranciers bewegen daarnaast in toenemende mate naar de Cloud. Dit vergt grote en kleine aanpassingen in beheer en nadruk op regievoering. Door de Coronacrisis is de werkplekontwikkeling en tijd en plaats onafhankelijk werken in een stroomversnellingen geraakt en spreken we van 'hybride werken'. Data is in toenemende mate het basismateriaal waarmee de gemeente haar taken moet uitvoeren en vergt voortdurende aandacht voor kwaliteit en ontsluitbaarheid. Participatie en democratische betrokkenheid van burgers vindt steeds meer online plaats. En zo zijn er zeer veel raakvlakken tussen 'informatie' en onze gemeentelijke organisatie.

Dit geheel vraagt een beleid dat richtinggevend en kaderstellend is voor de komende drie tot vijf jaar. In 2022 zal er invulling worden gegeven aan het nog vast te stellen Strategisch Informatie Beleid 2021-2025 (SIB). Het SIB is opgesteld vanuit de organisatievisie en ambities (dat wat we willen) en het uitvoeren van wettelijke taken (dat wat we moeten). We willen een Hogelands perspectief bieden op de digitale transformatie. Dit belichten we vanuit verschillende invalshoeken en thema's.

Onze informatievoorziening moet vervolgens gedragen worden door een goede, bestendige en veilige ICT-infrastructuur, die passend is bij de genoemde ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Strategisch Informatie Beleid 2021-2025 (SIB) <ul style="list-style-type: none">– Op basis van het SIB een integrale, effectieve, efficiënte en veilige informatievoorziening continueren.– Ontwikkelen en stimuleren van de toegevoegde waarde van informatie en technologie bij (digitale) dienstverlening en bedrijfsvoering.– Versterken van de besturing van de informatievoorziening en besluitvorming over ICT en informatievoorziening.	<ul style="list-style-type: none">• Samen met de domeinen een concern breed samenhangend uitvoeringsprogramma SIB opstellen.• Het uitvoeringsplan zal in de lijn van de Planning en Control cyclus tot stand komen en worden gemonitord.• Het SIB inzetten als afwegingskader voor het beoordelen van komende plannen, programma's, investeringen, projecten en (beheers)-activiteiten.• Herziening van de beschrijving van het applicatielandschap.
»	Informatie-wetgeving <ul style="list-style-type: none">– Tijdige invoering wetgeving in het kader van transparantie, gelijktrekken van informatiepositie tussen burger en overheid, het bevorderen van elektronisch verkeer en borgen van de digitale duurzaamheid van informatie. Het betreft de invoering van de volgende wetten:<ul style="list-style-type: none">▪ Wet Open Overheid (WOO),▪ Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk verkeer (WMEBV)▪ Wet Elektronische Publicaties (WEP)▪ Wet Digitale Overheid (WDO).	<ul style="list-style-type: none">• Met behulp van de door het rijk beschikbare financiële middelen wordt de wetgeving vanaf 2022 gefaseerd geïmplementeerd.

»	Informatieveiligheid en infrastructuur <ul style="list-style-type: none"> – Zorgen voor een optimale beschikbaarheid van ICT-infrastructuur ter ondersteuning van het concern. – Zorgen voor goede grip op veiligheid van datastromen en bescherming van de IT-omgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> • Behoeftebepaling uitvoeren t.b.v. vernieuwing van hardwarecomponenten. • Aanbesteden van mobiele telefonie apparatuur. • Voorbereiden en Implementeren SIEM/SOC i.h.k.v. VNG (monitoring op veiligheidsincidenten en voorkoming van cybercrime). • Opstellen en vaststellen Logging en Encryptiebeleid.
---	---	--

Beheer overige gronden

De in 2021 opgestelde grondprijzennotitie voor de gemeente Het Hogeland zorgt voor de harmonisatie van grondprijzen en de manier waarop de grondprijzen tot stand dienen te komen. Regelmatig worden de grondprijzen gemonitord. Uitgangspunt op het beheren en beschikbaar stellen van grond voor (maatschappelijke) ontwikkelingen is dienstverlenend wanneer het kan, zakelijk wanneer het moet maar in alle gevallen juridisch correct transparant, marktconform en formeel vastgelegd.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
» optimalisatie en efficiënt gebruik van grond door de inzet van instrumenten (koop, huur, erfpacht, ingebruikname etc.)	<ul style="list-style-type: none"> • Verder werken om contractmanagement inrichten en uitvoeren • Harmoniseren van de uitgangspunten van contracten, zoals, algemene verkoopvoorwaarden, prijzen, monitoren van de Grondprijzennotitie • Maatwerk leveren bij de selectie van, en de wijze waarop de instrumenten worden ingezet.
» Realiseren van ruimtelijke ontwikkelingsplannen op het gebied van woningbouw, bedrijventerreinen, centrumplannen. Hierbij sturen op grondposities	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoeken “strategische” gronden voor woningbouw • Actualiseren overzicht voorraad gronden.

Gebouwen

Gemeente Het Hogeland heeft een breed scala aan vastgoed in bezit. Na de herindeling op 1 januari 2019 bevat de portefeuille panden voor de huisvesting van personeel, sportgebouwen, dorpshuizen, jeugdsozen, kerktorens, scholen. De onderhoudsstaat van het vastgoed is opgenomen volgens een uniforme methode en zal worden onderhouden op een door het college en raad vastgestelde methode.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
» Zicht en grip op ons vastgoed	<ul style="list-style-type: none"> • Op orde brengen van de vastgoedportefeuille en uitvoeren van de onderhoudsstaat conform NEN 2767; • Beoordeling van objecten in het bezit van de gemeente, maar die niet tot de kernportefeuille behoren.

»	Voldoen aan wettelijke eisen met betrekking tot contractbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen nieuwe contracten; • Berekenen kostprijs dekkende- of marktconforme huur; • Harmoniseren sporttarieven; • Digitaliseren en beheren van contracten.
»	Passende huisvesting gemeentelijke medewerkers	<ul style="list-style-type: none"> • Scenario's uitwerken naar aanleiding van het huisvestingsonderzoek; • Samenvoegen gemeentewerven (na gedegen onderzoek); • De huisvesting opnieuw beoordelen, inclusief het WSW bedrijf.
»	Bezuinigingen op de uitgaven	<ul style="list-style-type: none"> • Afstoten vastgoed dat geen duidelijke noodzaak of beleid heeft; • Realiseren van bezuinigingen door slim te investeren.

Risico's per programma

Risico's beleid

In zijn algemeenheid kunnen we stellen dat de beschikbare financiële middelen te krap zijn om al onze ambities waar te maken. Dit heeft zijn weerslag op veel beleidsterreinen. Voorbeelden daarvan zijn de beheerplannen, onze personele capaciteit en de oplopende kosten in het Sociaal Domein. In de verschillende programma's worden de inhoudelijke risico's nader beschreven.

In deze begroting hebben we reeds een aantal malen onze financiële onzekere toekomst benoemd. De plannen voor de herijking van het gemeentefonds lijken fors negatief uit te pakken voor onze gemeente. Om onze begroting sluitend te kunnen houden, zal dit tot gevolg hebben dat er naast de reeds bestaande bezuinigingsopgaven er een extra bezuinigingsslag gemaakt moet worden. Het laaghangend fruit is daarbij onderhand wel geplukt, wat betekent dat het mogelijk gevolgen gaat hebben voor ons voorzieningenniveau en het huidige beleid. Dat vraagt een fundamentele discussie over onze rol als gemeente. Dat is dus niet alleen financieel een risico, maar zal ook weerstand veroorzaken bij de inwoners en de bedrijven in onze gemeente.

Risico's bedrijfsvoering

Omslag in de rol van onze gemeente en daarmee mogelijk ook snijden in het voorzieningenniveau zal ook het nodige van de organisatie vragen. Dat vraagt veel sturing en monitoring. De vraag is of wij onze processen zo vlak na de herindeling reeds zodanig op orde hebben, dat wij een dergelijke ingrijpende aanpassing van de organisatie goed kunnen stroomlijnen.

De beperkte financiële middelen hebben uiteraard ook invloed op de bedrijfsvoering. Mogelijk komen nieuwe ontwikkelingen op dit terrein onder druk te staan, terwijl juist in deze moeilijke tijd veel gevraagd wordt van de organisatie. Een benchmark moet ons helpen hierin enige richting te geven.

Ontwikkelingen

We zien een groot aantal maatschappelijke opgaven die in samenwerking met maatschappelijke partners moeten worden vormgegeven, maar waar we de financiële middelen niet voor hebben. Het risico is dat wij niet kunnen voorzien in de benodigde bijdrage in de realisatie van maatschappelijke opgaven op het terrein van o.a. de energietransitie, de omgevingswet, het Sociaal Domein en de regionale economie. Daarmee kunnen we mogelijk niet voldoen aan de afspraken die gemeenten met het rijk hebben gemaakt.

Risico's Informatievoorziening en ICT

Risico's beleid

We worden steeds afhankelijker worden van de techniek en de kwaliteit van informatie. Voor een groot deel- als het gaat om wettelijke richtlijnen en verplichtingen- proberen we de kwaliteit en continuïteit van de informatievoorziening te waarborgen door Informatiebeveiliging, een goede beheerorganisatie en (verplichte) kwaliteitstoetsing.

Risico's bedrijfsvoering

- Werkprocessen zijn afhankelijk van systemen; Als systemen niet gebruikt kunnen worden en werkprocessen daardoor stil komen te liggen, loopt de bedrijfscontinuïteit gevaar en is de dienstverlening voor burgers (tijdelijk) niet beschikbaar. Cybercrime vormt hierbij steeds meer een reëel risico. Herstelkosten en gevolgen van een dergelijk incident kunnen snel en hard oplopen. Los van de financiële kosten gaat het ook om, gegevensverlies, sancties bij nalatigheid, losgeld bij afpersing, imago schade etc.
- Kwaliteit van gegevens; Gebruik van niet actuele, juiste en of volledige informatie kunnen leiden tot verkeerde beslissingen of verstrekking van verkeerde diensten en/of producten;
- Ethiek; Ondoordachte inzet van data kan leiden tot discriminatie, uitsluiting en kansenongelijkheid.
- Governance; De Informatievoorziening vraagt sturing en beheersing. Soms zijn er onvoldoende middelen, competenties en/of vaardigheden beschikbaar om een bepaalde rol/taak op het gewenste niveau uit te voeren. Vooral bij het opstellen en uitvoeren van nieuw beleid kunnen dan risico's ontstaan die niet alleen het succes van het nieuwe beleid ondermijnen maar ook de staande informatievoorziening

Ontwikkelingen

- (Publieke) waarde toevoegen; De lat binnen de informatiesamenleving ligt hoog. Inwoners en bedrijven stellen hoge eisen aan onze dienstverlening. Corona leert ons hoe enorm snel de werkplek en het invullen van tijd en plaats onafhankelijk werken door allerlei stroomversnellingen verandert in een hybride concept.
- Data gedreven werken; Data is in toenemende mate het materiaal waarmee de gemeente haar regietaken moet vormgeven. Participatie en betrokkenheid vindt steeds meer online plaats. In de techniek gaan ondertussen de ontwikkelingen razendsnel en is de impact ervan steeds groter en breder voelbaar. Dit vergt in vele opzichten grote en kleine aanpassingen in beheer en regievoering.
- Wetgeving; Er staan wettelijke verplichtingen voor de deur met impact op de inrichting en het gebruik van de informatievoorziening. Landelijke ontwikkelingen zorgen voor voortdurende veranderingen in het informatielandschap van de (lokale) overheid.
- Kosten; Er is landelijke een trend zichtbaar van stijgende kosten voor de informatievoorziening. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door wetgeving die de komende jaren geïmplementeerd moet worden en anderzijds hebben we te maken met een digitale transformatie die nog de nodige investeringen vraagt.

Verbonden Partijen

Dit programma heeft een relatie met onderstaande Verbonden Partijen:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- N.V. Waterbedrijf Groningen

Wat mag het kosten?

Lasten en baten programma Bedrijfsvoering (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	27.601	30.442	25.836	25.679	25.317	25.089
Incidenteel			513	40		
Totaal lasten	27.601	30.442	26.349	25.719	25.317	25.089

Baten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	811	394	567	570	574	578
Incidenteel						
Totaal baten	811	394	567	570	574	578
Saldo programma *)	-26.791	-30.047	-25.782	-25.148	-24.743	-24.511

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Groot onderhoud gebouwen	309	1.095	-16	-16	-16	-16
Totaal mutaties	3	1.095	-16	-16	-16	-16

Toelichting op afwijkingen

Hieronder staan de belangrijkste (structurele) afwijkingen ten opzichte van de begroting van het voorgaande jaar toegelicht. Een specificatie van de incidentele posten binnen dit programma vindt u terug in de financiële begroting.

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)		V/N
Saldo Programma Bedrijfsvoering begroting 2021	30.047	
Mutaties		

- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	2.104	V
- Herberekening van de uitnutting van de investeringskredieten geeft de volgden mutatie op kapitaallasten. Zie ook toelichting baten en lasten.	127	V
- Vervallen incidentele ramingen 2021.	1.448	V
<ul style="list-style-type: none"> - Asbest/noodverlichting - Werkbudget inclusiebeleid - Kosten aan- en verkoop vastgoed - Sloopkosten - Personeelskosten - Beheer en doorontwikkeling archief - Kosten informatiemanagement - Verhuisdiensten - Gereedschappen - Uitwerking huisvestingconcept - Kosten Beheer en Onderhoud - Ontwikkeling P&C - Facalitaire kosten 		
- Als invulling van de taakstelling op vastgoed is een structurele baat opgenomen in de begroting omdat wij verwachten jaarlijks één of meerdere panden te verkopen. Deze taakstelling is hiermee ingevuld.	200	V
- Het afstoten van De Beurs levert een besparing op van € 178.000 in dit programma. Deze was reeds voorzien op stelposten en is daar ook gemuteerd.	178	V
- De budgetten voor onderhoud van het gemeentelijk vastgoed zijn verhoogd. Ter dekking is de toevoeging aan de bestemmingsreserve onderhoud verlaagd. Per saldo heeft dit geen effect op het begrotingsresultaat.	150	N
- Conform de lijn in de VJN 21 is het ziektevervangingsbudget bijgesteld.	250	V
- De budgetten voor automatisering zijn geactualiseerd. Deze actualisatie heeft geleid tot een besparing.	81	V
- Het afval van de gemeentelijke organisatie wordt aangemerkt als bedrijfsafval en kan niet vermengd worden met het huishoudelijk afval. Daarom zijn deze ramingen afzonderlijk opgenomen.	58	N
- Overige mutaties < € 40.000	87	V
Saldo Programma Bedrijfsvoering begroting 2022	25.782	

Algemene Dekkingsmiddelen

Omschrijving

Dit programma heeft, anders dan de vorige programma's, vooral een financieel technisch karakter. De algemene dekkingsmiddelen betreffen de lasten en baten die over de programma's heengaan. De baten dienen als dekkingsmiddel voor alle programma's. Hierbij valt te denken aan inkomsten uit het gemeentefonds, uit gemeentelijke belastingen, dividendopbrengsten en aan uitgaven vanuit de financieringsfunctie en onvoorziene uitgaven. Dit programma gaat in op de verwachte ontwikkelingen in deze uitgaven en inkomsten voor de komende jaren.

Taakvelden

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden:

- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.64 Belastingen overig
- 0.70 AU en overige uitkering gemeentefonds
- 0.80 Overige baten en lasten

Beleidskader

Voor dit programma zijn voor de gemeente Het Hogeland de volgende beleidsdocumenten vastgesteld. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld verordeningen, visies, beleidsnota's en uitvoeringsplannen:

- Nota Reserves en Voorzieningen (raadsvergadering 14 maart 2019)
- Belastingverordeningen (worden jaarlijks in nov./dec. vastgesteld)

Wat mag het kosten?

Lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

Lasten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	1.032	111	-1.316	1.663	3.866	6.469
Incidenteel						
Totaal lasten	1.032	111	-1.316	1.663	3.866	6.469

Baten	Rekening			Begroting		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structureel	120.647	122.932	125.734	124.966	126.031	127.453
Incidenteel			2.661			

Totaal baten	120.647	122.932	128.395	124.966	126.031	127.453
Saldo programma *)	119.615	122.822	129.710	123.302	122.165	120.984

*) - = tekort; + = overschot

Reservemutaties behorende bij dit programma (x € 1.000)

	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Storting in Reserve	4.042					
Krimp en Leefbaarheid	306					
Algemene Reserve	1.832	-3.253	3.590	2.783	2.988	2.988
Claims	-466	33	33	33	33	33
Corona		637	245			
Onttrekking aan reserves	-1.882					
Onderhoud begraafplaatsen	-40					
Totaal mutaties	3.792	-2.583	3.868	2.816	3.021	3.021

Toelichting Algemene dekkingsmiddelen

Lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)

Lasten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene uitkering						
Lokale heffingen	966	928	945	945	945	945
Vennootschapsbelasting						
Onvoorzien	10	100	100	100	100	100
Treasury	-326	-966	-1.092	-957	-830	-711
Overige eigen middelen	83	-466	-1.759	1.085	3.161	5.645
Totaal lasten	733	-404	-1.805	1.174	3.377	5.980

Baten	Rekening		Begroting			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene uitkering	95.400	98.280	102.145	97.715	98.295	100.014
Lokale heffingen	21.298	24.001	26.093	26.585	26.627	26.669
Vennootschapsbelasting						

Onvoorzien						
Treasury	523	418	347	347	347	347
Overige eigen middelen	3.215		617	1.126	1.570	1.231
Totaal baten	120.436	122.699	129.201	125.772	126.837	128.260
Saldo programma	119.703	123.103	131.006	124.598	123.461	122.280

Algemene uitkering

Gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds een algemene uitkering van het Rijk. Deze uitkering is vrij besteedbaar. De berekening van de algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de Septembercirculaire 2021. In de bijlage is een specificatie opgenomen van de berekening.

Lokale heffingen

Onder lokale heffingen in het kader van de algemene dekkingsmiddelen worden die heffingen verstaan, waarvan de besteding niet gebonden is. Voor onze gemeente spreken we dan over de Onroerendezaakbelasting, de Forensenbelasting, de Toeristenbelasting en de Roerende zaakbelasting. In de paragraaf Lokale heffingen wordt nader ingegaan op ons beleid en de ontwikkeling van de lokale heffingen.

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen zoals gemeenten, provincies en waterschappen zijn belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Dit houdt in dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden belastingplichtig zijn.

Onvoorzien

Voorgeschreven is dat gemeenten een bedrag voor onvoorzien opnemen in de begroting. In de financiële verordening is hiervoor een bedrag genoemd van € 100.000. Dit bedrag is bedoeld ter dekking van onverwachte incidentele uitgaven.

Treasury

Onder treasury verstaan we alle kosten en ontvangsten die samenhangen met het aangaan en verstrekken van geldleningen. Daarnaast worden ook de dividendopbrengsten van deelnemingen verantwoord binnen het taakveld Treasury.

Overige algemene middelen

De overige algemene middelen bestaan uit stelposten en taakstellingen. Stelposten worden geraamd voor zaken waar wel ruimte voor in de begroting moet worden opgenomen, maar die nog niet aan een programma zijn toe te wijzen. Een voorbeeld hiervan is loon- en prijsstijging; in de algemene uitkering ontvangen we hiervoor een vergoeding. Deze vergoeding wordt als last begroot en is daarmee dekking voor de stijgingen die zich in het jaar voordoen. In verband met verschillende doorgevoerde prijsstijgingen, hebben we de ruimte voor prijsontwikkeling in deze begroting reeds volledig ingezet.

Voorstellen voor bijvoorbeeld tariefsverhogingen van lokale lasten worden ook als stelpost opgenomen. Deze verhogingen worden functioneel geraamd, zodra besluitvorming van de raad heeft plaatsgevonden.

Toelichting op afwijkingen

Mutaties Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)		V/N
Saldo Algemene dekkingsmiddelen begroting 2021	-122.822	
<i>Mutaties</i>		
- De salariskosten zijn in de BGR 2022 geactualiseerd. Voor een nadere toelichting op de salariskosten verwijzen we naar de toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering.	8	N
- Vervallen incidentele ramingen 2021.	249	N
- Vrijval kapitaallasten		
- Inhuurbudget 2021		
- Ondersteuning bij bezwaar en beroep		
- De rentekosten van onze vaste geldleningen zijn aangepast aan de verplichting voor 2022.	162	V
- Op basis van de realisatie zien we dat onze dividendinkomsten achterblijven bij de raming.	70	N
- In afwachting van besluiten van de raad is de verhoging van de lokale heffingen als stelpost meegenomen.	2.709	V
- Conform het raadsvoorstel inzake het instellen van een ondernemersfonds is de raming voor 2022 verhoogd met € 60.000.	60	N
- Op basis van de uitkomsten van de Septembercirculaire 2021 is de raming van de Algemene Uitkering geactualiseerd.	3.865	V
- In de begroting zijn een aantal mutaties doorgevoerd op stelposten, met per saldo een voordelig effect van € 0,6 miljoen.	625	V
- Overige mutaties < € 40.000	85	N
Saldo Algemene dekkingsmiddelen begroting 2022	-129.710	

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf Lokale heffingen geeft de raad inzicht in de eigen inkomsten en de lastendruk die de lokale heffingen veroorzaken. Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen, heffingen en retributies. Het is één van de verplichte paragrafen voor de begroting en het jaarverslag op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording.

In deze paragraaf gaan wij in op:

- De geraamde inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- Een overzicht van de hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin bij de berekening van de tarieven die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden, evenals een duiding van de beleidsuitgangspunten inzake de kosten berekeningen;
- Een aanduiding van de lokale belastingdruk;
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid. De wettelijke grondslag om gemeentelijke belastingen te heffen wordt gevonden in artikel 216 van de Gemeentewet. Dit artikel bepaalt dat de gemeenteraad kan besluiten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting door het vaststellen van een belastingverordening.

Ontwikkeling en tariefsaanpassingen van de lokale heffingen worden beheerst door de volgende beleidskaders:

- Ontwikkelingen in wetgeving;
- Financiële positie van de gemeente.

In deze paragraaf wordt ingezoomd op de lokale lastendruk, ontwikkelingen in het belastingveld, de diverse belastingen en heffingen en ten slotte het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid.

Voor de tarieven is voor 2022 in de begroting het volgende verwerkt:

- Voor alle belastingen, rechten en leges (met uitzondering van de Rijksleges) wordt een inflatiecorrectie toegepast van 1,8%. Uitgezonderd hierop zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing;
- Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt uitgegaan van 90% kostendekkendheid voor 2022.

Inhoud paragraaf:

- Ontwikkeling lokale belastingdruk voor de burger
- De verschillende heffingen
- Totaaloverzicht gemeentelijke heffingen
- Belastingen en beleid
- Retributies gemeentelijk bezit en beleid
- Retributies gemeentelijke diensten en beleid
- Overhead toerekening aan kostendekkende leges en nieuwe BBV
- Kwijtscheldingsbeleid

Ontwikkelingen lokale lastendruk

De lokale lastendruk is de som van de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Bij de bepaling van de lokale lastendruk (tarieven) wordt voor de OZB uitgegaan van een eigenaar van een woning en voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing van een standaard (meer persoons) huishouden. De gemiddelde WOZ-waarde voor woningen is gestegen met ongeveer 11-12%.

De inkomsten uit de OZB zijn niet specifiek gekoppeld aan bepaalde tegenprestaties en mogen algemeen worden ingezet. De OZB-heffing is gebaseerd op de zgn. WOZ-waarde. Dat is de waarde zoals vastgesteld in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Er zijn 3 onroerendezaakbelastingen:

1. Een belasting geheven van de eigenaren van woningen;
2. een belasting geheven van de eigenaren van niet-woningen;
3. een belasting geheven van de gebruiker van niet-woningen.

Het OZB-tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Elk van de 3 onroerendezaakbelastingen kent een eigen percentage. De woonlasten voor een gemiddeld huishouden is in onderstaand overzicht opgenomen.

Belasting/Heffing	Het Hogeland			
	2021		2022	
Gemiddelde WOZ-waarde woning	€	176.000,00	€	196.000,00
Tarief eigenaren woning		0,1906%		0,1719%
Aanslag Onroerende zaakbelasting	€	335,46	€	336,92
Aanslag Afvalstoffenheffing*	€	288,00	€	293,18
Aanslag Rioolheffing	€	230,00	€	210,00
Totaal gemeentelijke lastendruk	€	853,46	€	840,11

* voor de afvalstoffenheffing is voor 2022 gerekend met een vergelijkbaar aantal kg's als 2021

In onderstaand overzicht wordt op basis van de cijfers over 2021 een vergelijking van de lokale lastendruk per gezin gegeven van de gemeenten uit de regio (gegevens zijn gebaseerd op databestanden van het Coelo):

	Woning								
	OZB-eigendom				Afvalstoffen- heffing **	Riool- heffing		Belasting druk	
Gemeente	%	Bedrag *							
Westerwolde	0,1706	€ 348,73	€	295,00	€	285,00	€	928,73	
Groningen	0,1746	€ 395,40	€	369,00	€	142,33	€	906,73	
Westerkwartier	0,1480	€ 344,81	€	313,27	€	223,00	€	881,08	
Het Hogeland	0,1906	€ 352,54	€	283,29	€	230,00	€	865,83	
Pekela	0,2506	€ 360,64	€	315,90	€	184,70	€	861,24	
Midden Groningen	0,2223	€ 404,15	€	258,23	€	190,00	€	852,38	
Oldambt	0,2184	€ 373,67	€	227,66	€	235,15	€	836,48	
Eemsdelta	0,1935	€ 330,77	€	265,81	€	237,00	€	833,58	
Veendam	0,2318	€ 372,07	€	292,40	€	123,90	€	788,37	
Stadskanaal	0,1837	€ 336,50	€	231,08	€	177,00	€	744,58	

* bedrag bepaald op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van de betreffende gemeente.

** waar de afvalstoffenheffing afhankelijk is van de hoeveelheid afval en het aantal ledigingen is een gemiddeld bedrag berekend.

Voor de niet-woningen ziet de lokale lastendruk er als volgt uit:

Belasting/Heffing	Het Hogeland	
	2021	2022
Gemiddelde WOZ-waarde NW	€ 298.000,00	€ 298.000,00
Tarief eigenaren Niet Woning	0,4684%	0,4770%
Tarief gebruikers Niet-Woning	0,3743%	0,3845%
Aanslag Onroerende zaakbelasting	€ 2.511,25	€ 2.567,27
Aanslag Afvalstoffenheffing*	€ 288,00	€ 293,18
Aanslag Rioolheffing	€ 230,00	€ 210,00
Totaal gemeentelijke lastendruk	€ 3.029,25	€ 3.070,45

* voor de afvalstoffenheffing is gerekend met gemiddelden

Verschillende heffingen, belastingen en retributies

De lokale heffingen zijn te verdelen in belastingen en retributies/bestemmingsheffingen. Kort gezegd komt het verschil erop neer dat belastingen worden geheven zonder dat daar een aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. De gemeente maakt hiervoor geen directe kosten. Bij bestemmingsheffingen, retributies, is dit wel het geval: de burger betaalt een vergoeding voor de dienst die de gemeente aan hem verleent.

De Gemeentewet maakt onderscheid naar retributies en diensten die zij verleent voor enerzijds het gebruik van gemeentebezittingen, werken en inrichtingen die de gemeente beheert, en anderzijds de door gemeenten verleende diensten.

Voor de bestemmingsheffingen, retributies geldt een maximale dekkinggraad van 100% van de kosten. Binnen de gemeente Het Hogeland worden de volgende belastingen en bestemmingsheffingen/retributies geheven:

Belastingen

- Onroerendezaakbelasting
- Roerende zaakbelasting
- Forensenbelasting
- Toeristenbelasting

Retributies, bestemmingsheffingen gebruik van gemeentebezittingen, werken en inrichtingen

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing

Retributies, bestemmingsheffingen voor de verlening van diensten

- Leges burgerzaken
- Leges omgevingsvergunningen
- Leges dienstverlening Europese richtlijn
- Marktgelden
- Lijkbezorgingsrechten/begraafrechten

Totaaloverzicht van de gemeentelijke heffingen

De totale opbrengst aan belastingen en retributies in de gemeente Het Hogeland laat zich als volgt specificeren:

Bedragen x € 1.000	Begroting	Begroting
Belastingsoort	2021	2022
Onroerende zaakbelasting	24.415	26.519
Forsenbelasting	220	224
Roerende zaakbelasting	5	5
Toeristenbelasting	361	361
Afvalstoffenheffing	6.492	5.892
Rioolheffing	5.223	4.840
Lijkbezorgingsrechten	726	750
Secretarieleges	691	717
Leges Omgevingsvergunning	1.377	1.630
Marktgelden	26	27

Belastingen en beleid

Belasting:	Onroerendezaakbelastingen (OZB)
Grondslag:	Art 220 Gemeentewet
Doel:	De OZB is een belangrijke bron van de algemene middelen waar de gemeente een vrije bestemming aan kan geven. Dat betekent dat de inkomsten geen vooraf bepaald bestemmingsdoel hebben. De opbrengst van de OZB draagt bij aan het voorzieningenniveau van de gemeente.

De onroerendezaakbelastingen (OZB) worden geheven op onroerende zaken van eigenaren van woningen en niet-woningen en van de gebruikers van niet-woningen. De grondslag voor de OZB is de WOZ-waarde zoals wordt vastgesteld conform de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). De Wet WOZ gaat daarbij uit van de waarde in het economische verkeer. Die WOZ-waarde komt overeen met de prijs die door kopers voor de woningen is betaald (de 'vrije verkoopwaarde'). De WOZ-waarden van niet woningen wordt medebepaald door huurcijfers in combinatie met landelijke taxatiewijzers.

OZB en tarief in 2022

Op de opbrengsten van de OZB voor woningen en niet woningen wordt een inflatiecorrectie toegepast van 1,8% in 2022. De OZB-opbrengsten stijgen met € 1,6 miljoen. Onderstaand worden de OZB-tarieven weergegeven.

OZB Tarief	2021	2022
Soort		
Eig. Woning	0,1906%	0,1719%
Eig. Niet Woning	0,4684%	0,4740%
Gebr. Niet Woning	0,3743%	0,3845%

**** de nieuwe tarieven voor 2022 zijn onder voorbehoud. Wanneer de definitieve waardeontwikkeling bekend is zullen de tarieven opnieuw berekend worden.**

WOZ-waardeontwikkeling en tariefontwikkeling

Het definitieve OZB-tarief wordt bepaald op basis van de meest actuele WOZ-waarden aan het einde van het jaar. Indien deze waarden gaan afwijken kan dit gevolgen hebben op de wijziging van het OZB-tarief. Bij deze WOZ-waarden worden de ontwikkelingen van de grote objecten niet betrokken. Het tarief

wordt bepaald op basis van de verwachte opbrengst (inclusief inflatiecorrectie en exclusief areaaluitbreiding) en de nieuwe waarden naar prijspeil 1 januari 2021 (waarde peildatum). Hiermee wordt met de waardeontwikkeling rekening gehouden in de bepaling van het definitieve tarief. Een waardestijging leidt in vrijwel alle gevallen tot een lager tarief.

Omgaan met opbrengsten OZB van grote objecten

Als gemeente kennen we een aantal grote objecten. Daarbij kan met name gedacht worden aan de bedrijven in de Eemshaven. De opbrengsten van deze grote objecten proberen we zo reëel mogelijk te ramen. We erkennen de nodige risico's rond de raming van de waardes van grote objecten. De energiemarkt laat een licht herstel zien en zijn ze bezig met een voorzichtige energietransitie. Het is nog niet duidelijk of deze ontwikkelingen een "positieve" uitwerking hebben op de WOZ-waarden van energiecentrales.

Omgaan met WOZ-waarderingen in relatie tot aardbeving problematiek

Schaderegeling

Sinds 2015 is afgesproken om een schaderegeling in het leven te roepen. Deze wordt in omliggende gemeenten toegepast. In deze regeling wordt erkende aardbevingsschade die nog niet is hersteld, éénmalig in mindering gebracht op de WOZ-waarde. Deze regeling wordt breed gewaardeerd en voorkomt een deel van de bezwaarschriften.

Schaderegeling in 2022

Sinds 2017 hebben wij het accent gelegd om in het voortraject al eventuele schade mee te nemen bij de waardebepaling. Dus de beschikte WOZ-waarde is de WOZ-waarde inclusief eventuele aardbeving schade.

Dit jaar hebben eigenaren van panden ook gebruik kunnen maken van de stuwmeerregeling. De stuwmeerregeling is van toepassing op openstaande schademeldingen die vóór 13 juni 2019 zijn ingediend en die betrekking hebben op schade door mijnbouw binnen het effectgebied. De stuwmeerregeling loopt tot maximaal 1 januari 2020 en is er naast de reguliere procedure voor het afhandelen van schademeldingen.

De stuwmeerregeling voorziet in een vaste schadevergoeding van € 4.000 of een variabele vergoeding waarbij de facturen van de aannemer voor het herstel worden vergoed tot een maximum van € 10.000 euro. In beide gevallen komt er een vaste vergoeding van € 1.000 euro bij voor overige schade zoals bijkomende kosten en overlast (<https://www.schadedoormijnbouw.nl/stuwmeerregeling>). De toegekende vaste schadevergoeding is in mindering gebracht op de WOZ-waarde.

Regeling waardevermeerdering

Eigenaren van niet-woningen met een woningdeel in het Groningse aardbevingsgebied hebben in de loop van 2021 een vergoeding kunnen krijgen voor de waardedaling van hun woning vanwege aardbevingen. De hoogte van deze compensatie is per gemeente vastgesteld maar kan per postcode wel verschillen. Dat staat in een brief die minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Minister Wiebes volgt daarmee de conclusies van een adviescommissie die de afgelopen maanden verschillende berekeningsmethoden voor de vergoeding van waardedaling heeft onderzocht.

Als uitgangspunt geldt de WOZ-waarde per peildatum 1 januari 2019. Dit betekent dat de WOZ-waarde voor belastingjaar 2020 geldt als input voor de compensatie.

Belasting:	Forensenbelasting
Grondslag:	Artikel 223 Gemeentewet
Doel:	De forensenbelasting is een belasting op tweede woningen voor mensen die niet in de gemeente Het Hogeland staan ingeschreven en meer dan 90 dagen per jaar in Het Hogeland een gemeubileerde woning voor zich beschikbaar houden. Rechtvaardiging voor deze belasting is dat gemeenten kosten maken voor niet-inwoners die verblijf houden en die door hun verblijf hier gebruikmaken van de gemeentelijke voorzieningen.

Het bedrag van de aanslag forensenbelasting is een vast tarief. De opbrengst van de forensenbelasting is bestemd voor de algemene middelen. Het aantal woningen dat als tweede woning wordt gebruikt wisselt jaarlijks. Het wel of niet kunnen opleggen van een aanslag is immers mede afhankelijk van of bewoners zich in de Basisregistratie Personen hebben laten inschrijven. Daarom fluctueren ook de jaarlijkse opbrengsten.

Het tarief bedraagt voor 2022: 981,61

Belasting:	Toeristenbelasting
Grondslag:	Toeristenbelasting: artikel 224 Gemeentewet
Doel:	Het gaat om een heffing voor het houden van verblijf binnen de gemeente door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven, maar wel gebruik maken van de voorzieningen binnen de gemeente Het Hogeland.

Sinds 2020 geldt voor de gehele gemeente Het Hogeland de toeristenbelasting.

De gemeente hanteert een gedifferentieerd tarief. De toeristenbelasting wordt geheven naar een tarief per persoon per overnachting. De tarieven zijn € 1,00 voor een overnachting op een camping en € 1,50 voor een overnachting in andere gelegenheden (hotels, pensions, B&B, etc.).

Tarief voor 5 jaar vaststellen

Het is gebruikelijk om jaarlijks de inflatie toe te passen op de belastingen. Voorgesteld wordt om dit voor de toeristenbelasting niet te doen. Inflatie berekenen houdt voor de ondernemers in dat zij jaarlijks kosten moeten maken om hun informatiemateriaal hierop aan te passen. Denk aan de website, maar ook folders en informatiepakketten. Daarnaast ontstaan door het doorberekenen van inflatie niet te hanteren bedragen (2% van € 1,50 zou betekenen € 1,53). Voorgesteld wordt om 1 keer per 5 jaar de inflatie door te berekenen in het tarief zodat de ondernemers 1 keer in de 5 jaar hun informatie hoeven aan te passen.

Retributies gemeentelijk bezit en beleid

De gemeente Het Hogeland kent 2 soorten heffingen (afvalstoffenheffing en de rioolheffing) in verband met gebruik van gemeentebezittingen, werken en inrichtingen.

Belasting:	Afvalstoffenheffing
Grondslag:	Afvalstoffenheffing: artikel 15.33 Wet milieubeheer
Doel:	Met de opbrengst van de heffing worden de lasten van de inzameling en verwerking van het (grof)huishoudelijk afval dat door de gemeente wordt ingezameld gedekt.

Er zijn twee reinigingsheffingen: **afvalstoffenheffing** wordt geheven voor het inzamelen van huishoudelijk afval bij woningen; **reinigingsrechten** worden geheven voor het inzamelen van bedrijfsafval.

	Opbrengst	Kosten	Overhead	Kosten incl. overhead	%
Verordening afvalstoffenheffing	5.892.384	6.081.369	465.724	5.791.044	90%

Sinds 2021 is de gemeente overgegaan op een nieuw afvalinzamelingsstelsel: Diftar. Naast een vast tarief wordt er ook betaald per lediging en per kilo afval voor de grijze container. De ledigingen en kilo's voor de groene container zijn gratis.

Tarieven afvalstoffenheffing 2022:

Vastrecht € 170,69, uitgezonderd recreatiepark 't Suyderoogh.
 Variabel recht € 0,26 per kilo en per aanbidding € 2,04 (grijze container)
 € 2,04 per aanbidding in de ondergrondse container.

Belasting:	Rioolheffing
Grondslag:	Artikel 228a Gemeentewet
Doel:	Met de opbrengst van de rioolheffing worden de lasten van de gemeentelijke riolering gedekt, evenals de lasten die voortvloeien uit de gemeentelijke watertaken.

Rioolheffing wordt geheven voor de dekking van de kosten van de instandhouding van de gemeentelijke riolering.

De rioolheffing wordt jaarlijks geheven van de eigenaar van een pand die (in) direct aangesloten is op het gemeentelijke rioolstelsel. De hoogte van de aanslag is een vast bedrag per aansluiting. Ben je alleen eigenaar van een pand en (in)direct aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel betaal je een vast bedrag.

Ook bij de rioolheffing geldt als uitgangspunt dat de tarieven volledig kostendekkend moeten zijn.

	Opbrengst	Kosten	Overhead	Kosten incl. overhead	%
Verordening rioolheffing	4.839.940	4.765.382	489.454	5.254.836	92%

Voor de begroting 2022 komen wij tot het volgende de tarieven voor de rioolheffing eigendom:

- Per perceel € 210,00
- Per garagebox € 70,00

Retributies voor gemeentelijke diensten

Retributies aangeduid als Leges (rechten die hun grondslag vinden in artikel 229 van de Gemeentewet) worden geheven voor door de gemeente verstrekte diensten. Deze diensten staan beschreven in de tarieventabel die bij de verordening hoort. Diensten kunnen verschillend van aard zijn, zoals een aanvraag voor een (bouw-)beschikking c.q. vergunning of het verstrekken van afschriften en documenten (paspoorten en rijbewijzen). Er zijn veel verschillende tarieven daarom zijn deze tarieven niet in deze paragraaf opgenomen.

Voor steeds meer tarieven gelden tarieven die wettelijk zijn vastgelegd of waarvoor in de wet maximale tarieven zijn bepaald die door de gemeente geheven mogen worden. Het aantal tarieven waarop

wettelijke maximumtarieven van toepassing zijn, zal in de komende jaren nog verder toenemen. In veel situaties zijn de kosten van het product hoger dan het tarief dat de gemeente mag heffen. Dit beperkt het aantal tarieven dat nog volledig kostendekkend kan zijn.

Bij de legestarieven geldt als uitgangspunt volledige dekking van de kosten. Door de Rijksoverheid wordt al meerdere jaren aangedrongen op meer transparantie van de legestarieven. Omdat wij dit standpunt onderschrijven, wordt op dit moment bekeken op welke wijze dit in de gemeente Het Hogeland nog beter mogelijk is. Op deze wijze wordt beoogd meer duidelijkheid en acceptatie van de tarieven te bewerkstelligen.

De nieuwe verslaggevingseisen schrijven voor dat de kosten, opbrengsten en dekkingsgraad, kostendekkendheid, van de bestemmingsheffingen worden weergegeven.

Leges

Diensten kunnen verschillend van aard zijn, zoals een aanvraag voor een (bouw-)beschikking c.q. vergunning of het verstrekken van afschriften en documenten (paspoorten en rijbewijzen). Er zijn veel verschillende tarieven daarom worden deze tarieven niet in deze paragraaf opgenomen.

Overhead toerekening aan kostendekkende leges en nieuwe BBV

Voor de lokale heffingen kan de gemeenten de integrale kosten via de heffingen in rekening brengen. Dat zijn de directe kosten vermeerderd met een redelijke opslag voor de overhead. Voor het bepalen van een redelijke overhead werd onder het oude BBV aangesloten bij de manier waarop in de begroting de overhead werd toegerekend. Middels een kostenverdeelstaat werden alle overheadkosten als 'een bedrag' toegerekend aan de producten. Zo konden deze één op één overgenomen worden in de berekening van de kostendekkendheid.

Door de wijziging in de voorschriften kan dat niet meer. De diverse kosten (die voorheen onder de verzamelnaam 'apparaatskosten' vielen) zijn meer direct toegerekend aan de producten (en dus de programma's). Het restant is afzonderlijk verantwoord onder het hoofdstuk Overhead.

Hierdoor is het nodig om afspraken te maken over de toerekening van deze overhead om zo de kostendekkendheid van de heffingen te bepalen. Deze werkwijze is ook vastgelegd in de financiële verordening.

Bovenstaande houdt in dat voor de bepaling van de kostendekkendheid van de heffingen de overhead alleen buiten de begroting om aan de tarieven kan worden toegerekend.

De gemeente is vrij in de wijze waarop overhead aan heffingen wordt doorberekend. In de begroting 2020 is uitgegaan van het toerekenen van overhead aan de heffingen op basis van de omvang van de loonkosten. Dit is een transparante en eenvoudige methode om overhead toe te rekenen.

Het opslagpercentage wordt dan als volgt berekend:

$$\text{Totale overhead} / \text{totale loonkosten} = \text{opslagpercentage}$$

Op basis van de begroting van de gemeente Het Hogeland is de opslag voor 2022 berekend op 71,66%.

Kosten overhead (€)		Loonkosten (€)		Opslag %
€	28.923.215	€	40.359.787	71,66

Voordeel van deze systematiek is de eenvoud. Omdat alle loonkosten met een vast percentage worden verhoogd, kan het bedrag dat in de heffing wordt betrokken met een vast percentage van 71,66% worden verhoogd.

Kwijtschelding

Er wordt een kwijtscheldingsbeleid gehanteerd voor bewoners met een laag inkomen die bovendien geen vermogen hebben. De kwijtscheldingsregeling is gebonden aan landelijke normen. Op basis van de betalingscapaciteit van inwoners (de betalingscapaciteit wordt bepaald aan de hand van onder andere het vermogen en het inkomen) wordt berekend of bewoners in aanmerking komen voor de kwijtscheldingsregeling. Op basis van de (technische) berekening wordt wel of geen kwijtschelding verleend. De gemeente maakt gebruik van een geautomatiseerde kwijtscheldingstoets via het Inlichtingenbureau. Dit instituut functioneert onder de paraplu van de VNG. Het instituut heeft toegang tot gegevens van de Rijksbelastingdienst, de Rijksdienst Wegverkeer, uitkeringsinstanties etc. Dit betekent dat iemand die recht heeft op kwijtschelding dat mogelijk ook heeft in een volgend belastingjaar. Niet ieder jaar hoeft dan opnieuw een aanvraagformulier te worden ingevuld. Natuurlijk kan er als er geen geautomatiseerd kwijtscheldingsverzoek is verleend altijd een kwijtscheldingsverzoek worden ingediend. Sinds 2021 worden de kwijtscheldingsverzoeken getoetst door het Noordelijk Belasting Kantoor te Groningen.

Weerstandsvermogen & Risicomanagement

Beleid risicomanagement en weerstandsvermogen

Het te voeren beleid staat vastgesteld in de 'Nota Risicomanagement gemeente Het Hogeland'. Momenteel is een werkgroep doende het beleid te implementeren in de organisatie.

Het bepalen van het weerstandsvermogen is een onderdeel van risicomanagement binnen de gemeentelijke organisatie. In de 'Nota Risicomanagement' zijn diverse beleidskaders opgenomen ten aanzien van risicomanagement. Het beleidskader omtrent het weerstandsvermogen behelst onder meer hoe om te gaan met reserves en voorzieningen die relevant zijn voor de bepaling van het beschikbare weerstandsvermogen en de werkwijze rondom het bepalen van het benodigde weerstandsvermogen.

Toelichting weerstandsvermogen

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (kortweg BBV) is het weerstandsvermogen gedefinieerd als "de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie".

In het vervolg van deze paragraaf zijn deze beide elementen aangeduid als a. Beschikbare weerstandscapaciteit en b. Benodigde weerstandscapaciteit. Beide elementen zijn onderstaand uitgewerkt voor de gemeente Het Hogeland.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op basis van een inschatting van de risico's die de gemeente Het Hogeland loopt. Startpunt voor de inschatting van de risico's voor de begroting is de meest recente overzicht van risico's namelijk die opgenomen in de jaarstukken 2020. De hierin opgenomen risico's zijn geactualiseerd en aangevuld met een aantal nieuwe risico's. In tabel 2 staat de top tien weergegeven.

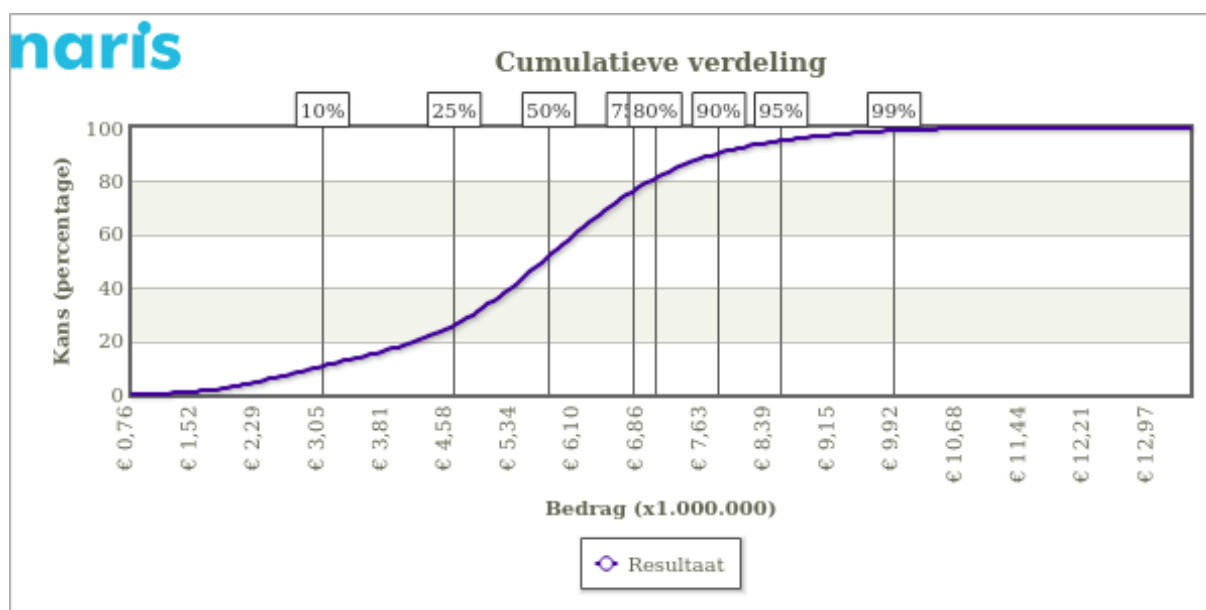
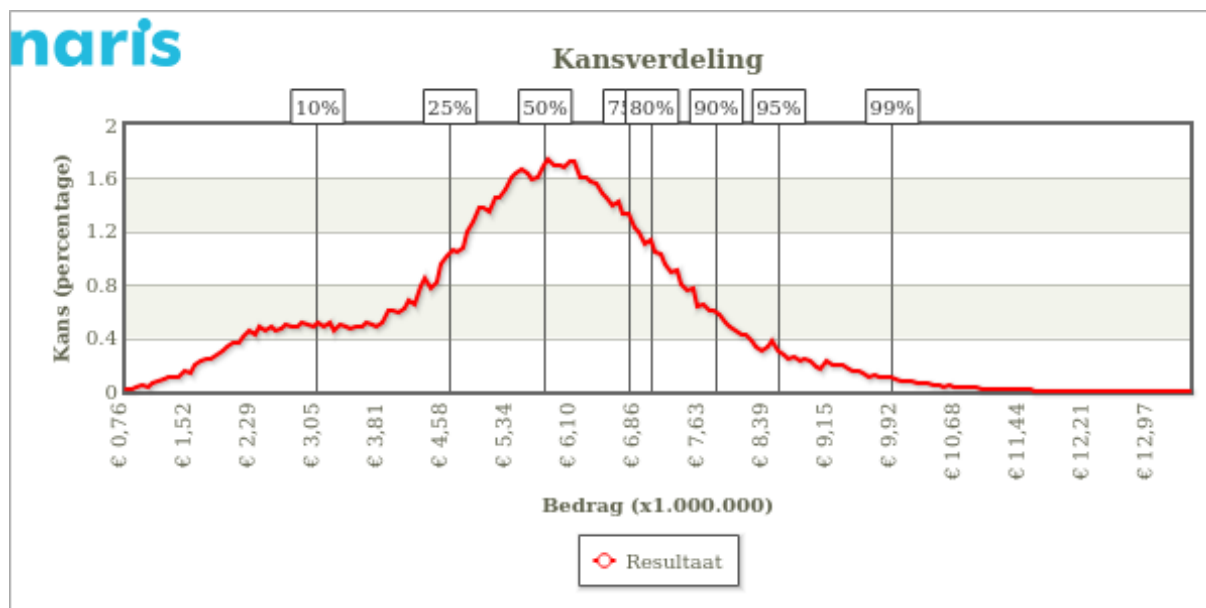
In eerste instantie zijn de risico's geïdentificeerd en geclassificeerd. De risico's zijn onderverdeeld naar risico's die (vooralsnog) niet relevant zijn voor het weerstandsvermogen en risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen. De risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn beoordeeld op het financiële effect (impact) en de kans dat ze zich daadwerkelijke voordoen. De vertaling van de inschatting van risico's naar de benodigde weerstandscapaciteit vindt plaats met gebruikmaking van de Monte Carlo simulatie. Middels deze simulatie worden 100.000 trekkingen gedaan; dit betekent dat het complete risicoprofiel 100.000 keer wordt doorgerekend. Deze methodiek is een algemeen geaccepteerde wijze om te rekenen met onzekerheden. Op basis van alle onderliggende risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit voor de gemeente Het Hogeland.

Onderstaande tabel bevat de resultaten van deze statistische analyse voor wat betreft overschrijdingskansen. Daarbij is de overschrijdingskans + zekerheidspercentage altijd 100% (75% zekerheid dat het bijbehorende bedrag voldoende is om de risico's op te vangen, betekent automatisch een kans van 25% dat dit bedrag niet voldoende is). Onderstaande tabel geeft de relatie tussen betrouwbaarheid en aan te houden weerstandscapaciteit aan. Een weerstandscapaciteit van € 7,7 miljoen geeft bijvoorbeeld een betrouwbaarheid van 90%.

Tabel 1: Weerstandscapaciteit versus overschrijdingskansen

Zekerheidspercentage	Overschrijdingskansen	Bedrag in € mln.
10%	90%	3,0
25%	75%	4,6
50%	50%	5,7
75%	25%	6,7
80%	20%	7,0
90%	10%	7,7
95%	5%	8,5
99%	1%	9,8

Onderstaande twee figuren geven een grafische weergave van de uitkomsten van de Monte Carlo simulatie.

Bij het beoordelen van het benodigd weerstandsvermogen van de gemeente Het Hogeland gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%, ofwel een overschrijdingskans van 10%. Dit percentage is bij Nederlandse decentrale overheden een algemeen geaccepteerd uitgangspunt en wordt daarmee gezien als resulterend in een verantwoord bedrag ter dekking van risico's. Bij hogere percentages zekerheid zou ook de benodigde weerstandscapaciteit onevenredig snel toenemen. Dit betekent dat bij de beoordeling van het weerstandsvermogen als uitgangspunt geldt dat een bedrag van € 7,7 miljoen benodigd is om risico's op te kunnen vangen.

Naast deze statistieken op geaggregeerd niveau geeft de Monte Carlo simulatie ook inzicht in de gemiddelde invloed die individuele risico's hebben op de totale schattingen van de schadelast. In onderstaande tabel zijn op basis van deze invloed de tien grootste financiële risico's van de gemeente Het Hogeland weergegeven, met daarbij de onderliggende inschatting van de kans op optreden en de maximale financiële impact.

Tabel 2: Relatieve impact individuele risico's

Risicogebeurtenis	Kans op optreden (%)	Maximaal Financieel Gevolg	Invloed (%)
Negatief effect wijziging verdeelmaatstaven die de basis vormen voor de algemene uitkering van het gemeentefonds, die niet direct in de begroting kan worden opgevangen.	80%	€ 4.000.000	43,00%
(Hogere) tekorten grondexploitaties	*	€ 696.000	12,48%
Verplichting tot het uitvoeren van projecten in het kader van het IBP die meer kosten dan het bedrag dat we daarvoor van het rijk hebben ontvangen of waarvoor de door het rijk ontvangen bedragen niet gereserveerd zijn.	70%	€ 1.000.000	9,46%
Tegenvallers bij onderhoud van kapitaalgoederen welke niet binnen de daarvoor beschikbare reserves op te vangen zijn	50%	€ 1.500.000	8,99%
Cyber risico's (ransomware, DDOS aanval, misbruik machine-identiteiten)	20%	€ 3.500.000	6,82%
Rijksfinanciering 'voormalig' WSW en de middelen voor de nieuwe doelgroep (Wajong en begeleiding) sluit niet meer aan op transitie werkplein Ability naar leer/werkbedrijf.	50%	€ 750.000	3,33%
Niet volledig en/of tijdig realiseren van de taakstelling(en) op inkoop en efficiency.	60%	€ 400.000	2,68%
Boete door niet voldoen aan de privacy wetgeving	25%	€ 1.000.000	2,22%
Verder dalende kg restafval per inwoner waardoor de opbrengsten afvalinzameling lager uitvallen	40%	€ 600.000	2,15%
Onvoorziene extra bijdragen/verminderde inkomsten verbonden partijen/gesubsidieerde instellingen	90%	€ 250.000	2,01%

* Voor wat betreft het risico op hogere tekorten in de grondexploitaties merken wij op dat deze via een specifieke methodiek voor grondexploitaties met kansen en impact zijn doorgerekend. Daarom nemen we in het benodigd weerstandsvermogen alleen de uitkomst van deze afzonderlijke berekening mee en ziet u hier geen kans vermeld.

Toelichting wijzigingen

De risico's zijn ten behoeve van de begroting 2022 geactualiseerd. In onderstaande alinea's wordt een toelichting gegeven op de grootste wijzigingen ten opzichte van de jaarrekening 2020.

Herijking gemeentefonds

In de zomer van 2021 is meer informatie bekend geworden over de herijking van het Gemeentefonds. Het rijk heeft enkele wijzigingen doorgevoerd ten opzicht van een eerder gepresenteerd verdeelmodel. De gevolgen van deze voorstellen zijn voor onze (en veel andere Groningse en Friese gemeenten) desastreus. Op basis van de huidige voorstellen zou het nadeel voor onze gemeente uiteindelijk tussen de € 4 miljoen en € 5 miljoen liggen. De voorstellen liggen nu bij het ROB voor advies. In de tussentijd proberen wij zelf en samen met de andere Groningse en Friese gemeenten middels een lobby de gevolgen en achterliggende oorzaken bij de fondsbeheerders en het ROB onder de aandacht te brengen. Gezien de aanpassingen die het rijk heeft doorgevoerd en nu we dichterbij het moment van invoeren zijn is de kans op het optreden van dit risico vergroot.

Tegenvallers bij onderhoud van kapitaalgoederen welke niet binnen de daarvoor beschikbare reserves op te vangen zijn

In deze begroting is er extra gedoteerd aan de bestemmingsreserves voor het onderhoud van de kapitaal goederen. Door deze extra middelen daalt de kans dat het risico optreedt. Daarnaast is het maximale financiële gevolg verlaagd.

Extra rijksmiddelen jeugdzorg

Bij de begroting 2021 en jaarrekening 2020 hielden we rekening met het risico dat de extra rijksmiddelen jeugdzorg (1.025.000) mogelijk niet structureel zouden worden. Als gevolg van de uitspraak van de commissie van wijzen (arbitragecommissie) krijgen de gemeente extra middelen voor de jeugdzorg. Daarmee komt dit risico te vervallen. De extra rijksmiddelen hebben ook invloed op de omvang van de taakstelling jeugdzorg zoals opgenomen in de begroting 2022.

Niet realiseren taakstelling jeugdzorg

Het verkrijgen van de extra rijksmiddelen voor de jeugdzorg gaf ruimte om te kijken naar de omvang van de taakstellingen. In de begroting 2022 zijn de taakstellingen ten opzichte van de begroting 2021 verlaagd. Nu de taakstelling op de jeugdzorg een reëlere omvang heeft, daalt de kans dat deze niet gerealiseerd wordt. Hierdoor is de invloed van het risico op de benodigde weerstandscapaciteit verlaagd. Dit risico maakt daarmee geen onderdeel meer uit van de top tien risico's.

Verder dalende kilo's restafval per inwoner waardoor de opbrengsten afvalinzameling lager uitvallen

In 2021 is diftar voor de gehele gemeente ingevoerd. Doordat er minder kilo's restafval worden aangeboden dan geraamd dalen de inkomsten afvalstoffenheffing. In de begroting 2022 is daarom rekening gehouden met een lager kostendekkingspercentage (90%). Het is uiteraard onzeker of de aangeboden kilo's restafval nog verder zullen dalen in 2022.

Onvoorzienne extra bijdragen/niet realiseren taakstelling verbonden partijen

Door het wegvallen van een ander risico is dit risico nu opgenomen in de top 10. Het betreft het risico dat de gemeente in het begrotingsjaar te maken krijgt met onvoorzienne bijdragen aan verbonden partijen of gesubsidieerde instellingen. In dit risico is eveneens het risico opgenomen dat de taakstelling op de bijdrage aan de verbonden partijen niet kan worden gerealiseerd.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is in het BBV gedefinieerd als:

"... de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken"

Daarnaast is in de circulaire die in 2003 bij de invoering van het BBV als toelichting hierop verschenen is, de volgende passage opgenomen over de beschikbare weerstandscapaciteit:

"De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie of gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals bijvoorbeeld de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves. Stille reserves zijn de meerwaarde van activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd doch direct verkoopbaar zijn indien men dat zou willen."

De hier genoemde voorbeelden van elementen waaruit de beschikbare weerstandscapaciteit kan bestaan komen onderstaand achtereenvolgens kort aan de orde met daarbij een argumentatie voor het al dan niet meenemen ervan in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Algemene reserve

Het aanhouden van een algemene reserve kan verschillende doelen dienen. Eén daarvan is altijd ook het opvangen van financiële effecten van onvoorzienne gebeurtenissen (risico's). De algemene reserve vormt daarmee een vanzelfsprekend onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit, de ruimte die nog aanwezig is tussen de huidige opbrengst en de maximaal toegestane belastingopbrengst is in veel gemeenten onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Het is hierbij echter de vraag of dit realistisch is, of in geval van een grote financiële tegenvaller inderdaad bijvoorbeeld de OZB wordt verhoogd om deze tegenvaller te dekken. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt de artikel 12-norm gebruikt. Dit is de norm die gehanteerd wordt bij het aanvragen van artikel 12 steun. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er binnen de gemeente nog ruimte is om de belastingtarieven te verhogen. Bij de gemeente Het Hogeland is het berekende gemiddelde OZB-tarief hoger dan het percentage voor toelating tot artikel 12 en de tarieven van de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en rioolrechten zijn 100% kostendekkend, waardoor er momenteel geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

Stille reserves

Het meetellen van stille reserves in de beschikbare weerstandscapaciteit is pas gerechtvaardigd als verkoop daadwerkelijk aan de orde is. Tot die tijd is uitgangspunt dat de onderliggende activa noodzakelijk zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken, vervreemding dus niet aan de orde is en een eventuele theoretische overwaarde dus niet te verzilveren is.

Naast deze drie elementen zijn bestemmingsreserves (ten onrechte) een veel genoemd onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Bestemmingsreserves dienen een specifiek doel en zijn niet

eenvoudig aan te wenden voor het opvangen van risico's. Daarnaast draait weerstandsvermogen om het waarborgen van continuïteit van beleid, we willen niet dat iedere tegenvaller leidt tot een bezuiniging op vastgesteld beleid. Door een bestemmingsreserve in te zetten ter dekking van de schade van opgetreden risico's zou dit wel het geval zijn.

Op basis van bovenstaande keuzes is de beschikbare weerstandscapaciteit bij het opstellen van deze begroting als volgt:

Onderdeel	Bedrag
Algemene reserve	€ 10.805.127
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 0
TOTAAL	€10.805.127

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is gedefinieerd als de beschikbare weerstandscapaciteit (het totaal van niet in verplichtingen vastgelegde middelen) in relatie tot de risico's waarvoor geen maatregelen kunnen worden getroffen of waarvoor nog een resterend financieel risico blijft bestaan, na de genomen beheersmaatregelen (de benodigde weerstandscapaciteit). De omvang van het weerstandsvermogen moet in verhouding staan tot de risico's die de gemeente Het Hogeland loopt.

De confrontatie tussen de aanwezige financiële buffer en de financiële gevolgen van risico's is uit te drukken in de vorm van een ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{ratio weerstandsvermogen}$$

Op basis van de gegevens voor de gemeente Het Hogeland met betrekking tot benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit leidt dit tot onderstaande berekening van de ratio weerstandsvermogen:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{10,8 \text{ mln.}}{7,7 \text{ mln.}} = 1,40$$

De berekende ratio is een indicator voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Als de berekende ratio 1 of meer is, dan kunnen volgens de gehanteerde methodiek de incidentele gevolgen van risico's worden opgevangen. Wij zien dat de ratio ten opzichte van de rekening 2020 is gestegen. Dat is voornamelijk het gevolg van de bijstelling van een aantal risico's in voornamelijk de jeugdzorg. Het benodigd weerstandsvermogen valt daardoor wat lager uit,

In onderstaande tabel zijn de ratio's nader toegelicht.

Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
Groter dan 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen 0,8 en 1,0	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat in deze paragraaf vijf financiële kengetallen opgenomen dienen te worden. Deze kengetallen geven op een eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de gemeente.

	Financiële kengetallen			
	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	67%	68%	67%	64%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	59%	61%	60%	57%
Solvabiliteitsratio	23%	26%	28%	31%
Kengetal grondexploitatie	5%	5%	5%	5%
Kengetal structurele exploitatieruimte	3%	1%	1%	1%
Kengetal belastingcapaciteit	103%	104%	106%	107%

De provincie Groningen heeft onderstaande normering opgesteld waarmee de kengetallen op waarden kunnen worden ingeschat.

	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Kengetal structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Kengetal belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Het Hogeland heeft een oppervlakte van ca. 930 km², waarvan ca. 500 km² landoppervlakte. Een belangrijk deel van de landoppervlakte bestaat uit de openbare ruimte. In die openbare ruimte vinden een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken, verplaatsen en recreëren. Ten behoeve van deze activiteiten beschikt de gemeente over een aantal belangrijke kapitaalgoederen: wegen, riolering, openbaar groen, speelvoorzieningen, civiele kunstwerken (bruggen, steigers en beschoeiingen), openbare verlichting en gebouwen. Goed beheer en voldoende middelen om onderhoud uit te voeren zijn van wezenlijk belang voor het in stand houden van deze kapitaalgoederen. Dit kan samengevat worden onder de term BOR (Beheer Openbare Ruimte).

Wegen

Het Hogeland heeft ca. 432,2 hectare verhardingen in beheer waarvan:

- 58,3% asfaltverharding;
- 34,6% klinker verharding;
- 6,0% betonverharding;
- 1,1% onverharde wegen.

De vervangingswaarde is ca. € 272 miljoen.

Zorgplicht Verhardingen

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht en het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet er, met betrekking tot het beheer en onderhoud van de wegen, blijvend aandacht zijn voor het afgesproken kwaliteitsniveau en het bijhouden van de beheergegevens.

Beleid Verharding

Op 7 juli 2021 is het beleidsplan "Duurzaam & Doelmatig Beheer Wegen" door de raad vastgesteld (periode 2021/2025) en besloten de wegen te beheren op niveau C (minimaal verantwoord beheer). Voor het onderhoud is hiervoor jaarlijks gemiddeld € 2,93 miljoen nodig en voor vervangingen gemiddeld € 1,41 miljoen. Daarnaast is vastgesteld dat er een achterstand is in het wegenonderhoud van € 4,64 miljoen. Op dit moment is de financiële ruimte om alle lasten die voortvloeien uit het plan te kunnen ramen, zowel de onderhoudslasten als de middelen om achterstanden weg te werken, van de gemeente ontoereikend. Om toch te waken voor een forse achteruitgang van ons wegenareaal zijn bij de Voorjaarsnota 2021 de vervangingsinvesteringen opgenomen. Daarnaast is er bij de Voorjaarsnota 2021 incidenteel € 1.300.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wegen. Dit geeft een financiële buffer om te kunnen anticiperen op mogelijke calamiteiten.

Beheer Verharding

Het beheer van de verhardingen wordt bepaald op basis van de systematiek rationeel wegbeheer. Rationeel wegbeheer is de minimale onderhoudsrichtlijn van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- & Wegenbouw en Verkeerstechniek (CROW).

Alle verhardingen worden op een uniforme en objectieve wijze geïnspecteerd. Elk jaar vindt een inspectie plaats van de verhardingen. Hiermee wordt de actuele situatie van de kwaliteit bepaald.

Dit gebeurt systematisch in het onderhoudsprogramma Obsurv, module wegen. Met verkregen data uit de inspecties kan een nauwkeurige analyse gemaakt worden van de toestand van het wegenareaal. Deze analyse is noodzakelijk voor het opstellen van een meerjaren beheer-/uitvoeringsplan en het vertalen van de financiële consequenties.

Meerjaren beheer-/uitvoeringsplan Verharding

Via het onderhoudsprogramma Obsurv wordt de benodigde onderhoudsbehoefte bepaald op basis van het vastgesteld onderhoudsniveau en vertaald naar een meerjaren uitvoeringsplan wegen. Het

meerjaren uitvoeringsplan wordt afgestemd met andere meerjaren uitvoeringsplannen waarbij gedacht kan worden aan andere infrastructurele werkzaamheden, verkeersmaatregelen, uitbreidingsplannen, herstructureringsplannen e.d. Uiteindelijk wordt na afstemming een definitief uitvoeringsplan wegen vastgesteld.

De kostenplaats wegen omvat naast de kostensoorten Verhardingen ook onder andere de kostensoorten Bermen/Schonen Sloten, Bebording, Openbaar Vervoer Haltes, Belijning & Bebakening, Straatmeubilair en Gladheidsbestrijding. In 2022 zullen hiervoor uitvoeringsplannen worden gemaakt.

Meldingen Wegen

Meldingen kunnen telefonisch via het KCC en via de website van de gemeente.

Overzicht lasten kapitaalgoed wegen 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget onderhoud wegen	1.577
	Begroot
Investerings 2022	1.456

Civiele constructies

Het areaal civiele constructies omvat 668 constructie (ook wel kunstwerken genoemd) waarvan:

- 13% aanlegvoorzieningen;
- 01% beweegbare bruggen;
- 44% bruggen;
- 02% duikers;
- 40% grondkeringen en overkluizingen.

De vervangingswaarde is ca. 71,4 miljoen euro.

Zorgplicht Civiele Constructies

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht en het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet er, met betrekking tot het beheer en onderhoud van de civiele constructies, blijvend aandacht zijn voor het afgesproken kwaliteitsniveau en het bijhouden van de beheergegevens.

Beleid Civiele Constructies

Op 7 juli 2021 is het beleidsplan "Duurzaam & Doelmatig Beheer Civiele Constructies" door de raad vastgesteld (periode 2021/2025) en besloten de civiele constructies te beheren op niveau C (minimaal verantwoord beheer). Voor het onderhoud is hiervoor jaarlijks gemiddeld € 632.500, = en voor vervangingen gemiddeld € 1,52 miljoen nodig. Op dit moment is de financiële ruimte van de gemeente om alle lasten die voortvloeien uit het plan ontoereikend. Bij de Voorjaarsnota 2021 is incidenteel € 215.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Civiele Constructies. Dit geeft een financiële buffer om te kunnen anticiperen op mogelijke calamiteiten.

Beheer Civiele Constructies

Het beheer van deze civiele constructies wordt bepaald op basis van de landelijke normeringen en regelgeving. Alle civiele constructies worden op een uniforme en objectieve wijze geïnspecteerd. Om de twee jaar vindt een inspectie plaats. Hiermee wordt de actuele situatie van de kwaliteit bepaald. Dit gebeurt systematisch in het onderhoudsprogramma Obsurv; module kunstwerken. Met verkregen data uit de inspecties kan een nauwkeurige analyse gemaakt worden van de toestand van het areaal.

Deze analyse is noodzakelijk voor het opstellen van een meerjaren beheer-/uitvoeringsplan en het vertalen van de financiële consequenties.

Meerjaren beheer-/uitvoeringsplan Civiele Constructies

Via het onderhoudsprogramma Obsurv, module kunstwerken, wordt de benodigde onderhoudsbehoefte bepaald op basis van het vastgesteld onderhoudsniveau en vertaald naar een meerjaren uitvoeringsplan civiele constructies. Het meerjaren uitvoeringsplan civiele constructies wordt afgestemd met andere meerjaren/uitvoeringsplannen waarbij gedacht kan worden aan andere infrastructurele werkzaamheden, verkeersmaatregelen, uitbreidingsplannen, herstructureringsplannen e.d. Uiteindelijk wordt na integrale afstemming een definitief uitvoeringsplan civiele constructies vastgesteld.

Meldingen Civiele Constructies

Meldingen kunnen telefonisch via het KCC en via de website van de gemeente.

Overzicht lasten kapitaalgoed civiele kunstwerken 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget onderhoud civiele constructies	342
	Begroot
Investerings 2022	1.524

Openbare verlichting

Het areaal omvat ongeveer 11.570 Lichtmasten(lantaarnpalen) en 11.580 armaturen(lamphouders). De vervangingswaarde is € 11,7 miljoen euro

Zorgplicht Openbare Verlichting

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke zorgplicht en het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet er met betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare verlichting blijvend aandacht zijn voor de afgesproken kwaliteit en het bijhouden van de beheergegevens.

Beleid Openbare Verlichting

Op 7 juli 2021 is het beleidsplan "Duurzaam en doelmatig verlicht" door de raad vastgesteld (periode 2021 t/m 2025) en besloten de openbare verlichting te beheren volgens scenario "Duurzaam & Duister". Voor het beheer en onderhoud is hiervoor jaarlijks gemiddeld € 336.500,= nodig en voor de vervangingen € 219.000,=. Op dit moment is de financiële ruimte van de gemeente ontoereikend om alle lasten die voortvloeien uit het plan te ramen.

Beheer Openbare Verlichting

Het beheer van de openbare verlichting wordt bepaald op basis van de landelijke normeringen en regelgeving. Alle openbare verlichting wordt op een uniforme en objectieve wijze geïnspecteerd. Elk jaar vindt een inspectie plaats. Hiermee wordt de actuele situatie en kwaliteit van de openbare verlichting bepaald.

Dit gebeurt systematisch in het beheersysteem, MOON. MOON is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar vanaf elke locatie. Inwoners kunnen via onze website een storing direct melden. Hiervan wordt vaak gebruik gemaakt. De monteur kan bij schade eenvoudig en efficiënt een schade of storing opzoeken.

Met verkregen data van de inspecties kan een nauwkeurige analyse gemaakt worden van de toestand van het areaal. Deze analyse is noodzakelijk voor het opstellen van een meerjaren beheer-/uitvoeringsplan en het vertalen van de financiële consequenties

Meerjaren beheer-/uitvoeringsplan Openbare Verlichting

Via het beheersysteem MOON wordt de benodigde onderhoudsbehoefte vervolgens vertaald in een meerjaren beheer-/uitvoeringsplan. Het meerjaren uitvoeringsplan wordt afgestemd met andere meerjaren uitvoeringsplannen waarbij gedacht kan worden aan andere infrastructurele werkzaamheden, verkeersmaatregelen, uitbreidingsplannen, herstructureringsplannen e.d. Uiteindelijk wordt na afstemming een definitief uitvoeringsplan openbare verlichting vastgesteld.

Elektriciteit netbeheerder Enexis Openbare Verlichting

De kabels voor de stroom naar de lichtmasten(lantaarnpalen) zijn in beheer en eigendom bij de netbeheerder Enexis. Dit elektriciteitsnet is i.v.m. de energietransitie, de terug levering via opwekking d.m.v. zon en wind, nog niet overal toereikend.

Storingen in dit openbare verlichtingsnetwerk kunnen optreden door graafwerkzaamheden, droge, natte perioden, sterke elektriciteitsstromen en ouderdom van kabels. Het gevolg kan zijn dat in straten en/of wijken de verlichting niet brandt. Storingen kunnen worden gemeld via de site van de gemeente en via het beheersysteem MOON doorgezet naar Enexis. Grotere storing worden direct door Enexis opgepakt. Het kan zijn dat storingen zich herhalen. We nemen dan contact op met Enexis, zodat het probleem zo snel mogelijk wordt opgelost. Het definitief oplossen van storingen in het elektriciteitsnetwerk kan lang duren omdat de storing door Enexis moet worden opgezocht en er gegraven moet worden.

Meldingen Openbare Verlichting

Meldingen kunnen telefonisch via het KCC en via de website van de gemeente. Meldingen via de website worden automatisch (24/7) doorgezet naar MOON "Melding openbare verlichting" en aannemer openbare verlichting en/of Enexis.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbare verlichting 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget onderhoud openbare verlichting (excl. inzet eigen uren)	305
	Begroot
Investerings 2022	57,5

Openbaar groen

Areaal per beheergroep		
Beheergroep	Eenheid	Areaal
Gazon	m ²	2.593.694
Boschage (bosplantsoen)	m ²	929.202
Gras extensief	m ²	669.384
Beplanting intensief	m ²	435.077
Half verharding	m ²	94.258

Hagen	m ²	7.929
Bomen	st.	35.021

Zorgplicht

Volgens de wet is iedere boomeigenaar in Nederland zorgplichtig. De technische staat van het openbaar groen moet goed genoeg zijn om ongevallen, letsel en schade door groen te voorkomen. Periodiek en systematisch inspecteren vormt de basis om daar invulling aan te geven. Middels Boomveiligheidscontroles zal daar structureel invulling aan worden gegeven. Daarnaast is er aandacht voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van bomen (2021-2023).

Beleid openbaar groen

Op 30 juni 2021 is het groenbeleidsplan door de raad vastgesteld. Zowel voor de inrichting als het beheer geldt dat bestaande waarden -landschappelijke kenmerken- belangrijk zijn. Ook is meer nadruk gelegd op het behouden en zo mogelijk vergroten van natuurwaarden en biodiversiteit. Het borgen van de zorgplicht is eveneens een belangrijk onderdeel.

Het beleidsplan besteedt aandacht aan de rol die openbaar groen heeft in het leefbaar houden van de omgeving voor inwoners. Onderdeel daarvan is de grote betekenis van groen voor klimaatadaptatie.

Op onderdelen wordt het beleid nog verder uitgewerkt (o.a. beleidsregels kappen en herplant, groenstructuurplan).

Beheer openbaar groen

Onderdeel van het groenbeleidsplan is het bepalen van het ambitieniveau. De verschillende ambitieniveau's worden met behulp van de beeld meetlatten uit de kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR) van het CROW, in beeld gebracht. Per structuurgebied kan dit verschillend zijn (gedifferentieerd beheer).

Het vastgestelde groenbeleid heeft niet geleid tot een wijziging van het ambitieniveau. De budgetten blijven ongewijzigd behalve dat structureel jaarlijks € 25.000 extra beschikbaar gesteld is voor boomveiligheidscontroles. Aanvullend is daarnaast incidenteel in drie jaarschijven van € 45.100 totaal € 135.300 beschikbaar voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van bomen.

Woonwijk	Bedrijventerrein	Groengebied	Bijzondere locatie (inclusief begraafplaatsen)	Buitengebied
Cultuurlijk	Natuurlijk (cultuurlijk)	Natuurlijk	Plus	Natuurlijk
B	B	C	B	C

Als bijlagen van het groenbeleidsplan is ook een beheerplan bermen en beheerplan groen vastgesteld. Vanaf de herindeling is aandacht besteed aan het inrichten van een professioneler inkoop- en aanbestedingsbeleid. Naar verwachting leidt dit tot meer aanbestedingen, onder andere voor maaien van bermen en watergangen. Vooral nog wordt een deel van deze werkzaamheden door de eigen organisatie uitgevoerd. Verspreid in de gemeente zijn een aantal bermen die ecologisch worden beheerd. We streven ernaar dit in stand te houden.

Vervanging groen

Groen heeft door onder meer ontwikkelingen, slijtage en gebruik niet het eeuwige leven. Er zal altijd sprake zijn van renovaties en herinrichting. Aangezien groen een levend iets is kan dit niet altijd eenvoudig in meerjarenplannen worden vastgelegd. Dit wordt jaarlijks op basis van prioriteiten en het beschikbare budget bepaald. Daarnaast kan soms meegelift worden met projecten.

Overzicht lasten kapitaalgoed openbaar groen 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget onderhoud groen (excl. inzet eigen uren)	334

Speelvoorzieningen

Locaties	187
Speeltoestellen	1171
Sporttoestellen	224
Fitnessstoestellen	4
Skate voorzieningen	44
Totaal toestellen	1443

Zorgplicht

De zorgplicht voor speelvoorzieningen wordt ingevuld door te voldoen aan de WAS (Warenwet Attractiebesluit Speeltoestellen). Dit betekent dat bij aanschaf en plaatsing regelgeving als vastgelegd in het WAS leidend is. Door de uitvoering van periodieke inspecties wordt de kans op onveilige situaties geminimaliseerd. Jaarlijks wordt zowel een veiligheids- als een functionele inspectie uitgevoerd.

Beleid

Het beleid voor speelvoorzieningen van de voormalige gemeenten is vooralsnog leidend. We streven ernaar beleid en beheer in 2022 te hebben geharmoniseerd waarbij dan ook beter inzicht ontstaat in de benodigde middelen.

Een uitgangspunt voor nieuw beleid dat ook nu al toegepast wordt, is het betrekken van inwoners bij de inrichting van speelplekken. Dit is een uitgangspunt dat in algemene zin eerder als ambitie is uitgesproken. Door bewonersinitiatieven ontstaan, onder meer door gebruik van dorpsbudget, meer speelvoorzieningen. Uitgangspunt is dat bewoners zelf de door het initiatief ontstane voorzieningen onderhouden. Om de zorgplicht te borgen zullen we wel zelf voorzien in inspecties.

Beheer

Het beheer is als gevolg van verschillend beleid in de voormalige gemeentes divers georganiseerd. Deels is het ondergebracht bij inwoners (in georganiseerd verband) en deels bij de gemeente. Het beheer bestaat in de kern uit inspecties (ook in geval van beheer door inwoners) gevolgd door een reparatieronde. Daarnaast is de omgeving vrijwel altijd onderdeel van het openbaar groen.

Vervanging vindt niet plaats op basis van afschrijving maar vooralsnog op basis van noodzaak en beschikbaar budget.

Recent heeft een aanbesteding plaatsgevonden waarin middels een raamcontract (01-08-2021 tot 01-08-2025) aanschaf, inspecties, reparaties, en onderhoud van ondergronden is opgenomen. De opdrachtnemer brengt eveneens kennis in die zo nodig ook ingezet kan worden bij initiatieven van inwoners.

Overzicht lasten kapitaalgoed speelvoorzieningen 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget speelvoorzieningen	50

Riolering en water

In de waterketen wordt voor het afvalwater- en het oppervlaktewatersysteem beleid geformuleerd in het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan (GWRP). In het GWRP zijn doelstellingen geformuleerd voor de volksgezondheid en een klimaatbestendige leefomgeving. In het kader van de volksgezondheid is beleid geformuleerd t.b.v. de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het GWRP is vastgesteld voor de duur van 5 jaar voor de planperiode 2021-2025.

Het uitvoeringsprogramma van het GWRP is vertaald in een rioolheffingsberekening. In deze rioolheffingsberekening zijn de beheer- en onderhoudskosten, investeringen alsmede de toe rekeningen voor de planperiode van het GWRP verwerkt. In de toerekening zijn veegkosten en baggerkosten voor 50% toegerekend aan de rioolheffing.

Het tarief is berekenend op € 210,00 per aansluiting.

Voor hemelwaterlozingen wordt 1/3 van het tarief in rekening gebracht € 70,00.

De gemeente Het Hogeland heeft 22.844 aansluitingen en daarnaast nog 610 aansluitingen van hemelwater.

Naast het uitvoeringsprogramma voor Het Hogeland wordt ook aan een uitvoeringsprogramma voor de regionale waterketensamenwerking gewerkt.

De samenwerking in de waterketen is regio breed (Groningen en Noord Drenthe) georganiseerd. In deze regionale samenwerking werken waterschappen, waterbedrijven en gemeenten in 5 clusters gezamenlijk aan regionale opgaven. Gemeente Het Hogeland vormt samen met de gemeente Westerkwartier en het waterschap Noorderzijlvest het cluster Groningen-West. Het waterketenakkoord loopt tot 2025.

In 2019 is de landelijke Stresstest uitgevoerd en zijn risicogebieden m.b.t. klimaatadaptatie in beeld gebracht. In 2021 heeft een risicoanalyse plaatsgevonden en zijn maatregelen geformuleerd voor een klimaatbestendige leefomgeving. De doelstelling voor een klimaatbestendige leefomgeving worden meegenomen in de beleidsplannen en vertaald in basis riolerings- en inrichtingsplannen voor de openbare ruimte.

Beheer- en onderhoudsprogramma's worden uitgewerkt in meerjarig uitvoeringsprogramma's voor baggeren, grondwater, vrijverval en mechanische riolering, IBA's, drainage- en duikerssystemen.

Overzicht lasten kapitaalgoed riolen 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget onderhoud riolen, IBA's en pompgemalen (<i>excl. inzet eigen uren</i>)	597,5
	Begroot
Investeringen 2022	5.003

Gebouwen

Inleiding

Afdeling Vastgoed is bezig haar portefeuille en werkzaamheden verder te professionaliseren. Het Vastgoedkader ligt voor en zijn gemeentelijke gebouwen conform NEN 2767 opgenomen in een onderhoudssystematiek. De huur- en verhuurcontracten moeten worden geharmoniseerd en centraal

beheerd in een geautomatiseerd systeem. De gemeente Het Hogeland heeft ambities voor haar vastgoedorganisatie en voor het vastgoed zelf. Deze ambities vormen een stip op de horizon waarheen het team vastgoed de komende tijd wil bewegen. Het vast te stellen document "Vastgoedkader" gemeente Het Hogeland vormt een eerste belangrijke stap in de doorontwikkeling van team Vastgoed als eigenaar en beheerder van de omvangrijke gemeentelijke vastgoedportefeuille. Doel is het team Vastgoed te laten professionaliseren waarbij het vastgoedkader als onderlegger voor de komende jaren dient.

Areaal

De werkzaamheden van team Vastgoed strekken zich uit over een vastgoedportefeuille van 158 objecten. (De portefeuille is dynamisch)

Categorie	Beleidsvolgend vastgoed	Vastgoed voor eigen organisatie	Strategisch vastgoed	Overig vastgoed
<i>Omvang</i>	95 objecten	49 objecten	6 objecten	8 objecten
WOZ-waarde	€ 30.293.000	€ 14.024.500	€ 226.000	€ 1.302.000
<i>Oppervlakte gebouwen</i>	48.613 m ²	30.273 m ²	1.957 m ²	2.835 m ²
<i>Tariefstructuur</i>	Kostprijs dekkende huur	Werkelijke kosten	Optimale financieel resultaat	Marktconforme huur
<i>Doelstelling</i>	Het huisvesten van maatschappelijke partijen	Het huisvesten van de gemeentelijke organisatie		
<i>Type vastgoed</i>	Cultureel erfgoed Dorpshuizen Media Onderwijs Openbaar vervoer Recreatie Sport	Begraafplaatsen Kantoren Werkplaatsen	Strategische gebouwen	Bedrijfsruimten Kinderopvang

Wat willen we bereiken

- Professionalisering beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed
- Afdeling Vastgoed meer zichtbaar maken binnen de organisatie
- Vastgoedinformatie verzamelen en toegankelijk maken
- Een afgewogen portefeuille bezitten die aansluit bij eigen organisatie en beleidsvelden
- Grip krijgen en houden op uitgaven en inkomsten

Plan van aanpak

- MJOP en Vastgoedkader laten vaststellen
- Onderhoudsstaat beheersbaar houden binnen de vastgestelde financiële kaders
- Onderhoudsprogramma (Planon) verder uitbouwen
- Uitvoering onderhoudstaken opgenomen in MJOP's
- Uitvoering herstel mogelijke aardbevingsschade aan-in diverse gebouwen
- Mede opstellen notitie (herziening) huisvestingsconcept gemeentelijke organisatie

- Inhoud geven aan versteviging of vervangende nieuwbouw van schoolgebouwen
- Afstoten vastgoed die niet voldoet aan één van de uitgangspunten genoemd in Vastgoedkader
- Het professionaliseren van contractbeheer, zoveel als mogelijk opstellen ROZ-model en beheren in Planon

Kosten in stand houden gemeentelijk vastgoed

Evenals voorgaande jaren zijn de beschikbare onderhoudsbudgetten niet toereikend. De algemene financiële positie van onze gemeente, de gestegen kosten voor onderhoudswerkzaamheden en diverse taakstellingen hebben geleid tot het weloverwogen uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden die kunnen afwijken van de MJOP's. Naast natuurlijke verduurzamingsmomenten zijn er ook wettelijke eisen, één en ander is mede afhankelijk van de uitkomst van het huisvestingsconcept. Naast kosten gaan wij ook grip krijgen op inkomsten. Bij verhuur van maatschappelijk vastgoed zal kostprijs dekkend tarief en voor commercieel vastgoed marktconform tarief in rekening worden gebracht.

Stippen op de horizon

- Vaststellen MJOP en Vastgoedkader
- Verkoop of afstoten van geselecteerd vastgoed
- Uniformeren van contracten en huurtarieven
- Doorontwikkeling afdeling vastgoed

Overzicht lasten kapitaalgoed gebouwen 2022 (x € 1.000)

	Begroot
Jaarbudget rationeel gebouwenbeheer (<i>excl. inzet eigen uren</i>)	1.060

Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) ligt aan de basis voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie. In de gemeente Het Hogeland is deze regelgeving vertaald in de financiële verordening (ex artikel 212 Gemeentewet), het treasurystatuut 2020, de “Nota met beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Het Hogeland” en de “Uitgangspunten publieke taak leningen en garanties gemeente Het Hogeland”.

Daarnaast is de gemeente wettelijk verplicht (ex artikel 13 BBV) jaarlijks een paragraaf betreffende de financiering op te nemen in zowel de begroting als de jaarrekening. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie van de gemeente.

Doelstellingen van de treasuryfunctie

De gemeente Het Hogeland onderkent het belang van een verantwoord en adequaat beheer van haar financiële middelen. De treasuryfunctie van de gemeente Het Hogeland richt zich op:

- a. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- b. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- (en rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico, koersrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico;
- c. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- d. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Relatiebeheer

De gemeente Het Hogeland beoogt het realiseren van gunstige c.q. marktconforme condities voor af te nemen financiële diensten. De voorwaarden daarvoor zijn vastgelegd in het treasurystatuut.

Voor het reguliere betalingsverkeer hebben we een overeenkomst afgesloten met de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG). In de overeenkomst is geregeld dat de bank een gedeelte van het kasbeheer verricht tegen gunstige rentetarieven. In de overeenkomst is een kredietlimiet bepaald.

Minimaal één keer per jaar vindt met de BNG-overleg plaats over de relevante terreinen met betrekking tot het betalingsverkeer.

Naast de BNG heeft de gemeente Het Hogeland nog rekeningen bij de Rabobank voor onder meer het afstorten van kasgeld.

Risicobeheer

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de “publieke taak” uitsluitend verstrekken aan door de Gemeenteraad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf informatie wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij.
Een en ander is vastgelegd in de Nota met beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Het Hogeland die door de raad is vastgesteld op 5 november 2019.
- De gemeente kan middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van het treasurystatuut.

Vanuit de doelstellingen van het treasurybeleid valt af te leiden dat risico's zijn te onderkennen ten aanzien van de rente, krediet en liquiditeit. De Wet Fido geeft een aantal verplichte elementen aan die de genoemde risico's beperken of elimineren. Het doel van het treasurystatuut is o.a. deze risico's te beperken c.q. te beheersen. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de

treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer voorzichtig dient te zijn. De gemeente Het Hogeland heeft geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen.

Renterisicobeheer

Voor wat betreft renterisicobeheer hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De kasgeldlimiet wordt niet overschreden conform de Wet Fido.
- De renterisiconorm wordt niet overschreden conform de Wet Fido.
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- De rente typische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand en de rentevisie;
- De rentevisie van de gemeente wordt opgesteld op basis van de rentevisie van minimaal twee vooraanstaande financiële instellingen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarvoor de gemeente middelen mag aantrekken op de geldmarkt. De kortlopende middelen worden aangetrokken in de vorm van kasgeldleningen en kredietlimiet op de rekening-courant. Bij overschrijding van de limiet dient op termijn voorzien te worden in vaste financiering.

Bij de berekening van de kasgeldlimiet wordt uitgegaan van het begrotingstotaal van de gemeente aan het begin van het dienstjaar en is voor de gemeenten de norm vastgesteld op 8,5%. Op een begrotingstotaal van ongeveer € 173.191.000 bedraagt de kasgeldlimiet voor 2022 € 14.721.000.

Renterisiconorm

Gemeenten moeten rapporteren over het renterisico dat zij over de vaste schuld lopen. Het renterisico op de vaste schuld is in de Wet Fido omschreven als: "de mate waarin het saldo van de rentelasten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met en oorspronkelijke rente typische looptijd van een jaar of langer". Het renterisico op de vaste schuld dient te voldoen aan de renterisiconorm; deze norm is in een wettelijke uitvoeringsregeling uitgewerkt als een bedrag ter hoogte van 20% van de totale lasten van de begroting en tenminste € 2,5 miljoen. Met het stellen van deze normen stelt het Rijk een kader om gemeenten tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te laten komen, dat het renterisico uit renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

Berekening Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

		Begroting			
		2022	2023	2024	2025
1.	Renteherziening op vaste schuld	-			
2.	Aflossingen	6.777	8.282	5.974	5.991
3.	<i>Renterisico (1 + 2)</i>	6.777	8.282	5.974	5.991
4.	Totale lasten begroting	173.191	170.214	170.704	171.910
5.	Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
6.	<i>Renterisiconorm (4 x 5)</i>	34.638	34.043	34.141	34.382
7.	<i>Ruimte (6 -/- 3)</i>	27.862	25.761	28.167	28.391

De wettelijke vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Op basis van bovenstaande tabel is zichtbaar dat we ruim binnen de wettelijke vastgestelde norm blijven.

Rentevisie

Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan een financierings- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne of externe) ontwikkelingen zal de gemeente haar rentevisie actualiseren. De rentevisie kan daarbij gebaseerd worden op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals onze "huisbankier" de BNG en de Rabobank.

De rente op de kapitaalmarkt (lang geld) schommelt medio 2021 rond de 0,40%.

De berekende omslagrente bedraagt 1,50%.

Voor kort geld zijn we in de begroting 2022 uitgegaan van 1,50% voor *aan te trekken* kort geld (financieringstekort) en 0 % voor *weg te zetten* kort geld (financieringsoverschot).

Gedurende 2021 hebben zowel de BNG als de Rabobank negatieve rente geïntroduceerd. Bij de BNG betalen we rente over tegoeden boven de € 500.000 en bij de Rabobank boven de € 100.000.

Renterisico op kasgeld

Voor het liquiditeitenbeheer heeft de gemeente lopende rekeningen bij de BNG en de Rabobank. De betalingen en ontvangsten lopen hoofdzakelijk via de BNG.

Daarnaast heeft de gemeente een rekening courant-courantovereenkomst met het Rijk inzake het Schatkistbankieren. 'Overtollige' liquide middelen van decentrale overheden moeten worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Liquide middelen boven een drempel van 2% van het begrotingstotaal moeten worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Hierbij geldt een minimum drempel van € 1.000.000. Overtollige middelen worden dagelijks overgeboekt naar de schatkist. Over de middelen die aangehouden worden bij de schatkist wordt een rentepercentage van 0,00% gehanteerd.

Tevens wordt er een kas bijgehouden. Kastransacties worden tot een minimum beperkt. De omvang van de kas wordt minimaal gehouden door regelmatig af te storten.

Kredietrisicobeheer

Bij het uitzetten van middelen uit hoofde van treasury gelden de volgende uitgangspunten:

- Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij:
 - Nederlandse overheden en andere publiekrechtelijke lichamen voor wiens waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt.
- Bij het verstrekken van leningen of garantstelling uit hoofde van de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.
- Er wordt geen gebruik gemaakt van derivaten.

Liquiditeitsrisico's

Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan het risico dat ontstaat, indien door wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning de financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. Ook de uitvoering van het investeringsplan speelt een belangrijke rol. Hiervoor is het noodzakelijk om op het juiste moment de financieringsmiddelen beschikbaar te hebben.

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasury activiteiten te baseren op een recente liquiditeitsprognose.

Koersrisicobeheer

De gemeente beperkt de koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van treasury, door daarbij uitsluitend producten te hanteren die conform de Wet Fido zijn toegestaan. Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitenplanning.

Valutarisico's

Deze risico's hebben betrekking op de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen op de valutamarkt. Valutarisico's worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in de euro.

Geldstromenbeheer

Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te minimaliseren wordt het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitenplanning af te stemmen, voor zover mogelijk. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Ook worden de kosten beperkt door het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uit te laten voeren door één bank.

Financiering

Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten:

- Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak;
- Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat te optimaliseren;
- Toegestane instrumenten bij het aantrekken van financieringen zijn onderhandse leningen;
- Geld wordt uitsluitend aangetrokken op basis van een recente liquiditeitsprognose en een actuele rentevisie.

Mutaties in leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

	bedrag
Stand per 1 januari 2022	87.161
Nieuwe leningen	-
Reguliere aflossingen	6.777
Vervroegde aflossingen	-
Stand per 31 december 2022	80.384

Rentetoerekening

In het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden **moeten** worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Met andere woorden, rente die direct verband houdt met een taakveld betreft de (omslag)rente die moet worden toegerekend aan investeringen binnen dat taakveld.

Op advies van de Commissie BBV berekenen we geen bespaarde rente in Het Hogeland.

Berekening renteomslag 2022

1. Financieringsoverschot/-tekort

boekwaarde investeringen 01-01-2022		173.782.383
eigen financieringsmiddelen 01-01-2022	52.849.742	
saldo nog niet afgeloste geldleningen 01-01-2022	87.160.739	
		140.010.481
tekort (+) / overschot (-/-) aan vaste financieringsmiddelen		33.771.902

2. Rentelasten

rente van langlopende leningen (2022)		1.649.418
rente van financieringstekort	1,50% (0% bij overschot)	506.579
totaal te verdelen rente		2.155.996

3. Omslagpercentage

	<i>boekwaarde investeringen</i>	<i>rente</i>
boekwaarde investeringen	173.782.383	2.155.996
buiten de omslag:		
investeringen met vaste rente (zie specificatie)	21.031.398	336.868
investeringen voor de renteomslag	152.750.985	1.819.128
omslagpercentage		1,191%
Afgerond (met maximaal 0,5% omhoog)		1,50%

<i>Specificatie: Investerings met vaste rente</i>	<i>boekwaarde 2022</i>	<i>1-1- rente</i>
Leningen diversen	7.785.481	36.133
Leningen woningbouwcorporatie	4.233.516	182.672
Bouwgrondexploitatie	9.012.402	118.062
Diverse projecten met projectleningen/vaste rente		
totaal investeringen met vaste rente	21.031.398	336.868

In onderstaand renteschema is inzichtelijk hoe omgegaan wordt met de rentekosten.

Renteschema

	Begroting 2022	
a Externe rentelasten over korte en lange financiering		
1. Rente langlopende leningen	1.649.418	
2. Rente kortlopende geldleningen (<i>rente over financieringstekort of -overschot</i>)	506.579	
b.Externe rentebaten	-	
Saldo rentelasten en rentebaten		2.155.996
c. 1. Doorbelaste rente aan grondexploitatie	118.062	
2. Doorbelaste rente aan projectfinanciering	-	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		118.062
d. 1. Rente aan eigen vermogen	-	
2. Rente aan eigen voorzieningen	-	
Subtotaal		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		2.274.059
e. Werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)		
- vast percentage	336.868	
- renteomslag	2.212.885	
Saldo werkelijk toe te rekenen rente		2.549.752
Renteresultaat op Treasury		-275.694

Bedrijfsvoering

Concern

Op 16 maart 2022 vinden er nieuwe verkiezingen voor de gemeenteraad plaats; daarmee komt formeel een einde aan de eerste bestuursperiode van de fusiegemeente Het Hogeland en ligt een nieuw bestuursprogramma in het verschiet. Sinds de start van Het Hogeland is volop ingezet op het harmoniseren en inregelen van processen. Hiervoor staat gemiddeld drie jaar. Die termijn herkennen we in de eigen bedrijfsvoering. Ingaande 2022 beschouwen we de harmonisatiefase als afgerond. Een herindeling kenmerkt zich door een zekere dynamiek die vraagt om een permanente alertheid in ons handelen en in ons doen. En juist die alertheid zorgt ervoor dat binnen de kaders van de zogenaamde PDCA - cyclus we bij aanvang goed oog hadden voor Plan en Do, maar dat Check en Act nadrukkelijker aandacht behoeften. Ook hiervoor geldt dat sprake moet zijn van een permanent proces van evaluatie en bijsturen waarin binnen deze regelkring balans moet zijn in alle vier de elementen. De adviezen van Ecorys betreffende de beheersing van met name grote projecten zijn onderwerp van inpassing in onze dagelijkse bedrijfsvoering.

Naast de harmonisatieopgave hebben wij onverkort uitvoering gegeven aan het realiseren van onze bestuurlijke ambities. Dat is in de driehoek organisatie, college en gemeenteraad een stevige opgave gegeven onze bezuinigingsopgave en de steeds krappere wordende rijksmiddelen. Desondanks liggen we met de uitvoering van ons bestuursprogramma op koers en boeken we voortgang in het realiseren van de bezuinigingen.

Dankzij uw besluit om restant-budgetten voor personele inzet vanuit 2020 over te hevelen naar 2021 heeft u ons in staat gesteld om enerzijds adequaat in te kunnen spelen op "knelpunten" in de organisatie en daarnaast ziektevervangende te regelen. Dat laatste was en is nodig vanwege een bovengemiddeld percentage medisch niet-werkgerelateerd verzuim. De krappe arbeidsmarkt ten spijt zijn we er redelijk in geslaagd functies passend te vervangen, zei het tegen oplopende kosten. En daar waar dat niet gelukt is, is er op de werkvloer alles aan gedaan om burgers hier zo min mogelijk van te laten merken. Maar voor 2022 beschikken we, naast het ziektevervangingsbudget, niet over een budget om knelpunten op te vangen. Dit maakt ons minder wendbaar in de bedrijfsvoering.

Covid-19 heeft grote invloed gehad op onze samenleving en dus ook op onze organisatie. De inzet van medewerkers voor onze inwoners en ondernemers is gecontinueerd en medewerkers hebben dat voor een belangrijk deel van uit huis moeten doen. Maar dit heeft er wel in geresulteerd dat thuiswerken meer vertrouwd is geworden en het hybride werken versneld kan worden ingevoerd.

Ontwikkeling formatie

Zoals onze financiële verordening voorschrijft, lichten we in deze paragraaf ook de ontwikkeling van de formatieomvang toe. In de inleiding en bij de toelichting op de baten en lasten gaven wij u reeds enig inzicht in de financiële consequentie van de ontwikkeling in onze formatie. In deze paragraaf lichten wij dat nog iets uitgebreider toe.

In onderstaand overzicht ziet u de ambtelijke formatie, zoals die is opgenomen in deze begroting:

Structurele ambtelijke formatie 2022		
Bedragen x € 1000		fte
structurele formatie	38.285	516,39
tijdelijke formatie met structureel karakter	316	3,78
Stelpost obv septembercirculaire (0,5%)	199	
Totaal	38.800	520,17

Bovenstaande raming moet worden afgezet tegen de financiële kaders die zijn opgenomen in de voorjaarsnota 2021. Deze kaders zien er in financiële zin als volgt uit:

Kaderstelling structurele loonkosten 2022*Bedragen x € 1.000*

Loonkosten 2021	37.100
Stelpost indexatie 2022	576
Taakstelling personeel 2022	-931
Ruimte in begroting 2022	36.745

Per saldo zien wij een uitzetting ten opzichte van de kaders van ruim € 2 miljoen. Deze overschrijding heeft echter een aantal logische oorzaken. Hieronder ziet u hoe de overschrijding van de kaders wordt gedekt:

Dekking/verklaring loonkosten 2022*Bedragen in € 1.000*

2% loonindex i.p.v. 1,5%	174
Mutaties voorjaarsnota (Dekking bestaande budgetten)	776
Uitzetting t.l.v. lumpsum aardbevingen	343
Mutaties gedekt uit bestaande (externe) budgetten	500
Stelpost 0,5% gedekt uit Septembercirculaire	199
Totaal	1.992

2% loonindex

In de kaderstelling bij de voorjaarsnota werd uitgegaan van een loonindex van 1,5%. Dit conform eerdere gemeentefondscirculaires. Gezien de cao-onderhandelingen is de verwachting dat de stijging van personele lasten hoger zal zijn dan 1,5%. Wij hebben daarom gerekend met 2%.

Mutaties voorjaarsnota

Reeds in de voorjaarsnota hebben wij u verschillende budgetneutrale voorstellen voor de personele lasten voorgelegd. Deze werden gedekt uit bestaande budgetten die zijn afgeraamd. Deze zijn conform de voorjaarsnota in deze begroting opgenomen.

Uitzetting t.l.v. lumpsum aardbevingen

In onze begroting is de lumpsum vergoeding in het kader van de beving problematiek structureel geraamd. Uiteraard vraagt deze problematiek ook de nodige ambtelijke inzet. De mutaties op dit vlak zijn daarmee budgetneutraal in onze begroting.

Mutaties gedekt uit externe budgetten

In aanvulling op de gedekte uitzettingen in de voorjaarsnota zien wij ook in deze begroting ca. € 500.000 uitzetting die wordt gedekt uit bestaande budgetten. Denk daarbij aan de participatiewet en de ontvangen gelden in het kader van inburgering.

Stelpost loonindex

In de bovenstaande tabel ziet u dat we een stelpost hebben opgenomen voor verdere loonstijging, conform de loonindex van de septembercirculaire. In de circulaire wordt gerekend met 2,5%. In de raming van de personele lasten hebben we echter gerekend met 2%. In afwachting van de uitkomsten van de cao-onderhandelingen reserveren wij de ruimte uit de circulaire.

HRM-visie en strategisch HRM-beleid

In 2021 is de HRM-visie opgesteld. Deze visie is geënt op onze besturingsvisie. De HRM-visie is kader stellend én richting gevend. In de HRM-visie staan drie thema's centraal:

- Lerende organisatie
- Eigenaarschap
- Organisatie-breed samenwerken.

eHRM

In 2021 is ingezet op de implementatie van het eHRM-systeem Youforce. Dit is een gebruiksvriendelijk geïntegreerd salaris- en eHRM-systeem. Teamcoaches, directieleden en de medewerkers kunnen het systeem gebruiken via zelfbediening. Het is een belangrijke voorwaarde voorgoed lopende administratieve- en tactische processen. En daarmee belangrijk bij de realisatie van strategische doelstellingen.

Inzetbaarheidsbeleid

In 2021 hebben we het inzetbaarheidsbeleid ontwikkeld en in gang gezet. Een onderdeel van het beleid is het vitaliteitsbeleid. Dat noemen we “Vitaal blij!(ven) werken in Het Hogeland.” De vitaliteitscan, de preventiecoaches en de workshops zijn daarvan een voorbeeld. Met de ontwikkeling van het vitaliteitsbeleid gaan we in 2022 energiek en innovatief door.

Wat zijn in 2022 de nieuwe HR-onderwerpen?

Strategisch arbeidsmarktmanagement

De krapte op de arbeidsmarkt is al merkbaar. We kunnen meerdere vacatures in het Sociaal Domein en in het Ruimtelijk Domein niet invullen. De huidige manier van werven en selecteren werkt niet meer. We gaan inzetten op recruitment, verjonging, onboarding en communicatie.

Hogeland academie

In 2022 gaan we de inhoud van de Hogeland Academie verder vormgeven. Dit is een elektronische leeromgeving. De academie wordt gevuld met modules, trainingen en leergangen. Alle medewerkers kunnen hieruit halen wat ze nodig hebben. Zodat ze permanent kunnen leren.

Organisatieontwikkeling

Met een groep enthousiaste medewerkers werken we samen om de organisatie verder te ontwikkelen. Diverse thema's gaan we in 2022 verder uitwerken:

- Persoonlijk leiderschap van directie en teamcoaches;
- Permanent leren met een persoonlijk ontwikkelvoucher;
- Doorontwikkeling van de organisatie.

Communicatie en KCC

De activiteiten van de teams Communicatie, KCC en Online richten zich op het bevorderen van een toegankelijke en nabije overheid voor onze inwoners, ondernemers en (keten-)partners.

We ontwikkelen onze (digitale en inclusieve) dienstverlening met de volgende activiteiten:

- Opstellen visie digitaal ontsluiten persoonlijke informatie.
- Bijdragen aan de implementatie iWetgeving (web, WOO).
- Uitwerken thema 'nabijheid' in samenwerking met inwoners. In beeld krijgen behoefte fysieke dienstverlening.
- Onderzoeken wenselijkheid inzet kanaal chat.
- Uitbreiden digitale aanvraagformulieren.
- Vervolg geven aan eerste meting inwoneronderzoek dienstverlening en informatievoorziening (nulmeting april/mei 2021 uitgevoerd).
- Bevorderen toepassen begrijpelijke taal in alle uitingen

We helpen de organisatie omgevingsbewust te opereren, door:

- Bij te dragen aan de verschillende initiatieven die de gemeente helpen, te 'kijken door de ogen van een ander'.
- Communicatiemedewerkers op te leiden in het gebruik van methodieken die de gemeente helpen om inwoners en anderen op het juiste moment en op de juiste wijze te betrekken. Ons nieuwe Platform betreffende participatie van onze inwoners is hier onderdeel van.
- Oefenen met (digitale) participatie en leren hoe de verschillende kanalen in samenhang te gebruiken.
- Intensiveren inzet digitale nieuwsbrief op dorp/buurt/thema.

We ontwikkelen onze Newsroom naar volwassenheid door:

- Doorontwikkeling kanaalstrategie: welke online kanalen waar, wanneer en voor wie inzetten (maand-contentplanning leidend).
- Profileren gemeente/bestuurders, uitdragen speerpunten gemeente door inzet van deze kanalen, waaronder ook LinkedIn.
- Meting effect communicatie (bereik en sentiment) via Facebook en inzet FB-campagnes en inzet op meer interactie met inwoners.
- Instagram als volwaardig kanaal inzetten om zowel binnen onze gemeente maar ook daarbuiten zichtbaar te maken welk moois Het Hogeland te bieden heeft,

Informatievoorziening en ICT Gemeente Het Hogeland

Vanaf de start is prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van een eerste I-visie. De aandacht ging daarin vooral uit naar de initiële inrichting van één ICT-omgeving en de harmonisatie van applicaties, de informatiestromen en de informatievoorziening in de organisatie. Naast deze nog doorlopende interne veranderopgave(n) moeten wij ons ook continu aanpassen aan de veranderende omgeving. Er staan wettelijke verplichtingen voor de deur met grote impact op de informatievoorziening. Landelijke initiatieven en ontwikkelingen zorgen voor voortdurende veranderingen in het informatielandschap van de (lokale) overheid.

De lat ligt binnen de informatiesamenleving hoog. Inwoners en organisaties stellen meer en hogere eisen aan onze (digitale) dienstverlening. Onze ICT-leveranciers bewegen daarnaast in toenemende mate naar de Cloud. Dit vergt grote en kleine aanpassingen in beheer en nadruk op regievoering. Verder leert Corona ons hoe enorm snel de werkplek en het invullen van tijd en plaats onafhankelijk werken in een stroomversnellingen is geraakt en we spreken van 'hybride werken'. Data is in toenemende mate het basismateriaal waarmee de gemeente haar taken moet uitvoeren en vergt voortdurende aandacht voor kwaliteit en ontsluitbaarheid. Participatie en democratische betrokkenheid van burgers vindt steeds meer online plaats.

Dit geheel vraagt een beleid dat richtinggevend en kaderstellend is voor de komende drie tot vijf jaar. Een beleid dat helpt bij het vormgeven van een goede toekomstbestendige informatievoorziening. In 2022 zal er invulling worden gegeven aan het nog vast te stellen Strategisch Informatie Beleid 2021-2025 (SIB). Het SIB is opgesteld vanuit de organisatievisie en ambities (dat wat we willen) en het uitvoeren van wettelijke taken (dat wat we moeten) en biedt daarmee een kompas voor de doorontwikkeling van de informatievoorziening tot circa 2025. We willen een Hogelands perspectief bieden op de digitale transformatie.

Heel onze informatievoorziening moet vervolgens gedragen worden door een goede, bestendige en veilige ICT-infrastructuur. Daar blijft voortdurend aandacht voor om ook de digitale weerbaarheid van onze gemeentelijke infrastructuur passend te houden bij de genoemde ontwikkelingen.

In verband met een paar kleine uitbreidingen, egalisatie van kosten naar de jaren waarop de kosten betrekking hebben en toegepaste inflatie, worden de licentiekosten hoger. Voor 2022 staat een aantal hercontracteringen en aanbestedingen op de rol, waarvan we het uiteindelijke financiële effect nog niet kennen. Daarnaast hebben we eind 2021 een inventarisatie gepland van alle software(licenties). Beide

acties leiden tot een beter inzicht in de benodigde budgetten voor softwarelicenties. Op basis van deze acties zal het budget voor licentiekosten waarschijnlijk omhoog bijgesteld worden bij de Voorjaarnota 2022.

Juridische Zaken

Het team van juridische zaken ondersteunt en adviseert de organisatie en het bestuur op juridische aspecten van de werkzaamheden. In die rol is het de inzet van het team om de juridische kwaliteit van het gemeentelijke handelen te versterken.

Wat willen we bereiken?

Versterking dan wel borging van de juridische kwaliteit van de gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Op basis van een juridische risicoanalyse worden vanuit het team JZ andere teams ondersteund om de juridische kwaliteit van processen of producten op niveau te brengen of te houden.

Inkoop

Inkooptaken en -verantwoordelijkheden zijn decentraal belegd bij de teams. Het Centraal Coördinerend Inkoopteam (CCI) heeft een adviserende en faciliterende rol richting de teams. Advisering geschiedt zowel gevraagd als ongevraagd met als doel om professioneel in te kopen. Dat is: volgens geldende wet- en regelgeving en het huidige beleid op het gebied van inkoop, aanbesteden en contractmanagement. Op die manier wordt gewerkt aan een inkoopvolwassen gemeentelijke organisatie, waarbij professioneel wordt ingekocht en teams en teamcoaches in staat zijn om voorliggende taken op het terrein van inkoop naar behoren uit te oefenen. De afgelopen jaren is stevig ingezet op deze professionalisering. De vervolgstap is de uitwerking en borging van contractmanagement. Op die manier wordt beter regie gevoerd op de afspraken die via de contracten zijn gemaakt met de leverancier, aanbieder en aannemer.

Wat willen we bereiken?

1. Uitvoering van professioneel contractmanagement.
2. Besparing realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Implementatie van structureel contractmanagement, aantrekken van contractmanagers en interne training van medewerkers die rol spelen bij contractmanagement.
2. In de verschillende fasen van het inkooptraject de voorliggende besparingsmogelijkheden benutten, bijvoorbeeld bij de behoeftestelling, bij de vaststelling van het bestedingsbudget, door middel van onderzoek naar samenwerking en bij de prijsstelling.

Financiën, planning en control

Op diverse terreinen werken we aan een doorontwikkeling van het P&C-instrumentarium. Dit met het doel om de organisatie steeds verder in control te brengen en te zorgen dat de kaderstellende en controlerende rol van de raad beter ondersteund wordt. Voorbeelden van de doorontwikkeling zijn:

- Het vergroten van het bewustzijn van de eigen rol bij budgethouders, middels budgethouders-bijeenkomsten;
- Monitoring op diverse terreinen. Denk daarbij aan de 'Monitor SD' en de 'Monitor HRM' en de plannen voor een raadsoverleg m.b.t. de Grote Projecten;
- Paragraaf 'Grote Projecten' in de P&C-documenten.
- Opname van stuurgegevens in de programma's;
- Ook in het kader van de PDCA-cyclus kijken we vanuit control naar de ontwikkeling van stuurgegevens en de wijze van verantwoording door de diverse teams.

Om de begroting inzichtelijker te maken wordt gewerkt aan een dashboard op teamniveau. Dit zal in 2022 verder worden uitgewerkt. Voorts wordt een verplichtingenadministratie ingevoerd en wordt de projectadministratie verder verbeterd, zodat de budgethouders dagelijks beter inzicht hebben in de budgetten en ons college en uw raad beter kunnen worden bediend.

Samen met het auditcomité is geconcludeerd dat we de aansluiting tussen de verschillende P&C-documenten inzichtelijker gaan maken. Dit draagt ook weer bij aan het versterken van de rol van de gemeenteraad.

Rechtmatigheid en audits

Vanaf het boekjaar 2022 moet het college van burgemeester en wethouders zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven in de jaarstukken. Nu is het zo dat de externe accountant bij de jaarrekening van een gemeente een controleverklaring verstrekt met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. Op basis van de interne controlewerkzaamheden van de AO/ic-medewerkers zal ons college over 2022 zelf een rechtmatigheidsverantwoording ondertekenen (en niet de accountant). Deze verantwoording zal worden opgenomen in de jaarstukken 2022.

Veel van de benodigde stappen om te komen tot invulling van genoemde wijziging hebben wij inmiddels gezet. Het boekjaar 2021 willen we daarbij gebruiken als een goede testcase, door grotendeel reeds op de voorgestane wijze uitvoering te geven aan de controles en de rol van de organisatie, college en raad.

Financiële administratie

Het fundament voor 'de basis op orde' is gelegd. Aanvullend op dit continue proces wil de financiële administratie haar professionaliteit verder verhogen en de kwetsbaarheid verlagen. In 2022 worden alle processen tegen het licht gehouden om te bekijken of er efficiënt en effectief genoeg gewerkt wordt, dit ook in de samenwerking met de rest van de organisatie. Er wordt verder gewerkt aan aanvullende kennis voor het gebruik van de huidige systemen en daarnaast worden de mogelijkheden voor het overgaan naar de opvolger van ons huidige systeem verkend en mogelijk opgestart. Ons huidige systeem wordt over een aantal jaren niet meer ondersteund. Het is van belang tijdig te starten, zodat we een goede overgang kunnen realiseren.

Kwetsbaarheid wordt verlaagd door breder in te zetten op interne vervangbaarheid, waarbij taken niet langer alleen bij één medewerker kunnen liggen. Ook gaat het hier om veilig werken en veiligheid (in de breedste zin) op de werkvloer.

Het is een landelijke trend dat het aantal No Cure No Pay bezwaren oploopt. Ook onze gemeente heeft met die trend te maken. De kosten per NCNP-bezwaar staan vaak niet in verhouding tot het voordeel van de inwoner. Dit terwijl het net zo gemakkelijk is voor de inwoner om zelf bezwaar te maken. Door middel van extra aandacht voor de communicatie en het, nog verder, vergemakkelijken van het maken van bezwaar willen wij een eerste stap gaan maken in het terugdringen van deze kosten.

<i>Wat willen we bereiken?</i>		<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
»	Optimalisatie debiteurenbeheer	<ul style="list-style-type: none">• Proces van debiteurenadministratie verder automatiseren.• Ruimte laten ontstaan voor persoonlijke benadering bij betalingsachterstand.
»	Correcte aanslagoplegging	<ul style="list-style-type: none">• Aanslagoplegging permanent op kwaliteit en volledigheid monitoren.
»	Terugdringen NCNP bezwaren	<ul style="list-style-type: none">• Aanvullende communicatie richting inwoners en gemakkelijker maken van indienen van een eigen bezwaar.

»	Werkbare verplichtingenadministratie	<ul style="list-style-type: none"> • Verder uitrollen van de huidige werkwijze, rekening houdend met een opvolger van het huidige systeem.
»	Processen beheersen	<ul style="list-style-type: none"> • Nader beschrijven en toetsen van de processen i.s.m. andere teams
»	Overgang Financiële software	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen en voorbereiden implementatie opvolger van huidige financiële software.

Informatiebeveiliging

Wij hebben de verantwoordelijkheid om onze informatievoorziening te beveiligen en veilig te houden. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid beschrijft beheersmaatregelen die minimaal benodigd zijn om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie te borgen. Afgelopen 3 jaar zijn verscheidene beheersmaatregelen geïmplementeerd. De gemeente dient doorlopend stappen te zetten om onze digitale weerbaarheid te verhogen.

Wat willen we bereiken	Hoe gaan we dit doen
Onderliggende beleidsstukken, zodat processen op gestructureerde en geformaliseerde wijze worden uitgevoerd en informatiebeveiliging in overeenstemming met het beleid is.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen beleidsdocumenten en procedures
Informatiebeveiliging geborgd en bestuurd door middel van het Information Security Management System	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoordelijken in het Information Security Management System op te voeren.
Aangesloten teams op het Information Security Management System om de zorg en verantwoordelijkheid te nemen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en DigiD.	<ul style="list-style-type: none"> • Geleidelijk teams aansluiten op het Information Security Management System.
Verantwoord gedrag op het gebied van privacy en informatieveiligheid om veilig te werken organisatie breed te borgen.	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met een specialistische organisatie het bewustwordingsprogramma te continueren waarbij psychologie, communicatie en didactiek de bouwstenen zijn.

Privacy

Privacy is een grondrecht. Gemeente Het Hogeland verwerkt talloze persoonsgegevens van onder andere inwoners en medewerkers. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) dient als basis waar organisaties binnen de EU aan dienen te voldoen. De komende jaren zal de gemeente zich dan ook moeten inzetten verder te werken om te voldoen aan deze wetgeving. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Het actualiseren en bijhouden van het Register Verwerkingsactiviteiten;
- Het optimaliseren van processen en verantwoordelijkheden rondom de rechten die betrokkenen hebben op grond van de AVG;
- Het informeren van de organisatie over de thema's informatiebeveiliging en privacy door middel van een bewustwordingsprogramma.

Naast bovenstaande aandachtspunten is er een specifiek doel om een beter overzicht te krijgen van alle externe organisaties die persoonsgegevens verwerken waar gemeente Het Hogeland

verantwoordelijk voor is. Met dergelijke organisaties worden afspraken gemaakt over gegevensuitwisseling en zo nodig wordt een verwerkersovereenkomst gesloten. De ervaring leert nu dat deze afspraken niet altijd nagekomen worden en met name binnen de talloze gemeenschappelijke regelingen levert dat risicovolle situaties op met mogelijke datalekken tot gevolg.

Facilitaire zaken

Door de herindeling maakt de gemeente Het Hogeland gebruik van veel verschillende leveranciers. Voor een goede beheersing en de uniformiteit van werken is het wenselijk dat het aantal leveranciers wordt teruggebracht. Tevens zorgt dit voor het terugdringen van het aantal facturen dat moet worden verwerkt.

In de periode tot en met 2022 heeft de gemeente meerdere inkooptrajecten/aanbestedingen af te ronden. Om deze aanbestedingen, vaak Europese procedures, te kunnen bemensen is in tijdelijkheid extra inkoopcapaciteit nodig.

We willen zo goed mogelijk in control komen voor wat betreft de leveranciersafspraken. De functie en of rol van contractmanagement is nog niet belegd. Team Facilitair zal samen met team Inkoop een pilot voorbereiden voor contractmanagement. In 2020 heeft een verkenning plaatsgevonden op welke wijze contractmanagement op adequate wijze kan worden ingericht voor team Facilitair. Doelstelling is om dit vervolgens organisatie breed in te richten voor alle contracten.

Sinds januari 2020 wordt gewerkt met één Servicedesk waar men terecht kan voor alle vragen en meldingen over de facilitaire- en ICT-dienstverlening. Een brede Servicedesk voor een groot deel van de interne dienstverlening die in eerste instantie “unskilled” van start is gegaan. Dit wil zeggen dat meldingen vooral worden aangenomen, geregistreerd en doorgezet naar een behandelaar/specialist. Inmiddels worden steeds meer meldingen in de eerste lijn afgehandeld.

Alle klantcontacten komen binnen via één systeem, het Selfservice Portaal, welke door andere teams steeds meer wordt gevonden en gewaardeerd. We blijven daardoor groeien en door ontwikkelen. Ontwikkelingen in het huisvestingsconcept van Het Hogeland, waaronder het versneld afstoten van 1 gemeentelocatie, vragen om aanpassingen in het huidige werkplekconcept en het hybride werken. Daarnaast zien we dat veel medewerkers nog steeds thuis werken als gevolg van de maatregelen rond COVID-19. Een tijdelijke aanleiding met een, naar wij verwachten, blijvend effect op het gebruik van onze werkplekken. Allemaal factoren die vragen om een innovatief werkplekconcept op korte en lange termijn. In nauwe samenwerking met de overige projectteams die werkzaam zijn met het huisvestingsconcept wordt er een duurzame oplossing gezocht om goed te anticiperen op genoemde ontwikkelingen en zet in deze lijn de beschikbare middelen in om de nodige stappen voorwaarts te zetten.

Wat willen we bereiken?		Wat gaan we daarvoor doen?
»	Leveranciersafspraken in control krijgen (continue proces)	<ul style="list-style-type: none"> • Het aandragen van eisen en wensen, waarmee - samen met team Inkoop - een inkooptraject gestart kan worden • Terugbrengen van het aantal leveranciers en facturen • Inrichten van contractmanagement.
»	Goed werkende Servicedesk (continue proces)	<ul style="list-style-type: none"> • Opleiden van medewerkers • Doorontwikkeling van het Selfservice Portaal (TOPdesk) o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • Implementeren en optimaliseren van onderliggende processen, zoals autorisatiemanagement, changemanagement en toegangsbeleid • Doorontwikkeling van de kennisbank van het Selfservice Portaal.

»	(verdere) Ontwikkeling van de teams vallen onder facilitair.	<ul style="list-style-type: none"> • Scholing • KPI's maken, verwerken en leveren. • DISCOVERY verder uitwerken en volgens de aandachtspunten persoonlijk maken. • BILA's inplannen.
»	Efficiënte inzet van bodes op verschillende locaties.	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn belangstellingsgesprekken met de bodes geweest (allen) n.a.v. de sluiting van een van de gemeentehuizen. Wensen, verzoeken en regelingen komen hier aan de orde. • Inzet per dag, maar ook roosters voor de raadsvergaderingen zullen gemaakt worden. • Wensen en eisen vanuit de griffie/raad vertalen in werkprogramma's.
»	Aanbesteding schoonmaak	<ul style="list-style-type: none"> • Proces is zojuist gestart. Belangrijke speler is Ability in het verhaal en is aangehaakt vanaf moment 1. • Doel is om minder aanspreekpunten te hebben en een continue en kwalitatief goede dienstverlening.
»	Aanbesteding bedrijfsafval	<ul style="list-style-type: none"> • Proces is in september gestart.

Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de samenwerkingsverbanden, waarin onze gemeente participeert en tevens een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt hiervoor het begrip 'verbonden partijen' gebruikt. Het gaat dan om derde partijen waarin de gemeente een aanmerkelijk financieel en bestuurlijk belang heeft. Hieronder worden de deelnemingen verstaan van onze gemeente in gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden, vennootschappen, stichtingen en verenigingen.

Financieel belang

Er is sprake van een financieel belang als een aan een verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag bij faillissement niet verhaald kan worden of als de gemeente aansprakelijk is wanneer de gemeente haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang

Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft in de rechtspersoon via het aandeelhouderschap en/of via het recht tot voordracht of benoeming van personen in de bestuursorganen van een rechtspersoon.

Overzicht Verbonden Partijen

De gemeente Het Hogeland heeft bestuurlijke en financiële belangen in onderstaande verbonden partijen. De lijst bestaat uit gemeenschappelijke regelingen die voldoen aan de definitie van verbonden partij, namelijk dat er sprake moet zijn van een bestuurlijk en financieel belang.

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stel zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen: - brandweerzorg; - geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; - rampenbestrijding en crisisbeheersing; - bevolkingszorg; - melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Programma	1. Veiligheid
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door de burgemeester.
Financieel belang*	De kosten voor de Veiligheidsregio Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 4.019 + aanvullende bijdrage FLO van € 240.
Eigen vermogen *	31-12-2020: € -8.213 31-12-2019: € -10.272
Vreemd vermogen *	31-12-2020: € 37.472 31-12-2019: € 36.707
Financieel resultaat *	2020: € 531 (V) 2019: € 15.328 (N)
Risico's	De algemene reserve VRG wordt tot het beschikbare weerstands-capaciteit gerekend. Bij de jaarrekening 2019 is besloten een voorziening te treffen van €15,2 mln. (nette contante waarde) voor de toekomstige FLO kosten. Hierdoor is een negatieve algemene reserve ontstaan

	(ultimo 2020 van € 10,3 miljoen) en is er geen weerstandsvermogen beschikbaar. Met de gemeenten is in 2020 afgesproken om de ontstane negatieve reserve in 5 jaar op te lossen door een aanvullende deelnemersbijdrage van € 2,6 mln. per jaar. De focus op de aanpak van de coronacrisis, de stijgende FLO kosten, de diverse landelijke ontwikkelingen en de krappe financiële positie van VRG zorgen er wel voor dat het risicoprofiel stijgt.
Ontwikkelingen	De begroting van de VRG gaat financieel gezien uit van de "0" lijn. Dit betekent dat de meerjarenbegroting alleen is geïndexeerd. Er wordt verdere invulling gegeven aan de ingezette koers uit de Meerjarenkoers 2018-2021 en het Veiligheidsplan 2020-2024. Enerzijds wordt dit opgepakt in diverse projecten en trajecten, zoals de doorontwikkeling van crisisbeheersing, de toekomstvisie op brandweezorg en de toekomstige implementatie van de Omgevingswet, anderzijds gebeurt dit door verder te investeren in de medewerkers.

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de volgende belangen; - bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking; - bevolkingszorg.		
Programma	5. Sociaal domein & Volksgezondheid		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	De kosten voor PG&Z worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 2.313		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	3.625
	31-12-2019:	€	3.988
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	44.344
	31-12-2019:	€	17.411
Financieel resultaat *	2020:	€	629 (V)
	2019:	€	2.071(V)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en lasten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de taken op het gebied van publieke gezondheid en de jeugdzorg. De beschikbare weerstandscapaciteit is gelijk aan de algemene reserve per 31-12-2020 van € 1.340		
Ontwikkelingen	De Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z) bestaat uit de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). Sinds 2020 is de GGD een zelfstandige organisatie die uitvoering geeft aan de publieke gezondheidszorg voor de Groninger gemeenten. Jaarlijks wordt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) vastgesteld tussen de gemeente Het Hogeland en de GGD. In de DVO zijn de taken en diensten beschreven die worden uitgevoerd binnen het programma Gezondheid, die worden uitgevoerd binnen de Gr PG&Z.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)		
Vestigingsplaats	Veendam		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De ODG verzorgt de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu, bouwen en wonen in opdracht van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen en de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door de burgemeester.		
Financieel belang*	De kosten voor de ODG worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor 2022 voor Het Hogeland bedraagt € 833.		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	1.695
	31-12-2019:	€	1.773
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	2.853
	31-12-2019	€	3.125
Financieel resultaat *	2020:	€	609
	2019:	€	350
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en lasten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de VTH-taken.		
Ontwikkelingen	In 2022 wordt overgestapt op output financiering.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen		
Vestigingsplaats	Usquert		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het op een doelmatige en milieu hygiënische verantwoorde wijze verwijderen van afvalstoffen.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland en Eemsdelta		
Bestuurlijk belang	De gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (raadslid en wethouder) en in het Dagelijks Bestuur (wethouder).		
Financieel belang*	De kosten (exploitatietekort) voor Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen worden gedragen door de deelnemende gemeenten. Voor mogelijke liquidatiekosten is in 2022 een bedrag van € 75 geraamd.		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	553
	31-12-2019:	€	3.166
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	1.266
	31-12-2019:	€	1.202
Financieel resultaat *	2020:	€	10 (V)
	2019:	€	4 (N)
Risico's	Het uiteindelijke tekort wordt gedragen door de deelnemende gemeenten. In de gemeenschappelijke regeling is de verdeling van de baten en lasten van de deelnemende gemeenten geregeld. In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.		
Ontwikkelingen	Het Dagelijks Bestuur (DB) van het Vuilverwerkingsbedrijf heeft op 11 juni 2020 besloten om het Algemeen Bestuur (AB) voor te stellen om het voornemen om de GR per 1-1-2021 op te heffen met een jaar door te schuiven naar 1-1-2022. Het AB heeft op 2 juli 2020 ingestemd met dit voorstel. De raad heeft op 30 juni 2021 ingestemd met het voorstel tot opheffing per 1-1-2022 en met het concept-liquidatieplan van de GR Vuilverwerkingbedrijf Noord-Groningen.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Het samenwerkingsverband heeft tot doel de behartiging van de belangen van preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig van de gemeenten uit de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer, en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	De gemeenten Het Hogeland, Groningen en Westerkwartier		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.		
Financieel belang*	De bijdrage van de gemeente Het Hogeland bedraagt voor 2022: € 738.		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	1.019
	31-12-2019:	€	1.019
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	2.421
	31-12-2019:	€	3.561
Financieel resultaat *	2020:	€	0 (V/N)
	2019:	€	0 (V/N)
Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR voor het grensoverschrijdend Openbaar Lichaam Eems-Dollard Regio		
Vestigingsplaats	Leer (Duitsland)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	De GR heeft tot doel het bevorderen en realiseren van grensoverschrijdende samenwerking op regionaal en plaatselijk niveau. In het bijzonder alle maatregelen ter versterking en ontwikkeling van de betrekking tussen de gebieden aan beide zijden van de grens af te stemmen en passende oplossingen voor de op dit terrein optredende problemen te treffen.		
Programma	7. Burger en Bestuur		
Deelnemende partijen	Duitse en Nederlandse gemeenten, alsmede andere regionale overheden, Kamers van Koophandel in de Eems Dollard Regio.		
Bestuurlijk belang			
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	729
	31-12-2019:	€	727
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	3.022
	31-12-2019:	€	2.425
Financieel resultaat *	2020:	€	2 (V)
	2019:	€	261 (V)
Risico's	Geen		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR Havenschap Delfzijl/Eemshaven (Groningen Seaports)		
Vestigingsplaats	Delfzijl		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling en openbaar belang	Verantwoord, integer en duurzaam de economische activiteiten - en dus de werkgelegenheid - te stimuleren in de havens, industrieterreinen en andere logistieke knooppunten die Groningen Seaports beheert of waar het de regie voert.		
Programma	2. Bereikbaarheid		
Deelnemende partijen	Raden, staten en colleges van de provincie Groningen, de gemeente Eemsdelta en de gemeente Het Hogeland.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Bestuur door twee wethouders en twee raadsleden.		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	260.875
	31-12-2019:	€	228.322
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	300.555
	31-12-2019:	€	327.993
Financieel resultaat *	2020:	€	32.553 (V)
	2019:	€	460 (V)
Risico's	De GR staat borg voor de financiering van GSP NV. Behoudens publieke taken (havenmeester) vinden alle (financiële) activiteiten plaats in de NV.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	GR Volkskredietbank voor Noord-Oost Groningen
Vestigingsplaats	Appingedam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling en openbaar belang	De bank is een kredietbank als bedoeld in de Wet op het Consumentenkrediet en heeft geen winstoogmerk. De regeling wordt getroffen ten bate van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van de volgende belangen: a. het verlenen van hulp om te komen tot een financieel stabiele situatie bij burgers die in financiële moeilijkheden verkeren of dreigen te raken; b. het op zakelijk en sociaal verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan sociale kredieten; c. het voorkomen van maatschappelijke minder gewenste vormen van financiële dienstverlening.
Programma	5. Sociaal Domein en volksgezondheid
Deelnemende partijen	Gemeente Appingedam, Westerwolde, , Eemsdelta, Het Hogeland, Oldambt, Pekela en Veendam.
Bestuurlijk belang	Gemeente Het Hogeland is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een wethouder.
Financieel belang*	In de begroting 2022 is een bijdrage geraamd van € 335
Eigen vermogen *	31-12-2020: € 0 31-12-2019: € 0
Vreemd vermogen *	31-12-2020: € 7.946 31-12-2019: € 6.631
Financieel resultaat *	2020: € 0 2019: € 0 (V/N)
Risico's	De aanwezige (structurele en incidentele) weerstandscapaciteit moet voldoende zijn om de financiële gevolgen van optredende risico's op te kunnen vangen.
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	Enexis Holding N.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Distribueren en transporteren van energie, exploiteren transportnetten energie, uitvoeren Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De AVA is het hoogste besluitvormingsorgaan binnen Enexis.		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	4.116.000
	31-12-2019:	€	4.112.000
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	4.635.000
	31-12-2019:	€	4.146.000
Financieel resultaat *	2020:	€	108.000 (V)
	2019:	€	210.000 (V)
Risico's	Enexis is financieel gezond, heeft een eigen vermogen van meer dan 50% (wettelijk vereist is 40%).		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	CSV Amsterdam B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Er loopt nog een procedure tussen Essent en de Staat der Nederlanden. Deze BV draagt zorg voor de afwikkeling van deze procedure.		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	393
	31-12-2019:	€	452
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	27
	31-12-2019:	€	84
Financieel resultaat *	2020:	€	172 (V)
	2019:	€	294 (N)
Risico's	Het financiële risico is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal (totaalbedrag € 20.000) en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		
Ontwikkelingen	De vennootschap zal na afwikkeling van juridische procedures worden ontbonden.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Afwikkelen van de verkoop van Essent aan RWE		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Nederlandse gemeenten en provincies.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	1.569
	31-12-2019:	€	1.590
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	20
	31-12-2019:	€	455
Financieel resultaat *	2020:	€	20 (N)
	2019:	€	15 (N)
Risico's	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal (totaalbedrag € 1.496.822) en het resterende werkkapitaal van deze vennootschap (art. 2.:81 BW).		
Ontwikkelingen	Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank is een betrokken partner en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Programma	8. Bedrijfsvoering
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van het rijk, provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Financieel belang	46.995 aandelen
Eigen vermogen *	31-12-2020: € 5.097.000 31-12-2019: € 4.887.000
Vreemd vermogen *	31-12-2020: € 155.262.000 31-12-2019: € 144.802.000
Financieel resultaat *	2020: € 221.000 (V) 2019: € 163.000 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	N.V. Waterbedrijf Groningen		
Vestigingsplaats	Groningen		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Leveren van drinkwater.		
Programma	8. Bedrijfsvoering		
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van Groninger gemeenten en de provincie Groningen.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	85.671
	31-12-2019:	€	83.874
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	171.611
	31-12-2019:	€	138.900
Financieel resultaat *	2020:	€	1.797 (V)
	2019:	€	2.171 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen	Ook voor het boekjaar 2021 wordt een positief geconsolideerd resultaat verwacht.		

* Bedragen x € 1.000

Naam	Exploitiemaatschappij Haven Lauwersoog B.V.		
Vestigingsplaats	Lauwersoog		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Verantwoordelijk voor het exploiteren, beheer en onderhoud van de haven Lauwersoog.		
Programma	2. Bereikbaarheid		
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland, Noardeast-Fryslân en de visafslag.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	180 aandelen (nominale waarde/aandeel € 45,45)(45%)		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	490
	31-12-2019:	€	481
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	1.342
	31-12-2019:	€	1.117
Financieel resultaat *	2020:	€	8 (V)
	2019:	€	15 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Groningen Milieu (Omrin)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Doelstelling en openbaar belang	Het ophalen van huisvuil.		
Programma	6. Ruimtelijke ordening, Wonen en Duurzaamheid		
Deelnemende partijen	BV Groningen Milieu is 100% dochter van NV Fryslân Milieu.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang*	De bijdrage van de gemeente Het Hogeland bedraagt € 552.		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	9
	31-12-2019:	€	8
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	21
	31-12-2019:	€	18
Financieel resultaat *	2020:	€	1,3 (V)
	2019:	€	0,5 (V)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Stichting De Beemden
Vestigingsplaats	Bedum
Rechtsvorm	Stichting
Doelstelling en openbaar belang	De stichting stelt zich ten doel de exploitatie van: - zwembad De Beemden; - andere sportaccommodaties in de voormalige gemeente Bedum.
Programma	4. Leefbaarheid en Voorzieningen
Deelnemende partijen	Gemeente Het Hogeland en minimaal twee natuurlijke personen.
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke vertegenwoordiging wordt op dit moment niet ingevuld.
Financieel belang*	De bijdrage voor 2022 bedraagt € 116.
Eigen vermogen *	31-12-2020: € nb 31-12-2019: € 188
Vreemd vermogen *	31-12-2020: € nb 31-12-2019: € 60
Financieel resultaat *	2020: € nb 2019: € 31 (V)
Risico's	
Ontwikkelingen	

* Bedragen x € 1.000

Naam	Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds		
Vestigingsplaats	Utrecht		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling en openbaar belang	Verstrekken van microkrediet in ontwikkelingslanden.		
Programma			
Deelnemende partijen	Particulieren en bedrijven.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang	247,17018 aandelen (nominale waarde/aandeel € 200)		
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	1.165.764
	31-12-2019:	€	1.218.572
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	75.949
	31-12-2019:	€	91.787
Financieel resultaat *	2020:	€	22.182 (N)
	2019:	€	14.274 (V)
Risico's	Het risico beperkt zich tot het door de gemeente verworven aandelenkapitaal.		
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vereniging van Waddenzeegemeenten		
Vestigingsplaats	Harlingen (statutair), Delfzijl (secretariaat)		
Rechtsvorm	Vereniging		
Doelstelling en openbaar belang	Het tot stand brengen en in stand houden van een overlegstructuur voor het Waddenzeegebied om te komen tot een samenhangend beleid voor dit gebied.		
Programma	7. Burger en Bestuur		
Deelnemende partijen	Gemeente Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Texel, Vlieland, Harlingen, Het Hogeland, Eemsdelta, Noardeast-Fryslân, Waadhoeke (vm Het Bildt, Franekeradeel) Súdwest-Fryslân, Hollands Kroon, Den Helder, Oldambt.		
Bestuurlijk belang			
Financieel belang	Jaarlijkse ledenbijdrage gebaseerd op bedrag per inwoner.		
Eigen vermogen *	31-12-2020	€	47
	31-12-2019:	€	53
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	147
	31-12-2019:	€	129
Financieel resultaat *	2020:	€	6 (N)
	2019:	€	25(V)
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Naam	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord-Nederland (VEGANN)		
Vestigingsplaats	Ten Boer		
Rechtsvorm	Vereniging		
Doelstelling en openbaar belang	De vereniging behartigt de belangen van de kleine Essent-aandeelhouders		
Programma	3. Economie en Werkgelegenheid		
Deelnemende partijen	De kleine Essent aandeelhouders		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).		
Financieel belang			
Eigen vermogen *	31-12-2020:	€	29
	31-12-2019:	€	29
Vreemd vermogen *	31-12-2020:	€	0
	31-12-2019:	€	0
Financieel resultaat *	2020:	€	10
	2019:	€	0
Risico's			
Ontwikkelingen			

* Bedragen x € 1.000

Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, lokale economie, natuur en landschap, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te realiseren. De nog op te stellen nota grondbeleid schept dan het kader voor de manier waarop de gemeente haar rol (actief, passief of facilitair), haar ontwikkelstrategie en kostenverdeling bij initiatieven bepaalt. Daarnaast biedt de nota een kader voor de manier waarop zij haar instrumenten inzet om haar doelstellingen te realiseren.

Grondnota

Het grondbeleid voor de gemeente Het Hogeland is nog niet herijkt. Hier zal voor alsnog geen bloed uitvloeien omdat hieronder in algemene zin een aantal uitgangspunten zijn aangegeven die ten grondslag liggen aan zowel het beleid als de werkprocessen. In het stelsel van de nieuwe Omgevingswet worden de instrumenten van het grondbeleid (zoals onteigenen, kostenverhaal) gewijzigd. Het is daarom verstandig nog even te wachten met het opstellen van nieuw grondbeleid/ Grondnota. Het uitstel van de invoering van deze Omgevingswet leidt daarom ook tot vertraging bij het opstellen van grondbeleid.

Voor het Hogeland wordt binnen het onderdeel grondbeleid ingezet op het behalen van de onderstaande hoofddoelstellingen:

- Het bevorderen en tijdig mogelijk maken van het gewenste ruimtegebruik;
- Het bevorderen van de gewenste ruimtelijke kwaliteit binnen ontwikkelingsplannen;
- Het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, exploitanten, eigenaren en gemeente;
- Risicobeheersing (o.a. financieel en juridisch) van ruimtelijke ontwikkelingen;
- Streven naar een marktconform resultaat.

Grondprijzennotitie

In de Grondprijzennotitie zijn diverse grondprijzen vastgesteld. Het betreft grondprijzen voor onder andere kavels, overhoekjes, pacht, huur grond, verkoop aan nutsbedrijven etc. Daarnaast wordt in deze nota aangegeven hoe de grondprijzen tot stand (zullen) komen. Bijvoorbeeld middels prijsvergelijking of taxaties. Door het vaststellen van de Grondprijzennotitie zijn de grondprijzen in de gemeente Het Hogeland geharmoniseerd. Voordeel is dat er nu geen ongelijkheid meer is tussen de prijzen in de vier voormalige gemeenten. En hierdoor kan er eenduidig informatie verstrekt worden en kunnen aanvragen efficiënter worden behandeld. Deze grondprijzen worden jaarlijks bezien en indien nodig geactualiseerd/herzien. Wanneer het vaststellen van de nota Grondprijzen leidt tot wijzigingen van kavelprijzen, zullen deze wijzigingen vervolgens in de herzieningen van de grondexploitaties worden meegenomen. Deze herzieningen worden jaarlijks ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Integer, betrouwbaar, zakelijke, doelmatig en professioneel

De gemeente Het Hogeland wil op professionele en zorgvuldige wijze haar taken rond grondzaken uitvoeren. Hiervoor zal continu geïnvesteerd worden in het bijhouden van vak kennis en het bijhouden van relevante wet- en regelgeving. Het verkennen van de marktomstandigheden, de behoeften van inwoners, organisaties en ondernemers is hierbij van wezenlijk belang. Dienstverlenend wanneer het kan, zakelijk wanneer het moet, maar in alle gevallen juridisch correct geregeld, transparant, marktconform en formeel vastgelegd. In alle gevallen geldt dat maatwerk de boventoon voert bij de selectie van, en de wijze waarop, de instrumenten worden ingezet. Ook de bestuurlijke wens om regelarm te willen werken wordt daarbij vertaald met het op zoek gaan naar het instrument (koop, huur, erfpacht, ingebruikname, etc.) dat voor die situatie het meest passend is.

De stand van zaken van de exploitatieopzetten wordt hieronder in de verschillende tabellen omschreven. Voorafgaand aan de jaarrekening worden de exploitatieopzetten voortaan jaarlijks geactualiseerd en door de raad vastgesteld. De actualisatie van de exploitatieopzetten 2020 (herziening 2021) is door de raad in juni 2021 vastgesteld. De ramingen in de tabellen zijn op basis van deze vastgestelde exploitaties.

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	locatie	looptijd	berekende eindwaarde 2021	voorziening jaarrekening 2020
Bedrijvenpark De Marne	Ulrum	1-1-2029	246	
Tuinbouwbedrijventerrein	Kruisweg	1-1-2029	-21	-21
t Stee (niet herzien, vastgesteld per 1-1-2021)	Adorp	1-1-2026	49	
Bedrijventer. Boterdiep fase 2	Bedum	1-1-2027	-328	-328
Vogelzang	Bedum	1-1-2022	0	
Trekweg	Ulrum	1-1-2025	-339	-339
Almersma	Uithuizen	1-1-2027	-1.328	-1.328
LTS	Uithuizen	1-1-2024	-428	-428
Scherphorn noord	Uithuizermeeden	1-1-2023	190	
Munster fase 1	Winsum	1-1-2022	-418	-418
Ter Laan 4	Bedum	1-1-2024	300	
Nijverheidsweg woon werk	Uithuizen	1-1-2028	122	
Centrumplan Uithuizen	Uithuizen	1-1-2025	-3.871	-3.871
TOTAAL:			-5.826	-6.734

*Voor het plan De Laan Zuid te Warffum is geen actieve grondexploitatie. De bouw kavels worden wel uitgegeven. Deze voorziening van € 346.000 is ingesteld ter dekking van de kosten van het woonrijp maken van de genoemde plannen.

De huidige reserve Grondbedrijf (grondexploitaties) heeft een verwacht saldo van afgerond € 438.000. Locatie Vogelzang heeft nog een bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten van afgerond € 15.000 eventueel te gebruiken voor tegenvallers in kosten voor woonrijp maken.

Locatie Ter Laan 4 heeft nog een bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen afgerond € 118.000. Vanuit de grex worden hier geen bijdragen meer aan toegevoegd. Deze reserve wordt ingezet voor projecten grenzend aan het plangebied van Ter Laan 4.

Locatie Leens-Oost heeft nog een voorziening van circa € 65.000. De gemeente heeft de openbare ruimte van projectontwikkelaar overgenomen. Deze voorziening is nodig voor de laatste woonrijp kosten van dit plan.

Aardbevingen

Het Hogeland: Veilig en Vitaal

De gevolgen van de gaswinning en de aardbevingen zijn voor de gemeente Het Hogeland van grote invloed. Het vraagstuk rond de veiligheid voor de inwoners is complex. We hebben in onze gemeente een versterkingsopgave maar ook de schades aan panden zijn door ons hele gebied zichtbaar. De verlopende afhandeling van gemelde schades heeft onder meer effect op de gezondheid en veerkracht van onze inwoners.

Het aardbevingsdossier zal ook in 2022 veel bestuurlijke en ambtelijke inzet vragen op het niveau van de regio, tussen en met gemeenten, provincie en Rijk en in verbinding met onze inwoners. Het dossier kent een brede reikwijdte, denk aan de versterkingsopgave, het ontwikkelen van het lokaal programmaplan voor Nationaal Programma Groningen, het sturen op een snelle, rechtvaardige schadeafhandeling en de besluitvorming rond de gaswinning in het Groningerveld en de kleine gasvelden op zich. Ook het uitvoering geven aan de Bestuurlijke Afspraken zoals deze in november 2020 zijn overeengekomen vragen in 2022 nog aandacht.

Met 2030 als tijdshorizon, streven we in de gemeente Het Hogeland naar een veilige, duurzame en leefbare toekomst, waar eenieder met vertrouwen zijn ontwikkeling in eigen hand neemt. Daarbij hanteren we de volgende doelen:

1. Veiligheid voor alle inwoners
2. Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven
3. Als betrouwbare overheid in continue verbinding met onze omgeving

1. Veiligheid voor alle inwoners.

De gemeente Het Hogeland streeft naar een veilige leef- en werkomgeving, het behoud van de leefbaarheid in de dorpen en daar waar mogelijk te versterken. Goede bereikbare voorzieningen maar ook veilige schoolgebouwen, zorginstellingen en woningen zijn daarbij belangrijk. Perspectief bieden betekent ook oog hebben voor economische kansen en daarnaast bijvoorbeeld behoud van erfgoed. Kortom, een Veilig en Vitaal Het Hogeland waarin we naast onze inwoners staan.

In 2021 wordt een nieuw lokaal plan van aanpak versterking Het Hogeland vastgesteld. In dit plan zal voortbouwend op ons lokaal plan van aanpak versterking 2020 de prioritering zijn opgenomen van de panden die mogelijk moeten versterkt. Deze panden liggen verspreid door ons gebied. Onze opgave betreft de mogelijke versterking van 2444 adressen. Bij het geactualiseerde lokaal plan van aanpak hanteren we het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen om veiligheid voorop te stellen. In het plan van aanpak versterking hebben we een aantal opdrachten opgenomen die de NCG moet uitvoeren. We sturen op het behalen van deze resultaten voordat we in 2023 een nieuw lokaal plan van aanpak zullen vaststellen.

Ondanks de invloeden van het coronavirus hebben we gelukkig een start kunnen maken met de (voorbereidingen voor de) uitvoering van de versterkingsopgave. Deze wordt steeds meer merk- en zichtbaar in de dorpen Kantens, Uithuizen, Uithuizermeeden en Zandeweer. Ook in 2022 gaan we hier volop mee door. Te denken valt aan het realiseren tijdelijke huisvesting en de daarvoor benodigde ruimtelijke procedures en het betrekken van inwoners bij deze opgaven. De corporaties hebben in dit proces al belangrijke sloopbesluiten genomen. Tevens zet de gemeente de kansen voor versnelling in die vanuit de Bouwimpuls worden gegeven. We verwachten in 2022 meer budget te gaan gebruiken voor de uitvoering. Hier zijn zowel de lumpsumvergoeding als ook de zogenaamde inpassingskosten

(zie ook hieronder) voor bedoeld. Ook de versterkingsopgave rond zorg- en schoolgebouwen zal verdere voortgang vinden in 2022.

We proberen de versterkingsopgave zoveel mogelijk te koppelen aan andere doelstellingen, zoals verduurzaming, een mooie openbare ruimte en het toevoegen van stedenbouwkundige kwaliteit. We noemen dit een gebiedsgerichte aanpak. Dit doen we door zoveel mogelijk met de inwoners, ondernemers en de woningcorporaties in gesprek te gaan en met elkaar te bekijken hoe we de versterking van de panden willen oppakken, wat de inwoners daarin willen en hoe de corporaties dit willen combineren met hun eigen doelstellingen ten aanzien van de strategische woningvoorraad.

De versterking en vernieuwing van onze scholen zal ook in 2022 volop verder gaan (zie voor meer toelichting bij "Grote Projecten"). Dit geldt ook voor de versterking en vernieuwing van de zorgpanden. Er worden verdere voorbereidingen getroffen voor een nieuw project Beschermd wonen in Uithuizen, een initiatief van de zorgpartijen Noorderzorg, Cosis en Lentis. De gemeente heeft partijen gefaciliteerd om te komen tot een definitief ontwerpplan. De uitvoering vindt z'n weerslag in 2022 ev. De voorbereiding van de versterking van zorgpanden in Bedum, Uithuizen en Uithuizermeeden zal doorgaan en de gestarte uitvoering in Bedum met gebruikmaking van de in het gebruik genomen tijdelijke huisvesting, zal voortgezet worden.

Naast de opgave van de versterking van panden volgen we nauwlettend de (beleids)ontwikkelingen rond de gaswinning in het Groninger Gasveld, als ook de gaswinning in de kleine gasvelden die zich in Het Hogeland bevinden in de gaten. Samen met de regio stellen we, daar waar nodig, zienswijzen op en/of maken we gebruik van de mogelijkheid om als gemeente in beroep te gaan tegen vaststellingsbesluiten van de minister.

De gevolgen van de gaswinning hebben een grote impact op het welzijn en welbevinden van onze inwoners. We zetten in op het ondersteunen en informeren van onze inwoners. Voor de regio zien we hier een belangrijke rol voor de Tafel Sociaal en Gezondheid. Ook zal vanuit specifieke deskundigheid, via aardbevingscoaches (verbonden aan sociale teams), het luisterend oor aan onze inwoners in 2022 worden geboden. We monitoren de inzet, het verloop en de resultaten van de aardbevingscoaches.

We beïnvloeden waar mogelijk ook de activiteiten van het Instituut Mijnbouwschade. Onder meer de voortgang van de schadeafhandeling, de invoering van de waardedalingenregeling en de smartengeldregeling ter vergoeding van geleden immateriële schade zullen we nauwgezet volgen.

2. Kop op 't Hogeland: Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven

Diverse aanvragen voor projecten zijn in 2021 ingediend zoals Waterwerken Zoutkamp, Vakland en Ennejans Heerd en komen tot verdere uitvoering in 2022. Datzelfde geldt voor de zogenaamde *no regret* projecten, zoals de Plus op de centrumplannen in Uithuizen, Uithuizermeeden, Bedum en Winsum. In 2022 zullen we opnieuw projecten indienen. Dit vraagt een intensief participatietraject met diverse partijen. Daarnaast staat het actualiseren van het lokaal programmaplan Nationaal Programma Groningen /bidboek Kop op 't Hogeland in 2022 op de agenda.

3. Als betrouwbare overheid in continue verbinding met onze omgeving

De ontwikkelingen in het aardbevingsdossier zijn in volle gang in de veelheid van vragen en opgaven die dit dossier met zich meebrengt. We trekken nauw samen op met de regio en brengen dit in balans met onze eigen gemeentelijke koers en vraagstukken. We staan in alles zo veel mogelijk naast onze inwoners.

4. Begroting 2022

Voor het programma aardbevingen is inzet nodig is om binnen regionaal verband op bestuurlijk en ambtelijk niveau volwaardig te kunnen meedoen met diverse (strategische) vraagstukken die er breed

op de agenda staan. Daarnaast zien we dat de versterkingsopgave in diverse dorpen binnen Het Hogeland echt op gang komt.

Om hier goed op te kunnen inspelen is voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt welke inzet en overige kosten wij verwachten te moeten maken. Dit is opgenomen in onderstaand financieel overzicht 2021-2025. Hierin opgenomen is de definitief vastgestelde financiële bijdrage die we vanuit het Rijk krijgen voor de komende jaren.

Meerjarenraming programma aardbevingen (LUMPSUM Begroting)	2021	2022	2023	2024	2025 *)
Baten					
Lumpsumvergoeding 2020-2024	1.970.000	1.640.000	1.235.000	905.000	905.000
NTB/Budgetoverheveling uit voorgaande jaren	1.157.000	991.100	669.100	0	0
Totaal geraamde baten	3.127.000	2.631.100	1.904.100	905.000	905.000
Lasten					
Personeelskosten (kernteam en eerste schil)	1.064.900	1.065.000	1.065.000	1.065.000	1.065.000
Inzet versterkingsopgave overige teams	722.000	712.000	692.000	692.000	692.000
Overige kosten	349.000	185.000	185.000	185.000	185.000
Totaal geraamde kosten	2.135.900	1.962.000	1.942.000	1.942.000	1.942.000
Saldo Baten en Lasten	991.100	669.100	-37.900	-1.037.000	-1.037.000
Totaal tekort 2021-2024				-1037000	-1.037.000
<i>Nog te maken afspraken lumpsumvergoeding</i>		330000	735000	1065000	1.065.000
In geval er geen aanvullende afspraken gemaakt kunnen worden over een verhoging van de lumpsumvergoeding dan kan het tekort in 2024 gedekt worden uit:					
Onttrekking bestemmingsreserve koppellansen (maximaal 500.000)				500.000	
meeropbrengsten leges (raming jaarlijks 200.000)				800.000	
Niet bestede budgetten inzet capaciteit versterkingsopgave (wellicht met name 2021 door later starten)				p.m.	
*) De regionale lumpsumvergoeding loopt van 2020-2024					

Let op: dit is exclusief begroting Nationaal Programma Groningen en scholenprogramma (zie "Grote projecten").

We concluderen op basis van de eerste inschattingen op dit moment dat er voor de komende jaren een financieel tekort zal ontstaan als gevolg van een toenemende capaciteitsinzet voor de uitvoering en een afnemende lumpsumvergoeding. Bij de bespreking van de VJN 2021 is de raad voorgesteld om voor de komende jaren de meeropbrengsten leges die gekoppeld zijn aan vergunningverlening t.b.v. de versterkingsopgave te gebruiken als dekking voor het programma aardbevingen in de komende 4 jaren. Op deze manier kan de inzet voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) worden bekostigd. De raad heeft ingestemd met een bedrag van € 200.000 per jaar.

Overigens geldt dat de regionale begroting najaar 2022 wordt geëvalueerd. De inzet voor die onderhandelingen zullen we op basis van onze meerjarenbegroting van dat moment zorgvuldig bepalen.

Er komen vanuit de bestuurlijke afspraken versterking van 6 november 2020 ook middelen voor zogenaamde "inpassingskosten" beschikbaar. Deze middelen zijn bijvoorbeeld te gebruiken voor een impuls in de openbare ruimte en investeringen ondergrond rond sloop- en nieuwbouwlocaties, maar ook inzet voor stedenbouwkundig advies is hier onderdeel van. We hebben inmiddels van het ministerie van BZK bekrachtigd gekregen dat een eerste som van € 2.066.250 t.b.v. de versterking woningen en een totaalsom van € 2.578.715 t.b.v. het scholenprogramma aan onze gemeente zal worden overgemaakt. Deze middelen moeten over de projecten verdeeld worden en door u ter beschikking worden gesteld. Hiervoor werken we een voorstel uit; dit voorstel leggen we separaat aan u voor.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p>» Veiligheid voor alle inwoners</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een uitgevoerde versterkingsopgave voor woningen voor het jaar 2030, via een gebiedsgerichte aanpak 	<ul style="list-style-type: none"> • Invloed uitoefenen op keuzes versterkingsaanpak, inzet in regionale samenwerking op uitvoering afspraken met het Rijk. • Uitvoering geven aan lokaal plan van aanpak versterking woningen 2021, voor diverse dorpen in Het Hogeland • Scenario's ontwikkelen met betrekking tot tijdelijke huisvesting (THV), start bouw tijdelijke woningen in Uithuizen en voorbereiden bouw tijdelijke woningen in Uithuizermeeden • Noodzakelijke planprocedures uitwerken en voorbereiden wat kan, ondanks onzekerheden, vertalen in draaiboeken en concrete acties • Starten proces stedenbouwkundige opzet voor dorpen met versterkingsopgave • Start voorbereidingen "specials": erfgoed, agroprogramma etc. • Inzet aardbevingscoaches voor effecten van de versterking voor welzijn en welbevinden bewoners in aardbevingsgebied en rond versterking
<ul style="list-style-type: none"> - Een uitgevoerde versterkingsopgave voor scholen in 2022 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren scholenprogramma, versterking schoolgebouwen en nieuwbouw (zie grote projecten)
<ul style="list-style-type: none"> - Een uitgevoerde versterkingsopgave voor zorginstellingen in het jaar 2024, in samenhang met visie zorglandschap Het Hogeland 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan zorgakkoord 2019 • Meedenken met NCG, vastgoedeigenaren en zorginstellingen over vervolgaanpak en uitwerking plannen inclusief eventueel benodigde THV • Noodzakelijke planprocedures uitwerken en voorbereiden wat kan, ondanks onzekerheden, vertalen in draaiboeken en concrete acties • Verbinding leggen met zorgvisie Het Hogeland en inzetten op no-regret maatregelen • Aandacht en aanpak organiseren voor effecten van de versterking voor welzijn en welbevinden bewoners
<ul style="list-style-type: none"> - Handelingsperspectief op (complexe) schadegevallen en bij acuut onveilige situaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet plegen op een zorgvuldige en ruimhartige schadeafhandeling conform gemaakte afspraken met het Rijk

		<ul style="list-style-type: none"> • Nauwgezet volgen implementatie waardedalingenregeling en smartengeldregeling • Afspraken maken over gegevensdeling met IMG om inzicht in schadegevallen en looptijd te krijgen. • (Na)zorg bij bewoners rond gemelde AOS
	<ul style="list-style-type: none"> - Gaswinning terug naar 0 in 2022, minimale negatieve gevolgen gaswinning kleine gasvelden 	<ul style="list-style-type: none"> • Via gemeentelijk adviesrecht, in regionale afstemming, invloed uitgeoefend op besluiten Rijk voor Groninger Gasveld en kleine gasvelden
»	<p>Kop op 't Hogeland: Een toekomstperspectief voor inwoners en bedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> - De inhoud van het Nationaal programma is medebepaald door Het Hogeland - De kansen van Nationaal Programma Groningen worden optimaal benut. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan lokaal programmaplan 2020 in samenspraak met onze inwoners en andere stakeholders, actualiseren lokaal programmaplan • Op orde brengen eigen gemeentelijke organisatie om zo goed mogelijk de kansen te benutten
»	<p>Als betrouwbare overheid in continue verbinding met onze omgeving</p> <p>Heldere communicatiestrategie richting/voor bestuur, organisatie en samenleving en visie op samenwerking met regio en Rijk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan communicatiestrategie/position paper • Inzet plegen en maximale invloed op inhoud en proces in aardbevingsdossier, gebaseerd op eigen doelstellingen en communicatiestrategie • Nieuwsbrieven versterking uitbrengen, in samenwerking met bewoners • Website/ onderdeel aardbevingen actueel houden • Nieuwe mogelijkheden voor digitaal participeren verder onderzoeken en waar mogelijk, inzetten

Grote projecten

Centrumplannen

In onze gemeente wordt gewerkt aan programma's voor het versterken van de centra in de plaatsen Winsum, Uithuizen, Bedum en Uithuizermeeden. Deze programma's en projecten hebben als doel om door een goed voorzieningenniveau een aantrekkelijk en vitaal centrumgebied te bieden en hierdoor bij te dragen aan de algemene leefbaarheid.

Totaal Centrumplannen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtin gen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Bedum	6.914	1.791	485	5.043	-405	2.440	985
Winsum	5.440	1.946	651	1.430	1.413	3.440	765
Uithuizen	14.565	6.305	322	1.425	6.513	8.773	3.121
Uithuizermeeden	2.800	445	409	452	1.494	2.500	236
Proceskosten	1.560	573	198	587	202	1.560	425
Totaal	31.279	11.060	2.065	8.936	9.217	18.714	5.531

Uit het Nationaal Programma Groningen (hierna te noemen: NPG) is 11,6 miljoen euro beschikbaar gekomen om een "plus" te zetten op de realisatie van de centrumplannen in Bedum, Winsum, Uithuizen en Uithuizermeeden. Deze extra middelen worden besteed aan aanvullende projectonderdelen in deze centra, waarvoor in de binnen de vroegere gemeenten nog gemaakte plannen geen financiële ruimte aanwezig was.

Totaal Centrumplannen bedragen x € 1.000	Toegekende subsidies				
	NPG	NCG	Provincie	NAM	Overige
721060032 NPG: Centrumplan Bedum Plus	2.200				
721010007 Openbare ruimte centrum Bedum				120	
721010001 Reconstructie Molenweg					
721010008 Herinrichting Molenweg					
724060001 Damwand Molenweg					
721010002 Uitvoering Bederawalda					120
681001020 Centrumplan Bedum					
721060030 NPG: Centrumplan Winsum Plus	3.440				
721030071 Infrastructuur Centrum Winsum (Boogplein)					
721030075 Versterking Centrum Winsum					
721060031 NPG: Centrumplan Uithuizen Plus	2.200				
721040080 De Blink ----- GRONDEXPLOITATIE -----		3.044	700		
721040081 Molenerf ----- GRONDEXPLOITATIE -----					
721040082 Schoolstraat ----- GRONDEXPLOITATIE -----					
721060033 NPG: Centrumplan Uithuizermeeden Plus	2.200				
621002300 Dynamiek aan het Lint Uithuizermeeden				300	
721060062 NPG: Proceskosten Centrumplannen	1.560				
TOTAAL	11.600	3.044	1.000	120	120

Waar nodig en mogelijk worden met de middelen extra (verpauperde) panden in de centra aangekocht en gesaneerd, eventueel in samenhang met de realisatie van nieuwe infrastructuur (nieuwe zichtlijnen) en/of nieuwe functies (zorg/cultuur). Daarnaast wordt geïnvesteerd in verdere verhoging van de ruimtelijke kwaliteit van het openbaar gebied. Dit alles met het doel om de aantrekkelijkheid van de centra verder te vergroten en een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid. Nog meer dan in het verleden al gepland:

- Krijgen leegstaande winkels in de centra een nieuwe invulling door subsidiëring van verplaatsingen van winkels van buiten de centra naar in de centra en/of van omvorming naar levensloopbestendige woningen of een andere bestemming;
- Worden het exterieur en (eventueel) het interieur van winkels in de centra met subsidie opgeknapt;
- Wordt de kwaliteit van het openbaar gebied vergroot.

De betreffende oorspronkelijke subsidieregelingen hebben een opvolger gekregen in een nieuwe geüniformeerde regeling "Nadere regels versterking centra vier dorpen Het Hogeland" die van toepassing verklaard is op de centra van Bedum, Winsum, Uithuizen en Uithuizermeeden.

Programma Centrumontwikkeling Winsum

Centrumplan Winsum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtin gen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	3.440	880	351	630	1.579	3.440	765
Infrastructuur centrum Winsum	1.000	200	0	800	0		
Versterking centrum Winsum	1.000	866	300	0	-166		
Totaal	5.440	1.946	651	1.430	1.413	3.440	765

Met de uitvoering van het Centrumplan Winsum wordt versterking van het centrum van Winsum nagestreefd. Dit met het doel om te komen tot een economisch sterk, compact, aantrekkelijk en levendig winkelcentrum. Hiervoor zijn in de voormalige gemeente Winsum een drietal pijlers gestart:

Vastgoedontwikkeling (infra)

De eerste pijler betreft de ontwikkeling van de locatie Boogplein in het centrum van Winsum. Doel hiervan is om te komen tot herontwikkeling en inrichting van deze voormalige bedrijfslocatie. Dit met een duurzame en hoogwaardige invulling van de locatie Boogplein, met een gedifferentieerd programma met appartementen, woningen en winkelareaal. En tevens met ruimte voor publieke functies als verkeer, parkeren en een aantrekkelijk woon- en verblijfsgebied.

Herinrichting openbare ruimte (infra)

De tweede pijler betreft de aanpak van de openbare ruimte in het centrum van Winsum. Het gaat daarbij om te komen tot het verhogen van de aantrekkelijkheid en kwaliteit van het openbare gebied in het centrum, waaronder de inrichting van de openbare ruimte van het Boogplein. Hiervoor was reeds in het verleden in vm. Gemeente Winsum een krediet beschikbaar gesteld.

Subsidieregeling vastgoed (versterking)

De laatste pijler betreft de uitvoering van de oorspronkelijke subsidieregeling "versterking centrum van Winsum" en met NPG-middelen gefinancierde opvolger "Nadere regels versterking centra vier dorpen Het Hogeland". Met deze subsidieregelingen wordt de concentratie van winkels en het versterken van de winkelstructuur in het kernwinkelgebied Winsum/ Obergum beoogd. Hierbij gaat het om verbetering van de algehele beeldkwaliteit en de aantrekkelijkheid en kwaliteit van de bebouwing binnen het kernwinkelgebied.

Nationaal Programma Groningen (Wierde van waarde)

De middelen van het NPG zijn bedoeld om een plus te zetten op de al lopende (centrum)projecten. Voor het centrum van Winsum wordt daarbij ingezet op de aanpak van het gebied ten noorden van het Winsumerdiep, rond de kerk en Hoofdstraat Obergum (schetsplan Wierde van waarde). Het gaat hierbij om versterking van het functioneren van dit gebied als kernwinkelgebied én cultureel hart van het dorp Winsum. Wij willen dit bereiken door verbetering van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het

kernwinkelgebied Winsum/Obergum en versterking van de culturele voorzieningen binnen het kernwinkelgebied Winsum/Obergum.

Resultaten 2022:

In 2021 zijn zowel de planontwikkeling voor het vastgoed van het Boogplein, als het ontwerp van de openbare ruimte (ten zuiden van het Winsumerdiep) afgerond. Tevens is voor deze ontwikkelingen een planologische procedure doorlopen en inmiddels een bestemmingsplan vastgesteld.

Wij verwachten dat begin 2022 de lopende beroepsprocedure tegen de vaststelling van het bestemmingsplan zal worden afgerond. Daarna zal zo spoedig mogelijk een aanvang worden gemaakt met de uitvoering en realisatie van de plannen. Dit betekent dat wij na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan de locatie van het Boogplein bouwrijp zullen gaan maken. Om zo de realisatie van de appartementen en overige vastgoed mogelijk te maken.

Hierbij moet worden opgemerkt dat voor de verschillende activiteiten nog vergunningen moeten worden verleend. Tegen deze vergunningen staan nog verschillende bezwaar- en beroepsmogelijkheden open, hetgeen nog tot verdere vertraging van de feitelijke uitvoering kan leiden met enkele maanden.

Tevens zullen wij een start maken met de herinrichting van een deel van de openbare ruimte in het centrum van Winsum. Wij zijn voornemens om de openbare ruimte gefaseerd te gaan aanpakken. Dit ter voorkoming van onnodige kosten en overlast als gevolg van dubbel werk en schade door bouwactiviteiten.

De subsidieregelingen "versterking centrum van Winsum" en "Nadere regels versterking centra vier dorpen Het Hogeland" zijn in Winsum een succes gebleken. Het binnen de regelingen beschikbare budget is eerder volledig toegekend. Een aanzienlijk deel van deze plannen, met name uit de regeling "Versterking centrum van Winsum" zijn inmiddels geheel uitgevoerd en afgerond. Bij de nog lopende subsidieprojecten sturen wij erop om zo spoedig mogelijk te komen tot een definitieve afronding hiervan. Voor de regeling "Nadere regels versterking centra vier dorpen Het Hogeland" geldt voor enkele plannen waarvoor subsidie is toegekend, dat de uitvoering is vertraagd. Dit heeft te maken met onzekerheden voor de betreffende ondernemers, welke voortvloeien uit de Coronamaatregelen. Ook hebben enkele ondernemers te maken met stijgende bouwkosten en beperkte beschikbaarheid van aannemers, welke de uitvoering van deze projecten frustreert. Wij verwachten in 2022 de uitvoering van deze regelingen grotendeels te kunnen afronden.

Voor het gebied ten noorden van het Winsumerdiep, rond de kerk en Hoofdstraat Obergum (schetsplan Wierde van waarde) zijn wij, na enige vertraging in 2021 gestart om te komen tot een visie op de ontwikkeling van dit gebied. Wij hopen in de loop van 2022 uw raad een gedragen visie te kunnen voorleggen. Daarna kan worden begonnen met de uitwerking en het realiseren van deze visie.

Programma Centrumontwikkeling Uithuizen

Centrumplan Uithuizen bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtin gen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	2.200	241	253	700	1.006	2.200	125
De Blink	5.250	5.222	0	0	29	3.744	2.995
Molenerf	4.967	512	47	10	4.399	2.431	0
Schoolstraat	2.148	331	22	715	1.080	398	0
Totaal	14.565	6.305	322	1.425	6.513	8.773	3.121

Uithuizen vormt een regionaal verzorgend centrum. Om deze centrumfunctie te behouden en te versterken is het noodzakelijk om te blijven investeren in kwaliteit. Groeiende leegstand leidt tot verpaupering en tot het ontstaan van een negatieve spiraal. Voor de leefbaarheid moeten de

supermarkten in het dorp blijven. De aanzuigende werking daarvan biedt ook aan de kleinere winkels een toekomstperspectief. Daarnaast is het goed voor de werkgelegenheid; nadrukkelijk ook die van jongeren. Het op peil houden en versterken van de voorzieningen is van groot belang voor de leefbaarheid van Uithuizen en omgeving. Wij werken hierbij nauw samen met de Handelsvereniging Uithuizen.

Doel: Het programma beoogt een economisch sterk, compact, leefbaar en onderscheidend winkelcentrum, waar het prettig verblijven is. Een sprankelend centrum.

De afgeleide doelen zijn verwoord in de onderliggende projecten te weten;

- Blink
- Molenerf
- Schoolstraat
- Bestrijding leegstand.

NPG en subsidies

Voor het programma is in 2019 vanuit het NPG een bijdrage ontvangen. Deze bijdrage maakt realisering van het project 'Bestrijding leegstand' en een plus op de drie andere reeds lopende projecten mogelijk. Het gaat dan om (mogelijk) aan te kopen en te slopen panden en de inrichting van de openbare ruimte in met name het project Schoolstraat.

Eerder toegekende subsidies voor het programma zijn:

- Een gecombineerde provinciale subsidie vanuit het Uitvoeringsprogramma Leefbaarheid 2016-2020 en het Financieel Arrangement Eemsdelta ten behoeve van het totale programma.
- Een subsidie van het NCG, Kansrijk Groningen, voor het vervangen van de duikerbrug Snik door een hogere brug en het inrichten van de directe omgeving.

Project Blink

Dit project is in 2021 afgerond.

Project Molenerf

Doel: Het project Molenerf verbindt het Molenerf met de Blink. Door de verplaatsing en sloop van de supermarkten wordt ruimte gemaakt voor een tweerichting verkeersroute van het Snik-Molenerf via de Blink naar de Zuiderstraat. Hierdoor ontstaat een transparante en aantrekkelijke verbinding vanuit het Molenerf richting Blink, centrum. Gelijktijdig ontstaan twee up-to-date supermarkten qua oppervlakte en inrichtingseisen. Jumbo en (naar verwachting) Lidl worden beter ingepast in de ruimtelijke structuur. De voldoende aanwezige parkeerplaatsen krijgen een betere inrichting in het groen. Nieuwbouw op de SNS-locatie zorgt voor een kwalitatief hoogwaardige begrenzing aan de oostzijde van de Blink met winkel/horeca invulling en appartementen.

Resultaten 2022:

1. Het verwerven van het vastgoed van Lidl op de kop van de passage, waardoor binnen het vigerende bestemmingsplan zowel de planuitwerking voor de SNS-locatie en de Jumbo als voor de wegverbinding Molenerf-Blink verder kan worden opgepakt. Het tempo is afhankelijk van de bereidheid tot medewerking van Lidl. Mogelijk moet een onteigeningsprocedure worden doorlopen.
2. Het opstellen van een bestemmingsplan voor de gehele rest van het Molenerf, omvattende de panden van Lidl, Aldi, voormalige Formido en het gehele bestaande parkeerterrein.
3. Het verwerven van het (resterende) vastgoed van Lidl (incl. Aldi) en van de eigenaar van de voormalige Formido. Afhankelijk van de bereidheid tot medewerking moeten hiervoor mogelijk onteigeningsprocedures worden gestart.

Project Schoolstraat Uithuizen

Doel: Initiatieven van de marktpartijen om te investeren in het centrum honoreren om gezamenlijk een kwaliteitsslag te realiseren. Supermarkten worden gefaciliteerd in verplaatsing naar en/of nieuwbouw in het gebied. Hiervoor moeten er voldoende parkeerplaatsen worden gerealiseerd, evenals een goede verkeerskundige verbinding tussen het parkeerplein en de Hoofdstraat-Oost. Ook voor het parkeerterrein wordt een kwaliteitsslag beoogd, door betere stedenbouwkundige inpassing en de toevoeging van groen.

Randvoorwaarden voor de ontwikkeling zijn inmiddels bepaald en met derden overeengekomen. Er is inmiddels een koop- en realisatieovereenkomst afgesloten met de exploitant van de Albert Heijn. De nieuwe invulling met moderne en vergrote supermarkt, dagwinkels en verbindingen wordt zorgvuldig ingepast in een ruimtelijke structuur, die past bij het dorpse beeld. Hiervoor zal de Kerkstraat gaan verdwijnen het naastgelegen verpauperde pand, een voormalige bakkerij, wordt gesloopt.

De jaren-80 aanbouw van De Rank zal worden gesloopt, waarna het resterende pand openbaar wordt verkocht.

Resultaten 2022:

1. Wij verwachten rond de zomer 2022 de bestemmingsplanprocedure voor het project Schoolstraat te kunnen afronden. Wel kan een eventuele beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan nog tot vertraging in de uitvoering zorgen.

2. Parallel aan de planologische procedure wordt door ons gewerkt aan het ontwerp en engineering van de openbare ruimte. Wij zijn voornemens om na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan zo snel mogelijk over te gaan tot aanbesteding en realisatie van de openbare ruimte. De afstemming met de nieuwbouw van de supermarkt zijn qua proces en logistiek hierbij punt van aandacht. Inzet is om de overlast voor omgeving en derden tot het minimum te beperken.

3. Wij verwachten begin 2022 het jaren '80 deel van de Rank te kunnen gaan slopen. Het resterende deel zal hierna openbaar worden verkocht, waarbij wij ons ten doel stellen om voor De Rank een functie te vinden welke ondersteunend is aan dit deel van het centrum.

Bestrijding leegstand

Doel: De leegstand zowel preventief als correctief bestrijden met een pakket van initiatieven. Daarmee niet alleen het totale centrum aantrekkelijk maken en een kwaliteitsimpuls geven, maar ook in algemene zin de aantrekkelijkheid vergroten voor nieuwe vestigingen en investeerders.

Resultaten 2022:

Uitvoering geven aan 'Nadere regels versterking centra vier dorpen Het Hogeland'; een subsidieregeling voor de centra van de dorpen Bedum, Uithuizen, Uithuizemeeden en Winsum, waardoor ondernemers worden gestimuleerd te investeren in hun ondernemingen. Dit onder meer door hen te faciliteren bij het verplaatsen van hun bedrijf naar de centra of het verbeteren van hun nieuwe dan wel bestaande bedrijfspand.

Aankoop, sloop en herontwikkeling van de locaties van verpauperde panden eventueel in samenhang met de realisatie van nieuwe infrastructuur en/of nieuwe functies. Dit geldt concreet voor de locatie van het pand van (voorheen) De Komeet.

Programma Centrumontwikkeling Bedum

Centrumplan Bedum bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtin gen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	2.200	36	0	2.140	24	2.200	15
Openbare ruimte centrum Bedum	1.120	650	0	462	8	120	120
Reconstructie Molenweg	767	32	0	735	0		
Herinrichting Molenweg	204	25	0	182	-3		
Damwand Molenweg	500	0	0	500	0		
Uitvoering Bederawalda	1.294	672	0	572	50	120	261
Centrumplan Bedum	829	377	485	451	-483	0	589
Totaal	6.914	1.791	485	5.043	-405	2.440	985

Het programma De afgeleide doelen zijn verwoord in de onderliggende projecten te weten: Bederawalda, vastgoed Blok A en blok C in het centrum, verplaatsing en verbetering vastgoed, openbare ruimte centrum inclusief verbetering (lang)parkeren en Molenweg.

NPG en subsidies

Voor het programma is in 2019 vanuit het NPG een bijdrage ontvangen. Deze bijdrage maakt realisering van verschillende projecten mogelijk, centrumontwikkeling in Bedum is van groot belang voor het voorzieningenniveau in de plaats Bedum en draagt bij aan het vormgeven van de regionale identiteit van die plaats. Door het combineren van verschillende ontwikkelingen worden positieve kansen en mogelijkheden versterkt en negatieve punten weggenomen.

Het programma vergroot, door versterking van de identiteit en functie van het centrum, de leefbaarheid van de kern Bedum. Primair gaat het om de versterking van de (commerciële) verzorgingsfunctie van het centrum door middel van vernieuwing en concentratie.

Parallel aan het centrumplan loopt de ontwikkeling van de nieuwbouw van Bederawalda door woningstichting Wierden en Borgen: van een gedateerd appartementencomplex voor ouderen naar (levensloopbestendige) appartementen en grondgebonden woningen en de mogelijke nieuwbouw van een gezondheidscentrum op initiatief van de huisartsenpraktijk.

Tevens van invloed zijn andere projecten op locaties in of grenzend aan het centrum, zoals de invulling van de vrijgekomen locatie Togtemaarschool. Ook worden knelpunten in de parkeervoorzieningen weggenomen en krijgt het openbaar gebied een kwalitatieve impuls door een aangepaste herinrichting, waarbij het verblijfsklimaat door toevoeging van een nieuw plein wordt verbeterd.

Het op te lossen probleem is dat in het centrum:

- Het kwalitatief niveau van de bebouwing en het aanbod te laag is
- Dat er te veel niet-centrumfuncties aanwezig zijn,
- Dat het centrumgebied 'verstopt zit' achter niet centrumgerichte gebouwen en
- Dat de relatie met de rest van het dorp en omliggend gebied ontbreekt.

Afgeleide van het centrumplan is de verbetering van de verbinding langs de Molenweg, om daarmee het centrum te verbinden met de sub centra en de supermarkten aan de Stationsweg en omgeving.

Doel: Het programma beoogt door versterking van de identiteit en functie van het centrum een economisch sterk, compact, leefbaar en onderscheidend winkelcentrum te realiseren en daarmee de leefbaarheid in het dorp te vergroten.

Dan wel maakt het mogelijk bovenop de bestaande projecten een 'plus' te realiseren. Het gaat dan om (mogelijk) te verbeteren panden, aan te kopen en te slopen panden om vierkante meters winkelvloeroppervlak te saneren en de inrichting van de openbare ruimte in met name het project Molenweg.

Project Blok A

Doel: Door bouw van Blok A ontstaat er ruimte voor winkels en/of dienstverlening op de begane grond (commerciële plint) en worden tien appartementen op de verdiepingen gerealiseerd. Vanuit bestaande panden kunnen dan winkels verplaatst worden, waarna die panden gesloopt worden. Hierdoor kan er circa 700 m² winkelvloeroppervlak worden gesaneerd. Tevens worden hiermee drie kwalitatief slechte panden vervangen door kwalitatief mooie en aardbevingsbestendige nieuwbouw.

Resultaten 2022:

Na de sloop van twee panden aan De Vlijt wordt nu de nieuwbouw van Vlijtborg gerealiseerd (voorheen Blok A genoemd), oplevering daarvan zal midden 2022 zijn. Aansluitend vindt dan de verhuizing van de winkels die nu nog in De Vlijt 10 zitten plaats, waarna dat gebouw eind 2022 wordt gesloopt.

Project Blok C

Doel: Blok C is voorzien op het huidig parkeerterrein. In 2019 is definitief duidelijk geworden dat de bouw van het gezondheidscentrum niet op deze locatie wordt gerealiseerd, Dit bood de mogelijkheid om te onderzoeken of er voldaan kan worden aan de vraag naar grotere appartementen in het centrum en/of verplaatsing van maatschappelijke functies zoals de bibliotheek (nu gehuisvest in De Meenschaar) naar het centrum mogelijk is.

Resultaten 2022:

De mogelijkheden voor verplaatsen van maatschappelijke functies ter besluitvorming brengen en Blok C tot ontwikkeling laten brengen zodat de bouw mogelijk in 2023 kan starten. De start is afhankelijk van de sloop van De Vlijt 10 en aanleg nieuw openbaar gebied.

Project Bederawalda

Doel: Het project Bederawalda bestaat uit de realisering van nieuwbouw van (levensloopbestendige) woningen door woningstichting Wierden en Borgen. Fase 1 (vijftien appartementen) en fase 2 (twaalf grondgebonden woningen) zijn gereed en bewoond. Fase 3 is de realisering van circa dertig appartementen. Deze laatste fase wordt opnieuw tegen het licht gehouden in verband met de hoge kosten van aardbevingsbestendig bouwen, de veranderde woningmarkt sinds de start van het project in 2011 en de transformatie van andere woonplekken door Wierden en Borgen.

Resultaten 2022:

Het plan voor fase 3 zal geactualiseerd worden, voornemen van Wierden en Borgen is om de bouw te starten in 2023.

Project Verplaatsing en verbetering vastgoed

Doel: Door de in 2019 vastgestelde subsidieregeling kan het project 'Verplaatsing en verbetering vastgoed' worden uitgevoerd. Hiermee kunnen winkeliers in het kernwinkelgebied bijdragen ontvangen voor het verplaatsen c.q. verbeteren van hun vastgoed. Onder dit project wordt ook de mogelijke verwerving van vastgoed geschaard om leegstaande winkeloppervlaktes te saneren.

Resultaten 2022:

Aanpak van minimaal 1 pand.

Project Openbare ruimte centrum en verbetering (lang) parkeren

Doel: Het project Openbare ruimte centrum en verbetering (lang) parkeren bestaat uit de herinrichting van de ontstane openbare ruimte na afronding van de vastgoedprojecten. Tussen Vlijtborg en Blok C

ontstaat een nieuwe multifunctionele ruimte, die wordt ingericht ten behoeve van ontmoeten, verblijven, parkeren en het houden van de weekmarkt en evenementen. Het dragend thema is Positieve Gezondheid. De toevoeging van groen legt een link met het historisch karakter en is een verwijzing naar de langwierde waarop de Grotestraat is aangelegd. Tevens wordt het park met de vijver tussen Bederawalda en De Vrije Gang verbonden met het centrum en gekoppeld aan het dragend thema. Naast de grondgebonden woningen van Bederawalda is een parkeerterrein gerealiseerd ten behoeve van lang parkeren; of het parkeren in het centrumgebied dan wordt gereguleerd door een stramien van kort parkeren is afhankelijk van de werkelijke parkeerdruk.

Resultaten 2022:

Het opgesteld ontwerp voor de multifunctionele ruimte tussen Blok A en blok C wordt aanbesteed, zodat de aanleg eind 2022 kan starten (afhankelijk van de sloop van het pand De Vliet 10, waarvan de winkels verhuizen naar de nieuwbouw Vlietborg).

Project Molenweg

Doel: Het project Molenweg zorgt voor het verbinden van het centrum met de sub centra aan de Stationsweg. Door herinrichting van deze verbinding ontstaat een aantrekkelijke verbinding tussen deze verschillende delen. Tevens wordt daarmee het Boterdiep een duidelijkere verbindingsslijn. Het dragend thema wordt Positieve Gezondheid en sluit daarmee aan op de centrumontwikkeling.

Resultaat 2022:

Het ontwerp zal worden afgerond en aanbesteed. Aansluitend zal de realisering van dit project dan starten.

Programma Centrumontwikkeling Uithuizermeeden

Centrumplan Uithuizermeeden bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtin gen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
NPG+	2.200	118	150	452	1.480	2.200	114
Dynamiek aan het Lint	600	327	259	0	14	300	122
Totaal	2.800	445	409	452	1.494	2.500	236

Het programma bestaat uit twee projecten, die elk onderdeel zijn van de gebiedsagenda voor Uithuizermeeden, namelijk:

Project Dynamiek aan het Lint

Doel: Subsidie verstrekken aan initiatiefnemers/eigenaren van langdurig leegstaande winkelpanden in het centrum van Uithuizermeeden, zodat zij deze panden transformeren tot een of enkele levensloopbestendige woningen/appartementen.

Resultaat in 2022:

Met de beschikbare middelen zullen uiteindelijk naar verwachting 12 projecten worden gerealiseerd, waarin door transformaties in totaal 31 levensloopbestendige woningen worden gerealiseerd. In 2022 zullen nog 9 projecten in uitvoering zijn/komen. Zeker 3 daarvan zullen in 2022 worden afgerond. De andere 6 lopen mogelijk qua uitvoering nog door in 2023.

Project Woon-Zorg-Zone

Doel: Op een nog nader te bepalen locatie in Uithuizermeeden wordt de ontwikkeling van een zorgplein beoogd, waarin op de begane grond verschillende zorgfuncties (huisartsen, apotheek, fysiotherapie enz.) worden gehuisvest. Op de verdiepingen ontstaan maximaal vijfenveertig levensloopbestendige appartementen geschikt voor ouderen, die op termijn zorgverlening in de nabijheid verlangen.

Aan Zorggroep Noorderzorg (als initiatiefnemer/ontwikkelaar) is subsidie verstrekt voor een verkenning samen met dorpsbewoners die in 2020 resulteert in een Programma van Eisen.

Resultaat 2022:

In 2021 is vastgesteld dat voor het beoogde woon-zorg-plein in de oorspronkelijk bedachte vorm onvoldoende draagvlak aanwezig is in Uithuizermeeden. Corporatie Woonzorg Nederland heeft, in afwijking van een eerder standpunt, besloten toch te willen investeren in de huidige locatie van De Mieden, die door Zorggroep Noorderzorg wordt geëxploiteerd. In het ontwikkeltraject daarvan zal in 2022 door de corporatie en de zorggroep gezamenlijk bekeken worden of het mogelijk is om alsnog het gedachtengoed achter het oorspronkelijk beoogde woon-zorg-plein in de plannen te integreren. Afhankelijk hiervan zal door de gemeente bepaald worden of de eerder gereserveerde NPG-middelen alsnog (en zo ja, in welke mate) kunnen worden aangewend.

De Tirrel

Mijlpalen

De bouw van De Tirrel is in het najaar 2020 van start gegaan en in het voorjaar 2021 zijn bijna alle ruim 860 funderingspalen (z.g. boorpalen) geplaatst. Op dit moment staan er al een aantal wanden en een deel van een verdiepingsvloer.

De oplevering van het gebouw is gepland voor oktober 2022. Daarna zal nog een deel van het gebouw moeten worden ingericht voordat het in gebruik kan worden genomen.

Nadat De Hoven is verhuisd wordt de huidige huisvesting grotendeels gesloopt. Ook de buitenruimte wordt aangepakt. De eerste fase van de herinrichting moet klaar zijn zodra De Tirrel in gebruik wordt genomen. De tweede fase volgt nadat de gebouwen van De Hoven zijn gesloopt. Dit zal voorjaar 2023 zijn.

Onvoorziene risico's

Bij een bouwwerk, zeker van de omvang van De Tirrel, zijn er altijd onvoorziene zaken die tijdens de bouw worden opgelost. De materiaalkosten zijn enorm toegenomen. De kosten van staal bij voorbeeld zijn nagenoeg verdubbeld. Verder zijn er op onverklaarbare wijze 4 palen ca 6 meter verzakt en moeten worden vervangen door nieuwe en langere palen. Bij het bodemonderzoek vooraf d.m.v. sonderingen is geen verstoring in de ondergrond waargenomen die dit zou kunnen veroorzaken.

De omvang van de kosten voor beide onvoorziene zaken zijn nog niet in te schatten en over de verdeling van de kosten tussen opdrachtnemer en opdrachtgever lopen nog gesprekken.

Financiële rapportage:

De Tirrel bedragen x € 1.000	Uitgaven					Inkomsten	
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplich- tingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Vorbereidingskosten	4.860	4.550	0	825	-515		
Bouwkosten:	24.119	2.730	19.869	1.519	0		
Openbare ruimte/grond/sloop	4.000	501		3.499	0		
Inrichtingskosten	250	0		250	0		
Onvoorziene uitgaven	600	0		0	600		
Terugontvangst vorbereidingskosten						-1.100	-1.516
Ontvangen subsidies						-1.600	-1.620
Ontvangen NAM-bijdrage						-1.500	0
Terugontvangst kosten openb.ruimte						-800	0
Totaal	33.829	7.781	19.869	6.093	85	-5.000	-3.136

Bij de kosten is er sprake van hogere voorbereidingskosten van ruim € 5 ton, maar bij de opbrengsten wordt dit grotendeels gecompenseerd door hogere terugontvangsten van De Hoven. De netto hogere kosten worden veroorzaakt door extra inzet van externe deskundigheid. Er loopt nog overleg met de aannemer over de prijsstijging van materiaalkosten en tegenvallers bij de boorpalen. De taakstellende bezuiniging op de bouwkosten ad € 6 ton (lagere aanneemsom) is gerealiseerd. Ook de algemene post voor onvoorziene uitgaven ad € 6 ton kan worden ingezet ter financiering van onvoorziene kosten. Bij de opbrengsten zien we dat de terugontvangsten van de voorbereidingskosten ruim € 4 ton hoger zijn dan geraamd. Bij de subsidieopbrengsten hebben we een iets hogere opbrengst.

Spoorwegveiligheid

Er is een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 4.199.000. Hiertegenover staat een geraamde bijdrage van de provincie Groningen van € 2.000.000 en een bijdrage van ProRail van € 949.000. Het netto door de gemeente Het Hogeland af te schrijven bedrag bedraagt daarmee op ramingsbasis € 1.250.000.

Het project is inmiddels nagenoeg afgerond. De werkelijke kosten bedragen op dit moment € 4.189.000 en we wachten nog kosten te maken tot een bedrag van € 10.000.

De geraamde opbrengsten waren € 2,949 miljoen en de werkelijke opbrengst op dit moment is € 2.549.000. Van de toegezegde provinciale bijdrage hebben we 80% ontvangen. De resterende 20% (€ 4 ton) wordt ontvangen na afronding van het project (en indien de kosten conform de voorwaarden zijn besteed). Hiermee verwachten we precies op het geraamde bedrag uit te komen en daarmee verloopt het project volledig overeenkomstig de begroting.

Uitgaven						Inkomsten	
Spoorwegveiligheid bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Kosten overgangen/procesman.	4.199	4.189		10	0	0	0
Bijdrage ProRail	0	0			0	949	949
Bijdrage Provincie	0	0			0	2.000	1.600
Totaal	4.199	4.189		10	0	2.949	2.549

Kortsluiting Winsum

De leefbaarheid en verkeersveiligheid in het centrum van Winsum staan zwaar onder druk door doorgaand (vracht)verkeer over de Onderdendamsterweg. In de Structuurvisie Winsum 2025 is daarom de wens opgenomen om een kortsluitverbinding te realiseren tussen de Onderdendamsterweg en de N361 met een tunnel onder het spoor door. Bij de herinrichting van het centrum van Winsum is reeds geanticipeerd op de aanleg van de kortsluitverbinding: dit deel van de Onderdendamsterweg is autoluw en als verblijfsgebied ingericht. In 2016 is de nieuwe verbindingsweg opgenomen in het rompakkoord tussen de toenmalige gemeente Winsum en de provincie Groningen. In het kader van het rompakkoord draagt de provincie Groningen € 5,7 miljoen bij aan de realisatie van dit project. De totale kostenraming is € 8,3 miljoen.

Resultaat 2022

Eind 2021 wordt de tijdelijke bouwweg aangelegd. Vervolgens wordt door ProRail in de eerste helft van 2022 een tunnel gebouwd onder de spoorlijn Groningen-Eemshaven. In de zomervakantie van 2022 zal de provincie Groningen een verkeersplein aanleggen ter plaatse van de aansluiting van de nieuwe verbindingsweg op de N361. Als de spoortunnel en het verkeersplein gereed zijn wordt de weg geasfalteerd, worden bomen aangeplant en vinden afrondende werkzaamheden plaats.

Risico's en planning

Een aantal risico's (bestemmingsplanprocedure, aanbestedingen) zijn in 2021 afgerond en hebben niet geleid tot extra kosten. Het belangrijkste risico in 2022 is de bouw van de spoortunnel in relatie tot de slecht draagkrachtige ondergrond en het zoute grondwater. Zowel financieel als qua planning ligt het project op koers. De verwachting is dat het project eind 2022 binnen het budget afgerond zal worden.

Uitgaven						Inkomsten	
Kortsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten	Werkelijke inkomsten
Algemene kosten	778	592		150	36	0	0
Onderdoorgang	4.683	531	3.155	750	247	0	0
Weg	674	67	495	100	12	0	0
Verkeersplein	401	17		380	4	0	0
Financiële buffer	1.764	0	791		973	0	0
Bijdrage provincie	0	0			0	5.700	4.500
Totaal	8.300	1.207	4.441	1.380	1.272	5.700	4.500

Werelderfgoedcentrum

Stand van zaken

De Waddenzee is Unesco werelderfgoed en hiervoor wordt op de haven van Lauwersoog het Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) gebouwd. De realisatie van het WEC is de verantwoordelijkheid van de stichting WEC. In april 2020 is het bestemmingsplan Lauwersoog-Waddenkwartier door uw raad vastgesteld. Er zijn een aantal beroepschriften bij de Raad van State ingediend. In juli 2021 is de omgevingsvergunning verleend.

Buitenruimte

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte (vanaf de demarcatielijn tot aan de visafslag). De gemeenteraad heeft een investeringskrediet beschikbaar gesteld van € 1.8 miljoen voor de herinrichting van de openbare ruimte en de voorbereidingskosten.

Parkeervoorziening

De realisatie van het Werelderfgoedcentrum-Waddenzee brengt een extra parkeerbehoefte op Lauwersoog met zich mee, waarvoor extra parkeerplaatsen benodigd zijn. Hier heeft u op 14 april 2021 over besloten. De parkeerplaatsen kunnen worden gerealiseerd op terreinen van de Provincie Groningen en Rijkswaterstaat, waarvoor het college een erfpachtovereenkomst met deze organisaties zal sluiten. De kosten van huur en de aanleg van de parkeerplaatsen, inclusief beheer en onderhoud en aangevuld met de bij de gemeente in rekening gebrachte erfpachtkosten, worden verrekend in de af te sluiten huurovereenkomst met de Stichting WEC-W, waardoor er voor de gemeente per saldo geen lasten zijn. Voor de kosten van aanleg van de parkeerterreinen van het WEC-W heeft u op 15 april 2021 een krediet beschikbaar gesteld van € 1.8 miljoen incl. btw.

Garantiestelling

Aan de gemeente is door de stichting WEC een garantiestelling voor een geldlening gevraagd. U heeft ten behoeve van de uitvoering van de garantiestelling op 15 april 2021 wensen en bedenken meegegeven aan het college.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	<i>Wat gaan we daarvoor doen?</i>
Door de realisatie van het werelderfgoed centrum ontstaat een slechtweervoorziening in de regio.	<ul style="list-style-type: none"> De wettelijke taken van de gemeente uitvoeren. (De bestemmingsplanprocedure en de aanvraag van de omgevingsvergunning behandelen).
Een impuls voor onze gemeente. Bezoekers de waarden van het Unesco werelderfgoed Waddenzee laten ontdekken.	<ul style="list-style-type: none"> Actief deelnemen aan het kernteamoverleg (directie, ABC Nova, governance, business development, marketing etc.).
Verbinden en samenwerken met diverse partijen/ondernemers.	<ul style="list-style-type: none"> Faciliteren en meedenken in de verbinding en samenwerking. Realiseren parkeerterrein voor het WEC-W. Het bouwrijp afleveren van het terrein, het informatiepaviljoen en de verplaatsing van de visserijloods; Afstemming in de stuurgroep Lauwersmeer en Duurzame Haven Lauwersoog

Scholenprogramma

Inleiding

In het kader van realiseren van aardbevings- en toekomstbestendige schoolgebouwen is in 2016 een regionaal programma in de aardbevingsgemeenten gestart, de oorspronkelijk afspraak bij dit regionaal programma is dat dit binnen een periode van vijf jaar gerealiseerd wordt, echter inmiddels is duidelijk dat programma in meerdere gemeenten waaronder onze gemeente, een doorloop heeft naar 2023. Voor de gemeente Het Hogeland betreft dat de voormalige gemeenten Bedum en Eemsmond. In beide gemeenten is een programmaplan door de gemeenteraad vastgesteld.

Basis voor de uitvoering zijn twee samenwerkingsovereenkomsten met Nationaal Coördinator Groningen (NCG heeft de rol van NAM per 1-1-2020) en schoolbesturen; per voormalige gemeente is er een overeenkomst en daarna zijn nog addenda toegevoegd.

Wat hebben we al gedaan

Het programmadeel in vml. Bedum is klaar: 3 scholen vervangende nieuwbouw Togtemaarschool, 't Groenland en Horizon), 2 scholen versterkt met deels vervangende nieuwbouw (Regenboog en St. Walfridus), 1 gymzaal versterkt (Mauritshal), 2 vrijgekomen schoolgebouwen verkocht (De Haven en De Akker) en de herinrichting van de oude Togtemaarschool is eind 2021 afgerond. Van het programmadeel in vml. Eemsmond is klaar: 2 vervangende nieuwbouw (Klinkenborg en Prisma) en 1 school versterkt (Nijenstein); in aanbouw zijn 3 scholen vervangende nieuwbouw (Jansenius de vries/De Rank, De Dobbe en Usquert) en 1 versterking (Noordkaap/De Sterren).

Met het Rijk is de onderhandeling over extra middelen ter gedeeltelijke compensatie van de gestegen bouwprijzen afgerond en door het Rijk zijn extra middelen ter dekking van inpassingskosten toegekend. Met NCG hebben we overeenstemming bereikt over de overname van de versterking van de gebouwen van Het Hogeland College (HHC) in Uithuizen en Warffum; hiermee wordt vervanging van het gebouwdeel uit 1962 in Uithuizen ook mogelijk.

Wat willen we bereiken

In 2022 willen we de 3 vervangende nieuwbouwprojecten opleveren: KC Warffum twee-onder-een-kapschool t.b.v. de Rank en de Jansenius de Vries, De Dobbe in Roodeschool en KC Usquert. Tevens willen we versterking van de Noordkaap/de Sterren in Uithuizermeeden afronden. Met de versterking van Het Hogeland College in Uithuizen en in Warffum willen we een start maken, afronding zal in 2023 plaatsvinden. De vrijkomende schoolgebouwen in Warffum en Roodeschool zullen verkocht gaan worden.

Hoe gaan we dit bereiken

In de samenwerkingsovereenkomst en de daarbij behorende addenda met de NCG en de schoolbesturen is het principe vastgelegd dat de gemeente verantwoordelijk is voor de vervangende nieuwbouw en dat de NCG verantwoordelijk is voor het bouwkundige verstevigen. In het laatste geval zijn de gemeente en de school vertegenwoordigt in het projectteam en de gemeente betaalt het deel voor het toekomstpakket; de versteviging is voor rekening en risico van NCG. Bij de vervangende nieuwbouw treedt de gemeente op als bouwheer en worden de projecten voor rekening en risico van de gemeente uitgevoerd. Afwijkingen van dit principe zijn vastgelegd in addenda op de samenwerkingsovereenkomst, in bepaalde gevallen heeft de gemeente de versterking van de NCG overgenomen.

De financiële middelen voor de realisatie van het programma zijn beschikbaar gesteld.

Financieel

Scholenprogramma bedragen x € 1.000	Uitgaven					Ontvangsten			
	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichting en	Prognose	restant raming	Raming ontvangsten	Werkelijke ontvangsten	Verplichting en	restant raming
Verbouw Horizon	520	520	-	-	-0	-	-	-	-
Nieuwbouw Togtemaarschool	4.219	4.111	-	99	10	2.314	2.314	-	-0
Verbouw Regenboog	6.876	6.198	-	605	73	4.184	4.184	-	-0
Nieuwbouw Groenland	3.069	2.609	-	461	-1	2.322	2.322	-	-
Verbouw Walfridus	472	472	-	-	0	-	-	-	-
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	613	523	-	-3	93	231	187	44	-
Dr. Damschool Uithuizermeeden	4.600	2.322	-	2.709	-431	2.646	1.526	1.121	-
Nieuwbouw school De Dobbe	3.000	308	-	2.572	120	1.914	250	1.664	-
Nieuwbouw school Usquert	3.300	441	-	2.331	528	1.450	157	1.293	-
Nieuwbouw Jansenius de Vries/De Rank	5.100	296	-	4.880	-76	2.417	529	1.888	-
Nieuwbouw Klinkenborg school	2.400	2.010	-	584	-195	1.316	1.053	263	-
Versterking Nijenstein school	2.300	266	-	2.009	25	1.093	199	894	-
Versterking HHC Uithuizen	2.100	16	-	2.084	-0	1.000	-	1.000	-
Versterking HHC Warffum	700	8	-	686	6	-	-	-	-
Versterk. school De Noordkaap/De Sterren	700	17	-	687	-3	-	-	-	-
Tijdelijke school Uithuizermeeden	682	115	-	567	-	682	136	546	-
Tijdelijke school Uithuizermeeden - infra	265	77	-	188	-0	-	-	-	-
Aanpassing Openbare Ruimte schoolloc.	100	60	-	100	-60	-	-	-	-
Aanpassing Openbare schoollocaties	50	-	-	50	-	-	-	-	-
Scholenprogramma -Algemeen	170	157	-	-	13	-	-	-	-
TOTAAL	41.236	20.526	-	20.610	101	21.569	12.856	8.714	-0

De financiële dekking van het programma komt uit de op grond van de samenwerkingsovereenkomst met addenda door de NCG beschikbaar gestelde bedragen en uit de door het rijk beschikbaar gestelde middelen voor het toekomstbestendig maken van de scholen, compensatie prijsstijging en inpassingskosten. Het restant van de investeringen wordt in de gemeentelijke begroting opgenomen met de bijbehorende kapitaallasten. Hiertegenover staat de vrijval van kapitaallasten van de te slopen schoolgebouwen (de boekwaarden worden conform de begrotingsvoorschriften in de BBV en na aftrek van de eventuele verkoopopbrengst, ten laste van de AR gebracht). Voor een paar projecten zijn tevens bijdragen uit het programma Leefbaarheid van de NCG verkregen.

Scholenprogramma bedragen x € 1.000	Toegekende subsidies			
	NCG/NAM	Toekomst pakket	aanv. Toek. Pakket	extern
Verbouw Horizon	-			
Nieuwbouw Togtemaarschool	2.314			
Verbouw Regenboog	3.035	1.013		135
Nieuwbouw Groenland	2.265			
Verbouw Walfridus	-			
Herinr. oude locatie Togtemaarschool	218			13
Dr. Damschool Uithuizermeeden	1.907	564	100	75
Aanpassing Openbare Ruimte schoolloc.E	-			
Nieuwbouw school De Dobbe	1.250	564	100	
Nieuwbouw school Usquert	786	564	100	
Nieuwbouw Jansenius de Vries/De Rank	1.456	564	100	297
Nieuwbouw Klinkenborg school	1.316			
Versterking Nijenstein school	993		100	
Versterking HHC Uithuizen			1.000	
Versterking HHC Warffum	-			
Versterk. school De Noordkaap/De Sterren	-			
Tijdelijke school Uithuizermeeden	682			
Aanp. Openbare schoollocaties	-			
Scholenprogramma -Algemeen				
TOTAAL	16.222	3.271	1.500	520

2e ontsluiting haven Lauwersoog

In 2022 worden de voorbereidingen voor de dijkversterking van Lauwersoog tot en met de hoek van de Westpolder afgerond. Daarna starten in 2023 de werkzaamheden voor de dijkversterking. Deze zijn naar verwachting in 2025 afgerond. In dit grote project zit één onderdeel van de gemeente, namelijk de tweede ontsluiting van de haven te Lauwersoog. Deze werkzaamheden gaan integraal mee in het ontwerp en de uitvoering van de dijkverzwaring. Hiertoe heeft de raad in oktober 2021 een keuze gemaakt. Dit ook in het kader van een bredere belangenafweging van de budgetten van de infrastructurele werken.

Uitgaven					Inkomsten	
Tweede ontsluiting bedragen x € 1.000	Raming uitgaven	Werkelijke uitgaven	Verplichtingen	Prognose	Restant raming	Raming Inkomsten
						Werkelijke inkomsten
Vorbereidingskosten	65	37			28	0
Uitvoeringskosten	957	0			957	0
Totaal	1.022	37	0	0	985	0

Waterwerken Zoutkamp

De waterwerken Zoutkamp zijn nog in voorbereiding. Deze voorbereiding loopt tot en met 2022. Daarna zullen de uitvoerende werkzaamheden aan zowel de sluis en gemaal als aan de koppelkansen plaatsvinden. De gemeentelijke koppelkansen zullen worden gefinancierd uit de bijdrage van het Lokaal Programmaplan, zoals besloten door de raad. Het gaat hierbij over een bedrag van € 1.459.091 excl. btw, maar inclusief interne kosten van € 123.967 (excl. btw). Het interne budget is voor vervangende inhuur bij onder andere de afdelingen infra en planning & control.

De risico's bij de koppelkansen liggen met name op het vlak van de stijgende bouwprijzen. Als de bouwkosten het budget dreigen te overschrijden dan zullen er koppelkansen worden versoberd of niet doorgaan. Hiermee wordt er altijd binnen het budget gewerkt en zijn de financiële risico's geminimaliseerd. De hoofdscope van het project zijnde de sluis en gemaal zijn voor risico van het waterschap. Net als dat de risico's bij de provinciale koppelkansen voor rekening komen van de provincie.

Over dit project en de dijkversterking bij Lauwersoog wordt de raad nader geïnformeerd bij de bestuursrapportage en desgevraagd vaker.

Uitgaven						Inkomsten	
Waterwerken Zoutkamp bedragen x € 1.000	Raming	Werkelijke	Ver pl.	Progn.	Restant	Ramin g	Werkelijke
Wandel- en fietsontsluiting Zoutkamp Noord	298	0	0	0	298	298	298
Brug in fietspad Zoutkamp - Vierhuizen	11	0	0	0	11	11	11
Renovatie aanmeervoorziening Reitdiep Haven	438	0	0	0	438	438	438
Aanleg aanmeervoorziening Hunsingokanaal	174	0	0	0	174	174	174
Muraltbekleding voormalige zeekering	23	0	0	0	23	23	23
Aanleg fietspad Zoutkamp - Garnwerd	392	0	0	0	392	392	392
Proceskosten	124	0	0	0	124	124	124
Totaal	1.459	0	0	0	1.459	1.459	1.459

Aankomende projecten

Proeftuin Aardgasvrije Wijken Zuidwolde

Zuidwolde wordt een proeftuin aardgasvrije wijk (dorp)! De gemeente heeft hiervoor 4 miljoen euro ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken om samen met energiecoöperatie Durabel Zuidwolde aardgasvrij te gaan verwarmen. In 2020 heeft de gemeente de aanvraag gedaan in het Programma Aardgasvrije Wijken. Dit deden we op verzoek van de energiecoöperatie Durabel uit Zuidwolde.

Wij leken in 2020 buiten de prijzen te vallen. Maar nu is deze aanvraag alsnog toegewezen. Als 1 van 4 extra proeftuinen in het aardbevingsgebied. Zuidwolde gaat clusters van 10-30 woningen via mini-warmtenetjes met lage temperatuur verwarmen. Ze gaan ook onderzoeken of ze daarvoor warmte uit het water van het Boterdiep kunnen gebruiken. Die mini-netjes kunnen later aan elkaar worden geknoopt tot één groot warmtenet. Als dat lukt geeft dat een hoop extra kansen voor veel andere kernen in onze gemeente om aardgasvrij te worden.

Het project loopt tot en met 2028. De gemeente voert hierop de regie. Het geld zal o.a. worden besteed aan het aantrekken van een projectleider, communicatie over het project, en ondersteuning van de inwoners van Zuidwolde bij het aardgasvrij maken van hun woningen en het aanleggen van een warmtenet.

Accommodatie SV BEDUM

SV Bedum heeft behoefte aan een nieuwe, toekomstbestendige accommodatie. Momenteel wordt samen met de voetbalvereniging gewerkt aan het ontwikkelen van een Programma van Eisen en begroting. Deze gesprekken verlopen constructief en in een goede sfeer. Het Programma van Eisen en de begroting zijn in concept gereed. Er vindt nog overleg plaats met SV Bedum over de verdere invulling en verdeling van de kosten. Op basis van de conceptbegroting is de verwachting dat een gemeentelijke bijdrage van € 2,2 miljoen nodig is, in plaats van de eerder geraamde gemeentelijke bijdrage van € 1,5 miljoen voor renovatie van de bestaande accommodatie.

Resultaat 2022

In 2022 worden het Programma van Eisen en de begroting nader uitgewerkt en worden afspraken gemaakt over verdeling van de kosten. Dit zal resulteren in een kredietaanvraag binnen de in deze begroting opgenomen kredietruimte. Daarna kan een architect aan de slag met het ontwerp van het gebouw en kan de procedure voor een omgevingsvergunning opgestart worden. De bouw kan naar verwachting in 2023 gerealiseerd worden. Op de investeringslijsten treft u derhalve een aanvullend investeringskrediet van € 0,7 miljoen aan. Dit ter aanvulling op het bestaande investeringskrediet van € 1,5 miljoen.

Risico's en planning

Het belangrijkste financiële risico is de prijsstijging in de bouw als gevolg van personeelstekorten en beperkte beschikbaarheid van diverse bouwmaterialen en grondstoffen. Met betrekking tot de planning kunnen eventuele bezwaren tegen de omgevingsvergunning tot vertraging leiden.

Inleiding

De coronapandemie heeft het afgelopen jaar een enorme impact gehad op onze inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties waaronder ook de onze. U verneemt daarover op verschillende plekken in deze begroting.

Het Rijk heeft in 2020 en 2021 middelen ter beschikking gesteld om de effecten van de corona tegen te gaan. Deze middelen zijn daar waar nodig ingezet in lijn met de algemeen gestelde doelen door het ministerie. Middelen die we nog niet hebben ingezet in dit kader zijn gereserveerd in de bestemmingsreserve 'Corona'. Tot op heden is de inzet voornamelijk gericht geweest op de directe corona crisis. We verwachten richting 2022 een overgang naar maatregelen gericht op herstel. We willen daarbij koppelingen maken met andere structuurversterkende maatregelen, zoals bijvoorbeeld in het lokaal programmaplan (NPG) zijn opgenomen.

We rekenen er niet op dat het Rijk ook in 2022 met ruimhartige vormen van extra Coronasteun over de brug zal komen. We zullen echter wel de gevolgen van de Coronacrisis op langere termijn voor onze inwoners, ondernemers en organisaties aan willen pakken. Wij stellen daarom voor om voor het jaar 2022 vanuit de 'Coronareserve' middelen in te zetten om de effecten van Corona op te kunnen vangen.

Op de langere termijn zien wij op hoofdlijnen de volgende risico's en ontwikkelingen:

- De druk op Sociaal Domein en inkomensregelingen zal toenemen (uitgaven op sociaal domein, inkomensregelingen, welzijn en participatie);
- De toekomst van lokale ondernemers (o.a. inkomsten OZB);
- Op diverse plekken is achterstand ontstaan, als gevolg van het gebrek aan fysiek contact. Dit zal moeten worden ingelopen;
- Ook na de crisis blijven we meer thuiswerken (interne bedrijfsvoering, digitalisering en huisvesting. Het zgn. Hybride werken).

Op een aantal thema's lichten wij risico's en ontwikkelingen kort toe.

Organisatie rondom corona

De coronapandemie vroeg een andere benadering van onze organisatie. De crisis noodzaakte ons om snel en effectief in te spelen op de effecten en risico's. Regelingen moesten worden uitgevoerd en wetgeving toegepast om recht te doen aan de gewijzigde verhoudingen tussen de veiligheidsregio en gemeenten. Verschillende hulpstructuren zijn georganiseerd om de gevolgen van corona binnen- en buitenshuis te hanteren. Zo is in maart 2020 ook het Kerncrisisteam gestart. Dit team richt zich primair op de bedrijfsvoering en besluitvorming rondom de gemeentelijke dienstverlening rondom Corona. We zien echter een dalende inspanning van het team. Wij verwachten dat die dalende inspanning zich doorzet met de versoepeling van maatregelen in het vooruitzicht.

Automatisering

Hoewel we langzamerhand meer terug naar het "oude" normaal gaan, zijn we aan het inventariseren hoe we de medewerkers goed kunnen faciliteren in het blijvende 'hybride' werken'. Er daarom zal geïnvesteerd moeten worden in een goed kantoor en thuiswerkplek. Wij denken vooralsnog dit binnen de beschikbare middelen te kunnen vormgeven.

Openbare Orde en Veiligheid (OOV)

In 2021 had het Corona dossier de nodige impact voor team RO/VTH. Het is nog moeilijk te overzien of dit voor 2022 ook het geval zal zijn. Dit is sterk afhankelijk van de eventuele opleving van het virus of nieuwe varianten daarvan. Wij verwachten in dat geval, op basis van eerdere ervaringen, snel te kunnen schakelen. Wat zeker aan de orde blijft, is dat evenementen aandacht zullen blijven vragen in de zin van maximale aantallen bezoekers, afstanden, testregimes enz.

Economie & Arbeidsmarkt

Ook de effecten van corona op ondernemers zijn voor 2022 nog lastig in te schatten. De verwachting is natuurlijk dat het virus dusdanig onder controle is dat er geen maatregelen meer nodig zijn en dat de betreffende ondernemers weer ten volle kunnen ondernemen, maar zeker is dit niet. In oktober 2021 stoppen de meeste steunmaatregelen voor ondernemers vanuit het rijk. Wat de gevolgen daarvan voor ondernemers zullen zijn is nu nog niet te overzien. We willen daarom het in 2022 opgerichte ondernemersloket paraat laten staan. Dit kost weinig moeite en maakt dat als er behoefte is aan ondersteuning, daar direct op ingespeeld kan worden.

Sociale Zaken (inkomensregelingen, minimabeleid en participatie)

De Nederlandse economie heeft zich, ondanks de Coronacrisis, goed hersteld. De verwachte extra instroom in de bijstand is vooralsnog uitgebleven. Het is afwachten of de ondernemers die nog steeds gebruik maken van de Tozo-regeling een beroep gaan doen op de reguliere inkomensregelingen per oktober 2021, dan eindigt de Tozo-regeling. Wij verwachten dat de ondernemers die het zwaarst getroffen zijn door de crisis, ook na deze datum ondersteuning nodig zullen hebben. Dat kan ook zijn in de vorm van schuldhulpverlening bij grote financiële problemen a.g.v. de crisis. Dit kan uiteraard zorgen voor extra druk op de uitvoering.

Het contact met inwoners met een hulp- of uitkeringsbehoefte blijft niet optimaal. Veel dienstverlening vindt nog steeds noodgedwongen op afstand plaats (telefonisch of via beeldbellen), vanwege gebrek aan spreekruimte en de mogelijkheid om coronaproof contact te kunnen hebben. Persoonlijk en fysiek contact blijft doorslaggevend bij het zetten van kleine stapjes richting participatie en uiteindelijk werk. Verminderd contact kan ook leiden tot een verminderd beroep op de minimaregelingen, terwijl hier wel aanspraak op gemaakt kan worden.

Werkplein Ability

Na een korte onderbreking van circa 2 maanden in het begin van 2020, zijn ondanks Covid-19 veel trajecten en projecten binnen het Werkplein Ability doorgegaan. Wat vooral zichtbaar lijkt te worden is de vermindering van fysiek contact in de spreekkamer, waardoor we een achterstand zien in de aanmeldingen voor de trajecten per 1 juli 2021 en verder.

De achterstand moet ingehaald worden door mensen vanuit de Participatiewet weer op locatie uit te nodigen en te spreken/ aan te melden voor de diverse projecten en trajecten. Dit heeft mogelijk ook effect in 2022.

Dorpshuizen & Jeugdsozen

We gaan ervan uit dat de jeugdsozen en dorpshuizen in 2022 weer volledig open kunnen. Als gevolg van Corona hebben ze wel moeten interen op hun reserves. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid dat ze onvoldoende financiële middelen hebben om het reguliere onderhoud van hun panden te kunnen (laten) uitvoeren.

Cultuur

Wij hebben in het voorjaar 2021 de Subsidieregeling 'Tijdelijke financiële ondersteuning culturele organisaties en amateurkunstverenigingen gemeente Het Hogeland tijdens COVID-19 crisis 2020' opengesteld. Met deze regeling komen we culturele organisaties tegemoet, die als gevolg van Covid-19-maatregelen een exploitatietekort hebben over het jaar 2020. Overigens hebben we ook in 2021

middelen ontvangen in dit kader van het rijk. Deze middelen zullen in 2022 op vergelijkbare wijze worden ingezet

Tevens heeft u € 161.000 beschikbaar gesteld voor vernieuwende activiteiten die de culturele infrastructuur versterken. Deze activiteiten/projecten zijn bedoeld om de culturele sector weer op te kunnen laten starten, c.q. een impuls te geven aan cultuur in onze gemeente. Deze regeling loopt tot 1 januari 2023.

Aardbevingen en versterkingsopgave

Uit onderzoek van Gronings Perspectief blijkt dat COVID 19 voor bewoners die schade aan hun woning hebben een extra stressor is. Er is sprake van een stapeling waarbij bewoners met schade nog kwetsbaarder zijn wanneer ze zich ook zorgen maken over COVID 19.

Het informeren van omwonenden van projecten, zoals bij de nieuwbouw van scholen, gaat digitaal. We merken daarbij een lage deelname. In de praktijk betekent dat dat dit 'ingehaald' moet worden door één-op-één gesprekken met omwonenden.

In de bouwwereld heeft de drukte en schaarste financiële gevolgen. Er zijn minder inschrijvingen bij aanbestedingen, er is drukte bij onderaannemers en de prijzen van materialen en de levertijden van materialen en producten lopen op. Als gevolg hiervan stijgen de prijzen meer dan gebruikelijk. Het is goed mogelijk dat we in 2022 ook deze effecten gaan merken.

Opnames die in de planning stonden om door Nationaal Coördinator Groningen uitgevoerd te worden konden een tijd lang niet doorgaan, aangezien er door COVID 19 beperkingen aan fysieke huisbezoeken waren opgelegd en/of doordat bewoners een huisbezoek niet aandurfd. Dit heeft tot vertraging geleid in de uitvoering. Dat zal doorwerken in 2022.

De communicatie extern en intern en daarmee de afstemming en samenwerking verliep minder makkelijk doordat fysiek contact niet mogelijk was. De uitvoering van de projecten in het kader van Nationaal Programma Groningen zijn daardoor helaas ook minder voortvarend van start gegaan dan we hadden gewild.

Financiële begroting

Overzicht Lasten en Baten

De lasten en baten per programma (x € 1.000) zijn als volgt:

Programma	Rekening 2020			Begroting 2021			Begroting 2022		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Burger & Bestuur	3.090	476	-2.614	4.366	693	-3.673	4.244	703	-3.541
Veiligheid	4.500	2	-4.498	5.091		-5.091	5.347		-5.347
Bereikbaarheid	8.112	636	-7.476	10.644	392	-10.252	9.642	325	-9.317
Economie & werkgelegenheid	4.020	4.064	44	2.107	1.136	-970	1.430	823	-607
Leefbaarheid & Voorzieningen	16.650	1.432	-15.218	17.464	3.758	-13.707	15.609	1.350	-14.258
Sociaal domein & volksgezondheid	84.990	26.864	-58.125	83.982	24.884	-59.098	86.004	24.818	-61.186
RO, Wonen & Duurzaamheid	33.486	32.163	-1.323	19.536	17.190	-2.346	18.234	16.296	-1.938
Oude Kostenplaatsen	200		-200						
Bedrijfsvoering, waarvan:									
Beheer overige gebouwen en gronden	560	242	-318	596	235	-362	413	387	-26
Overhead	27.042	569	-26.473	29.846	160	-29.686	25.935	180	-25.756
Algemene dekkingsmiddelen, waarvan:									
Vennootschapbelasting									
Onvoorziene uitgaven				100		-100	100		-100
Ov.alg.dekkingsmiddelen	1.021	120.647	119.625	11	122.932	122.922	-1.416	128.395	129.810
Saldo van lasten en baten	183.480	187.094	3.614	173.742	171.380	-2.362	165.543	173.278	7.735

Programma	Rekening 2020			Begroting 2021			Begroting 2022		
	toev.	onttr.	saldo	toev.	onttr.	saldo	toev.	onttr.	saldo
Reservemutaties programma 2	444	121	-323	1.671	378	-1.292	156	133	-23
Reservemutaties programma 3		130	130						
Reservemutaties programma 4	1.468	4.689	3.221	1.190	3.794	2.604	918	980	62
Reservemutaties programma 5		172	172	2.435		-2.435	1.435		-1.435
Reservemutaties programma 6	125	272	147		65	65		25	25
Reservemutaties programma 7				200		-200	200		-200
Reservemutaties programma 8	328	19	-309	1.111	16	-1.095		16	16
Reservemutaties programma 9	11.874	8.082	-3.792	3.228	8.659	5.431	4.940	1.071	-3.869
Totaal mutaties op reserves	14.238	13.483	-755	9.835	12.912	3.077	7.649	2.224	-5.424
Resultaat van de begroting van lasten en baten	197.918	200.577	2.659	183.577	184.292	715	173.191	175.502	2.311

Incidentele Lasten en Baten

Incidentele lasten		2022	2023	2024	2025
Veiligheid					
	Subtotaal	-	-	-	-
Bereikbaarheid					
	Subtotaal	-	-	-	-
Leefbaarheid & Voorzieningen					
Project ICT Onderwijs		15.088			
Onderhoud civiel technische werken		45.100	45.100		
	Subtotaal	60.188	45.100	-	
Sociaal domein & Volksgezondheid					
Plan van aanpak Jeugd: pilot kamerbewoning		30.000			
Plan van aanpak Jeugd: gezinsgetrouwe opvoedsituaties		20.000			
School als wijk		64.822	66.118		
GIDS gelden		80.645			
Reintegratiebudget WSW I&D		119.979	53.568		
	Subtotaal	315.446	119.686	-	-
RO, Wonen & Duurzaamheid					
Omgevingswet -inhuur-		57.480	22.500		
	Subtotaal	57.480	22.500	-	-
Burgers & Bestuur					
Computerhardware tbv raad		33.000			
Cursus en opleiding raad		15.000			
Reïntegratiekosten		55.000			
Receptie verkiezingsuitslag gemeenteraad		10.000			
	Subtotaal	113.000	-	-	-
Bedrijfsvoering					
Taxatie verzekerde objecten		14.000	40.000		
Salarissen incidenteel		483.840			
Licentiekosten		15.000			
	Subtotaal	512.840	40.000	-	-
Algemene dekkingsmiddelen					
	Subtotaal	-	-	-	-
Reservemutaties					
	Subtotaal	-	-	-	-
Totaal incidentele lasten		1.058.954	227.286	-	-
Incidentele baten		2022	2023	2024	2025
Algemene dekkingsmiddelen					
Frictie-uitkering		2.661.350		-	
	Subtotaal	2.661.350	-	-	-
Reservemutaties					
Onttrekking Ruimte voor dorpen en ondernemers		40.000			
	Subtotaal	40.000	-	-	-
Totaal incidentele baten		2.701.350	-	-	-
Totaal incidenteel Begroting		1.642.396	-227.286	-	-

Toelichting Lasten en Baten

In de samenvatting hebben we kort stil gestaan bij het begrotingssaldo voor 2022 en de ontwikkeling van het meerjarige begrotingssaldo. De verschillen voor het begrotingsjaar 2022 ten opzichte van de kaderstelling uit de voorjaarsnota zijn daar op hoofdlijnen toegelicht. In dit hoofdstuk gaan wij in aanvulling op dat beeld nader in op de wijze waarop verschillende effecten in deze begroting zijn verwerkt. Daarbij zullen we, om de gepresenteerde begrotingssaldi in perspectief te kunnen plaatsen, ook een overzicht geven van de in deze begroting opgenomen taakstellingen en financiële opgaven.

Bij de Voorjaarsnota hebben wij u het volgende perspectief geschetst:

Meerjarig perspectief Voorjaarsnota 2022				
bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Perspectief begroting 2021	1.709	1.794	2.303	NNB
Effect voorjaarsnota 2021	-2.975	-3.181	-3.334	-3.472
Verwacht perspectief kaderstelling	-1.266	-1.387	-1.031	NNB

Gezien de autonome ontwikkelingen die zich in de aanloop naar het opstellen van deze begroting hebben voorgedaan, kunnen we concluderen dat we dankzij deze ontwikkelingen in staat zijn een sluitend meerjarig perspectief bij deze begroting te presenteren, zonder dat daar aanvullende maatregelen voor nodig zijn. De bestaande taakstellingen blijven overigens, met uitzondering van de Jeugdzorg, gehandhaafd.

De ontwikkelingen die we ten opzichte van de voorjaarsnota in de begroting hebben verwerkt ziet u nogmaals op hoofdlijnen in onderstaand overzicht. Een korte toelichting hierop hebben we u reeds in de samenvatting gegeven:

Ontwikkelingen in begroting 2022				
bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Personeelslasten	-400	-400	-400	-400
Jeugd	-665	-665	-665	-665
Veiligheidsregio	-137	-137	-137	-137
Kapitaallasten	274	-86	-391	-865
Vervallen stelpost prijscompensatie	519	519	519	519
BUIG/uitkeringen	327	327	327	327
ICT licenties	-160	-160	-160	-160
Algemene Uitkering (sept. circulaire)	3.358	1.797	1.830	3.731
Effect middelen Jeugd (sept circulaire)	1.022	60	629	1.299
Areaaluitbreiding Eemshaven	1.440	1.440	1.440	1.440
Stelpost 'Behoedzaamheid areaalontwikkeling WOZ NW'	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Afval 90% kostendekkendheid in 2022	-600			
Overige mutaties	-401	-303	-441	-441
Effect ontwikkelingen	3.577	1.392	1.551	3.648

De bovenstaande ontwikkelingen lichten wij hieronder kort toe.

Personeelslasten

Wij zien dat de personeelslasten hoger uitvallen dan de beschikbare ruimte in de kaderstelling. In de kaderstelling hebben we rekening gehouden met een stijging van de personele lasten met 1,5%. Dit conform de septembercirculaire van het afgelopen jaar. Gezien de verwachtingen in de lopende CAO onderhandelingen zijn we in de bijgestelde personeelsramingen uitgegaan van 2% stijging. Daarnaast hebben we nog 0,5% stijging opgenomen op de stelposten. Daarmee komen we op een extra ruimte van 2,5%. Dit is conform de gehanteerde loonindex in de septembercirculaire.

Dat betekent in de cijfers een uitzetting van ca. € 400.000. Dat kan echter worden gedekt uit het extra accres dat is opgenomen in de septembercirculaire.

Volume en prijseffect Jeugdzorg

Wij zien zowel een volume als een prijseffect op de Jeugdzorg, wanneer wij ons baseren op de realisatiecijfers van 2021. Het prijseffect is ca. € 300.000 en het volume effect bedraagt ca. € 365.000. Wij zullen dit effect ook terug zien in de realisatiecijfers over 2021. Dit zal daarom ook onderdeel worden van de najaarsnota. Het prijseffect wordt overigens gedekt uit de stelpost voor prijsmutaties.

Veiligheidsregio

Al in de voorjaarsnota kondigden wij een verhoging van de bijdrage aan de VRG aan. Aangezien het hier gaat om een prijseffect, wordt deze conform onze systematiek gedekt uit de gereserveerde stelpost voor prijseffecten.

Kapitaallasten

Wij zien een voordelig effect op de kapitaallasten voor 2022, als gevolg van afgesloten investeringskredieten en afgeschreven activa. In het meerjarig perspectief zien we weer wat oplopende kapitaallasten. Dit is voornamelijk het gevolg van opgevoerde investeringskredieten in de komende jaren op het terrein van ICT. Veel investeringen die tijdens het herindelingstraject zijn gedaan, komen de komende jaren weer als vervangingsinvestering terug.

Stelpost prijscompensatie

Bij de kaderstelling in de voorjaarsnota kondigden wij al aan dat de stelposten in de meerjarenbegroting voor 2022 niet voldoende zouden zijn om alle prijseffecten op te vangen. Inmiddels zijn de budgetten voor 2022 en daarna bijgesteld met verwachte ontwikkelingen. Het blijkt inderdaad dat de doorgevoerde prijsverhogingen ca. € 100.000 hoger zijn dan de beschikbare stelpost voor prijsmutaties. De belangrijkste verhogingen in dit kader zien we bij de Jeugdzorg (€ 300.000) en in onze bijdrage aan de VRG (ca. € 120.000). Deze stelpost is daarom volledig vervallen. Overigens zien wij dat het hogere accres in de septembercirculaire voldoende is om extra volume en prijsstijgingen te dekken.

BUIG/uitkeringen

Voor de uitvoering van de Participatiewet zien we een positief effect op de begroting. Wanneer we de verwachting van de ontwikkeling van de bijstandsuitkeringen afzetten tegen het beschikbare budget van het rijk (BUIG), dan schatten we met de huidige informatie in dat we met het rijksbudget uit kunnen komen. Wij stellen daarom voor om de geraamde eigen middelen voor de bijstandsuitkeringen in deze begroting te laten vervallen. Dit geeft een voordelig effect van ca. € 327.000.

Naast het bovengenoemde voordelige effect op participatie hebben wij inmiddels ook de voorlopige beschikking van het rijk voor de BUIG middelen 2022 gekregen. De voorlopige beschikking BUIG 2022 gaat uit van een rijksbijdrage van € 17.980.748. Per saldo is hier sprake van een voordeel van € 1.329.748. Dit voordeel is geen structureel voordeel, aangezien de rijksbijdrage BUIG van jaar tot jaar significant kan schommelen. Wij stellen daarom voor deze middelen incidenteel en budgetneutraal in de begroting op te nemen en de middelen langs drie lijnen te reserveren in onze begroting. Deze lijnen zijn:

1. Een buffer ramen op het product voor de bijstand (€ 585.000) in verband met de ongewisheid van de ontwikkeling in de bijstandsuitkeringen en de loonkostensubsidies. De gevolgen van de Coronapandemie zijn immers onzeker, zeker nu de compensatieregelingen voor ondernemers eindigen;
2. Door een deel (€ 350.000) van het verwachtte overschot op de BUIG in te zetten voor de taakstelling bijzondere bijstand, ontstaat de mogelijkheid om op weg naar de voorjaarsnota 2022 een gedegen onderzoek/analyse uit te laten voeren. In feite wordt hiermee tijd gekocht om te komen tot een voorstel hoe om te gaan met de bezuinigingstaakstelling op de bijzondere bijstand en minimabeleid vanaf 2023.
3. Gezien het schommelende verloop van de rijksbijdrage over de jaren stellen we voor het restant van het overschot voor 2022 toe te voegen aan de reserve SD. Mocht de definitieve beschikking lager uitvallen, dan kan dit gedekt worden uit de reserve SD en wordt de exploitatie hier niet direct mee belast. (ca. € 395.000)

ICT licenties

Het budget voor onze licentiekosten is in deze begroting verhoogd. Dit heeft voor een deel te maken met prijseffecten (ca. € 50.000) en voor een deel met het uitsmeren van de te betalen licentierechten. Met ingang van de begroting 2021 hebben we de licentiekosten begroot voor de jaren waarop ze betrekking hebben. Dit is conform de BBV voorschriften. Door deze kosten uit te smeren over de jaren waarop ze betrekking hebben, krijgen we beter zicht op de structurele lasten, maar geeft dat nu wel een negatief effect op de structurele begroting voor 2022 en daarna.

Voor 2022 staat een aantal hercontracteringen en aanbestedingen op de planning. Daarvan kennen we het uiteindelijke effect nog niet. Ook hebben we een inventarisatie gepland van alle software(licenties). Daarbij zal nut en noodzaak worden bekeken. Beide acties leiden tot een beter inzicht in de benodigde budgetten voor softwarelicenties.

Algemene Uitkering (exclusief extra middelen Jeugdzorg)

De septembercirculaire geeft een behoorlijk positief effect ten opzichte van de verwachting in de meicirculaire. Deze laatste was de basis voor de kaderstelling in de voorjaarsnota. Het voordelig effect gaat van ca. € 3,4 miljoen in 2022 naar ca. € 1,8 miljoen in de jaren daarna. Het effect voor 2025 geeft daarbij een wat vertekend beeld, aangezien we bij de meicirculaire nog niet beschikten over een doorrekening van de Algemene Uitkering voor dat jaar. Het gepresenteerde effect voor 2025 betreft dan ook een vergelijking met het niveau van 2024.

In het gepresenteerde effect hebben we de aanvullende middelen voor de jeugdzorg en de coronacompensatie buiten beschouwing gelaten. De coronacompensatie uit de septembercirculaire hebben wij budgetneutraal verwerkt, middels een geraamde toevoeging aan de bestemmingsreserve 'Corona'.

Het grote voordelige effect van de Algemene Uitkering in 2022 wordt deels veroorzaakt doordat de opschalingskorting ook voor 2022 is bevroren. Dit geeft een incidenteel voordeel in 2022.

Effect middelen Jeugd (Algemene Uitkering)

Er wordt al lange tijd gesproken over compensatie van het rijk voor de grote tekorten die bij gemeenten ontstaan als gevolg van de stijgende kosten in de Jeugdzorg. De septembercirculaire geeft meer duidelijkheid over de omvang van de aanvullende middelen die wij ontvangen. Deze wijken iets af van de bedragen die eerder indicatief zijn verstrekt. Op basis van de septembercirculaire komen we op de onderstaande lijn. Daarbij is 2022 definitief. De bedragen voor 2023 en daarna zijn gebaseerd op de richtlijn van het ministerie, die aangeeft dat 75% van de berekende compensatie voor de desbetreffende jaren mag worden meegenomen in ons meerjarenperspectief.

Extra middelen Jeugdzorg				
Bedragen x €1000,-	2022	2023	2024	2025
Extra middelen Jeugdzorg	4.125	3.423	3.219	2.962
Reeds geraamd	-	-970	-970	-970
Per saldo	4.125	2.453	2.249	1.992

Een deel van het tekort op de Jeugdzorg hebben wij in de huidige begroting opgevangen door forse taakstellingen op te nemen. Het overige deel hebben wij opgevangen met onze algemene middelen en drukt derhalve op onze begroting. Beide delen zijn van een vergelijkbare omvang.

Met deze wetenschap hebben wij de middelen langs beide sporen verdeeld. 50% van de te ontvangen extra middelen hebben we gebruikt om de taakstellingen in de Jeugdzorg te verlagen voor de jaren 2022-2024.

Voor een goede verdeling hebben wij ook een inschatting gemaakt van het tempo waarin de taakstellingen op Jeugd gerealiseerd kunnen worden. Wij zien dat het enige tijd duurt voordat maatregelen ook daadwerkelijk effect sorteren. Dit effect is daarbij ook lastig te voorspellen. Om dit risico te ondervangen stellen wij voor een deel van de extra middelen voor de jaren 2022-2024 te storten in de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Het restant van de middelen komt ten slotte ten gunste van ons begrotingssaldo.

Per saldo heeft dit de onderstaande effecten:

Inzet extra middelen Jeugd					
Bedragen x €1000,-	2022	2023	2024	2025	
Verlaging taakstellingen	2.063	1.227	1.124	693	Op basis van 50% inzet extra middelen Jeugd
Dotatie Best. Reserve SD	1.040	1.167	495	-	o.b.v. realistische inschatting verloop effecten
T.g.v. begrotingssaldo	1.023	60	629	1.299	
Totaal extra middelen AU	4.125	2.453	2.249	1.992	

Wat dit concreet betekent voor de diverse taakstellingen op de Jeugdzorg leest u verderop in dit hoofdstuk bij het onderdeel 'Taakstellingen'.

Areaaluitbreiding Eemshaven

In 2021 wordt een areaaluitbreiding in de Eemshaven gerealiseerd die leidt tot extra OZB inkomsten voor niet woningen van ca. € 1,8 miljoen. Daar staat tegenover dat ook de vereffening in de Algemene uitkering zal toenemen. Dit heeft per saldo een positief effect van ruim € 1,4 miljoen op ons begrotingssaldo. Wij zien echter ook de nodige risico's, zoals de problematiek rondom de kolencentrales en een hogere vereffening van de WOZ in het op handen zijnde herijkingsvoorstel voor de Algemene Uitkering. Voorzichtigheidshalve stellen wij daarom voor een stelpost 'Behoedzaamheid areaalontwikkeling WOZ niet woningen' in de begroting op te nemen. Daarmee kunnen genoemde risico's mogelijk worden opgevangen.

Wij stellen voor een stelpost van € 1 miljoen op te nemen. Dit op basis van de ingeschatte omvang van de OZB inkomsten voor de kolencentrales en de mogelijke effecten van de WOZ vereffening in de herijkingsvoorstellen van het gemeentefonds.

Afval

Met ingang van 2021 zijn wij bij de afvalstoffenheffing over gegaan naar de Diftar methodiek, met als doel de afvalstromen beter te scheiden en het restafval te verminderen. Het lijkt erop dat wij slagen in deze opzet. Wij zien een enorm sterk dalende trend in het aantal kilo's ingezamelde restafval. Als gevolg van een vrij groot variabel tariefdeel, leidt dit in 2021 naar verwachting tot ca. € 600.000 minder inkomsten. Doordat het veelal een verschuiving van de afvalstromen betreft, dalen de inzamel- en verwerkingskosten naar de huidige inzichten niet of nauwelijks. Uiteraard werken deze effecten ook door naar 2022. Onze gebruikelijke lijn volgend, zou de forse daling in de opgehaalde kilo's moeten leiden tot een hoger tarief voor het variabele deel. Immers het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid.

Wij vinden bovenstaande ontwikkeling van het tarief echter niet wenselijk. Wij stellen daarom voor de kostendekkendheid van ons afvalstoffenheffingstarief te verlagen naar ca. 90%. Wij kunnen nu niet voorzien of de dalende trend in de aangeboden hoeveelheid restafval zich nog verder door zet. Dit risico hebben wij opgenomen in de berekening van ons benodigd weerstandsvermogen.

Het voorgaande leidt tot het volgende structurele beeld:

Verloop meerjarig perspectief				
bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Verwacht perspectief kaderstelling	-1.266	-1.387	-1.031	NNB
Effect ontwikkelingen	3.577	1.392	1.551	3.648
Verwacht perspectief	2.311	5	520	940

In bovenstaand overzicht zien we een overschot van ruim € 2,3 miljoen in 2022, dat iets daalt naar een geraamd structureel overschot van ca. € 0,9 miljoen in 2025.

Wij zien tegenover dit positieve begrote meerjarige saldo echter ook dat er nog steeds verschillende forse taakstellingen in de begroting zijn opgenomen. Deze zijn deels functioneel ingevuld, maar moeten ook voor een deel verder worden ingevuld in de komende jaren. Denk hierbij aan de taakstelling op de personele lasten, efficiency, inkoop en de jeugdzorg.

Taakstellingen

Wij zien tegenover dit positieve begrote meerjarige saldo echter ook dat er nog steeds verschillende forse taakstellingen in de begroting zijn opgenomen. Deze zijn deels reeds functioneel ingevuld, maar moeten ook voor een deel verder worden ingevuld in de komende jaren. Denk hierbij aan de taakstelling op de personele lasten, efficiency, inkoop en de jeugdzorg. Zoals u elders in deze begroting kunt lezen, is de taakstelling op de Jeugdzorg aangepast

In onderstaand overzicht ziet u een weergave van de stand van zaken met betrekking tot de taakstellingen die in de begroting zijn opgenomen.

Stand van zaken taakstellingen						Opmerking
bedragen x € 1.000	Oorspronkelijke taakstelling	2022	2023	2024	2025	
Jeugdzorg (beheersmaatregelen)	-1.238	-1.443	-1.887	-1.771	-1.940	Deze is verwerkt op het taakveld. Er is een plan voor de uitvoering.
Jeugdzorg	-1.025					Dit betreft de tijdelijke tegemoetkoming van het rijk. De vergoeding loopt nu na 2022 af. Nog niet bekend of het rijk deze middelen structureel wil maken.
Jeugdzorg (verblijf)						De uitgaven op 'Verblijf' willen we weer terugbrengen naar het niveau van 2018.
Jeugdzorg (budgetplafond)	-691					De uitzetting van de uitgaven in de Jeugdzorg willen we beperken tot € 600.000. Voor het bedrag dat uitstijgt boven dit bedrag, willen we een budgetplafond instellen. Hoe dit vorm te geven zal nader moeten worden uitgewerkt.
Jeugdzorg (maatregelen met een financiële consequentie)		-525	-917	-1.136	-1.398	Het rijk heeft een aantal maatregelen voorgesteld die moeten leiden tot lager uitgaven. In de extra bijdrage van het rijk is hier rekening mee gehouden.
Wmo	-300	-207	-207	-207	-207	Deze taakstelling is opgenomen ter gedeeltelijke dekking van de uitzetting op het terrein van de Huishoudelijke Ondersteuning.
Efficiency	-1.400	-197	-197	-197	-197	Deze wordt op termijn ingevuld door het sluiten van De Beurs per 1-1-2021 en het afstoten van 1 van de 4 gemeentehuizen.
Inkoop	-500	-368	-368	-368	-368	Deze wordt zo mogelijk per aanbestedingstraject beoordeeld en e.v.t. bijgesteld.
Personeel	-2.185	-1.648	-1.648	-1.648	-1.648	Dit is het restant van de oorspronkelijke taakstelling van € 2,2 miljoen. Hiervoor is een plan aanwezig
Onderuitputting vacatures	-350	-700	-700	-700	-700	Als onderdeel van het plan voor de invulling van de personele taakstelling is ook een verhoging van de structurele vacatureruimte opgenomen.
Omzet interne dienstverlening Ability	-286	-286	-286	-286	-286	Dit betreft weggevallen omzet voor intern geleverde diensten van Ability aan de gemeentelijke organisatie, zoals postbezorging, catering en schoonmaak.
Taakstellingen Bouwstenennotitie	-572	-542	-542	-542	-542	Dit zijn de maatregelen uit de bouwstenennotitie die nog niet op het betreffende taakveld in de budgetten konden worden verwerkt.
Totaal taakstellingen		-5.916	-6.752	-6.854	-7.286	

In het bovenstaande overzicht ziet u dat verschillende taakstellingen reeds grotendeels zijn ingevuld, of dat er een plan ligt voor de invulling van de taakstelling. Het laatste is vooral van toepassing op de twee grootste taakstellingen in het overzicht. Te weten de taakstelling in het kader van de beheersmaatregelen in de jeugdzorg en de taakstelling op onze personele lasten. Een aantal posten lichten we hieronder kort toe.

Jeugdzorg

Voor de jeugdzorg waren reeds een aantal taakstellingen opgenomen. Met de middelen die in de septembercirculaire zijn toegevoegd aan de algemene uitkering ontstaat enige ruimte in zowel financiële zin als in het tempo waarin taakstellingen worden ingevuld. Wij stellen derhalve voor de aanvullende jeugdmiddelen deels in te zetten voor deze taakstellingen. Wij stellen voor de taakstelling 'Budgetplafond' en de taakstelling op verblijf uit de begroting te halen. De eerste had voornamelijk een signaleringsfunctie en de tweede is vrijwel niet te beïnvloeden.

Tegelijkertijd hebben we een aanvullende taakstelling opgevoerd die in combinatie gezien moet worden met de extra te ontvangen middelen van het rijk. De middelen die wij in 2022 ontvangen zullen in de jaren daarna stapsgewijs worden afgebouwd naar ca. 60% van het niveau van 2022. De achterliggende gedachte is dat het rijk maatregelen voorziet die effect sorteren op de uitgaven in de Jeugdzorg. Dat betekent uiteraard dat wij in onze ramingen aansluiten bij deze veronderstelling van het rijk. Dit leidt tot

het onderstaande beeld, waarbij wij eerst de bestaande taakstellingen laten zien en daarna ons voorstel voor deze begroting:

Huidige taakstellingen:	2022	2023	2024	2025
Beheersmaatregelen	-1.940.000	-1.940.000	-1.940.000	-1.940.000
Verblijf	-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000	-1.400.000
Budgetplafond	-690.816	-690.816	-690.816	-690.816
Totaal taakstellingen	-4.030.816	-4.030.816	-4.030.816	-4.030.816

Voorstel op te nemen taakstellingen:	2022	2023	2024	2025
Beheersmaatregelen	-1.443.389	-1.886.734	-1.770.697	-1.940.000
Maatregelen met financiële consequenties	-524.927	-917.395	-1.135.706	-1.398.169
Verblijf (ingevuld met beheersmaatr.)	-	-	-	-
Budgetplafond	-	-	-	-
Totaal taakstellingen	-1.968.316	-2.804.130	-2.906.403	-3.338.169

De extra middelen jeugdzorg zijn overigens eerst toegekend voor 2022. Van de toezichthouders mogen we deze middelen, met een bepaalde afloop, structureel ramen voor de jaren na 2022. Het rijk moet nog besluiten over het structureel maken van deze middelen, mocht dit besluit niet gunstig uitpakken voor gemeenten dan zullen de taakstellingen voor 2023 en verder weer verhoogd moeten worden.

WMO

In verband met de forse uitzetting op het terrein van de WMO, heeft u in de voorjaarsnota besloten een extra taakstelling op de WMO van € 200.000 op te nemen. Hoewel er verschillende opties voor invulling van deze taakstelling in kaart zijn gebracht, moet de invulling nog wel worden gerealiseerd. De taakstelling uit de voorjaarsnota ziet u daarom hier gepresenteerd.

Efficiency

De taakstelling efficiency is nagenoeg helemaal gerealiseerd. Er staat nog één actie open. Op dit moment wordt een plan uitgewerkt om één van de gemeentehuizen te verkopen. Wanneer deze verkoop gerealiseerd is, naar verwachting in de eerste helft van 2022, wordt ook het laatste deel van de taakstelling efficiency gerealiseerd.

Personeel

Reeds in 2020 is er een plan opgesteld voor de invulling van de taakstelling op onze personele lasten. Een deel van dit plan kan reeds nu gerealiseerd worden. Dit deel is ook als zodanig in de personele ramingen verwerkt. Andere onderdelen kunnen pas op termijn worden gerealiseerd. Daarom zijn deze onderdelen nog op de bovenstaande stelpost opgenomen. De verwachting is dat het lopende plan voldoende besparing oplevert om deze taakstelling te realiseren.

Onderuitputting vacatures

Reeds in de begroting 2019 hebben we een stelpost opgenomen voor de jaarlijks te verwachten vacatureruimte. Veelal kunnen vacatures niet onmiddellijk worden ingevuld, wat een onderuitputting op de personele lasten tot gevolg heeft. In het plan voor de verlaging van onze personele lasten hebben we ook richtlijnen opgenomen voor de invulling van vacatures. Met deze richtlijnen vonden wij het verantwoord de jaarlijkse stelpost voor onderuitputting door vacaturegelden met € 350.000 te verhogen. Deze verhoging was reeds in de begroting van 2021 doorgevoerd. De taakstelling blijft structureel gehandhaafd in de begroting. De uitkomsten van de jaarrekening 2020 bevestigden overigens het beeld dat de taakstelling reëel is.

Taakstellingen Bouwstenennotitie

In de Bouwstenennotitie 2020 is een omvangrijk pakket met maatregelen opgenomen. Deze zijn grotendeels op de op de taakvelden in de begroting verwerkt. Voor een aantal posten geldt dat invulling nadere uitwerking vraagt. Deze onderdelen hebben we daarom als een taakstellende bezuiniging op de stelposten opgenomen, in afwachting van nadere uitwerking van de betreffende maatregel. Een weergave met actualisatie van deze posten vindt u in onderstaand overzicht.

Maatregelen Bouwstenennotitie op stelposten		<i>Oorspronkelijke</i>			
<i>bedragen x € 1.000</i>	<i>taakstelling</i>	2022	2023	2024	2025
Taakstelling verbonden partijen	-150	-130	-130	-130	-130
Te vervallen reiskst woon/werk ambt.	-200	-200	-200	-200	-200
Taakstelling infra (kap.last)	-122	-122	-122	-122	-122
Taakstelling vastgoed	-200				
Taakstelling op sport(-accommodaties)	-100	-100	-100	-100	-100
Totaal op stelpost Bouwstenennotitie	-772	-552	-552	-552	-552

Geprognosticeerde balans

		Meerjarig geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000)							
		2022		2023		2024		2025	
		Begin	Eind	Begin	Eind	Begin	Eind	Begin	Eind
Activa									
	Immateriële vaste activa	255	153	153	51	51	50	50	49
	Materiële vaste activa	141.563	156.944	156.944	158.917	158.917	161.708	161.708	160.624
	Financiële vaste activa	13.877	13.176	13.176	12.496	12.496	11.877	11.877	11.317
	Subtotaal	155.695	170.273	170.273	171.464	171.464	173.635	173.635	171.990
	Voorraden	992	992	992	992	992	992	992	992
	Vorderingen	19.242	2.171	2.171	2.171	2.171	2.171	2.171	2.171
	Liquide middelen	1.839	633	633	-	-	-	-	-
	Overlopende activa	4.023	4.023	4.023	4.023	4.023	4.023	4.023	4.023
	Subtotaal	26.096	7.819	7.819	7.186	7.186	7.186	7.186	7.186
Totaal activa		181.791	178.092	178.092	178.650	178.650	180.821	180.821	179.176
Passiva									
	Eigen vermogen	37.312	41.302	41.302	44.394	44.394	48.141	48.141	51.888
	Voorzieningen	14.603	13.691	13.691	12.954	12.954	12.353	12.353	11.686
	Vaste schuld	87.161	80.384	80.384	72.102	72.102	66.128	66.128	60.137
	Subtotaal	139.076	135.377	135.377	129.450	129.450	126.622	126.622	123.711
	Vlottende schuld	5.621	5.621	5.621	12.106	12.106	17.105	17.105	18.371
	Overlopende passiva	37.094	37.094	37.094	37.094	37.094	37.094	37.094	37.094
	Subtotaal	42.715	42.715	42.715	49.200	49.200	54.199	54.199	55.465
Totaal passiva		181.791	178.092	178.092	178.650	178.650	180.821	180.821	179.176

EMU-saldo

			Meerjarig geprognosticeerde EMU-Saldo					
			2021	2022	2023	2024	2025	
EMU-SALDO			1.099	4.870	484	356	4.165	
EMU-SALDO referentiewaarde 2022			-5.968	-6.140	-6.140	-6.140	-6.140	
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			7.067	11.010	6.624	6.496	10.305	
Mutaties (1 januari tot 31 december)								
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-102	-701	-680	-619	-560	
		Uitzettingen	-	-	-	-	-	
Vlottende activa		Uitzettingen	-	-	-	-	-	
		Liquide middelen	-14.366	-1.206	-7.118	-4.999	-1.266	
		Overlopende activa	-	-	-	-	-	
Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-15.567	-6.777	-8.282	-5.974	-5.991	
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	-	-	-	-	-	
			Overlopende passiva	-	-	-	-	-
			Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-

Overzicht Taakvelden

(bedragen x € 1.000)

Taakveld		Lasten	Baten	Saldo
0.01	Bestuur	2.698	0	-2.698
0.02	Burgerzaken	1.546	703	-843
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	413	387	-26
0.4	Overhead	25.935	180	-25.756
0.5	Treasury	-960	489	1.449
0.61	OZB woningen	287	7.658	7.371
0.62	OZB niet-woningen	243	18.429	18.186
0.64	Belastingen overig	773	57	-716
0.70	AU en overige uitkering gemeentefonds	0	102.145	102.145
0.80	Overige baten en lasten	-1.659	-383	1.276
0.10	Reservemutaties	7.649	2.224	-5.424
0.11	Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.259	0	-4.259
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.088	0	-1.088
2.1	Verkeer en vervoer	8.368	109	-8.259
2.2	Parkeren	131	188	57
2.3	Recreatieve havens	172	28	-144
2.4	Economische havens en waterwegen	970	0	-970
3.1	Economische ontwikkeling	310	0	-310
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	541	190	-351
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	327	50	-277
3.4	Economische promotie	252	583	331
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	0	-10
4.2	Onderwijshuisvesting	3.240	0	-3.240
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.257	577	-2.680
5.1	Sportbeleid en activering	426	0	-426
5.2	Sportaccommodaties	3.984	516	-3.468
5.3	Cultuurpresent., -productie en -particip	576	0	-576
5.4	Musea	152	0	-152
5.5	Cultureel erfgoed	331	0	-331
5.6	Media	1.183	232	-951
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.450	25	-2.425
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.479	37	-4.442
6.2	Wijkteams	1.459	0	-1.459

6.3	Inkomensregelingen	22.981	18.940	-4.041
6.4	Begeleide participatie	13.597	3.120	-10.477
6.5	Arbeidsparticipatie	2.518	0	-2.518
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.408	0	-2.408
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	14.060	348	-13.712
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	19.333	0	-19.333
6.81	Geescaleerde zorg 18+	2.780	2.373	-407
6.82	Geescaleerde zorg 18-	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	2.389	0	-2.389
7.2	Riolering	3.878	5.300	1.422
7.3	Afval	5.759	6.447	688
7.4	Milieubeheer	582	0	-582
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.016	738	-277
8.1	Ruimtelijke ordening	1.112	15	-1.097
	Oude kostenplaatsen 2	0	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	190	182	-8
8.3	Wonen en bouwen	5.697	3.614	-2.082
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
Totaal taakvelden		173.191	175.502	2.311

Meerjarenraming

De lasten en baten per programma (x € 1.000) zijn als volgt:

Lasten per programma	2022	2023	2024	2025
Burger & Bestuur	4.244	4.114	4.114	4.114
Veiligheid	5.347	5.354	5.354	5.353
Bereikbaarheid	9.642	9.463	9.425	9.343
Economie & werkgelegenheid	1.430	1.430	1.430	1.430
Leefbaarheid & Voorzieningen	15.609	15.388	15.248	15.198
Sociaal domein & volksgezondheid	86.004	84.065	83.894	83.408
RO, Wonen & Duurzaamheid	18.234	17.544	17.255	17.199
Oude Kostenplaatsen				
Bedrijfsvoering, waarvan:				
Beheer overige gebouwen en gronden	413	413	413	413
Overhead	25.935	25.305	24.904	24.677
Algemene dekkingsmiddelen, waarvan:				
Vennootschapsbelasting (VpB)				
Onvoorziene uitgaven	100	100	100	100
Overig.alg.dekkingsmiddelen	-1.416	1.563	3.766	6.369
Totale lasten	165.543	164.740	165.903	167.604
Baten per programma	2022	2023	2024	2025
Burger & Bestuur	703	712	721	731
Veiligheid				
Bereikbaarheid	325	325	325	325
Economie & werkgelegenheid	823	824	824	825
Leefbaarheid & Voorzieningen	1.350	1.358	1.367	1.376
Sociaal domein & volksgezondheid	24.818	23.772	23.773	23.774
RO, Wonen & Duurzaamheid	16.296	16.477	16.600	16.779
Oude Kostenplaatsen				
Bedrijfsvoering, waarvan:				
Beheer overige gebouwen en gronden	387	390	392	395
Overhead	180	181	182	183
Algemene dekkingsmiddelen, waarvan:				
Vennootschapsbelasting (VpB)				
Onvoorziene uitgaven				
Overig.alg.dekkingsmiddelen	128.395	124.966	126.031	127.453
Totale baten	173.278	169.004	170.215	171.841
Saldo van lasten en baten	7.735	4.264	4.312	4.237

<i>Reservemutaties per programma</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>
Reservemutaties programma 2	-23	-64	-64	-64
Reservemutaties programma 3				
Reservemutaties programma 4	62	-53	-53	-53
Reservemutaties programma 5	-1.435	-1.167	-495	
Reservemutaties programma 6	25	25	25	25
Reservemutaties programma 8	16	16	16	16
Reservemutaties programma 9	-3.869	-2.816	-3.021	-3.021
Reservemutaties programma 7	-200	-200	-200	-200
Totaal mutaties op reserves	-5.424	-4.259	-3.792	-3.297
Resultaat begroting van lasten en baten	2.311	5	520	940

Waarvan structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000):

<i>Structurele reservemutaties</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>
<i>Toevoegingen</i>				
Reserve onderhoud bruggen	55	55	55	55
Reserve Baggerplan	101	101	101	101
Reserve Scholenprogramma	288	288	288	288
Reserve Onderwijshuisvesting	30	30	30	30
Reserve Ruimte voor dorpen en ondernemers	600	600	600	600
Reserve dekking VTH Aardbevingen	200	200	200	200
Algemene Reserve	2.000	3.000	3.000	3.000
Reserve Claims	33	33	33	33
<i>Onttrekkingen</i>				
Reserve Baggerplan	-133	-92	-92	-92
Algemene Reserve	-217	-12	-12	-12
Reserve Ruimte voor dorpen en ondernemers	-865	-865	-865	-865
Reserve onderhoud begraafplaatsen	-25	-25	-25	-25
Reserve groot onderhoud gebouwen	-16	-16	-16	-16
Totaal	2.051	3.297	3.297	3.297

Investeringsprogramma

Investeringslijst 2022 - 2025																	
Progr. Onderwerp					Nut	Ter- mijn	Bedrag van investering (ex BTW)						Kapitaallast (1 ^e jaar)				
							2022		2023		2024		2025		2023	2024	2025
						Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst	Uitgave	Inkomst				
W	4	De Tirrel: (school)gebouw	E	40		4.140.964	-825.000							186.264			
W	4	De Tirrel: sportzaal	E	40		6.859.386								274.375			
W	4	De Tirrel: maatschappelijke ruimtes	E	40		9.217.404	2.275.000							311.821			
W	2	De Tirrel : infrastructuur	E	40		1.125.000	800.000							25.000			
W	4	De Tirrel: voorbereiding	E	40		550.000	1.100.000							-5.500			
W	4	De Tirrel: sloop	E	40		500.000								20.000			
W	4	De Tirrel: inrichting	E	40		250.000								10.000			
W	4	De Tirrel: onvoorziën	E	40		600.000								24.000			
HH	8	Vervanging materieel (afschrijving 7 jaar)	E	7		615.817		615.817		615.817		615.817		97.211	97.211	97.211	97.211
HH	8	Vervanging materieel (afschrijving 10 jaar)	E	10		240.439		240.439		240.439		240.439		27.650	27.650	27.650	27.650
HH	8	Vervanging werkplekken (Winsum, Bedum, Leens)	E	10		80.000								9.200			
HH	2	Beleidsplan wegen	E	40		1.406.450		1.406.450		1.406.450				56.258	112.516	168.774	
HH	2	Civiele constructies (721060068)	E	20		1.523.750		1.523.750		1.523.750				99.044	198.088	297.131	
HH	2	Openbare verlichting (721060069)	E	30		57.500		57.500		57.500				2.779	5.558	8.338	
HH	2	Pilot bebouwde komgrenzen	E	20		50.000								3.250			
HH	4	Aanvullend krediet accommodatie SV Bedum **	E	40		700.000								*1			
HH	4	Tennisbanen Zuidwolde **	E	20		121.000								7.865			
HH	6	GWRP Zuiveringskring Onderdendam **	E	55		1.375.000		265.000		490.000		940.000		45.625	8.793	16.259	31.191
HH	6	GWRP Zuiveringskring Ulrum **	E	55		245.000		345.000		195.000		95.000		8.130	11.448	6.470	3.152
HH	6	GWRP Zuiveringskring Wehe den Hoom **	E	55		1.357.500		380.000		980.000		680.000		45.044	12.609	32.518	22.564
HH	6	GWRP Zuiveringskring Winsum **	E	55		105.000		255.000		205.000		105.000		3.484	8.461	6.802	3.484
HH	6	GWRP Zuiveringskring Uithuizermeeden **	E	55		145.000		45.000		45.000		45.000		4.811	1.493	1.493	1.493
HH	6	GWRP Beheerprogramma Gemalen/ Persleidingen **	E	15		725.000		725.000		725.000		725.000		59.208	59.208	59.208	59.208
HH	6	GWRP Optimaliseren meetnet Riolering **	E	15		50.000		50.000		50.000		50.000		4.083	4.083	4.083	4.083
HH	6	GWRP Beheerprogramma Vrijerval riolering **	E	55		1.000.000		1.000.000		1.000.000		1.000.000		33.182	33.182	33.182	33.182
HH	8	Vervanging telefonie (** voor jaarschijf 2025)	E	3		200.000						400.000		69.667			139.333
HH	8	Vervanging werkplekken (hardware) **	E	3						600.000						209.000	
HH	8	Bladeservers **	E	3		60.000		35.000		35.000		75.000		20.900	12.192	12.192	26.125
HH	8	Server Grid kaarten **	E	3		30.000						30.000		10.450			10.450
HH	8	Storage Flash **	E	3				75.000							26.125		
HH	8	Storage (archief) **	E	5						30.000						6.450	
HH	8	Switches **	E	4						40.000						10.600	
HH	8	WiFi **	E	5		35.000						35.000		7.525			7.525
HH	8	Firewalls **	E	5		41.500								8.923			
HH	8	Stroomvoorziening/monitoring Automatisering **	E	4				32.500		32.500					8.613	8.613	
HH	8	Vergaderfaciliteiten (TV's, camera's, beamers) **	E	4						67.500						17.888	
HH	8	Specials/headsets **	E	4				42.500							11.263		
		Totaal				33.406.710	3.350.000	7.093.956	-	8.338.956	-	5.036.256	-	1.470.250	638.493	1.023.863	466.653
		Rente		1,50%													
		** is nieuw opgevoerd bij BGR 2022															
		*1 de kapitaallast nemen we mee bij de NJN. De afschrijvingsstermijn zal aangepast van 25 (groot onderhoud) naar 40 jaar (vervanging).															

Reserves en Voorzieningen

Reserve/Voorziening Het Hogeland	Geraamd saldo 1-1-2022	Geraamde toevoegingen 2022	Geraamde onttrekkingen 2022	Geraamd saldo 31-12-2022	Mutaties 2023	Mutaties 2024	Mutaties 2025	Saldo ultimo 2025
RESERVES								
Programma 2 Bereikbaarheid	2.000			2.000				2.000
Reserve Onderhoud wegen	547	55		602	55	55	55	767
Reserve Onderhoud bruggen	644	101	-133	612	9	9	9	638
Reserve Baggerplan	500			500				500
Reserve Ontsluiting Bedum	6			6				6
Reserve Openbare verlichting	140			140				140
Reserve Trace Mensingeweer - Zoutkamp								
Programma 3 Economie en Werkgelegenheid	28			28				28
Reserve Cofinancieringen	319			319				319
Reserve Versterking centrum Winsum	15			15				15
Reserve Regiovisie								
Programma 4 Leefbaarheid en Voorzieningen	3.910	288		4.198	288	288	288	5.062
Reserve Scholenprogramma	293	30		323	30	30	30	413
Reserve Onderwijshuisvesting	-			-				-
Reserve Gymlokaal Wehe-den Hoorn	9			9				9
Reserve Frictiekosten bibliotheek	683		-40	643	-	-	-	643
Reserve Programma Krimp en Leefbaarheid	43			43				43
Reserve Cofinanciering Leefbaarheid	2.030	600	-940	1.691	-265	-265	-265	896
Reserve Ruimte voor Dorpen en Ondernemers	500			500				500
Reserve Waddenkustopgave	32			32				32
Reserve Bosaanleg Netlaan				-				-

Programma 5 Sociaal Domein en Volksgezondheid								
Reserve Sociaal domein	2.435	1.435	<i>pm</i>	3.870	<i>pm</i>	<i>pm</i>	<i>pm</i>	3.870
Programma 6 RO, Wonen en Duurzaamheid								
Reserve Herstructurering	888			888				888
Reserve Bovenwijkse kosten Ter Laan 4	118			118				118
Reserve Bovenwijkse kosten Vogelzangloc	15			15				15
Reserve Grondexploitatie	438			438				438
Reserve Woon-& leefbaarheidsplannen Emsdelta	399			399				399
Reserve Onderhoud begraafplaatsen	613		-25	588	-25	-25	-25	513
Reserve Klimaatbeleid	60			60				60
Reserve Milieu	93			93				93
Reserve Koppelkansen Aardbevingsschade	500			500				500
Programma 7 Burger en Bestuur								
Reserve dekking VTH Aardbevingen	200	200		400	200	200	200	1.000
Programma 8 Bedrijfsvoering								
Reserve Frictie personeelskosten	22			22				22
Reserve Groot onderhoud gebouwen	3.601	-	-16	3.585	-16	-16	-16	3.537
Bevingsschade herstel gemeentelijke gebouwen	393			393				393
			-					
Algemene dekkingsmiddelen								
Algemene Reserve	10.805	4.661	-1.071	14.396	2.783	2.988	2.988	23.155
Reserve afboeking MVA	-			-				-
Resultaat baten en lasten (Algemene reserve)	-			-				-
Reserve Jaarovergang	2.167			2.167				2.167
Reserve Claims	1.322	33		1.355	33	33	33	1.454
Reserve Corona	1.541	245		1.787				1.787
Totaal Reserves	37.311	7.649	-2.224	42.736	3.092	3.297	3.297	52.422

Reserve/Voorziening Het Hogeland	Geraamd saldo 1-1-2022	Geraamde toevoegingen 2022	Geraamde onttrekkingen 2022	Geraamd saldo 31-12-2022	Mutaties 2023	Mutaties 2024	Mutaties 2025	Saldo ultimo 2025
VOORZIENINGEN								
Programma 6 RO, Wonen en Duurzaamheid								
Voorziening Afvalstoffenheffing ⁷⁾	-			-				-
Voorziening Rioolheffing	6.343		-415	5.928	-514	-378	-444	4.592
Voorziening Woonrijp maken grondexploitaties	346	-		346	-	-	-	346
Voorziening Leens-Oost	65			65				65
Programma 7 Burger en Bestuur								
Voorziening Pensioenverplichtingen	7.506	-	-223	7.283	-223	-223	-223	6.615
Voorziening Wachtgeldverplichtingen	274	-	-274	-	-			-
Programma 8 Bedrijfsvoering								
Voorziening Sparen verlof	70			70				70
Totaal Voorzieningen	14.604	-	-912	13.692	-737	-601	-667	11.687
Totaal Reserves en Voorzieningen	51.915	7.649	-3.136	56.428	2.355	2.696	2.630	64.109

Bijlagen

I Uitgangspunten begroting

Voor het opstellen van de begroting 2022 worden de volgende begrotingsuitgangspunten behandeld. Elk begrotingsuitgangspunt wordt daarna in een alinea toegelicht:

- Loonontwikkeling;
- Prijsindex;
- Investeringsplan;
- Sociale en fysieke structuur.

Loonontwikkeling

Bij de weergave van de loonkosten voor de komende jaren, wordt rekening gehouden met de loonontwikkeling van 2,5% (2% personeelslasten en 0,5% op stelposten) voor 2022 (0,5% voor 2021 met terugwerkende kracht, en 1,5% voor 2022), voor 2023 met 2,3%, voor het jaar 2024 2,1% en voor 2025 met 2,4%. Deze stijging kan worden gedekt uit het accres in het gemeentefonds. In deze begroting is voor de cao-ontwikkelingen een percentage van 0,5% aangehouden. Momenteel zijn de cao-onderhandelingen gaande en zijn we in afwachting van de nieuwe cao, vanuit de werkgevers wordt ingestoken op 0,5%. Daarmee verwachten we een uitzetting op de loonkosten en is voor loonontwikkeling 2022 0,5% gereserveerd op stelposten.

Prijsindex

In de begroting 2022 wordt meerjarig uitgegaan van een prijsindex aan zowel de baten als de lastenkant. Daarbij sluiten we aan bij de gehanteerde prijsindex van de septembercirculaire 2021. Op het moment dat prijsstijgingen aan de lastenkant afwijkt van de ontwikkeling die we hebben geraamd, dan zal dit gecompenseerd worden door een bijgestelde uitkering uit het gemeentefonds en waar nodig bijstelling van de tarieven.

Uitgangspunten investeringen

In de begroting is een actueel overzicht van investeringen opgenomen.

II Sociale en fysieke structuur

Sociale structuur	Raming 1-1-2022
Inwoners	47.834
Inwoners jonger dan 18 jaar	9.038
Inwoners ouder dan 64 jaar	11.574
Aantal bijstandsgerechtigden ingevolge:	
- WWB	986
- IOAW	73
- IOAZ	5
- WSW	300
- Militairen	33
- WAO/WIA	1.526
- WAZ	35
- WAJONG	997
Fysieke structuur	
Oppervlakte (hectares)	91.191
Waarvan:	
- land	47.699
- binnenwater	2.034
- buitenwater	41.040
- Verharding (asfalt, elementen, beton ed.) (Voorlopig)	418
Aantal woonruimten	22.936
Aantal (voorlopig):	
- bruggen	298
- steigers	76
- betonnen fietstunnel	1
- beschoeiing (houten/kunststof/stortsteen) (M1)	71.957
- kade (beton/staal/metselwerk) (M1)	3.970
- duikers	143

III Algemene uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1c Waarde niet-woningen eigenaren	16.004.212,00	-0,1631	-2.610.463,02
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	15.178.212,00	-0,1315	-1.995.206,32
1a Waarde woningen eigenaren	32.436.400,00	-0,0838	-2.716.970,17
Subtotaal			-7.322.639,52

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	1.600,42	380,05	608.240,08
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	1.024,33	2.151,93	2.204.293,63
3a Eén-ouder-huishoudens	1.508,00	1.024,38	1.544.765,04
2 Inwoners	47.895,00	161,52	7.736.000,40
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	11.838,00	100,57	1.190.547,66
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	3.815,23	26,45	100.912,78
7 Lage inkomens	7.232,00	30,67	221.805,44
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	4.920,70	696,8	3.428.743,76
12 Minderheden	770	323,73	249.272,10
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	3.887,33	86,28	335.399,12
3b Huishoudens	22.217,00	90,63	2.013.526,71
3c Eenpersoonshuishoudens	7.362,00	52,22	384.443,64
8b Loonkostensubsidie	62	1.957,15	121.343,30
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	8.950,95	868,84	7.776.941,55
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	1.065,16	319,11	339.904,10
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	12.629,43	-162,66	-2.054.302,79
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	2.690,63	-636,44	-1.712.422,89
3h Ouders met (langdurig) psychisch medicijngebruik	412,77	4.695,69	1.938.256,15
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	566,32	1.661,78	941.103,65
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	261,79	856,69	224.274,67
8d Bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	231,03	2.268,96	524.207,43
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	2.942,76	1.342,68	3.951.182,39
11c-2 Wajong (wajongeren)	1.010,61	858,75	867.862,60
3i-2 Medicijngebruik met drempel	9.461,63	375,44	3.552.273,64
8e Re-integratie klassiek	2,81	367.155,38	1.030.972,31
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	36.225,22	4,21	152.508,18
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	6.818,96	0,19	1.295,60
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	1.201,85	0,19	228,35
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	1.552,35	16,36	25.396,49
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	1.323,46	65,34	86.474,86

3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	651,16	114,42	74.505,63
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	937,91	128,32	120.352,74
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	593,2	512,89	304.247,14
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	188,02	896,31	168.525,30
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	2.351,47	117,2	275.591,95
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	1.487,23	468,86	697.304,91
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	471,39	820,48	386.769,43
3j Bedden	85.796,00	0,85	72.926,60
13 Klantenpotentieel lokaal	40.830,00	46	1.878.180,00
14 Klantenpotentieel regionaal	5.890,00	24,08	141.831,20
15e Leerlingen VO	998,4	370,5	369.907,20
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	146	-2.122,96	-309.952,16
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	84	-3.331,55	-279.850,20
38 Bedrijfsvestigingen	4.632,00	75,28	348.696,96
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	1.523,00	31,39	47.806,97
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00379059	6.087.306,96	23.074,48
31b ISV (b) herstructurering	0,0008183	3.736.019,31	3.057,18
36 Kernen	41	9.078,09	372.201,69
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	45,1	14.878,30	671.011,33
36a Kernen met 500 of meer adressen	12	60.233,35	722.800,20
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	10.696,40	11,72	125.361,81
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	10.305,33	5,82	59.977,00
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	9.545,67	58,78	561.094,42
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	298,1	1.525,03	454.611,44
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	352,26	3.089,49	1.088.303,75
21 Oppervlakte bebouwing	580	588,37	341.254,60
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	271	1.921,87	520.826,77
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	309	2.284,96	706.052,64
19 Oppervlakte binnenwater	2.034,00	38	77.292,00
20 Oppervlakte buitenwater	10.000,00	22,97	229.700,00
16 Oppervlakte land	47.699,00	41,07	1.958.997,93
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	52.468,90	26,89	1.410.888,72
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	23.113,00	57,04	1.318.365,52
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	26.348,82	50,79	1.338.256,57
39 Vast bedrag	1	296.566,18	296.566,18
Subtotaal			54.361.987,87

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Uitkeringsfactor	1,754
Subtotaal (B x C (=uf))	95.350.926,72

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
45 Herindeling	2.661.350,00	2.661.350,00
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	20.752,00	20.752,00
Subtotaal		2.682.102,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurt sportcoaches (DU)	173.953,00	173.953,00
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	371.479,00	371.479,00
103 Gezond in de stad (DU)	80.822,00	80.822,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	113.915,00	113.915,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	204.500,00	204.500,00
383 Inburgering (IU)	164.003,00	164.003,00
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	13.000,00	13.000,00
Subtotaal		1.121.672,00

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein		
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
260 Participatie (IU)	8.161.441,00	8.161.441,00
261 Voogdij/18+ (IU)	2.347.799,00	2.347.799,00
Subtotaal		10.509.240,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker		
Aanvullingen van de gebruiker	Opgave	Uitkering
Gemeenteposten:		
Behoedszaamheidsreserve		-196.661,00
Extra middelen Jeugdzorg		0
Subtotaal		-196.661,00

Totaal uitkering 2022:	102.144.640,20
-------------------------------	-----------------------

IV Toelichting Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Bron	Periode	Omschrijving
Programma Veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Stichting Halt	2020	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimten)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2020	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.
Programma Economie & Werkgelegenheid				
Funciemenging	%	CBS BAG/LISA	2020	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2020	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Programma Leefbaarheid & Voorzieningen				

Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/ Ingrado	2019	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/ Ingrado	2019	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en mbo onderwijs	DUO/ Ingrado	2020	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen(en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	2016	Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Programma Sociaal domein & Volksgezondheid				
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek/ LISA- bewerking ABF Research	2020	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS Jeugd	2019	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS Jeugd	2019	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	2020	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS Jeugd	2019	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)

Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	tweede halfjaar 2020	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS	eerste halfjaar 2020	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	tweede halfjaar 2020	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	tweede halfjaar 2020	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	tweede halfjaar 2020	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	CBS- Monitor Sociaal Domein WMO	tweede halfjaar 2020	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.
Programma RO, Wonen & Duurzaamheid				
Omvang huishoudelijk afval	Kg/inwoner			Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	%	RDW- Rijksdienst voor het wegverkeer	2018	
Gemiddelde WOZ-waarde	x € 1.000	Huizenzoeker.nl	februari 2021	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	ABF- Research-systeem woningvoorraad	2019	Het aantal nieuwbouwwoningen.
Demografische druk	%	CBS- Bevolkingsstatistiek	2021	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 67 jaar of ouder in

				verhouding tot de personen van 20 tot 67 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2021	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	2021	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Programma Bedrijfsvoering				
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2021	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2021	Het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	2021	De noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	2021	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Overhead	% van de totale lasten	Eigen gegevens	2021	Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
----------	------------------------	----------------	------	---

V Afkortingenlijst

ABS	Ambtenaar Burgerlijke Stand
AO/IC	Administratieve Organisatie/ Interne Controle
AOS	Acuut onveilige situatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCG	Afvalbeheer Regio Centraal Groningen
AU	Algemene Uitkering
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
B&O	Beheer en Onderhoud
B&W	Burgemeester en Wethouders
BGT	Basisregistratie Topografie
BMWE	Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOR	Beheer Openbare Ruimte
BRP	Basisrioleringsplannen
BW	Begeleid Wonen
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CCI	Centraal Coördinerend Inkoopteam
CISO	Chief Information Security Officer
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
dBos	de Bibliotheek op School
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DU	Decentralisatie Uitkering
DUO	Dienst uitvoering onderwijs
EBG	Economic Board Groningen
EDR	Eemsdollard Regio
EHL	Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog
E-HRM	Electronic Human Resource Management
EZ	Economische Zaken
FB	Financiële Begroting
FEV	Fonds Economische Versterking
FG	Functionaris Gegevensbescherming
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGPG	Groninger Gemeenten, Provincie Groningen
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GKB	Gemeentelijke Krediet Bank
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GSP	Groningen Seaports

GVP	Geluidsverdeelplan
GWRP	Gemeentelijke Water en Rioleringsplan
GWSW	Gegevenswoordenboek Stedelijk Water
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HHL	Het Hogeland
HRM	Human Resource Management
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBOR	Integraal beleid voor de openbare ruimte
IBP	Interbestuurlijke Programma
I&A	Informatisering en Automatisering
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal Kind Centra
IMG	Instituut mijnbouwschade Groningen
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IU	Integratie Uitkering
IVN	Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid
KCA	Klein Chemisch Afval
KC	Kindcentrum
KCC	Klant Contact Centrum
KCDP	Kunstcentrum De Ploeg
KOR	Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte
KOT	Kinder Opvang Toeslag
KPI	Key Performance Indicators
LV WOZ	Landelijke voorziening WOZ
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MFA	Multifunctionele Accommodatie
MJD	Maatschappelijke Juridische Dienstverlening
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke Opvang
NABO's	Niet Actief Beveiligde Overwegen
NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NCG	Nationaal Coördinator Groningen
NCNP	No Cure No Pay
NIBUD	Nationaal instituut voor budgetvoorlichting
NPG	Nationaal Programma Groningen
NvO	Norm voor Opdrachtgeverschap
NZV	Waterschap Noorderzijlvest
OAS	Optimalisatiestudie afvalwatersysteem
ODG	Omgevingsdienst Groningen
OGGz	Openbare geestelijke gezond
OJG	Ondersteuner Jeugd en Gezin
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belastingen
PAS	Programma Aanpak Stikstof
P&C	Planning en Control
PDCA	Plan, do, check, act
PG&Z	Publieke Gezondheid & Zorg

PIT	Psychiatrische intensieve thuiszorg
PIP	Plan Inburgering en Participatie
ProGrESCo	Provinciaal Groninger Energie Service Collectief
PSA	Provinciaal Sport Akkoord
PW	Participatiewet
RDW	Rijksdienst voor het wegverkeer
RES	Regionale Energie Strategie
RGA	Regio Groningen Assen
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RIGG	Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
RO	Ruimtelijke Ordening
ROB	Raad voor Openbaar Bestuur
SAW	School Als Wijk
SBE	Samenwerkende Bedrijven Eemdelta
SIB	Strategisch Informatie Beleid
SIEM/SOC	Security Information & Event Management/ Security Operations Center
SMI	Sociaal medische indicatie
SMW	School maatschappelijk werk
SOR	Samenhangende objecten Registratie
SROI	Social Return on Investment
SW	Sociale Werkplaats
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
THV	Tijdelijke huisvesting
TONK	Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VEGANN	Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord- Nederland
VCA	Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist aannemers
VGG	Vereniging Groninger Gemeenten
VJN	Voorjaarsnota
VKB	Volkskredietbank
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VO	Voortgezet onderwijs
VpB	Vennootschapsbelasting
VRG	Veiligheidsregio Groningen
Vsv-ers	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
VWS	Volksgesondheid, Welzijn en Sport
WAS	Warenwet attractiebesluit Speeltoestellen
WDO	Wet Digitale overheid
WEC	Werelderfgoed Centrum
WEC-W	Wereld Erfgoed Centrum Waddenzee
WEP	Wettelijk Elektronische Publicaties
Wgs	Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
WLP	Woon- en leefbaarheidsplannen
Wlz	Wet langdurige zorg
MWEBV	Wet modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WoM	Werk op Maat
WOO	Wet Open Overheid

WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WPA	Werkplein Ability
WRO	Wet Ruimtelijke Ordening
Wsob	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
WsW	Wet sociale werkvoorziening
WTCG	Warmtetransitie Centrum Groningen
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel